

Implementatie Besluit bodemkwaliteit

Monitoringsverslag 2010

Colofon

Opdrachtgever:
VROM directie Duurzaam Produceren

Opsteller:
Bodem +
Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Vastgesteld door:
Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Datum	29 april 2011
Kenmerk	Monitoringsverslag 29042011.doc
Status	Definitief (versie 4)

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Samenvatting.....	5
Inleiding.....	10
1. Doelstellingen Besluit	11
2. Kwalibo, Toezicht & handhaving.....	13
2.1. Bevindingen op landelijk niveau	16
2.1.1. Meldpunt bodemkwaliteit	16
2.1.2. Actieplan verbetering toezicht en handhaving	20
2.1.3. Vorming van Regionale uitvoeringsdiensten.....	22
2.1.4. HUM Besluit bodemkwaliteit.....	22
2.1.5. Uitvoeringsvraagstukken	23
2.1.6. Helpdeskvragen en kennisplein	28
2.1.7. Toezichtloket bodem	31
2.1.8. Tastbare effecten optreden Rijksinspecties	34
2.1.9. Interventiestrategie bodem en grondstromen (interventieteams)	35
2.1.10. Handhaafbaarheid Bbk.....	37
2.1.11. Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit	37
2.2. Bevindingen op decentraal niveau	39
2.2.1. Kennis regelgeving en instrumentarium	39
2.2.2. Beleid organisatie en verankering	41
2.2.3. Beoordeling van meldingen.....	44
2.2.4. Handhavinginspanning	45
2.2.5. Handhavingresultaten/nalevinggedrag	47
2.2.6. Normbladen 8001 en 8002 voor bevoegde gezagen Wbb (provincies en gemeenten).....	48
2.2.7. Beoordeling op Adequaat niveau.....	51
2.2.8. Overige informatie	52
2.3. Functioneren van het kwalibosysteem.....	54
2.3.1. Reikwijdte van de monitoring	54
2.3.2. Uitvoering van certificatie en accreditatie.....	54
2.3.3. Uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem	57
2.3.4. Conclusies en aanbevelingen kwalibosysteem.....	58
3. Bouwstoffen	61
3.1. Toepassen bouwstoffen in de praktijk	61
3.2. Administratieve en bestuurlijke lasten	63

3.3.	Uitvoeringsvraagstukken.....	64
3.4.	Helpdeskvragen en kennisplein.....	67
3.5.	Overige informatie.....	68
4.	Grond en baggerspecie.....	69
4.1.	Toepassen grond en bagger in de praktijk.....	70
4.2.	Invulling/oppakken decentralisatie.....	75
4.3.	Administratieve en bestuurlijke lasten.....	91
4.4.	Uitvoeringsvraagstukken.....	94
4.5.	Helpdeskvragen en kennisplein.....	102
4.6.	Verondiepen diepe plassen.....	104
4.7.	Overige informatie.....	105
5.	Aanpak van de monitoring.....	107
5.1.	Implementatieteam.....	107
5.2.	Werkgroepen.....	107
5.3.	Brede maatschappelijke workshop.....	107
5.4.	Impuls Lokaal Bodembeheer.....	107
5.5.	Procedure uitvoeringsvraagstukken.....	108
5.6.	Inzet VROM en Bodem+.....	108
5.7.	Evaluatie Bbk.....	109
Bijlage 1	Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit.....	110
Bijlage 2	FAQ's Kwalibo.....	127
Bijlage 3	FAQ's Bouwstoffen.....	129
Bijlage 4	FAQ's Grond en bagger.....	130
Bijlage 5	Indicatoren monitoring.....	133
Bijlage 6	Samenstelling implementatieteam Besluit bodemkwaliteit per 31-12-2010.....	151
Bijlage 7	Acties uit actieplan verbeteren bodemhandhaving.....	152

Voorwoord

Voor u ligt het laatste monitoringsverslag in een serie van 3. De monitoringsverslagen over 2008 en 2009 vormen tezamen met dit monitoringsverslag de input voor de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit. De evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt gelijktijdig met dit monitoringsverslag uitgebracht.

De wijze van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit staat model voor hoe implementatie van beleid moet worden vormgegeven. Tijdens de conferentie Consoil2010 heb ik mijn presentatie over die implementatie afgesloten met de stelling “Guided implementation is the only successful path towards realising our policy goals”. Op dit dossier is er terecht heel veel aandacht voor de uitvoeringspraktijk, daar moeten de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit immers worden behaald. Via kennisoverdracht en daadwerkelijke ondersteuning (Impuls Lokaal Bodembeheer) merken we dat gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders de handschoen oppakken en echt worden geholpen en gestimuleerd bij de lokale uitwerking van duurzaam bodembeheer. De betrokkenheid van het bedrijfsleven via het behandelen van de uitvoeringsvraagstukken is groot en ook van groot belang. Het bedrijfsleven en de uitvoerende overheden moeten de regels in de praktijk hanteren en bij onduidelijkheid of onwerkbaarheid moeten we gezamenlijk - met de regelgevende overheid voorop - belemmeringen wegnemen. Met het implementatieteam en de werkgroepen gaat dat bij het Besluit bodemkwaliteit zeer goed en ook nog in een goede harmonie met elkaar. Wat dat betreft kunnen we spreken van een goed huwelijk!

Het Besluit bodemkwaliteit heeft tot een omslag geleid in de bodemsector. In dit verslag valt te lezen dat er in korte tijd een transitie heeft plaatsgevonden naar duurzaam bodembeheer waarbij het grondstromenbeleid aansluiting heeft gevonden bij bodemgebruik, bodemkwaliteit en ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de regio. Een merkbare en positieve verandering, de decentralisatie is hier echt geslaagd!

Twee vraagstukken die tijdens de implementatie naar voren zijn gekomen wil ik hier memoreren. Het betreft het vraagstuk rondom de verondieping van diepe plassen, waar eind 2010 een circulaire voor uit is gebracht en het tekort aan toezicht en handhaving. Beide vraagstukken bleken de afgelopen jaren hardnekkig, maar de aandacht voor de vraagstukken in het implementatieteam is nooit verslapt. Ik ben ervan overtuigd dat ook deze vraagstukken in de toekomst worden opgelost omdat het duurzaam bodembeheer daarmee is gebaat. Dat is ook mijn rode draad door de implementatie van de afgelopen 2,5 jaar: Samen zoeken naar oplossingen gericht op duurzaam bodembeheer!

Zowel het maken als het implementeren van het Besluit bodemkwaliteit gaat niet vanzelf, maar er ontstaat inmiddels wel iets moois! Tijdens het maken en implementeren van het Besluit bodemkwaliteit zijn in mijn persoonlijk leven mijn zoon en dochter via een keizersnede ter wereld gekomen. De parallel is kristalhelder: **Moeilijke bevalling, mooi kind.**

Utrecht, 29 april 2011
Michiel Gadella, Bodem+
Secretaris Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Samenvatting

Dit monitoringsverslag geeft een beschrijving van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit aan de hand van de onderwerpen kwaliteitsborging in het bodembeheer (kwalibo), toezicht en handhaving, bouwstoffen, grond en bagger en aanpak van de monitoring. De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit heeft uiteraard tot doel dat de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit worden gehaald.

Tegelijkertijd met het uitbrengen van dit monitoringsverslag wordt het evaluatieverslag uitgebracht. De evaluatie heeft als doelstelling het krijgen van zicht op het doelbereik van het Besluit, dat wil zeggen de evaluatie moet antwoord geven op de vraag voor welke doelstellingen we goed op koers liggen en voor welke doelstellingen extra aandacht nodig is. De evaluatie benoemt de successen en aandachtspunten. Daarnaast geeft het evaluatieverslag een advies op hoofdlijnen voor verbetering van het beleid voor bouwstoffen, grond en baggerspecie.

In dit monitoringsverslag over 2010 treft u de bevindingen over de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit aan. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt er vanwege het uitbrengen van het evaluatieverslag in dit monitoringsverslag niet ingegaan op het doelbereik en suggesties voor verbeteringen van het beleid. Dat is opgenomen in het evaluatieverslag. Dit monitoringsverslag vormt tezamen met de monitoringsverslagen van 2008 en 2009 de onderliggende informatie voor het evaluatieverslag.

Hieronder is de samenvatting per onderwerp weergegeven. Deze samenvatting treft u per hoofdstuk weer aan in de aparte hoofdstukken waardoor wellicht een gevoel van déjà vu kan ontstaan.

Toezicht en handhaving op landelijk niveau

Toezichtloket bodem

Het toezichtloket bodemsignalen heeft in 2009 en 2010 jaarlijks ca. 375 signalen ontvangen. Er worden minder signalen ontvangen over het werken zonder erkenning, maar meer signalen over de afwijking van normdocumenten. Daaruit is dus een duidelijke verbetering zichtbaar op het gebied van de naleving van de erkenningsplicht. Aan de andere kant worden nog teveel afwijkingen geconstateerd op normdocumenten (zie ook passage over kwalibo). Als gevolg van de bodemsignalen zijn 73 waarschuwingen en sancties uitgedeeld, waarbij een sanctie op meerdere signalen betrekking kan hebben.

Het optreden van de inspecties n.a.v. signalen heeft een direct effect op het ongedaan maken van de overtreding en heeft een belangrijke preventieve werking. Decentrale toezichthouders geven aan dat dreigen met het indienen van een signaal bij het toezichtloket, direct gevolgen heeft voor een beter naleefgedrag.

Daarnaast is geïnvesteerd in de verbetering van de werking van het stelsel in het bodembeheer (samenwerking en kennisuitwisseling met CI's, SIKB, RvA en lokale toezichthouders en handhavers). In een aantal provincies functioneren interventieteams op structurele basis. In deze provincies worden free-riders opgespoord en aangepakt. Dat heeft onder meer zelfregulering van de branche tot gevolg en geconstateerd wordt dat brancheverenigingen intern fraudebestrijding agenderen.

Aanbevolen wordt om op landelijk niveau blijvend te investeren in de afstemming, kennisuitwisseling, samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de verschillende handhavingpartners. Voorkomen moet worden dat handhavingpartners uit onwetendheid van elkaars werk dubbel werk verrichten en daardoor delen van de keten niet worden belicht en andere delen dubbel.

Meldpunt

Het meldpunt bodemkwaliteit functioneert naar behoren. Het aantal meldingen is toegenomen, maar is nog lang niet op het niveau waarop het zou moeten zijn. Dat blijkt uit het feit dat partijen < 500 ton nauwelijks worden gemeld. Dat ligt niet aan het meldsysteem maar aan het meldgedrag in de bodemsector. In veel gemeenten is nog overgangsrecht, waardoor een deel van het grondverzet met kleine partijen niet in het centrale meldingsstelsel is opgenomen. Ondanks de toename van het aantal gebruikers en meldingen is het aantal vragen aan de helpdesk niet gestegen. Door een wijziging in het systeem is het mogelijk om nu elektronisch te melden vanuit het administratieve systeem van een toepasser. Eén grondbank maakt gebruik van die mogelijkheid. Door gebruik te maken van elektronisch melden verminderen de administratieve lasten en wordt foutieve invoer voorkomen.

Actieplan verbetering toezicht en handhaving, ontwikkeling regionale uitvoeringsdiensten (RUD's)

Het belang van het opstellen en implementeren van een handhavingstrategie is (in het kader van het actieplan verbeteren toezicht en handhaving) onder de aandacht van de bevoegde gezagen gebracht door de ILB adviseurs middels een handreiking die speciaal daarvoor is ontwikkeld. Het onderwerp toezicht en handhaving staat bij alle bevoegde gezagen inmiddels ambtelijk goed op het netvlies. Er is ambtelijk draagvlak voor het stellen van prioriteiten middels een handhavingstrategie die is afgestemd op het bodembeleid dat wordt ontwikkeld. Deze toegenomen aandacht voor toezicht en handhaving vertaalt zich niet zichtbaar naar meer toezicht en handhaving in de uitvoeringspraktijk. Uit een selecte steekproef van de VROM-inspectie bij 10 kleinere gemeenten blijken de belangrijkste belemmeringen voor adequaat toezicht en handhaving een versnippering van- en gebrek aan- kennis en capaciteit, een beperkte mate van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen overheden en het veelal ontbreken van een handhavingstrategie, prioriteit en bestuurlijk draagvlak.

Het schaalniveau van gemeenten met minder dan 50.000 inwoners is veelal te klein om op een structurele en professionele wijze invulling te geven aan toezicht en handhaving. Samenwerking en informatie-uitwisseling tussen overheden op de schaal van de regio is daarom noodzakelijk. Bundeling van kennis en capaciteit is een vereiste om te komen tot een adequaat niveau.

Toezicht en handhaving op decentraal niveau

Het beeld met betrekking tot toezicht en handhaving op decentraal niveau dat onder andere uit de enquêtes naar voren komt laat zich als volgt samenvatten:

- Gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders zijn steeds beter op de hoogte van de strekking van het Besluit bodemkwaliteit, het uitvoeringsinstrumentarium is minder goed bekend. We zien een duidelijke toename in de bekendheid met de regelgeving;
- Veel gemeenten en waterschappen zijn bezig met het maken van lokaal beleid. Met die organisatorische aandacht voor het Besluit bodemkwaliteit zijn er kansen om het beleid en de werkwijze op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving vast te leggen en te versterken. Versterking op dit punt is in een groot aantal organisaties zeker ook nodig, bestuurlijk draagvlak zal daarvoor moeten worden vergroot;
- Toezicht op papier in de vorm van controle op meldingen is redelijk goed geregeld;
- Toezicht in het veld en optreden tegen overtredingen schiet tekort vanwege een beperkte capaciteit. Er is daarbij wel een verschil tussen de koplopers met een handhavingstrategie waarbij structureel vorm wordt gegeven aan toezicht en handhaving en (veelal de kleinere) gemeenten waar toezicht en handhaving reactief plaatsvindt. Het optreden tegen overtredingen bestaat hoofdzakelijk uit waarschuwingen en stillegging van werkzaamheden. Geconstateerde fouten worden dan veelal gecorrigeerd.
- Enige verbetering is waarneembaar, het gaat daarbij echter niet snel. Met name de grotere organisaties en gemeenten die het toezicht en handhaving hebben ondergebracht bij milieudiensten scoren beter dan kleine gemeenten die toezicht en handhaving zelfstandig hebben vorm gegeven. Het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat het niveau van toezicht en handhaving, zonder aanvullende maatregelen, op de korte termijn zal voldoen aan het adequaat niveau.

Kwalibo

De kwaliteit van de uitvoering is een samenspel tussen de markt die zijn werk naar behoren moet doen, opdrachtgevers die hun verantwoordelijkheid moeten nemen en toezicht en handhaving die moet toezien op de kwaliteit van de uitvoering. Door de introductie van kwalibo is de kwaliteit in de bodemsector verbeterd. Kwalibo legt een afdoende kwaliteitsniveau in de sector neer. Veel opdrachtgevers zijn vaak niet in staat om kwaliteit van aanbieders van bodemwerkzaamheden te beoordelen, kwalibo voorziet in een afdoende kwaliteitsniveau.

Kwalibo is daarmee een belangrijk en effectief instrument om de kwaliteit te verbeteren, maar de aandacht voor kwaliteitsverbetering moet zich niet uitsluitend richten op de uitvoerende partijen.

Opdrachtgevers moeten vanuit hun verantwoordelijkheid aandacht hebben voor de kwaliteit van de uitvoering, dat is een veel directere borging van de kwaliteit dan de last volledig op de schouders van de uitvoerende en handhavende partijen te leggen. Uiteindelijk hebben alle partijen belang bij een goede uitvoeringskwaliteit. Op dit moment ligt de nadruk nog teveel bij de uitvoerende partijen, opdrachtgevers vertrouwen teveel op het kwalibo-stempel en er is vanuit toezichthouders nog onvoldoende vertrouwen in de producten. Bij controle van bewijsmiddelen blijkt ook nog dat er fouten worden geconstateerd met name op het gebied van het vooronderzoek, dat leidt weer tot een toenemende behoefte om te controleren. Gevolg hiervan is dat toezicht zich concentreert op de producten van erkende intermediairs en onvoldoende toekomt aan het controleren van free-riders en uitvoerende overheden. Aanbevolen wordt om de inspanning van de implementatie te verleggen van de lokale beleidsvorming naar de lokale uitvoering, waarbij de professionaliteit van de opdrachtgevende overheid versterkt moet worden. Daarnaast wordt aanbevolen toezicht en handhaving op een effectievere manier te organiseren door verdergaande samenwerking in de regio vorm te geven. Tot slot wordt aanbevolen initiatieven te nemen om marktpartijen verdere stappen te zetten in zelfregulatie. Welwillende intermediairs die het goed doen zouden daarbij moeten worden beloont met een verminderde toezichtdruk.

Het naleefgedrag (werken onder erkenning) is bij veel werkzaamheden goed, uitzondering daarop wordt gevormd door de werkzaamheid 'samenvoegen van grond'. Oorzaak hiervan is gelegen in een combinatie van twee aspecten: er is een ongelijk speelveld, waardoor investeringen in certificatie en erkenning niet doorberekend kunnen worden aan de klant en veel bedrijven hebben een beperkte omzet in grond, waardoor de kosten voor certificeren zwaar meetellen in de kostprijs per ton. Samengevoegde partijen worden veelal niet gemeld en ook bij de melding wordt vaak niet gesignaleerd dat een partij zonder erkenning is samengevoegd. Veel samengevoegde partijen onttrekken zich dus aan zowel het private als het publieke toezicht. Als gevolg van deze situatie staat de kwaliteit van het bodembeheer onder druk. Ondernemers die willen investeren in kwaliteit ondervinden valse concurrentie van ondernemers die dat niet doen. Dat leidt tot weerstand om kwaliteitsverbetering door te voeren. Een nauwere samenwerking tussen lokale toezichthouders (inrichtingen en toepassingen Bbk) en de VROM-inspectie (kwalibo) is nodig om het naleefgedrag bij de werkzaamheid samenvoegen van grond te vergroten.

Bouwstoffen

Het kader voor het toepassen van Bouwstoffen is aanzienlijk vereenvoudigd.

De indruk bestaat dat zowel de bestuurlijke als de administratieve lasten door de invoering van het Bbk zijn gedaald.

De sector heeft de implementatie van het hoofdstuk bouwstoffen goed opgepakt, de implementatie verloopt zonder noemenswaardige grote problemen, met incidenteel resterende knelpunten.

Bespreking van de uitvoeringsvraagstukken in de daartoe opgerichte werkgroep bouwstoffen en het implementatieteam leidt tot eenduidige uitleg en hantering van definities, vrijstellingen en begrippen.

Uitzondering hierop is de toepassing van IBC bouwstoffen. Bij de toepassing van IBC-bouwstoffen (met name AVI-bodemas) zijn veel signalen ontvangen met betrekking tot een onvoldoende deskundigheid bij opdrachtgevers, aannemers en bevoegde overheden. Het is nodig om IBC-bouwstoffen op een juiste manier toe te passen. Op grond van die signalen is een onderzoek uitgevoerd door Tauw in opdracht van de werkgroep Bouwstoffen. Dat onderzoek is gericht op de marktsituatie voor het vrijkomen en toepassen van IBC-bouwstoffen, de mogelijke alternatieven voor toepassing als IBC-bouwstof en de haalbaarheid op korte termijn daarvan en er zijn scenario's opgesteld gericht op een betere borging van de correcte toepassing van IBC-bouwstoffen. Aanbevolen wordt om in 2011 de scenario's voor de borging van een juiste toepassing van IBC-bouwstoffen in de werkgroep en het implementatieteam verder te bespreken en daarin beleidsmatige keuzes te maken.

Grond en bagger

Steeds meer mensen in de sector raken vertrouwd raken met het Besluit bodemkwaliteit en werken er mee. Ondanks het overgangsrecht wordt er volop gewerkt met het Besluit bodemkwaliteit. De bodemsector waardeert de houding van het Rijk om vanuit de praktijk aangedragen knelpunten snel en zorgvuldig op te lossen en waarderen ook de rol van de helpdesk hierin.

Desondanks blijft het voor veel gebruikers van het Bbk lastig om alle regels (Besluit, regeling, BRL'en, protocollen, normdocumenten, bodembeheernota's en bodemkwaliteitskaarten) en toepassingskaders te doorgronden en te overzien. Dit geldt met name voor bedrijven en sommige overheden (kleine gemeenten, maar ook uitvoerende diensten van grotere overheden) die minder frequent met het Bbk te maken hebben. De helpdesk zal de komende jaren (samen met de toekomstige RUD's) juist voor deze doelgroep in een belangrijke behoefte kunnen voorzien. Er bestaat verder behoefte aan een landelijke volledige toetsingsmodule en een duidelijker geografisch overzicht van de geldende toepassingskaders en toepassingseisen. Initiatieven op dit gebied worden door Bodem+ ondersteund via het project Informatiebeheer.

De bestuurlijke lasten zijn tijdelijk toegenomen als gevolg van de invoering van het Bbk en het feit dat veel organisaties investeren in kennisopbouw en het maken van lokaal beleid. De administratieve lasten zijn eveneens toegenomen. De omvang wordt vooral bepaald door de lasten die voortvloeien uit meldingsverplichtingen. Daarom onderzoeken we bij de evaluatie van het Bbk in 2011 nut en noodzaak van de meldingsverplichtingen voor schone grond en de voor en nadelen van een paraplumelding.

De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) is een succes, de ondersteuning wordt zeer gewaardeerd door de deelnemende overheden en de participatiegraad is hoog. Voorlopers hebben het beleidsproces afgerond en hebben de nota bodembeheer vastgesteld of zitten in het proces van vaststelling. De grote middengroep is nog bezig met de gedetailleerde uitwerking van reeds gemaakte beleidskeuzes en dat proces verloopt inhoudelijk goed. Er is veel vertrouwen in een goede en afgewogen lokale beleidsvorming en implementatie. Een en ander zal veelal 2011 tot afronding komen. Mede door de ondersteuning in ILB kader is de samenwerking en afstemming in de beleidsvorming tussen overheden in de regio tot stand gekomen. Ook de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen heeft een impuls gekregen evenals het onderwerp toezicht en handhaving, hoewel de vertaling van die aandacht naar meer toezicht in het veld traag verloopt. Bij de deelnemende gemeenten en waterschappen is veelal de zelfvoorzienendheid in grondstromen die in het samenwerkingsverband vrijkomen het uitgangspunt. Het lokale beleid wordt gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen in de regio voor zover daar grondverzet bij aan de orde is, het wordt gekoppeld aan de bestemming van het gebied en de bodemkwaliteit in het gebied. Hiermee ontstaat ruimte voor toepassing van licht verontreinigde grond- en baggerspecie op die plaatsen waar dat gegeven het gebruik geen risico's oplevert. Dit bespaart zowel kosten als transportafstanden. Er heeft in korte tijd een transitie

plaatsgevonden van een 'afvalstoffenmarkt' (toepassen grond in werken) naar duurzaam bodembeheer (aansluiting bij bodemgebruik, bodemkwaliteit en bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de regio). In veel gevallen kunnen gemeenten werken met de generieke normstelling, waardoor de vrees voor een lappendeken aan verschillende toepassingsnormen grotendeels uitblijft. Voor 2011 – het laatste jaar van de ILB - zijn de belangrijkste aandachtspunten de interne en externe communicatie over het gekozen beleid, meer aandacht voor de rol van gemeente als professioneel opdrachtgever en het waarborgen van de opgedane kennis en ontstane samenwerkingsverbanden na het aflopen van de ILB

Er is een zeer slecht meldgedrag in de sector, met name van kleine partijen die op de landbodem worden toegepast en er is ook nog sprake van overgangsrecht in veel gemeenten. Om die reden is de ontwikkeling van het grondverzet niet hard te kwantificeren. Op basis van alle informatie bestaat er wel het beeld dat het toepassen van grond- en baggerspecie goed verloopt. Voor baggerspecie is er meer ruimte voor hergebruik ontstaan door ruimere toepassingsnormen, met uitzondering van enkele lokale initiatieven voor de verondieping van diepe plassen. Voor grond is de ruimte op dit moment vergelijkbaar met de ruimte voor hergebruik voorafgaand aan de introductie van het Bbk. Doordat steeds meer regio's overgaan tot het vaststellen van lokaal beleid nemen de mogelijkheden voor de afzet van grond en baggerspecie op de landbodem langzaam maar zeker toe.

In 2010 is een handreiking en circulaire diepe plassen gepubliceerd waaruit blijkt dat verantwoord hergebruik in diepe plassen mogelijk is. De handreiking en circulaire waarmee bestuurders van alle overheden hebben ingestemd is een praktische vertaling van het advies van de commissie Verheijen.

De balans tussen hergebruik van grond en baggerspecie en bescherming van het milieu is via de handreiking bijgesteld. Vanuit een integrale benadering van bodem, water en natuur zijn vernieuwende kwaliteitselementen toegevoegd aan het zorgvuldig werken met het Besluit bodemkwaliteit, die vanaf 2012 worden meegenomen in de aanpassing van het Bbk. De zorg voor bodem, water en natuur heeft er toe geleid dat er meer maatwerkspanningen worden gevraagd in voorbereiding, uitvoering, toezicht en handhaving. Door focus te hebben op de kwetsbare locaties is tevens getracht om meer balans te zoeken tussen verantwoord toepassen en het voorkomen van maatschappelijke onrust. Het is een kader geworden met minder generieke toepassingsmogelijkheden, maar waar op basis van zorgvuldige transparante én democratische afweging in geschikte gebieden toch dezelfde toepassingsmogelijkheden zijn te realiseren als voorheen. Op basis van een uitvoeringstoets is geconcludeerd dat de complexiteit van het toetsingskader door specifieke eisen voor diepe plassen is toegenomen. Ook is een toename van lasten voorzien, waarvan de betrokken overheidspartijen echter hebben gesteld dat dit vanuit een belang van zorgvuldige afweging acceptabel is. Voorzien aanvullend onderzoek moet echter leiden tot vereenvoudiging en meer integrale normstelling voor water, (water)bodem en grondwater. Over de daadwerkelijke consequenties in de praktijk kunnen gezien het recent publiceren van de Circulaire op dit moment nog geen conclusies worden getrokken

Aanpak monitoring

De gekozen aanpak van de monitoring en behandeling van uitvoeringsvraagstukken is succesvol. Het leidt tot gedragen oplossingen, verhoogt de samenwerking tussen overheden onderling en overheden en het bedrijfsleven en voorkomt dat onbedoelde effecten van het Besluit bodemkwaliteit daadwerkelijk optreden. De open structuur en communicatie en gezamenlijke aanpak leiden ook tot meer vertrouwen van de partijen in elkaar. De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is wat betreft de aanpak een voorbeeld voor veel andere beleidsdossiers.

Inleiding

Voor u ligt het derde monitoringsverslag van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit over het jaar 2010. Het Besluit bodemkwaliteit betreft een verzameling van regels die gaan over kwaliteitsborging en het toepassen van bouwstoffen en grond en bagger. Deze regels zijn deels al voor 2008 ingevoerd (kwalibo), deels begin 2008 (toepassen grond en baggerspecie op de waterbodem) en deels medio 2008 (toepassen van bouwstoffen en grond en baggerspecie op de landbodem) ingevoerd. Daarnaast is in het Besluit bodemkwaliteit een relatief langdurig (veelal 3 tot 5 jaar) overgangsbeleid geformuleerd om te voorkomen dat investeringen die al waren gedaan in keuringen, certificaten, aanbestedingen voor werken en beleidsnota's doorkruist werden door de nieuwe regels.

Het Besluit bodemkwaliteit kent een breed scala aan onderwerpen en doelstellingen. In het kader van de monitoring zijn een groot aantal indicatoren opgesteld die gezamenlijk met de informatie uit twee enquêtes, de helpdesk van Bodem+, de Impuls Lokaal Bodembeheer en diverse uitvoeringsvraagstukken een beeld geven van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit en dus de realisatie van de doelstellingen. Omwille van de leesbaarheid zijn de indicatoren opgenomen in een bijlage bij dit verslag. Daar waar de resultaten van indicatoren noodzakelijk zijn voor het begrip van de tekst zijn deze resultaten opgenomen in de tekst.

Het Besluit bodemkwaliteit is een dossier wat na het tot stand komen van de regelgeving niet over de schutting is gegooid bij de uitvoeringspraktijk. Er is bijzonder veel geïnvesteerd in het verhogen van kennis en vaardigheden bij de uitvoerende overheden en het bedrijfsleven op het gebied van kwalibo, toepassen bouwstoffen en duurzaam bodembeheer. De Impuls Lokaal Bodembeheer, bodemhelpdesk, het kennisplein en de vele presentaties en workshops in het land zijn de tastbare bewijzen daarvan.

Bij deze monitoring is gestreefd naar het vastleggen van een zo reëel mogelijk beeld van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Door de veel omvattendheid van het Besluit bodemkwaliteit is gestreefd naar het vastleggen van zaken op hoofdlijnen, waarbij gebruik is gemaakt van de kennis van vele betrokkenen bij de totstandkoming van dit verslag. Dit verslag is in een nauwe samenwerking met het implementatieteam en de werkgroepen monitoring implementatie Besluit bodemkwaliteit tot stand gekomen. In het implementatieteam en de werkgroepen zijn alle overheden alsmede het bedrijfsleven vertegenwoordigd. Daarnaast is het verslag op 17 maart 2011 voorgelegd aan een brede groep mensen die niet direct zijn vertegenwoordigd in het implementatieteam of de werkgroepen. De wijze van totstandkoming en de brede betrokkenheid uit het werkveld bij dit verslag leidt bij de secretaris van dit verslag tot de conclusie dat met een redelijke inspanning een goed monitoringsverslag tot stand is gekomen. De betrokkenheid van alle partijen bij de totstandkoming van dit verslag heeft ook geleid tot een gezamenlijk bewustzijn over de stand van de implementatie na het twee en een half jaar Besluit bodemkwaliteit.

Het implementatieteam dankt iedereen die betrokken is geweest bij het tot stand komen van dit verslag.

Utrecht, 29 april 2011

Namens het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit
Michiel Gadella, Secretaris

1. Doelstellingen Besluit

In het monitoringsplan¹ zijn de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit opgenomen. De tekst in dit hoofdstuk is gebaseerd op de tekst uit het monitoringsplan.

Het monitoren van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt gedaan door de effecten op de uitvoeringspraktijk zo goed mogelijk te vergelijken met de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit. Hierbij zijn twee soorten doelstellingen te onderscheiden.

Ten eerste de doelstellingen van het beleid zoals die ook al golden onder het Bouwstoffenbesluit en die zijn blijven gelden:

1. Verantwoord hergebruik bouwstoffen, verminderen gebruik primaire materialen.
2. Meer en verantwoord hergebruik grond en bagger; verminderen gebruik primaire materialen.
3. Beschermen van de bodem en het oppervlaktewater.

Ten tweede de uitgangspunten voor het maken van een nieuw besluit:

4. Verbeteren kwaliteit uitvoering;
5. Opheffen stagnaties;
6. Vereenvoudigen regelgeving;
7. Verminderen administratieve lasten;
8. Verbeteren handhaafbaarheid;
9. Beter aansluiten bij andere beleidsthema's en Europa.

Een nevendoeel van de monitoring is om de samenwerking met en tussen de maatschappelijke partners te verbeteren. Een goede samenwerking en een goede relatie stellen Bodem+ en het ministerie van I&M in staat om het ontwikkelen en het uitvoeren van het beleid zo effectief mogelijk te kunnen laten verlopen. In dit verslag gaan we daarom ook in op de wijze waarop de monitoring is georganiseerd. Dat doen we in hoofdstuk 5.

Wanneer we kijken naar de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit is er een aantal dat specifiek is voor de hoofdstukken kwalibo, bouwstoffen en grond en bagger en een aantal doelstellingen dat geldt voor alle drie de onderwerpen. In onderstaande tabel is dat weergegeven

Tabel 1 Doelstellingen Besluit bodemkwaliteit per onderwerp

Doelstelling	Kwalibo	Bouwstoffen	Grond en bagger
1. Verantwoord hergebruik van bouwstoffen, verminderen gebruik primaire materialen		X	
2. Meer en verantwoord hergebruik van grond en bagger, verminderen gebruik primaire materialen			X
3. Beschermen van bodem en oppervlaktewater		X	X
4. Verbeteren kwaliteit van de uitvoering	X		
5. Opheffen stagnaties		X	X
6. Vereenvoudiging regelgeving	X	X	X
7. Verminderen administratieve lasten	X	X	X
8. Verbeteren handhaving	X	X	X
9. Beter aansluiten bij andere beleidsthema's en Europa	X	X	X

¹ Implementatie Besluit Bodemkwaliteit, Monitoringsplan, SenterNovem/Bodem+, oktober 2007

In dit monitoringsverslag wordt in de hoofdstukken 2, 3 en 4 ingegaan op de monitoringsresultaten opgesplitst naar de onderwerpen kwalibo en handhaving (H2), toepassen van Bouwstoffen (H3) en toepassen van Grond en bagger (H4). In tegenstelling tot voorgaande jaren is in dit monitoringsverslag geen beschouwing gegeven van de mate waarin de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit worden bereikt. Dit jaar wordt de monitoring gelijktijdig uitgevoerd met de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit. In het evaluatieverslag wordt ingegaan op de mate van doelbereik van het Bbk.

2. Kwalibo, Toezicht & handhaving

In dit hoofdstuk zijn de onderwerpen kwalibo, toezicht en handhaving gezamenlijk opgenomen. Dit hoofdstuk is gesplitst in 3 delen. In paragraaf 2.1 wordt ingegaan op de landelijke bevindingen en inspanningen die worden verricht op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving. In paragraaf 2.2 is dat op decentraal niveau opgenomen en paragraaf 2.3 geeft een beschouwing over het functioneren van het kwalibosysteem.

Toezicht en handhaving op landelijk niveau

Toezichtloket bodem

Het toezichtloket bodemsignalen heeft in 2009 en 2010 jaarlijks ca. 375 signalen ontvangen. Er worden minder signalen ontvangen over het werken zonder erkenning, maar meer signalen over de afwijking van normdocumenten. Daaruit is dus een duidelijke verbetering zichtbaar op het gebied van de naleving van de erkenningsplicht. Aan de andere kant worden nog teveel afwijkingen geconstateerd op normdocumenten (zie ook passage over kwalibo). Als gevolg van de bodemsignalen zijn 73 waarschuwingen en sancties uitgedeeld, waarbij een sanctie op meerdere signalen betrekking kan hebben.

Het optreden van de inspecties n.a.v. signalen heeft een direct effect op het ongedaan maken van de overtreding en heeft een belangrijke preventieve werking. Decentrale toezichthouders geven aan dat dreigen met melding bij het toezichtloket, direct gevolgen heeft voor een beter naleefgedrag.

Daarnaast is geïnvesteerd in de verbetering van de werking van het stelsel in het bodembeheer (samenwerking en kennisuitwisseling met CI's, SIKB, RvA en lokale toezichthouders en handhavers). In een aantal provincies functioneren interventieteams op structurele basis. In deze provincies worden free-riders opgespoord en aangepakt. Dat heeft onder meer zelfregulering van de branche tot gevolg en geconstateerd wordt dat brancheverenigingen intern fraudebestrijding agenderen.

Aanbevolen wordt om op landelijk niveau blijvend te investeren in de afstemming, kennisuitwisseling, samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de verschillende handhavingpartners. Voorkomen moet worden dat handhavingpartners uit onwetendheid van elkaars werk dubbel werk verrichten en daardoor delen van de keten niet worden belicht en andere delen dubbel.

Meldpunt

Het meldpunt bodemkwaliteit functioneert naar behoren. Het aantal meldingen is toegenomen, maar is nog lang niet op het niveau waarop het zou moeten zijn. Dat blijkt uit het feit dat partijen < 500 ton nauwelijks worden gemeld. Dat ligt niet aan het meldsysteem maar aan het meldgedrag in de bodemsector. In veel gemeenten is nog overgangsrecht, waardoor een deel van het grondverzet met kleine partijen niet in het centrale meldingssysteem is opgenomen. Ondanks de toename van het aantal gebruikers en meldingen is het aantal vragen aan de helpdesk niet gestegen. Door een wijziging in het systeem is het mogelijk om nu elektronisch te melden vanuit het administratieve systeem van een toepasser. Eén groundbank maakt gebruik van die mogelijkheid. Door gebruik te maken van elektronisch melden verminderen de administratieve lasten en wordt foutieve invoer voorkomen.

Actieplan verbetering toezicht en handhaving, ontwikkeling regionale uitvoeringsdiensten (RUD's)

Het belang van het opstellen en implementeren van een handhavingstrategie is (in het kader van het actieplan verbeteren toezicht en handhaving) onder de aandacht van de bevoegde gezagen gebracht door de ILB adviseurs middels een handreiking die speciaal daarvoor is ontwikkeld. Het onderwerp toezicht en handhaving staat bij alle bevoegde gezagen inmiddels ambtelijk goed op het netvlies. Er is ambtelijk draagvlak voor het stellen van prioriteiten middels een handhavingstrategie die is afgestemd

op het bodembeleid dat wordt ontwikkeld. Deze toegenomen aandacht voor toezicht en handhaving vertaalt zich niet zichtbaar naar meer toezicht en handhaving in de uitvoeringspraktijk. Uit een selecte steekproef van de VROM-inspectie bij 10 kleinere gemeenten blijken de belangrijkste belemmeringen voor adequaat toezicht en handhaving een versnippering van- en gebrek aan- kennis en capaciteit, een beperkte mate van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen overheden en het veelal ontbreken van een handhavingstrategie, prioriteit en bestuurlijk draagvlak.

Het schaalniveau van gemeenten met minder dan 50.000 inwoners is veelal te klein om op een structurele en professionele wijze invulling te geven aan toezicht en handhaving. Samenwerking en informatie-uitwisseling tussen overheden op de schaal van de regio is daarom noodzakelijk. Bundeling van kennis en capaciteit is een vereiste om te komen tot een adequaat niveau.

Toezicht en handhaving op decentraal niveau

Het beeld met betrekking tot toezicht en handhaving op decentraal niveau dat onder andere uit de enquêtes naar voren komt laat zich als volgt samenvatten:

- Gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders zijn steeds beter op de hoogte van de strekking van het Besluit bodemkwaliteit, het uitvoeringsinstrumentarium is minder goed bekend. We zien een duidelijke toename in de bekendheid met de regelgeving;
- Veel gemeenten en waterschappen zijn bezig met het maken van lokaal beleid. Met die organisatorische aandacht voor het Besluit bodemkwaliteit zijn er kansen om het beleid en de werkwijze op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving vast te leggen en te versterken. Versterking op dit punt is in een groot aantal organisaties zeker ook nodig, bestuurlijk draagvlak zal daarvoor moeten worden vergroot;
- Toezicht op papier in de vorm van controle op meldingen is redelijk goed geregeld;
- Toezicht in het veld en optreden tegen overtredingen schiet tekort vanwege een beperkte capaciteit. Er is daarbij wel een verschil tussen de koplopers met een handhavingstrategie waarbij structureel vorm wordt gegeven aan toezicht en handhaving en (veelal de kleinere) gemeenten waar toezicht en handhaving reactief plaatsvindt. Het optreden tegen overtredingen bestaat hoofdzakelijk uit waarschuwingen en stillegging van werkzaamheden. Geconstateerde fouten worden dan veelal gecorrigeerd.
- Enige verbetering is waarneembaar, het gaat daarbij echter niet snel. Met name de grotere organisaties en gemeenten die het toezicht en handhaving hebben ondergebracht bij milieudiensten scoren beter dan kleine gemeenten die toezicht en handhaving zelfstandig hebben vorm gegeven. Het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat het niveau van toezicht en handhaving, zonder aanvullende maatregelen, op de korte termijn zal voldoen aan het adequaat niveau.

Kwalibo

De kwaliteit van de uitvoering is een samenspel tussen de markt die zijn werk naar behoren moet doen, opdrachtgevers die hun verantwoordelijkheid moeten nemen en toezicht en handhaving die moet toezien op de kwaliteit van de uitvoering. Door de introductie van kwalibo is de kwaliteit in de bodemsector verbeterd. Kwalibo legt een afdoende kwaliteitsniveau in de sector neer. Veel opdrachtgevers zijn vaak niet in staat om kwaliteit van aanbieders van bodemwerkzaamheden te beoordelen, kwalibo voorziet in een afdoende kwaliteitsniveau.

Kwalibo is daarmee een belangrijk en effectief instrument om de kwaliteit te verbeteren, maar de aandacht voor kwaliteitsverbetering moet zich niet uitsluitend richten op de uitvoerende partijen.

Opdrachtgevers moeten vanuit hun verantwoordelijkheid aandacht hebben voor de kwaliteit van de uitvoering, dat is een veel directere borging van de kwaliteit dan de last volledig op de schouders van de uitvoerende en handhavende partijen te leggen. Uiteindelijk hebben alle partijen belang bij een

goede uitvoeringskwaliteit. Op dit moment ligt de nadruk nog teveel bij de uitvoerende partijen, opdrachtgevers vertrouwen teveel op het kwalibo-stempel en er is vanuit toezichthouders nog onvoldoende vertrouwen in de producten. Bij controle van bewijsmiddelen blijkt ook nog dat er fouten worden geconstateerd met name op het gebied van het vooronderzoek, dat leidt weer tot een toenemende behoefte om te controleren. Gevolg hiervan is dat toezicht zich concentreert op de producten van erkende intermediairs en onvoldoende toekomt aan het controleren van free-riders en uitvoerende overheden. Aanbevolen wordt om de inspanning van de implementatie te verleggen van de lokale beleidsvorming naar de lokale uitvoering, waarbij de professionaliteit van de opdrachtgevende overheid versterkt moet worden. Daarnaast wordt aanbevolen toezicht en handhaving op een effectievere manier te organiseren door verdergaande samenwerking in de regio vorm te geven. Tot slot wordt aanbevolen initiatieven te nemen om marktpartijen verdere stappen te zetten in zelfregulatie. Welwillende intermediairs die het goed doen zouden daarbij moeten worden beloont met een verminderde toezichtdruk.

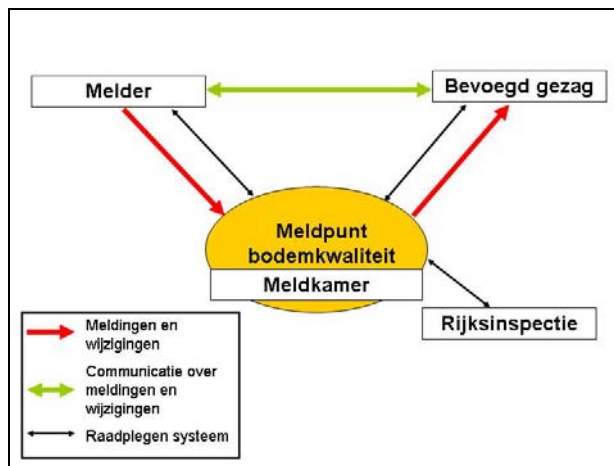
Het naleefgedrag (werken onder erkenning) is bij veel werkzaamheden goed, uitzondering daarop wordt gevormd door de werkzaamheid 'samenvoegen van grond'. Oorzaak hiervan is gelegen in een combinatie van twee aspecten: er is een ongelijk speelveld, waardoor investeringen in certificatie en erkenning niet doorberekend kunnen worden aan de klant en veel bedrijven hebben een beperkte omzet in grond, waardoor de kosten voor certificeren zwaar meetellen in de kostprijs per ton. Samengevoegde partijen worden veelal niet gemeld en ook bij de melding wordt vaak niet gesignaleerd dat een partij zonder erkenning is samengevoegd. Veel samengevoegde partijen onttrekken zich dus aan zowel het private als het publieke toezicht. Als gevolg van deze situatie staat de kwaliteit van het bodembeheer onder druk. Ondernemers die willen investeren in kwaliteit ondervinden valse concurrentie van ondernemers die dat niet doen. Dat leidt tot weerstand om kwaliteitsverbetering door te voeren. Een nauwere samenwerking tussen lokale toezichthouders (inrichtingen en toepassingen Bbk) en de VROM-inspectie (kwalibo) is nodig om het naleefgedrag bij de werkzaamheid samenvoegen van grond te vergroten.

2.1. Bevindingen op landelijk niveau

2.1.1. Meldpunt bodemkwaliteit

Het meldpunt bodemkwaliteit is gelijk met de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit gestart. Alle toepassingen die worden uitgevoerd in het kader van het Besluit bodemkwaliteit en die meldingsplichtig zijn, dienen via het meldpunt bodemkwaliteit te worden gemeld. Het meldpunt bodemkwaliteit betreft een digitaal webformulier waarmee kan worden gemeld. Alle meldingen worden door het meldpunt automatisch doorgezonden naar het bevoegde gezag. De beoordeling van de ingediende meldingen wordt door de bevoegde gezagen gedaan. Alle meldingen blijven bewaard in het meldsysteem en het meldsysteem is daarmee een belangrijke schakel in het ketentoezicht.

Figuur 1 Vereenvoudigd stroomschema meldpunt bodemkwaliteit

Gebruikers van het systeem

Om van het meldsysteem gebruik te maken is een account nodig. Melders kunnen zelf in het meldsysteem een account aanmaken. Voor het bevoegde gezag heeft de meldkamer van het meldpunt de accounts aangemaakt.

Van de gemeentes hebben 7 van de 443 gemeentes nog geen gegevens aangeleverd. Van het overige bevoegd gezag, Provincies, de waterschappen, hoogheemraadschappen en de regio's van Rijkswaterstaat, hebben alle organisaties een account aangevraagd. De overgebleven gemeentes worden benaderd op het moment dat er een melding binnenkomt die moet worden doorgezonden.

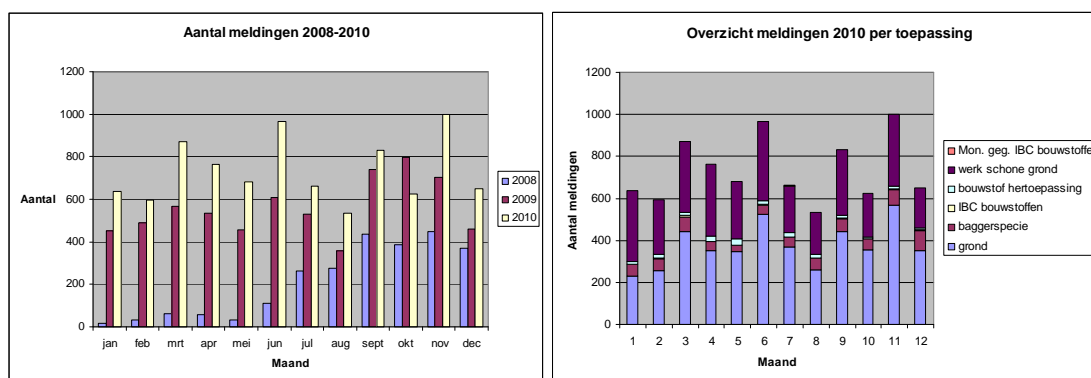
Melders kunnen via het voorportaal van het meldsysteem zelf een account aanmaken. In 2010 hebben 1145 melders een (hoofd)account aangemaakt. Sinds het in gebruik nemen van het meldsysteem in januari 2008 zijn totaal 3022 hoofdaccounts aangemaakt.

De regionale milieuteams van de Politie weten het meldpunt steeds meer te vinden. In 2010 zijn 37 formele verzoeken om informatie ingekomen. De politie krijgt niet standaard toegang tot het meldsysteem, dat is voorbehouden aan partijen die bevoegd gezag zijn (bestuursrechtelijke partijen) en de Inspecties. De politie moet om specifieke gegevens vragen waarbij de grondslag van het verzoek moet worden vermeld. Als er sprake is van een onderzoek naar een strafbaar feit, wordt aan het betreffende verzoek voldaan.

Aantallen meldingen

In Figuur 2 is een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de meldingen in 2010. Het aantal meldingen is toegenomen. Hoewel er een toename te zien is van het aantal meldingen, blijft het aantal meldingen in het meldsysteem nog steeds beperkt. Dat komt deels door het feit dat er sprake is van overgangsrecht en in dat kader de meldingen nog rechtstreeks aan het bevoegde gezag moeten worden gezonden. Een andere oorzaak is gelegen in het slechte meldgedrag in de bodemsector (meer hierover in hoofdstuk 4).

Figuur 2 Ontwikkeling aantallen meldingen in 2010

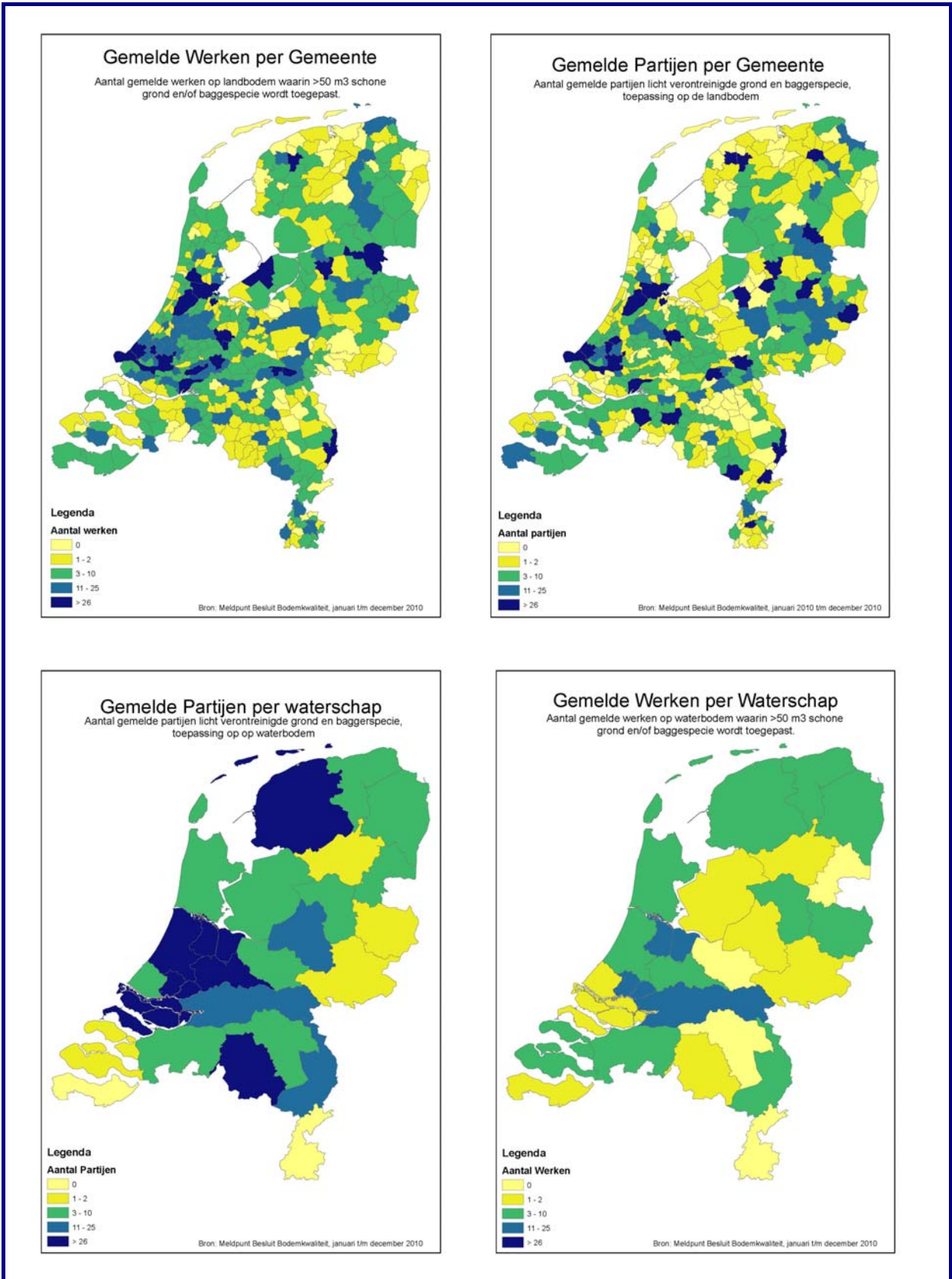

Bodem+ plaatst een overzicht van het aantal meldingen per bevoegd gezag op de website. De kaarten worden iedere drie maanden bijgewerkt. In de kaarten staat het aantal meldingen dat via het meldsysteem is verricht per bevoegd gezag over het laatste jaar. Door de kaarten van verschillende perioden naast elkaar te leggen kan het meldgedrag in de tijd worden gevolgd. Uit de reacties op de kaarten van verschillende bevoegde overheden is op te maken dat de kaarten tevens ten behoeve van bench-marking worden gebruikt. Die reacties maken ook duidelijk dat toezicht en handhaving op ambtelijk niveau wel degelijk leeft. Het is de bedoeling om ook de meldingen aan de regionale directies van Rijkswaterstaat in een kaart op te nemen. Die meldingen zijn nu opgenomen in Tabel 2. Het ontsluiten van informatie over meldingen zorgt ervoor dat het melden van grondstromen beter op de agenda van zowel melders als toezichthoudende organisaties komt te staan.

Tabel 2 Gemelde toepassingen in beheergebied Rijkswaterstaat

Bevoegd gezag	Gemelde werken schone grond en baggerspecie		Gemelde Partijen licht verontreinigde grond en baggerspecie	
	2009	2010	2009	2010
Rijkswaterstaat IJsselmeergebied	27	11	26	29
Rijkswaterstaat Limburg	16	16	72	89
Rijkswaterstaat Noord-Brabant	0	5	1	1
Rijkswaterstaat Noord-Holland	6	8	37	15
Rijkswaterstaat Noord-Nederland	5	2	24	59
Rijkswaterstaat Noordzee	2	2	4	8
Rijkswaterstaat Oost Nederland	21	10	160	123
Rijkswaterstaat Utrecht	1	5	3	3
Rijkswaterstaat Zeeland	10	17	61	46
Rijkswaterstaat Zuid-Holland	11	2	14	36

Figuur 3 Meldingen per bevoegd gezag (1-1-2010 tot 31-12-2010)

In hoofdstuk 3 (bouwstoffen) en 4 (grond en bagger) wordt nader ingegaan op de inhoud van de meldingen en de gemelde gegevens.

Functioneren van het meldsysteem

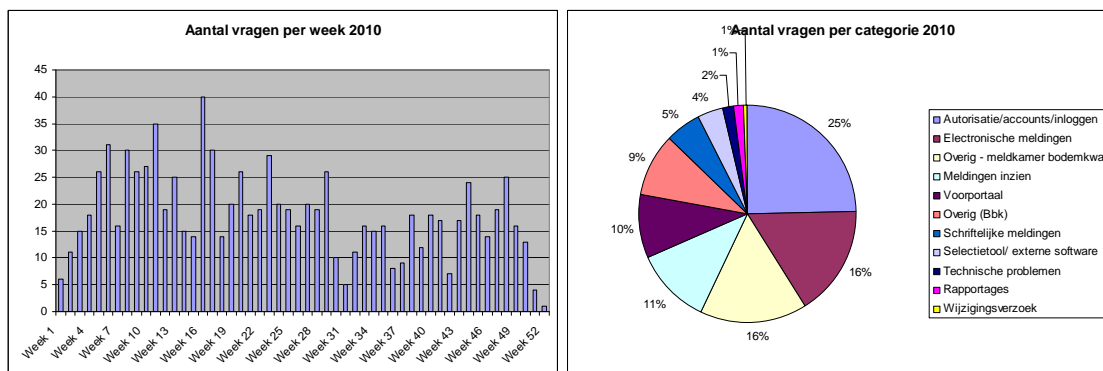
Het meldpunt bodemkwaliteit heeft een meldkamer. De meldkamer biedt technische ondersteuning aan gebruikers en verwerkt schriftelijke meldformulieren. Daarnaast kunnen gebruikers contact opnemen met de meldkamer voor suggesties voor de verbetering van het meldsysteem of voor informatie over rapportagemogelijkheden.

Er wordt nog steeds door een beperkte groep gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot schriftelijk melden. Hoewel het aantal meldingen is toegenomen is het percentage schriftelijke meldingen afgenomen van 10% naar 6%. Bij de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt onderzocht of het mogelijk is om de mogelijkheid tot schriftelijke melden te schrappen.

Een groot deel van de vragen voor de Meldkamer (25%) heeft betrekking op het aanvragen van een account. Daarnaast zijn er veel melders die het voorportaal niet weten te vinden via de Agentschap NL site (10%). Mogelijk dat de vernieuwde Agentschap NL website hier een oplossing voor biedt. De nieuwe website krijgt betere zoekmogelijkheden.

De meeste vragen (43%) zijn gesteld door het bedrijfsleven, 21% van de vragen zijn gesteld door gemeentes. Ondanks de toename van het aantal gebruikers van het systeem en toename van het aantal meldingen, neemt het aantal vragen over het meldsysteem niet toe. Er is een kleine toename van het aantal vragen te zien rond de nieuwe release in februari. Een en ander leidt tot de conclusie dat het meldsysteem prima werkt.

Figuur 4 Gestelde vragen over het meldsysteem

Nieuwe ontwikkelingen

In februari is een nieuwe versie van het meldsysteem in productie genomen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Aanpassing aan de nieuwe rijkshuisstijl;
- Nieuw melding type: Tijdelijke opslag;
- Aanpassing om uitwisseling met andere systemen mogelijk te maken op grond van het SIKB0101 protocol.

Er is één groundbank die al gebruik maakt van de uitwisselingsmogelijkheid. Via export van informatie uit het eigen registratiesysteem worden de meldingsgegevens ingelezen in het meldsysteem. Dit vermindert de administratieve lasten aanzienlijk en beperkt de kans op het maken van fouten. Betreffende groundbank heeft verricht jaarlijks ca. 100 meldingen, hetgeen betekent dat een investering in elektronisch melden vanuit een eigen informatiesysteem relatief snel is terug te verdienen.

Elektronisch melden vanuit het eigen bodeminformatiesysteem bespaart administratieve lasten en voorkomt fouten in de invoer

Door het bevoegd gezag wordt nog geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de informatie uit het meldsysteem in te lezen in het eigen handhavingssysteem. Zowel bij de melders als de ontvangers van meldingen is nog veel efficiency te verbeteren, door meer gebruik te maken van de mogelijkheden van digitale gegevensuitwisseling.

Steeds meer gemeenten gaan over tot het vaststellen van lokaal beleid, waarbij de bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel mag worden gebruikt. Bij melders blijkt er de behoefte te zijn om in het meldsysteem op een eenvoudige wijze een melding met de bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel te kunnen indienen. Die wens wordt bij de volgende release van het meldsysteem (voorzien in 2012) meegenomen.

2.1.2. Actieplan verbetering toezicht en handhaving

In de monitoringsverslagen over 2008 en 2009 is telkens gewezen op het achterblijven van toezicht en handhaving ten opzichte van het adequaat niveau bij veel bevoegde gezagen. Toezicht en handhaving wordt vaak onvoldoende structureel opgepakt, overtredingen worden daardoor niet geconstateerd en gesanctioneerd wat leidt tot een ongelijk speelveld. Het uitblijven van een gelijk speelveld belemmert verdergaande implementatie. Ten behoeve van de verbetering van de handhaving, heeft het Implementatieteam Bbk een actieplan verbetering toezicht en handhaving opgesteld. Het actieplan beoogt op het gebied van de handhavingstructuur, handhavinguitvoering en opleiding en communicatie van en naar handhavers een bijdrage te leveren aan de verbetering van de handhaving van het Bbk. Het oppakken van de lokale handhaving is een verantwoording van de decentrale overheden. De mate waarin de decentrale overheden deze verantwoording oppakken is in paragraaf 2.2 beschreven.

In bijlage 7 is het actieplan verbetering toezicht en handhaving opgenomen, evenals een stand van zaken van alle genoemde acties. Uit die bijlage blijkt dat alle acties uit het actieplan zijn opgepakt, m.u.v. de acties 22 t/m 25. Deze acties zijn in oktober 2010 toegevoegd aan het actieplan n.a.v. het verschijnen van de VI-rapportage “Belemmeringen toezicht Besluit bodemkwaliteit” van september 2010.

<p style="text-align: center;">Het belang van het opstellen en implementeren van een handhavingstrategie is onder de aandacht van bevoegde overheden gebracht</p>
--

Om het belang van het opstellen en implementeren van een handhavingstrategie te benadrukken is in februari 2010 een handreiking voor het opstellen van een handhavingstrategie opgesteld en is die handreiking via de ILB adviseurs onder de aandacht van de bevoegde gezagen gebracht. De ILB adviseurs besteden structureel tijd aan het onderwerp toezicht en handhaving. Veel gemeenten hebben behoefte aan kennisoverdracht op dit gebied, de ILB adviseurs voorzien daarin. Bij het maken van de nota bodembeheer is er bij alle samenwerkingsverbanden en gemeenten aandacht voor de handavingsparagraaf.

Veel voorkomend signaal in tijden van bezuiniging is dat de vertaling van die aandacht voor handhaving op papier richting uitvoering en zichtbaar toezicht en handhaving in de praktijk lastig is. Kansen liggen daar – net als bij de beleidsvorming - vooral op het niveau van samenwerking in de regio, danwel bij de vorming van RUD's.

Aandacht voor toezicht en handhaving vertaalt zich niet makkelijk naar meer en zichtbaar toezicht en handhaving in de uitvoeringspraktijk.

Een belangrijke actie die net als voorgaande jaren ook in 2010 is uitgevoerd op het gebied van versterking van de handhavingstructuur is de organisatie van de regionale bodemdagen voor handhavers. Deze dagen zijn georganiseerd door het LOM, SIKB, Bodem+, de inspectie V&W en de VROM inspectie. Doel van deze dagen is de uitwisseling van kennis en kunde, het verder in de praktijk brengen van de HUM-Bbk, het versterken van regionale netwerken en het verder tot stand brengen van ketenhandhaving bodem.

In 2010 is door de VROM-inspectie het onderzoek naar de belemmeringen die decentrale overheden ervaren bij het uitvoeren van toezicht en handhaving uitgevoerd. Het onderzoek betrof een selectieve steekproef onder 10 kleinere gemeenten die weinig meldingen hebben ontvangen. De belangrijkste belemmeringen die worden genoemd zijn een versnippering van- en gebrek aan de capaciteit en kennis bij verschillende individuele overheden, een beperkte mate van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de overheden onderling en het veelal ontbreken van een handhavingstrategie, prioriteit en draagvlak voor toezicht en handhaving. Het onderzoek bevestigt daarmee het beeld van een onvoldoende niveau van toezicht en handhaving zoals dat in het monitoringsverslag over 2008 en 2009 naar voren kwam. Naar aanleiding van het onderzoek zijn de acties 22 t/m 25 toegevoegd aan het actieplan verbeteren toezicht en handhaving.

Voor een overzicht van alle acties wordt verwezen naar bijlage 7. Het uitvoeren van het actieplan draagt bij aan de beweging die voelbaar en merkbaar is bij de decentrale overheden. Het thema verbetering toezicht en handhaving staat ambtelijk beter op de agenda. Er is ambtelijk draagvlak voor kennisopbouw en het stellen van prioriteiten middels een handhavingstrategie. Verbetering van toezicht en handhaving is mogelijk door toezicht- en handhaving net als het bodembeheer op regionaal niveau vorm te geven. Bij het maken van beleid en het optimaliseren van grondstromen is gebleken dat de gemeentelijke schaal vaak te klein is om efficiënt en duurzaam bodembeheer te voeren. Veel gemeenten stellen daarom op de schaal van de regio (een milieudienst of een samenwerkingsverband van 5-10 à 20 gemeenten en inliggende waterschappen) bodembeleid op. Toezicht en handhaving op de uitvoering van dat regionale bodembeheer kan op het schaalniveau van die regio structureler en professioneler manier worden vormgegeven.

Voor structureel en professioneel toezicht en handhaving is de schaal van veel gemeenten te klein. Samenwerking tussen overheden op de schaal van de regio is in die situatie noodzakelijk

Veel gemeenten zijn tevens opdrachtgever voor het toepassen van grond en bagger en zijn eigenaar van een of meerdere opslagplaatsen voor grond- en baggerspecie. De ILB adviseurs ondersteunen de gemeenten om de kennis over de regels van het Bbk ook bij de uitvoerende en opdrachtgevende onderdelen van de gemeente bekend te maken. Door als gemeente in de opdrachtverlening en uitvoering het goede voorbeeld te geven, wordt het naleefgedrag in de sector positief beïnvloed. Op dat aspect is nog veel winst te behalen. Beter toezicht en handhaving bestaat dus niet alleen uit toezicht in het veld, betere naleving door eigen diensten kan ook via interne communicatie worden bereikt.

Professioneel opdrachtgeverschap van overheden is naast toezicht en handhaving een goede en effectieve manier om het naleefgedrag te vergroten

2.1.3.Vorming van Regionale uitvoeringsdiensten

In 2010 is duidelijk geworden dat er niet meer hard wordt vastgehouden aan de datum van 1 januari 2012 voor de vorming van regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) komen. De vorming van RUD's is een bottom-up proces, dat meer tijd vergt dan verwacht, maar wel werkt. Er is inmiddels veel draagvlak bij provincies en gemeenten over de vorming van een landsdekkend netwerk van regionale uitvoeringsdiensten. In 2010 is ook duidelijk geworden dat toezicht- en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit onderdeel is van het basispakket van de RUD's.

Los van de vorming van de RUD's wordt aanbevolen om capaciteit en kennis op het gebied van toezicht en handhaving te bundelen in regionaal verband. Op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit is het logisch om de samenwerking te zoeken met de gemeenten en waterschappen waarmee het lokale beleid is vormgegeven. Via die samenwerking is het veelal mogelijk gemaakt dat grondstromen tussen gemeenten worden uitgewisseld. Toezicht op die grondstromen heeft daarmee een regionale dimensie gekregen. In een aantal gevallen zijn de samenwerkingsverbanden voor het bodembeheer gelijk aan de te vormen RUD's (bijvoorbeeld Milieudienst Zuid-Holland Zuid), in andere gevallen is de samenwerking op het gebied van bodembeheer afwijkend van de begrenzing van de RUD's.

Na 3 jaar implementatie Bbk is duidelijk geworden dat met name bij de kleinere gemeenten het zelfstandig behalen van het adequaat niveau Bbk niet zal gaan lukken. De verwachting is dat voor deze groep het adequate niveau Bbk uitsluitend via de bundeling van capaciteit en kennis bereikt kan worden. Een organisatie met meer personele armslag is ook in staat om een professionaliseringslag te maken.

<p style="text-align: center;">Bundeling van kennis en capaciteit is een vereiste bij het bereiken van het adequaat niveau</p>

In 2010 is de Wabo ingevoerd. Veel capaciteit van gemeenten is ingezet op deze inwerkingtreding. Helaas is dat vaak ten koste gegaan van de aandacht voor toezicht en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit. Daarnaast zijn als gevolg van de bezuinigingen veel bevoegde gezagen gestopt met investeringen in personeel en kennisopbouw, mede ook omdat taken over gaan naar de RUD's. Als gevolg hiervan heeft de handhaving van het Bbk ook in 2010 niet de noodzakelijke aandacht gekregen.

Aanbevolen wordt om toezicht en handhaving Bbk op te pakken op het niveau van samenwerkende overheden op het gebied van bodembeheer (al dan niet in RUD verband). Deze samenwerkende overheden moeten werken aan een handhavingstrategie waardoor hun beperkte toezichtcapaciteit (risico) gericht wordt ingezet.

2.1.4.HUM Besluit bodemkwaliteit

In het voorjaar van 2010 is de HUM Besluit bodemkwaliteit in samenwerking tussen het LOM, SIKB, de Rijksinspecties en Bodem+ in 5 regionale sessies onder de aandacht gebracht van lokale toezichthouders en handhavers. De bijeenkomsten waren goed bezocht (in totaal ca. 400 bezoekers). Uit de regiodagen blijkt dat de HUM Bbk voorziet in een sterke behoefte als gids in de uitvoeringspraktijk van toezichthouders en handhavers. Daarnaast hebben de regiodagen bijgedragen aan netwerkvorming onder lokale toezichthouders en handhavers. Deze netwerkvorming is van groot

belang voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen handhavingpartners. Bodem+ verzamelt commentaren op het gebruik van de HUM in de praktijk. De HUM wordt in 2011 geactualiseerd.

2.1.5. Uitvoeringsvraagstukken

In 2010 zijn 50 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+ (# 227 t/m 276). Dit aantal is vergelijkbaar met het aantal in 2009 aangedragen vraagstukken (n=48) en aanmerkelijk lager dan in 2008 (n=178). In onderstaande tabel zijn de vraagstukken verdeeld naar onderwerp.

Tabel 3 Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar onderwerp

Onderwerp	Aantal uitvoeringsvraagstukken	
	in 2010 (% 2010)	Totaal 2008-2010 (% totaal)
Kwalibo, toezicht en handhaving	14 (26%)	55(18%)
Bouwstoffen	7 (13%)	74 (24%)
Grond en bagger	32 (60%)	177 (58%)
Totaal	53 (100 %)	306 (100%)

NB Een optelling van de vraagstukken leidt tot een som die groter is dan het aantal aangemelde vraagstukken (resp. 50 en 276). De oorzaak daarvan is dat sommige vraagstukken op meer dan één onderwerp betrekking hebben. Bij de onderverdeling in percentages is daarmee rekening gehouden.

De uitvoeringsvraagstukken die worden ingediend krijgen allemaal een status van afhandeling mee. De status van vraagstukken verandert met een zekere regelmaat, omdat ze worden opgepakt en opgelost. Op 1 januari 2011 is de verdeling van de vraagstukken naar status van afhandeling zoals weergegeven in Tabel 4.

Tabel 4 Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar status van afhandeling

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken	
		in 2010 (% 2010)	totaal (% totaal)
Afgehandeld of geadresseerd	A	25 (50%)	233 (84%)
Nader onderzoek naar vraagstuk door Bodem+	B	5 (10%)	12 (4%)
Nadere bespreking van vraagstuk door Bodem+ en VROM	C	4 (8%)	12 (4%)
In behandeling bij de werkgroepen	D	16 (32%)	19 (7%)
Totaal		50 (100%)	276 (100%)

Het blijkt dat de helft van de vraagstukken die in 2010 zijn binnengekomen al zijn afgehandeld of geadresseerd. Van het totale aantal binnengekomen vraagstukken is dit 84%. De overige vraagstukken, zijn nog in behandeling bij de werkgroepen of er staan nog acties open.

Tabel 5 geeft een onderverdeling naar de aard van de vraagstukken weer. De aard van de vraagstukken is statisch, dat wil zeggen dat zij onafhankelijk is van de status van afhandeling van de vraagstukken.

Tabel 5 Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar aard van het vraagstuk

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken	
		2010 (% 2010)	totaal (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	5 (10%)	60 (22%)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	3 (6%)	59 (21%)

De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	21 (42%)	83 (30%)
Vraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	21 (42%)	73 (26%)
Totaal		50 (100 %)	276 (100%)

In 2010 zijn weinig vraagstukken aangemeld die verband houden met omissies en verschrijvingen in de regelgeving (n =5) of met onduidelijkheid of interpretatie van de regelgeving (n =3). Daarentegen zijn in 2010 – net zoals in 2009- relatief gezien veel vraagstukken binnengekomen gerelateerd aan andere regelgeving of uitvoeringsinstrumenten (met name Beoordelingsrichtlijnen en protocollen) en relatief veel vraagstukken voor de werkgroepen.

Conclusies:

Het aantal nieuw ingekomen vraagstukken lag in 2010 op 50, waarmee het totaal aantal op 276 uitkomt. De meeste vraagstukken gaan over het onderdeel grond & baggerspecie (58%) en in mindere mate over bouwstoffen (24%) of kwalibo (18%). Circa 84% van de vraagstukken is reeds afgehandeld of geadresseerd. In toenemende mate hebben de vraagstukken betrekking op aansluiting met andere wet- en regelgeving of uitvoeringsinstrumenten zoals beoordelingsrichtlijnen en protocollen of zijn ter inhoudelijke bespreking door de werkgroepen.

Uitvoeringsvraagstukken over kwalibo, toezicht en handhaving

In onderstaande Tabel 6 is een overzicht opgenomen naar de aard van nieuw ingekomen vraagstukken over het onderwerp kwalibo, toezicht en handhaving.

Tabel 6 Uitvoeringsvraagstukken Kwalibo, toezicht en handhaving naar aard

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	1 (7 %)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	0 (0 %)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	5 (36 %)
Vraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	8 (57 %)
Totaal		14 (100 %)

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving zijn besproken zijn opgenomen in onderstaande Tabel 7.

Tabel 7 Uitvoeringsvraagstukken behandeld in de werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
226	Ketenhandhaving bij verkeerd advies bij bodemonderzoek	Bij het verkeerd hanteren van een onderzoeksstrategie (bijv. onverdacht in plaats van verdacht) bij een onderzoek onder NEN 5740 kan weliswaar een bodemonderzoek geweigerd	Werkgroep adviseert SIKB dit mee te nemen in de BRL advies (BRL 5000)	Geadresseerd

		worden door het bevoegd gezag, maar kan niet opgetreden worden door de Inspectie		
227	Procedure voor aanvraag FEV voor producenten Tarragrond	De producenten van tarragrond kunnen niet uit de voeten met de K-waarde systematiek bij het verkrijgen van een FEV voor schone tarragrond. Daarnaast wil de branche gebruik maken van keuringsgegevens van collega bedrijven bij het toelatingsonderzoek voor de FEV	Besproken in de werkgroep en in afzonderlijk overleg tussen producent, CI en het ministerie. De K-waarde systematiek kan voor schone grond worden vervangen door de toetsing aan de achtergrondwaarden. Een FAQ hierover is op de website geplaatst.	Afgerond
232	Kwalibo irt Waterwet	Met de inwerkingtreding van de Waterwet (Wtw) moeten de kwalibo verplichtingen voor veldwerk, analyse, milieukundige begeleiding en waterbodemsaneringen worden aangepast	Het ministerie van V&W en VROM hebben afgesproken om beleidsneutraal over te gaan wat Kwalibo betreft, hetgeen betekent dat onder de Wtw ongeveer dezelfde verplichtingen zullen gelden mbt Kwalibo als voordien onder de Wbb. De regeling bodemkwaliteit alsmede de BRL'en en protocollen zijn hierop aangepast	Afgerond
235	Hergebruik grond van saneringslocaties	Vrijkomende grond bij saneringslocaties blijkt soms – na keuring op een grondbank of verwerkerherbruikbaar te zijn en wordt dan zonder bewerking het hergebruikscircuit ingebracht. Optreden hiertegen is niet mogelijk of lastig	Na bespreking in de werkgroep is een FAQ op de website geplaatst.	Afgerond
237	Wbb en kwalibo verplichtingen bij werkzaamheden in gebieden waar LMW's > IW zijn vastgesteld	Gemeenten kunnen Lokale Maximale Waarden vaststellen > IW en < saneringscriterium. Dit maakt grondverzet binnen een sterk verontreinigd binnenstedelijk gebied mogelijk. Vooralsnog gelden alle Wbb (en daarmee ook de erkenningsverplichting voor de BRL 7000 voor de uitvoerend aannemer	De werkgroepen zijn verdeeld en vinden het nog te vroeg om een beslissing te nemen of de verplichtingen vanuit de Wbb wel of niet moeten blijven. Bovendien is nog weinig ervaring omdat nauwelijks gebiedsspecifiek beleid > IW is vastgesteld. Bij de evaluatie van het Bbk zal gekeken worden of de Wbb aangepast gaat worden. Er zal dan ook gekeken worden naar de kwaliboverplichtingen.	Geadresseerd voor evaluatie
244	Vereenvoudiging erkenningstelsel voor onder certificaat geleverde bouwstoffen	Ihkv project "oplossen knelpunten nalevingskosten" is versimpeling procedure producterkenning ingebracht door Platform Bodemkwaliteit.	Besproken in de werkgroep. In de huidige situatie hoeven al lang niet alle wijzigingen doorgegeven te worden. Verder bestaat de mogelijkheid tot machtiging. Bij de evaluatie zal nader bezien worden of het systeem van erkenning op bedrijfsniveau	Geadresseerd voor evaluatie

			vervangen kan worden door stelsel­erkenning zoals onder Bouwbesluit	
245	Analyseresultaten minerale olie	Uit onderzoek van UDM blijkt dat analyseresultaten voor minerale olie bij verschillende laboratoria aanzienlijk kunnen verschillen. Dit leidt soms tot shopgedrag bij bedrijven onder laboratoria en misbruik van analysecertificaten.	Onderwerp besproken in werkgroep kwalibo. Laboratoria en adviesmarkt werken aan oplossingen	Geadresseerd
247	Erkenningsplicht bij calamiteiten	Bij calamiteiten (bijv. storingen aan kabels en leidingen) is het niet altijd mogelijk een erkende aannemer te regelen. Dit zorgt in de praktijk voor problemen.	Geen acties ondernemen. Beheerders van kabels en leidingen kunnen (eenvoudig) via contracten met onderhoudsaannemers, die bij calamiteiten opgeroepen worden, regelen dat dergelijke bedrijven beschikken over een erkenning voor de BRL 7000.	Afgerond
256	Erkenningsplicht bij zeer eenvoudige saneringen	Momenteel moeten werkzaamheden onder de zeer eenvoudige saneringen van de categorie tijdelijk uitplaatsen van BUS door erkende aannemers worden uitgevoerd. Bij dergelijke werkzaamheden hoeft vanuit BUS geen milieukundig begeleider aanwezig te zijn. Wat is de meerwaarde van een erkende aannemer bij dergelijke werkzaamheden.	Besproken in werkgroep en IT. Besloten om vanuit oogpunt van eenvoud geen uitzonderingen toe te staan. SIKB werkt aan een verbijzondering aan in de zwaarte van de certificatieverplichtingen via de ontwikkeling van een afzonderlijk protocol voor eenvoudige saneringen	Afgerond
257	Kwalibo irt Waterwet-vergunning	Vergunningaanvragen ihkv de Waterwet worden (net zoals voorheen ihkv de Wvo) niet genoemd in art 21 en 22 van het Bbk, waardoor gerelateerde werkzaamheden en onderzoeken buiten de erkenningsplicht vallen.	Werkgroep constateert dat dit mogelijk een omissie is die bij aanpassing Bbk gerepareerd kan worden. Rijkswaterstaat en de waterschappen (als grootste opdrachtgever) kunnen nu contractueel regelen dat het onderzoek en analyse door erkende bedrijven wordt uitgevoerd	Geadresseerd naar aanpassing Bbk
258	Samenvoegen voorafgaand aan export	Samenvoegen van partijen grond of baggerspecie voorafgaand aan export naar het buitenland valt buiten de erkenningsplicht voor de BRL 9335, omdat art 4.3.2. Rbk waar de erkenningsplicht in wordt genoemd, slaat op het samenvoegen voorafgaand aan een toepassing onder het Bbk	Besproken in werkgroep en opgelost via wijziging van de Regeling bodemkwaliteit in november 2010	Afgerond

260	Gemeentelijke handhaving van veldwerk	Gemeentelijke handhavers constateren regelmatig dat bij de uitvoering van bodemonderzoeken in het veld fouten worden gemaakt. Kan er een meldingsplicht aan adviesbureaus komen om start van het onderzoek door te geven aan gemeenten?	Afgesproken in de werkgroep: - bij de evaluatie van het Bbk de werking en complementariteit van het marktgericht (CI's) en publieksgericht (bevoegde overheden, Inspecties) te evalueren; - de branche zelf te laten regelen hoe certificerende instellingen maar ook publieksrechtelijk toezichthouders beter in staat gesteld kunnen worden om vaker onaangekondigd veldwerklocaties te kunnen bezoeken.	Geadresseerd voor evaluatie
262	Behandeling van evaluatieverslag bij een bodemsanering die is uitgevoerd en/of begeleid door een niet erkend bedrijf	Indien een sanering is uitgevoerd en/of begeleid door een niet erkend bedrijf mag een evaluatieverslag nu volgens art 21 Bbk niet in behandeling genomen worden. Hierdoor kan een sanering niet afgerond worden.	Besproken in de werkgroep en IT Het IT staat achter de regel dat je moet hebben gesaneerd met een erkende saneerder en milieukundige verificateur om een evaluatieverslag in te kunnen dienen. Het is een verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag om naar bevind van zaken te handelen bij afwijking van de regels. De werkgroep adviseert bij de evaluatie van het Bbk nog eens goed naar de juridische werking van dit artikel te kijken	Geadresseerd naar evaluatie
265	Samenvoegen van partijen bij kleine loonbedrijven of gemeentewerven	Vervolg op vraagstuk 108. Veel kleine bedrijven of gemeentewerven hanteren de regels voor het opbulken niet (geheel) goed en zijn bovendien niet erkend. De bedrijven zijn niet bekend met alternatieven zoals het afzonderlijk opslaan van partijen obv een bkk of het inhuren van een erkend bedrijf voor het dagelijks grondstromenbeheer.	Besproken in werkgroep. Bodem+ heeft samen met CUMELA vijf voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor CUMELA leden, waarin in wordt gegaan op de erkenningsplicht en de alternatieven die er zijn. Er zal benadrukt worden dat de VI actief handhaaft. Bodem+ hoopt van CUMELA leden te horen welke knelpunten er in de praktijk dan nog overblijven en brengt deze terug naar de werkgroep.	Onder handen
274	Verwijzing ontbreekt	In art 5.1.9 13e lid wordt nu alleen verwezen naar het eerste en tweede lid en zevende tot en met tiende lid. Een verwijzing naar de overige leden ontbreekt.	Aanpassing volgt via wijziging Rbk in april 2011	Geadresseerd
276	Gebrekkige registratie en handhaving cat 1 werken BSB	Voormalige categorie 1 werken die zijn toegepast onder het Bouwstoffenbesluit zijn niet altijd geregistreerd en worden vaak gezien als onderdeel van de bodem.	Bespreking in werkgroepen Kwalibo en Grond&Bagger begin 2011	Onder handen

Conclusies:

De uitvoeringsvraagstukken op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving gaan over de volgende hoofdzaken:

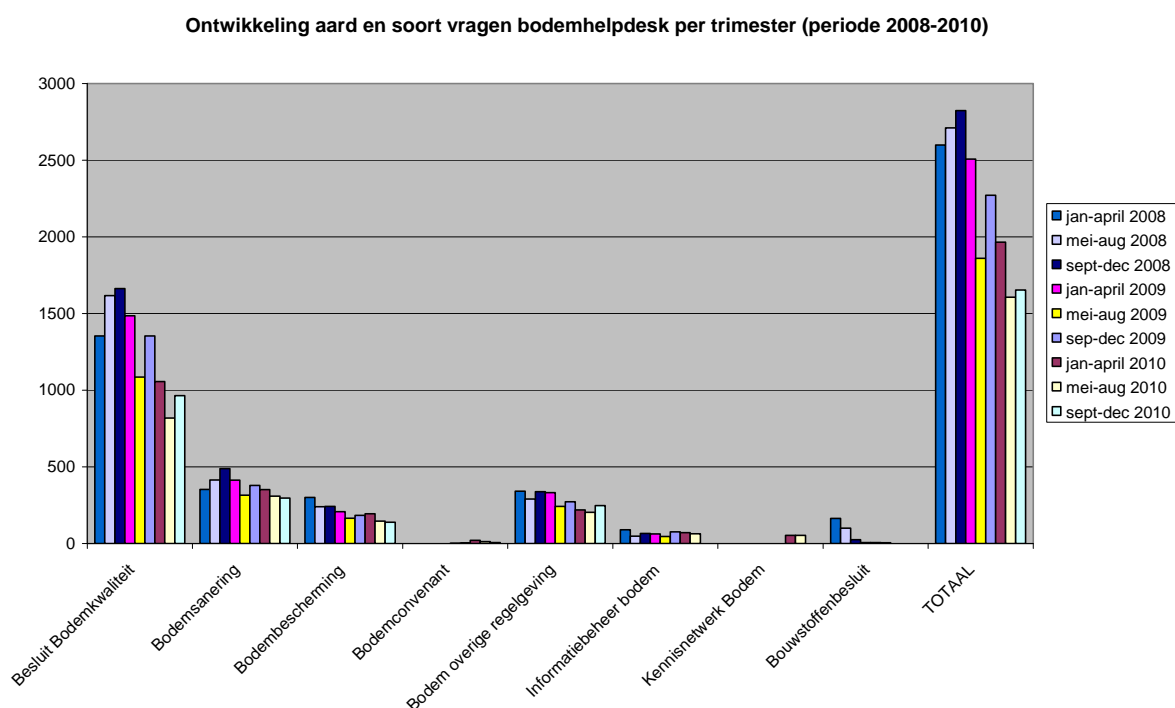
- Fouten die gemaakt worden bij de uitvoering van partijkeuringen (bijv. correcte partijdefinitie), en veldwerk en analyses bij bodemonderzoek.
- Afstemming van de kwaliboregelgeving met andere wet- en regelgeving (Wbb en Waterwet).
- Verkenning van uitzonderingsmogelijkheden van de erkenningsplicht bij de uitvoering van bodemsaneringen.
- De erkenningsplicht voor het samenvoegen van partijen wordt nog onvoldoende nageleefd.

2.1.6. Helpdeskvragen en kennisplein

Algemene analyse

De helpdesk van Bodem+ (hierna aangeduid als de bodemhelpdesk) beantwoordt vragen over bodemwet- en regelgeving. Er zijn in 2010 5.432 vragen gesteld aan de bodemhelpdesk. Dit minder dan in 2008 (8.205 vragen; -37%) en 2009 (6.656 vragen; -18%), maar is altijd nog hoger dan in 2007 (5.049 vragen) en 2006 (3.996 vragen).

Figuur 5 Ontwikkeling aantal vragen aan de bodemhelpdesk (2008-2010)

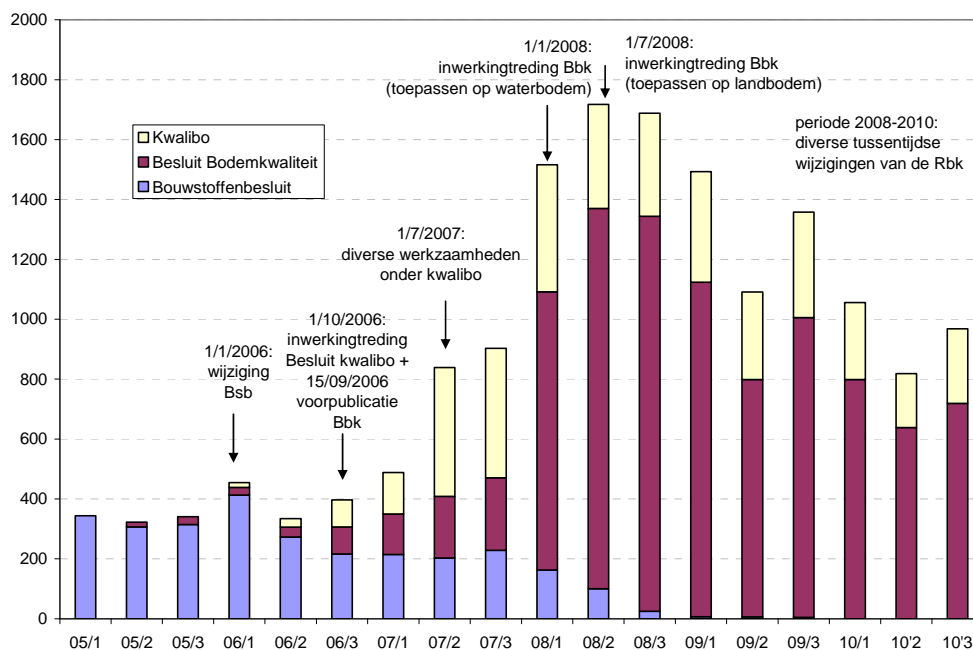
In 2010 gingen 2.838 vragen (ca 52%) over het Besluit bodemkwaliteit. Vergeleken met 2008 (-39%) en 2009 (-28%) is sprake van een aanzienlijke daling. De verdere daling van het aantal vragen in 2010 wijst erop dat de bodemprofessionals steeds bekend raken met het Besluit.

Onderstaande grafiek laat de lange termijn ontwikkeling van het aantal vragen over het Bouwstoffenbesluit en Besluit bodemkwaliteit zien. Ondanks de daling van het aantal vragen ten opzichte van de jaren 2008 en 2009 ligt het aantal vragen over het Besluit bodemkwaliteit nog altijd een factor 2 à 2,5 hoger dan het aantal vragen dat in de periode 2005-2007 over het Bouwstoffenbesluit werden gesteld. Een kanttekening hierbij is dat de bodemhelpdesk een zeer

nadrukkelijke rol speelde bij de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit, terwijl dit bij het Bouwstoffenbesluit veel minder het geval was.

Figuur 6 Ontwikkeling aantal vragen over Bsb en Bbk (2005-2010)

Ontwikkeling vragen Bouwstoffenbesluit en Besluit bodemkwaliteit (periode 2005 - 2010)

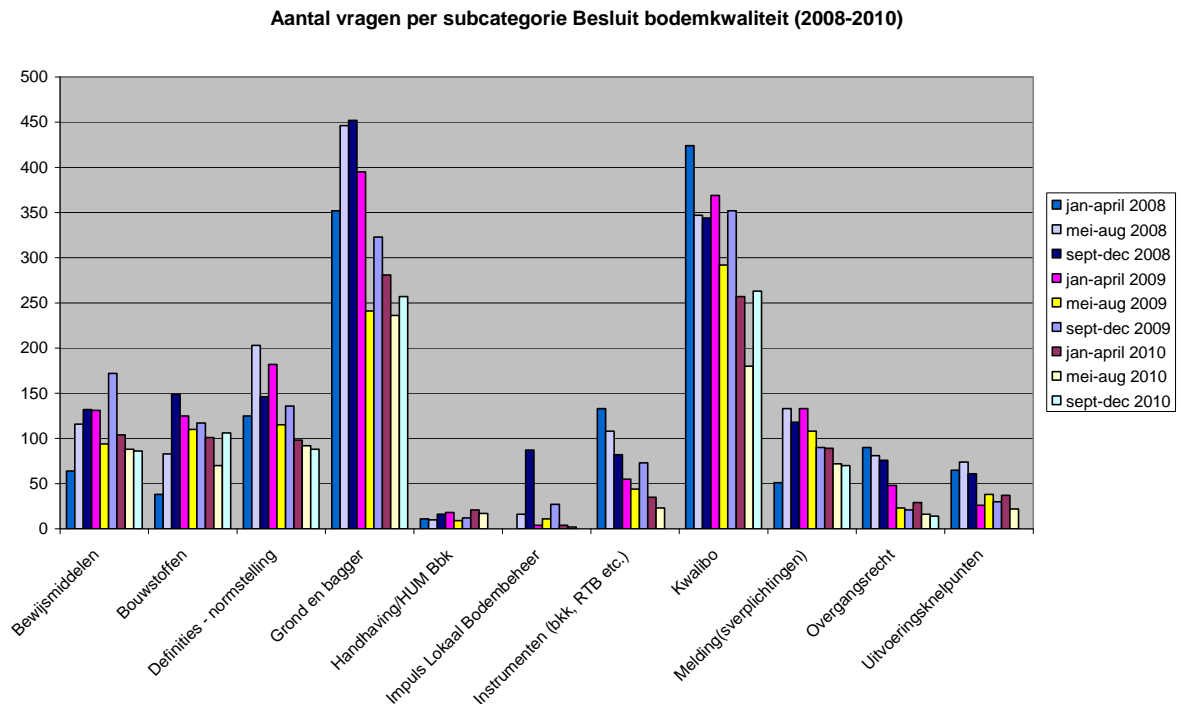

In 2010 bestond het helpdeskteam uit acht medewerkers van Bodem+, die samen circa 80% van de vragen heeft beantwoord. Een ervaren collega met kennis over bodembescherming is in het najaar van 2010 vervangen door een junior adviseur. In tegenstelling tot in 2008 en 2009 is in 2010 geen gebruik gemaakt van structurele ondersteuning via inhuur van een extern deskundige. Alleen bij problemen met de personele bezetting van de telefonische helpdesk is teruggevallen op inhuur van externen. Uitgevoerd klanttevredenheidsonderzoek laat zien dat de helpdesk in 2010 weliswaar nog steeds goed gewaardeerd wordt (gemiddeld cijfer 7,1), maar laat wel een lichte daling zien ten opzichte van 2008 (7,3) en 2009 (7,4). Belangrijkste aandachtspunt blijft de (communicatie over de) beantwoordingstermijn. In 2010 is 84 % van alle vragen door de helpdeskmedewerkers zelf beantwoord (de zogenaamde eerstelijnsvragen). De overige 16% is beantwoord door andere specialisten in de organisatie van Bodem+ (2e lijn).

Naast beantwoording van vragen, rapporteert Bodem+ regelmatig (aan de werkgroepen, het implementatieteam) over de rode draad van vragen die zijn gesteld aan de helpdesk. Deze notities zijn beschikbaar via de website van Bodem+. Tevens worden met zekere regelmaat nieuwe veelgestelde vragen en antwoorden (FAQ's) gepubliceerd en/of geactualiseerd. Sinds het voorjaar van 2010 vormt de bodemhelpdesk ook het loket voor inhoudelijke vragen over BRL'en en protocollen van het SIKB. Dit in het kader van de samenwerking van Bodem+, SIKB en SKB en de vorming van het expertisenetwerk Bodem en ondergrond. Bij de beantwoording is samengewerkt met inhoudelijk deskundigen van SIKB. In totaal zijn in 2010 172 vragen over BRL'en beantwoord.

In onderstaande figuur is per subonderwerp de ontwikkeling van het aantal vragen over het Besluit bodemkwaliteit weergegeven. Hieruit blijkt dat de meeste vragen in 2010 zijn gesteld over de subonderwerpen grond en bagger (774 vragen) en kwalibo (700 vragen).

Figuur 7 Onderverdeling helpdesk vragen Bbk naar subonderwerp (2008-2010)

Analyse helpdesk vragen over kwalibo

Het aantal vragen over kwalibo in 2010 is verder afgenomen ten opzichte van 2009 (-31%). Het kennisniveau over de erkenningsregeling kwalibo is toegenomen. De meeste bodemprofessionals zijn voldoende bekend met kwalibo, maar nog veel vragen worden gesteld door niet-bodemprofessionals die vanuit verschillende rollen (opdrachtgever, uitvoerend, vergunningverlener, handhaver) eenmalig of incidenteel met kwalibo verplichtingen te maken krijgen. Voor de meeste bodemwerkzaamheden is de erkenningsplicht bekend. Alleen de erkenningsplicht voor het samenvoegen van partijen grond of baggerspecie nog onvoldoende bekend en wordt –zo blijkt uit signalen aan de bodemhelpdesk- nog onvoldoende nageleefd.

In grote lijnen worden over de volgende onderwerpen vragen gesteld:

1. aanvragen en wijzigingen van erkenningen
2. controle van erkenningen via zoekmenu
3. toepassingsgebied van de erkenningsregeling en van specifieke werkzaamheden
4. relatie tussen kwalibo en Wm-vergunningen
5. inhoudelijke- en interpretatievragen over BRL'en en protocollen

Ad 1 en 2

Het merendeel van de vragen gaat over het aanvragen of wijzigingen van een erkenning (vragen over aanvraagformulier, stand van zaken in de procedure) en het zoeken naar erkende bodemintermediairs via de zoekmachine.

Ad 3

Ook veel vragen gaan over het toepassingsgebied van de erkenningsregeling en specifieke BRL'en. De meeste vragen gingen over mechanisch boren (BRL 2100), samenvoegen van partijen (BRL 9335),

uitvoering van bodemsanering (BRL 7000) en bewerken van verontreinigde grond of baggerspecie (BRL 7500).

Ad 4

Vergunningverleners Wm vragen zich soms af in hoeverre in vergunningsvoorschriften verwezen mag worden naar certificerings- en erkenningsplicht of naar passages uit BRL'en of protocollen. In het algemeen kan gezegd worden dat verplichtingen die gelden op grond van de wet- en regelgeving (bijvoorbeeld samenvoegen van partijen) niet nogmaals opgenomen mogen worden in vergunningvoorschriften maar uitsluitend vermeld mogen worden in de considerans.

Ad 5

De trend dat steeds vaker gedetailleerde vragen over BRL'en, protocollen en normdocumenten worden gesteld, zet zich ook in 2010 duidelijk door. Dit wijst erop dat zowel certificaathouders als vergunningverleners/handhavers zich meer bewust zijn dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd volgens de BRL. De inhoudelijke kennis over de beoordelingsrichtlijnen is toegenomen. Er vindt toenemende controle van bevoegde overheden plaats op het nakomen van inhoudelijke verplichtingen uit de protocollen. De meeste aandacht gaat hierbij uit naar protocol 1001 onder de BRL 1000. Anderzijds is het signaal dat veel protocollen de nodige interpretatieruimte bieden en soms op een (te) hoog detailniveau gecontroleerd en gehandhaafd wordt.

Wat betreft de vragen over de BRL'en die door het SIKB zijn uitgegeven worden de meeste vragen gesteld over de BRL 1000 'uitvoering van partijkeuringen' (42%), BRL 9335 erkende kwaliteitsverklaring grond' (19%), BRL 2000 'uitvoering van veldwerk bij bodemonderzoek' (13%) en BRL 6000 'milieukundige begeleiding bij bodemsanering' (13%). Minder vragen worden gesteld over de BRL 7500 'bewerken van verontreinigde grond en baggerspecie' (6%), AS3000 of AP04 'analyses' (3%) en BRL 7000 'uitvoering van bodemsanering' (3%).

De meeste vragen over de BRL 1000 gaan over protocol 1001 en hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- hanteren en naleven van een juiste partijdefinitie, waarbij regelmatig interpretatievragen worden gesteld over de reikwijdte van aaneengesloten partijen en depots (wanneer heb je het over dezelfde partij zijn en wanneer over samenvoegen) en het onderscheid in bodemtextuur en -kwaliteitsklassen bij in-situ partijkeuringen;
- de maximaal toegestane partijgrootte (2.000 ton of 10.000 ton) en toegestane afwijkingen achteraf;
- omgaan met vluchtige verbindingen en monsternamen en analyse van steekbussen;
- onderzoek op grotere diepte (> 5 m) of onder verhardingslagen;
- wijze van vaststelling van het percentage bodemvreemd materiaal tijdens een partijkeuring;
- omgaan met verschillen tussen de analyseresultaten bij mengmonsters (duplo-analyses);
- verplichtingen t.a.v. vastlegging en ondertekening van monsternamen formuleren.

2.1.7. Toezichtloket bodem

Opzet en doel Toezichtloket

Het Toezichtloket Bodemsignalen, waar mogelijke overtredingen en misstanden op bodemgebied kunnen worden ingediend, is inmiddels ruim twee jaar actief. Het loket is in beheer bij de VROM-Inspectie en de Inspectie Verkeer en Waterstaat (hierna 'de Inspecties'). De Inspecties willen onder andere via het Toezichtloket bereiken dat het naleefgedrag verbetert. De lokale bevoegd gezagen en de inspecties kunnen elkaar hier versterken.

De lokale bevoegd gezagen houden toezicht en handhaven in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. De Inspecties richten zich vooral op de erkenningen van de bodemintermediairs,

structurele overtreders en zwaardere zaken. Via het toezichtloket komen bodemintermediairs die op verschillende plaatsen overtredingen plegen in beeld.

Werkwijze Toezichtloket

In grote lijnen wordt als volgt gewerkt. Als er een signaal bij het Toezichtloket Bodem binnenkomt wordt eerst nagegaan wat er aan de hand is. Hierover wordt standaard met de indiener van het signaal gecommuniceerd. Gekeken wordt naar de ernst van de overtreding en er wordt nagegaan of er sprake is van recidive.

Deze „intake“ van een signaal leidt óf tot nader onderzoek óf tot de beslissing om het signaal ten behoeve van analyse op te slaan. Hiermee wordt het mogelijk om recidive te herkennen. Prioriteren van signalen naar ernst en zwaarte is nodig omdat het aantal ingediende signalen de capaciteit om signalen af te doen overstijgt .

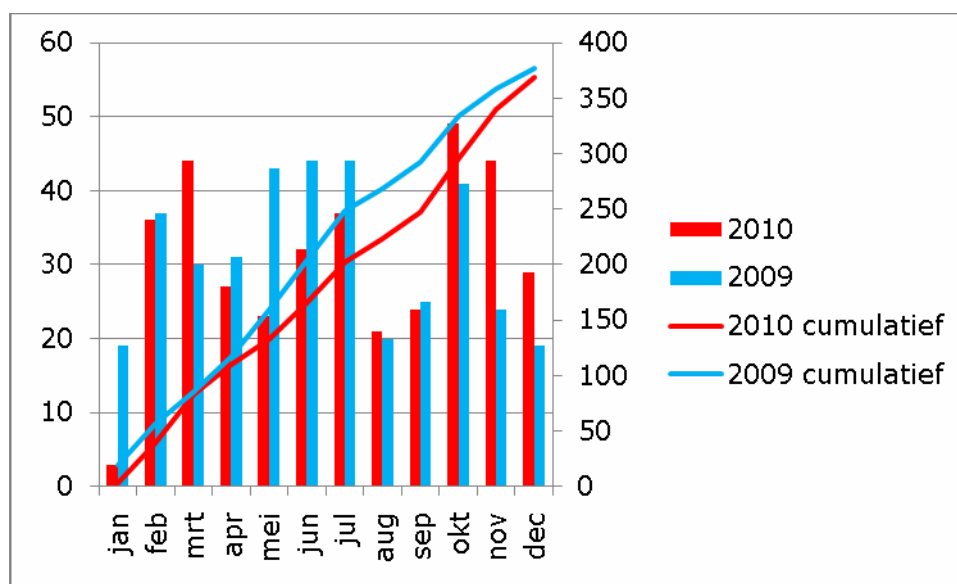
Een signaal kan ook worden doorgeleid naar een Certificerende Instelling of er kan bijvoorbeeld aan het decentrale bevoegd gezag, worden gevraagd om -onderdelen van- het signaal op te pakken.

Wanneer er sprake is van zeer ernstige structurele overtredingen wordt een signaal doorgeleid naar een interventieteam (toezicht) en/of naar opsporingsinstanties.

Melders worden in principe geïnformeerd over de afhandeling van het signaal. In de digitale VI-Nieuwsbrief Bodem wordt meer in algemene zin teruggekoppeld.

Aantal signalen bij Toezichtloket Bodem

Grafiek 1 Aantal signalen per maand en cumulatief over 2009 en 2010

In 2010 zijn 369 signalen ontvangen. Vergeleken met 2009 zijn dat er 8 minder. In 2008 zijn 345 signalen ontvangen.

In de maanden januari, mei en juni 2010 bleef het aantal signalen ver achter bij 2009. Dit kwam door technische problemen met het e-formulier. Inmiddels is bekend dat hierdoor een fors aantal signalen in een ‘digitaal zwart gat’ zijn verdwenen. Deze problemen zijn inmiddels nagenoeg opgelost. In de periode van oktober tot en met december zijn er juist veel meer signalen ingediend dan in 2009. Uiteindelijk komt het aantal signalen daardoor op bijna hetzelfde totaal uit: 369 in 2010 versus 377 in 2009.

Net zoals in 2009 gaan circa 10% van de signalen over de „natte” bodem. De VROM-Inspectie handelt de signalen over de droge bodem af, de Inspectie Verkeer en Waterstaat die over de natte bodem.

Er kan geen relatie worden gelegd tussen het aantal signalen en de naleving van de bodemregels, omdat niet alle overtredingen worden gemeld. Decentrale overheden handelen ook veel overtredingen zelf af, en veel gemeenten en waterschappen doen helemaal geen meldingen bij het Toezichtloket.

Afwikkeling signalen door Inspecties (excl. sancties IVW)

Ontvangen signaal	Alleen geregistreerd voor analyse	Onderzocht door Inspecties	Waarschuwing & sanctie
369	117	194	73*

- Regelmatig komen over een bedrijf meerdere signalen binnen, bijvoorbeeld over een bedrijf waar een Interventieteam momenteel onderzoek naar doet zijn inmiddels 16 signalen ontvangen. Met één sanctie kunnen dus meerdere signalen worden afgedaan.

Ten opzichte van 2009 is het aantal ingezette sanctietrajecten bijna verdubbeld. Reden hiervoor is dat de VROM-Inspectie extra capaciteit heeft ingezet om signalen af te handelen. Ook raakt het bodemtoezicht verder geprofessionaliseerd, zo is er een Sanctiestrategie Kwalibo vastgesteld door de Inspecties waardoor ook extern duidelijk is welke sanctie een overtreder kan verwachten. Ook in 2011 zal strikt worden geprioriteerd bij het kiezen welke signalen inhoudelijk worden opgepakt.

Bodensignalen, verdeeld naar meldende doelgroep.

Instantie (aantal bestaand)	Aantal melders per groep	Aantal meldingen per groep
Rijksdiensten	8	48
Provincies (12)	10	64
Gemeenten (401)	32	64
Wbb-Gemeenten (29)	17	108
Milieudiensten (19)	8	33
Waterschappen (26)	4	5
Politiekorpsen	6	6
Bedrijfsleven	7	18
Overig	4	4
Onbekend		19
Eindtotaal		369

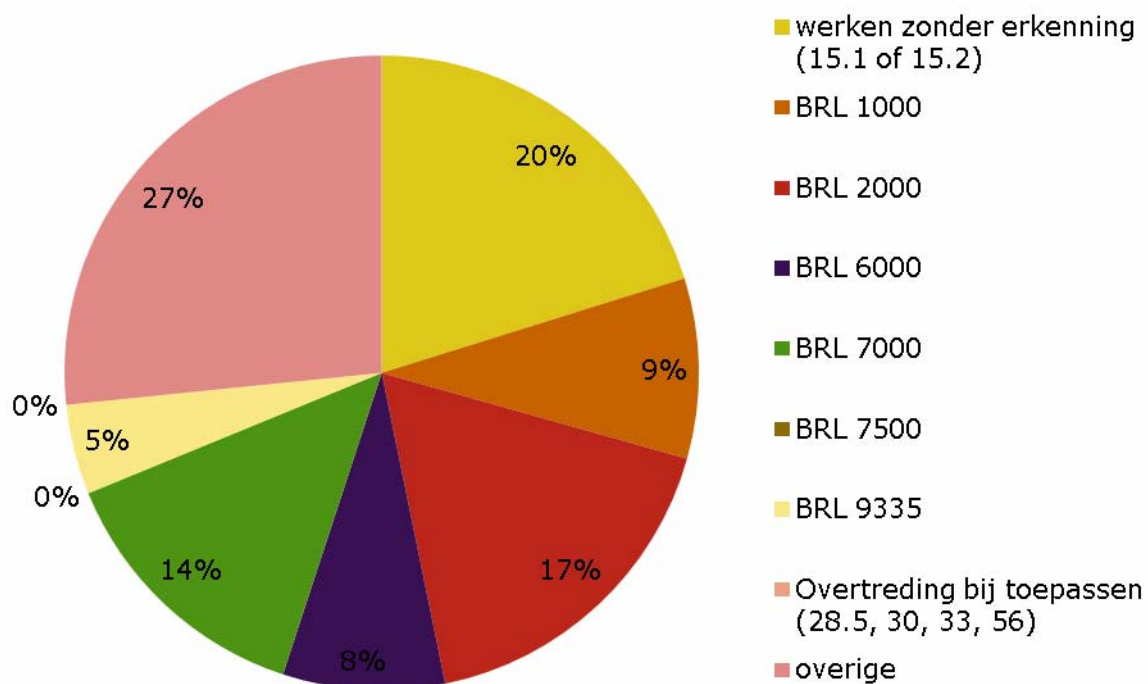
De meeste signalen komen van andere overheden en enkele komen van bedrijven en particulieren. In 2010 is het aantal gemeenten dat meldt, licht toegenomen, van 45 naar 49. Onder de gemeenten die melden zijn relatief veel Wbb-gemeenten. Het aantal signalen van waterschappen is afgenomen van 8 naar 4. Een deel van de gemeenten is aangesloten bij milieudiensten: van de milieudiensten melden er 8 van de 19.

De provincies Groningen en Friesland hebben in 2010 geen signalen ingediend. Van de Wbb-gemeenten Almelo, Amersfoort, Dordrecht, Hengelo, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Zwolle zijn in 2010 geen signalen ontvangen.

De politiekorpsen zijn ten opzichte van de rapportage over 2009 als nieuwe categorie opgenomen.

Soorten overtredingen

Overtredingen (alle in 2010 afgeronde controles)

Wat opvalt is dat het afwijken van een normdocument ten opzichte van 2009 veel vaker wordt geconstateerd dan het werken zonder erkenning. In 2009 gingen 40% van de gevallen om het uitvoeren van werkzaamheden zonder erkenning, in 32% om het afwijken van een normdocument en in 28% om overige overtredingen van het Bbk.

Het percentage werken zonder erkenning in 2010 is enigszins vertekend omdat een project waarbij 25 locaties in 2010 zijn onderzocht deels in 2011 is afgesloten. Het betreft een themaproject waarbij onderzoek is gedaan naar het zonder erkenning BRL 9335 samenvoegen of opbulken van grond. 100 % van de overheidslocaties en 80 % van de bedrijven bleek zonder erkenning te werken. Over dit themaproject en een project waarbij 23 veldwerkbureaus (BRL 2000) zijn onderzocht wordt apart verslag gedaan.

2.1.8. Tastbare effecten optreden Rijksinspecties

Informatiepositie verbeterd

Sinds juli 2008 zijn VI en IVW nieuwe spelers tussen de bevoegde gezagen op bodemgebied. In de afgelopen jaren is de informatiepositie versterkt via de afhandeling van ruim 300 signalen per jaar over mogelijke misstanden, binnengekomen bij het Toezichtloket bodem. Ook door diepgaande onderzoeken van interventieteams en door de thema-onderzoeken naar specifieke onderwerpen ontstaat een landelijke informatiepositie. Deze wordt benut door lijsten van bedrijven met verhoogd risico op slecht naleefgedrag op te stellen, en te stimuleren dat er een gezamenlijke ketenaanpak (via een interventieteam of anderszins) van die bedrijven plaatsvindt.

Het Kwalibo-stelsel van het Besluit bodemkwaliteit begint te werken en de drempel om te overtreden is verhoogd, onder meer als gevolg van een aantal spraakmakende zaken. Certificerende instellingen (CI's) zijn strenger geworden.

Bij bedrijven die ernstige overtredingen hebben begaan, gaan de Inspecties na, of de CI van het betreffende bedrijf steken heeft laten vallen. In sommige gevallen is dat zo, waarna de CI (en de brancheorganisatie) hierop wordt aangesproken. In een geval is de betreffende CI een last onder dwangsom opgelegd.

Gevoelde pakkans gestegen

Een teken dat interventieteams bodem steeds meer effect krijgen, is dat de gevoelde pakkans in de branche stijgt. Een tastbaar signaal hiervan is, dat de Limburgse pers gevraagd heeft, of bodembedrijven in Limburg strenger worden gecontroleerd nu er een interventieteam actief is. Dit had de journalist van een branchevereniging gehoord.

Van decentrale toezichthouders is het afgelopen jaar herhaaldelijk gehoord, dat bedrijven aangeven dat zij 'niet door de Inspecties willen worden betrap't'. De aanzegging van decentrale toezichthouders dat zij signaal zullen indienen bij het Toezichtloket Bodem blijkt een effectief middel te zijn om overtredingen snel te laten herstellen.

Zelfregulerend vermogen verbeterd

Er zijn signalen dat bedrijven hun zelfregulerend vermogen hebben versterkt na de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit. Zo is het voorgekomen dat een bedrijf dat lid is van de brancheorganisatie VKB, twee veldwerkers heeft ontslagen nadat intern was geconstateerd dat zij de BRL-2000 ernstig hadden overtreden, door in het veld veel minder monsters te nemen dan zij hadden gerapporteerd. Twee andere leden van de VKB gaven aan, dat interne procedures zijn aangescherpt na constatering van een overtreding van het Besluit bodemkwaliteit. Bij een ander bedrijf werd een veldwerker voor een half jaar geschorst na een overtreding (minder zwaar dan in voorgaand geval). Tot deze maatregel heeft het bedrijf op eigen initiatief besloten, nadat het werd geconfronteerd met de bevindingen van een interventieteam.

Gemeente voorkomt uitlokking overtreding BBK

Een gemeente (> 100.000) heeft recent aangegeven, dat zij in haar rol als opdrachtgever van grondwerken haar processen zal aanscherpen om te voorkomen dat zij nog vaker aan adviesbureaus aanwijzingen geeft die leiden tot overtreding van het Besluit bodemkwaliteit door dat adviesbureau.

Enkele markante handhavingszaken

- Grondbank: last onder dwangsom vanwege het structureel foutief samenvoegen van partijen grond.
- Veldwerkbureau: last onder dwangsom vanwege verkeerde partijkeuringen.
- Veldwerkbureau: last onder dwangsom vanwege het niet gebruiken van steekbussen bij monsterneming van vluchtige stoffen en het niet inmeten van boorpunten en peilbuizen.
- Veldwerkbureau: grove fouten monsternemer. Certificaat van medewerker door bureau geschorst voor half jaar. Bedrijf voorkwam hiermee schorsing door VI/IVW.
- In Zeeland en Gelderland zijn de interventieteams bijna klaar met hun onderzoek uit 2010. Onderzocht wordt of de veldwerkbureaus bewust monsternamen ontoereikend uitvoeren.

2.1.9. Interventiestrategie bodem en grondstromen (interventieteams)

Best practices ketentoezicht bodem

In onder meer Limburg en Overijssel zijn een aantal 'best practices' voor ketentoezicht bodem ontwikkeld. In 2011 wordt hier op voortgebouwd en worden de ervaringen landelijk uitgezet. Het gaat bijvoorbeeld om het volgen van geweigerde partijen of het benutten van onrealistische offertes als selectiecriteria voor toezichtprioritering. Het op deze basis organiseren van ketentoezicht leidt

sneller tot het selecteren van mogelijk spraakmakende zaken. Onder meer in de Regiodagen bodem 2011 zal op deze onderwerpen worden ingegaan.

Knelpunt: stimuleren regionaal ketentoezicht

Het afgelopen jaar hebben de Inspecties samen met decentrale partners een aantal handhavingszaken gedraaid. Zodra een concrete zaak zich aandient, is het makkelijk de samenwerking en de informatie-uitwisseling op gang te brengen en een interventieteam op te starten.

Proactief werken is lastiger; de informatie is nog niet concreet, maar moet worden uitgebouwd. Hoe krijg je grip op de informatie? Wie pakt dat op, verzamelt en analyseert? De informatie- en risicogestuurde handhaving is nog niet goed op gang gekomen. De lat blijkt voor kleinere gemeenten te hoog te liggen, zeker in kleine gemeentes waar slechts 0,2 fte voor bodemhandhaving beschikbaar is. Veel provincies hebben een weinig samenhangende visie over informatie- en risicogestuurde handhaving. Ze leveren wel medewerkers voor de ketenhandhaving, maar willen geen trekkersrol hebben. (Dit blijkt een knelpunt bij meerdere ketentema's, bijvoorbeeld bij asbest). Er wordt hard gewerkt aan de RUD's zelf, maar het landelijk invullen van risico- en informatiegestuurde handhaving blijft hierbij achter. Dit terwijl bodemintermediairs veelal provinciegrensoverstijgend werken. Provincieoverstijgende knelpunten in de naleving zouden meer in samenhang moeten worden opgepakt. Er moet een schakelmoment komen tussen de inrichtinggebonden werkzaamheden en de ketenhandhaving. In 2011 moet hier verder op worden geïnvesteerd.

Overzicht stand van zaken ketentoezicht in provincies

Provincie	Stand van zaken	Ambitie 2011
NH	Start met ketentoezicht bodem onder handbereik.	Starten met geobjectiveerd vaststellen bedrijven die meeste aandacht nodig hebben en onderling prioriteren inzet.
ZH	Na een onderzoek dat leidde tot een dwangsom is het stil geworden in ZH. Inmiddels is er uitzicht op hernieuwde samenwerking.	Investeren in hernieuwing samenwerking ketentoezicht Zuid-Holland.
ZL	Een grote zaak is in de afronding. Dit heeft veel good-will opgeleverd. Het waterschap Brabantse Delta draait hier in mee.	De wil om met ketenhandhaving verder te gaan is er maar de beschikbare capaciteit is een probleem.
UT	Ketentoezicht ontwikkelt zich in Utrecht gestaag.	Met name t.a.v. grondbanken, en zeefzand liggen er in Utrecht mooie samenwerkingsmogelijkheden.
NB	Na goede start met ketenhandhaving bodem was er een terugval. inmiddels gloort er weer licht in de Brabantse samenwerking.	Een tweetal toekomstige RUD's wil graag meer werk maken van ketenhandhaving. Hier wordt in geïnvesteerd.
LI	In Limburgs is ketenhandhaving al ver ontwikkeld. Er wordt goed werk verzet. Er treedt een verschuiving op van zaakgericht toezicht naar geïntegreerde ketenhandhaving met een groot aantal partners.	Bijdragen blijft op zelfde niveau..
GE	Het afgelopen jaar zijn twee grote onderzoeken gedraaid door een interventieteam. Dit is een mooi succes., Eenvoudig ketentoezicht kan verder ontwikkeld worden.	Er wordt geïnvesteerd in een nieuw groot onderzoek (3 ^e). Kleinschalig ketentoezicht heeft impuls nodig.
OV	Ketentoezicht is hier goed ontwikkeld.	Het huidige inzetniveau wordt gecontinueerd.
FL	Er zijn enthousiastelingen in Flevoland begonnen met ketentoezicht.	VI ondersteunt op afroep
DR-FR-GR	In het noorden is animo voor ketentoezicht losgekomen.	VI draagt bij aan ontwikkeling.

2.1.10. Handhaafbaarheid Bbk

De inspectie hebben in het kader van de evaluatie van het Bbk de handhavingservaringen van de verschillende bevoegde gezagen met het Besluit in een quick scan verzameld. Vertegenwoordigers van gemeenten, provincies, waterschappen, Rijkswaterstaat (RWS), de VROM-Inspectie(VI) en de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) hebben bij de eigen achterban ervaringen verzameld. De gebundelde ervaringen zijn tijdens een workshop op 17 februari 2011 met deze vertegenwoordigers besproken en vervolgens vastgelegd in het rapport “Quick scan handhavingservaringen met het Besluit bodemkwaliteit”

Conclusie Quick-scan handhavingservaringen met het Bbk

Regels voor grond en bagger zijn complex

De regels voor toepassing van grond en bagger zijn complex.

De complexiteit van het besluit, gevoegd bij de beperkte capaciteit die in veel gemeenten en waterschappen beschikbaar is voor de handhaving van het besluit, maakt de handhaving van het besluit erg kwetsbaar.

De handhaafbaarheid van de regels voor bouwstoffen is verbeterd ten opzichte van de tijd van het Bouwstoffenbesluit.

Te weinig gegevens centraal geregistreerd om goed te kunnen handhaven

De essentie van toezicht op de naleving van het Bbk is ketenhandhaving. Het gaat om complexe ketens en vele actoren. Het slim benutten en uitwisselen van informatie en op basis daarvan gericht toezicht houden in het veld, is dus van essentieel belang.

In het huidige informatiesysteem is ervoor gekozen om voor een beperkt aantal activiteiten een landelijk registratiesysteem in te richten, met de verplichting om centrale meldingen te verrichten. Bij de verplichtingen tot melding is er bovendien voor gekozen om de hoeveelheid te verstrekken gegevens beperkt te houden.

Dit belemmert een goede en eenvoudige handhaving van de grond- en baggerstromen en zadelt het bedrijfsleven uiteindelijk op met meer inspanning als deze gegevens alsnog worden gevraagd door het bevoegd gezag.

Normdocumenten onvoldoende handhaafbaar

Door opname in de Regeling bodemkwaliteit hebben beoordelingsrichtlijnen en bijbehorende protocollen wel een wettelijke status, maar ze zijn niet voldoende handhaafbaar geschreven. Dit belemmert een goede handhaving.

Overige punten

De handhaafbaarheid van het besluit is ook verder op een groot aantal punten voor verbetering vatbaar.

De aanbevelingen van het rapport zijn opgenomen in het evaluatierapport.

Een van de aspecten die veel vragen in de uitvoeringspraktijk en de handhaving oproept is de hantering en uitleg van het begrip nuttige toepassing. Om tot een optimale benutting van de grond en baggerspecie te komen is het wenselijk dat het huidige artikel 35 Bbk wordt aangepast en scherper wordt omschreven. Daarnaast kan overwogen worden om de notie functionaliteit van artikel 5 Bbk nader in te vullen door een verwijzing naar een ruimtelijk plan en/of ruimtelijk besluit op te nemen.

2.1.11. Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit

De VROM-Inspectie heeft eind 2008 het “Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit” voor gemeenten opgesteld. Het Adequaat niveau is een beknopte beschrijving van gemeentelijke taken in het kader van het Besluit bodemkwaliteit en een prima handvat voor gemeenten (maar ook bruikbaar voor andere organisaties) om te toetsen in hoeverre het Besluit voldoende is ingevoerd in hun organisatie. In hoofdlijnen komt het Adequaat niveau neer op een drietal aspecten:

- Het Besluit bodemkwaliteit is verankerd in de organisatie. Dat wil zeggen dat er beleid, capaciteit en middelen alsmede werkinstructies zijn met betrekking tot de rol van de gemeente op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving;
- Kwalibo is tot in de haarvaten van de organisatie doorgedrongen, zowel bij de beoordeling van meldingen als bij toezicht en handhaving, maar ook wanneer de gemeente optreedt als opdrachtgever of uitvoerder bij werkzaamheden die vallen onder kwalibo;
- De gemeente heeft als bodembeheerder zicht op alle (zowel meldingsplichtige als niet-meldingsplichtige en ook de illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en baggerspecie binnen haar beheergebied.

Het Adequaat niveau is door het implementatieteam aangeboden aan alle decentrale overheden en beschikbaar via de website van Bodem+. In paragraaf 2.2.7 wordt verder ingegaan op de mate waarin het adequaat niveau bij decentrale overheden is bereikt.

2.2. Bevindingen op decentraal niveau

2.2.1. Kennis regelgeving en instrumentarium

In december 2010 is exact dezelfde enquête uitgezet als in december 2008 en 2009. Het betreft een enquête² die is uitgezet onder gemeenten, waterschappen en regionale diensten van Rijkswaterstaat. In deze enquête zijn vragen gesteld die betrekking hebben op de onderwerpen die behandeld worden in paragraaf 2.1 t/m 2.5. De enquête inclusief alle resultaten is als bijlage 1 aan deze rapportage toegevoegd. In de paragrafen 2.1 t/m 2.5 treft u de hoofdlijnen aan die volgen uit de enquête.

De respons op de enquête is 43 %, zie onderstaande tabel. Door de hoge respons kunnen we er van uit gaan dat we een representatief beeld over Nederland hebben. Regionaal is de respons per provincie ook steeds boven de 30 %. Bij de respons van de gemeenten valt op dat de respons afneemt naarmate de gemeente kleiner is. Waarschijnlijk is dat een gevolg van het feit dat de capaciteit voor toezicht en handhaving bij kleinere gemeenten beperkt is.

Tabel 8 Respons enquête per type organisatie

Type organisatie	Respons (reacties/totale groep)
Regionale diensten Rijkswaterstaat	90 % (9/10)
Waterschappen	77 % (20/26)
Gemeenten > 100.000 inwoners	76 % (19/25)
Gemeenten 50.000 – 100.000 inwoners	59 % (24/41)
Gemeenten 20.000 – 50.000 inwoners	42 % (80/190)
Gemeenten < 20.000 inwoners	29 % (53/185)
Totaal	43 % (205/477)

Bij het beoordelen van de enquêteresultaten dienen een aantal aspecten in beschouwing te worden genomen:

- Het is waarschijnlijk dat de enquête een licht positief beeld geeft omdat partijen die minder ver met de implementatie van het Besluit zijn, wellicht ook minder geneigd zijn om de enquête in te vullen;
- De enquête is ingevuld door personen werkzaam bij de decentrale overheden. Hun antwoorden zijn niet gecontroleerd op correctheid;
- Gekozen is voor een enquête in de vorm van veel multiplechoice vragen. Hierdoor is het voor vragenstellers niet mogelijk om nuances te leggen in hun antwoord;
- Sommige onderwerpen hebben zich in de praktijk nog niet voorgedaan bij de respondenten, waardoor hun antwoord eerder iets zegt over 'wat men verwacht te doen' dan 'wat men daadwerkelijk doet'

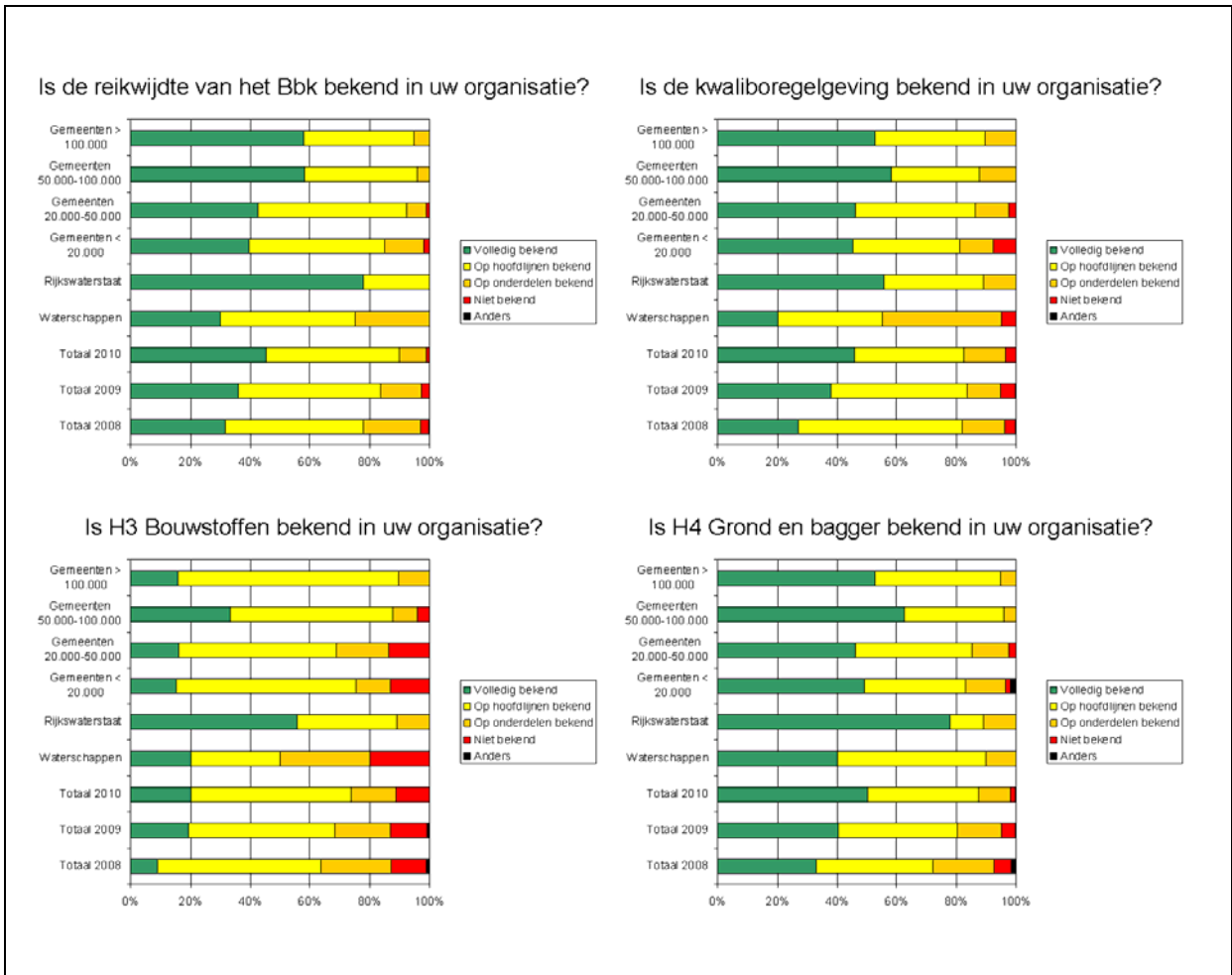
Ten aanzien van kennis van de regelgeving kan op basis van Figuur 8 worden geconcludeerd dat de kennis van de regelgeving op organisatieniveau heel behoorlijk is en is toegenomen ten opzichte van 2008 en 2009. Veelal is er binnen de organisatie wel een verschil in bekendheid met de regelgeving. Uit terugkoppeling van de adviseurs in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer blijkt vaak dat de bodemspecialist meer kennis heeft dan zijn verdere collegae in de organisatie en dat dus het kennisniveau sterk wisselt.

² Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit, SenterNovem/Bodem+, 23 december 2008, 10 december 2009

In het kader van de ILB wordt wel aandacht gegeven aan de verdere kennisdeling binnen de ondersteunde overheden. Wat aan Figuur 8 verder opvalt, is dat grotere organisaties een beter kennisniveau hebben dan kleinere organisaties

De kennis van het Besluit bodemkwaliteit is verder toegenomen.

Figuur 8 bekendheid met de regelgeving

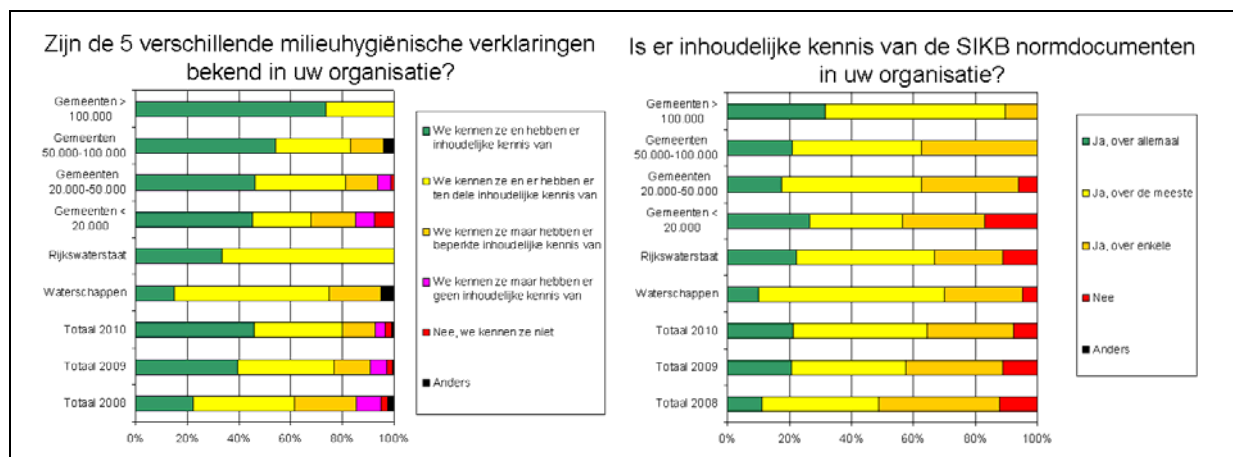

Uit een nadere analyse naar de onderverdeling per regio blijkt dat de regio West-Nederland (Noord en Zuid Holland) significant beter scoort op kennis van de regels dan de andere regio's (figuren zijn opgenomen in de bijlage). In diezelfde regio zijn ook veel taken op het gebied van bodem gemandateerd naar milieudiensten (grotere organisatiegraad), waardoor de professionaliteit en het kennisniveau beter scoort. Een andere verklaring kan zijn dat er in het westen van Nederland meer dynamiek in het grondverzet is, waardoor mensen vaker met de regels daarvoor worden geconfronteerd.

Wanneer we in Figuur 9 kijken naar kennis van de noodzakelijke uitvoeringsinstrumenten als milieuhygiënische verklaringen en SIKB protocollen en richtlijnen, dan zien we een toename van de kennis ten opzichte van 2008 en 2009. Bij vooral de waterschappen moet op dit punt het kennisniveau nog verder worden vergroot. Voor een aantal waterschappen geldt wel dat er weinig baggerspecie

wordt toegepast op de waterbodem, waardoor toezichhouders nog weinig worden geconfronteerd met de genoemde uitvoeringsinstrumenten. De kennis van het uitvoeringsinstrumentarium is vereist om te kunnen toetsen of een melding van een voorgenomen toepassing op de juiste wijze tot stand is gekomen en voldoet aan de vereisten van het Besluit. De verwachting is dat deze kennis met de tijd steeds verder toeneemt in het kader van training by doing.

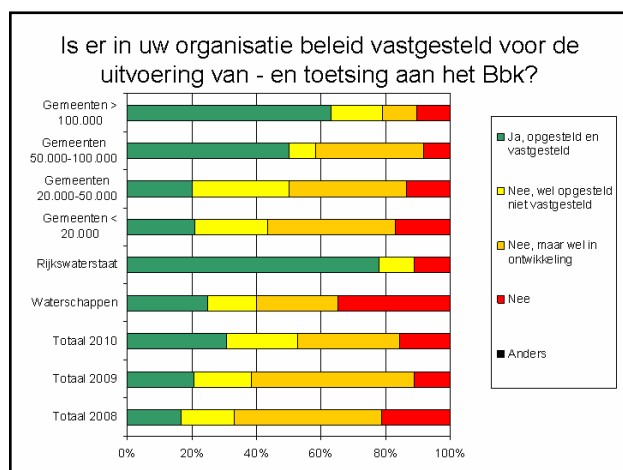
Figuur 9 Bekendheid met instrumentarium

2.2.2. Beleid organisatie en verankering

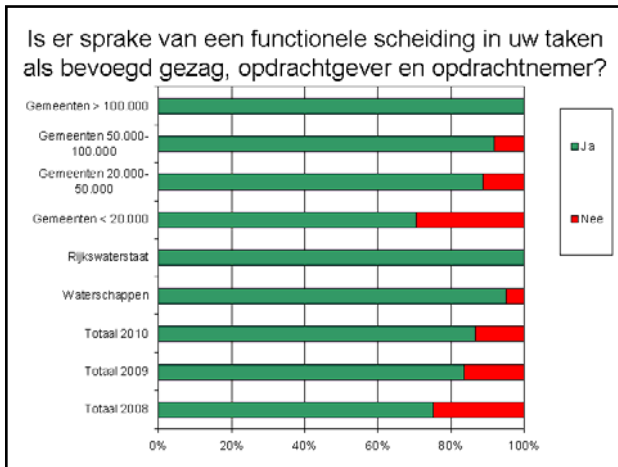
In de enquête zijn vragen gesteld over of en de wijze waarop de organisatie al ingericht is op het Besluit bodemkwaliteit en de verankering van het werk dat wordt verricht. Op beleidsniveau betreft het vragen met betrekking tot het hebben van een lokaal beleid voor de uitvoering van en toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit, het hebben van functiescheiding tussen de taken als opdrachtgever en bevoegd gezag, de invulling van de rol in de ketenhandhaving, het hebben van een actieve signalering voor de toepassing van bouwstoffen, grond en baggerspecie en de keuze voor het generieke of gebiedspecifieke kader voor grond en bagger. Op het gebied van verankering gaat het om zaken als kwaliteitsmanagementsystemen, procedures en instructies, registers en rapportage en terugkoppeling. De resultaten van de enquête zijn in de onderstaande figuren opgenomen.

Figuur 10 Vaststellen beleid

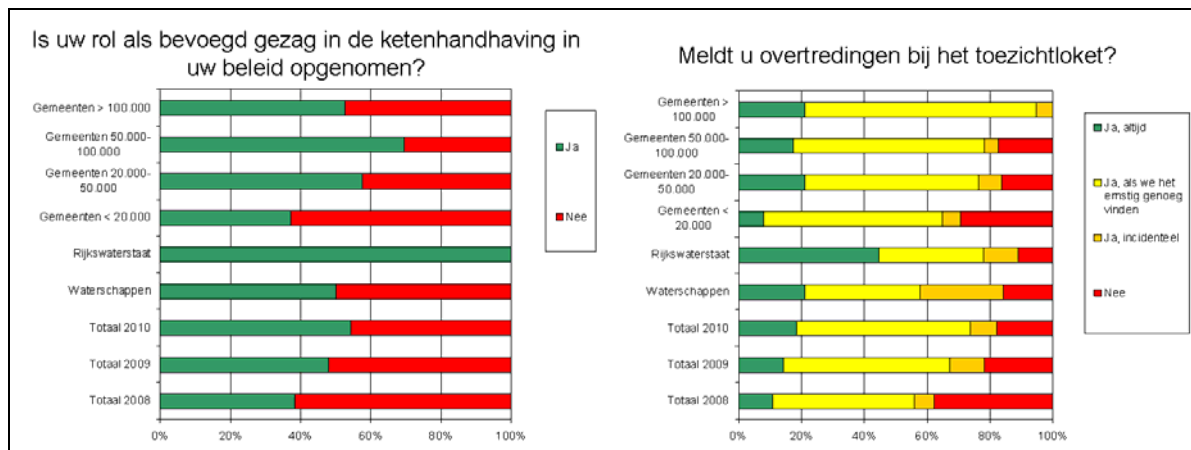
Uit Figuur 10 blijkt dat in veel organisaties beleid aanwezig is of in ontwikkeling is voor de uitvoering en toetsing aan het Bbk. Dat beeld komt overeen met de grote belangstelling voor de Impuls lokaal bodembeheer (ILB).

Figuur 11 Functiescheiding

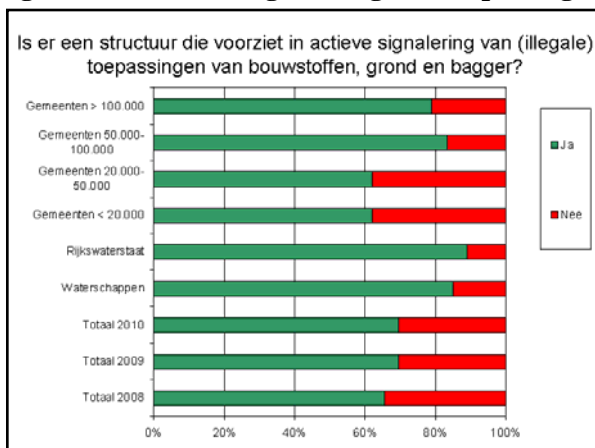
Bij grote organisaties is de functiescheiding goed geregeld. Bij kleinere organisaties is dat niet altijd het geval. Het risico bestaat in dergelijke organisaties dat de toezichthouder moet toezien op de uitvoering van gemeentelijk grondverzet waarbij hij/zij zelf betrokken is. Een dergelijke vermenging van taken is geen gezonde basis voor een kritische houding naar het eigen werk. Overigens zien we op dit punt ook een lichte verbetering ten opzichte van 2008 en 2009.

Figuur 12 Ketenhandhaving

In 50 % van de organisaties is de rol van de organisatie in de ketenhandhaving (nog) niet opgenomen in het beleid. Hoewel er een verbetering is waar te nemen kan daar nog veel versterking plaatsvinden. Het feit dat veel organisaties aangeven niet standaard elke overtreding ook te melden bij het toezichtloket, geeft aan dat de samenwerking tussen handhavingpartners nog kan verbeteren. Veel lokale overheden maken een eigen afweging bij overtredingen en komen zo vaak in overleg met de overtreder tot corrigerende maatregelen. Het is aan te bevelen die informatie door te spelen naar het Toezichtloket zodat de inspecties kunnen analyseren of dezelfde overtreder niet bij verschillende bevoegde gezagen vergelijkbare overtredingen begaat. Uit de enquête blijkt wel dat de bekendheid met het toezichtloket is toegenomen (minder dan 20 % zegt niet te melden, dat was bijna 40 % in 2008).

Figuur 13 Actieve signalering van toepassingen

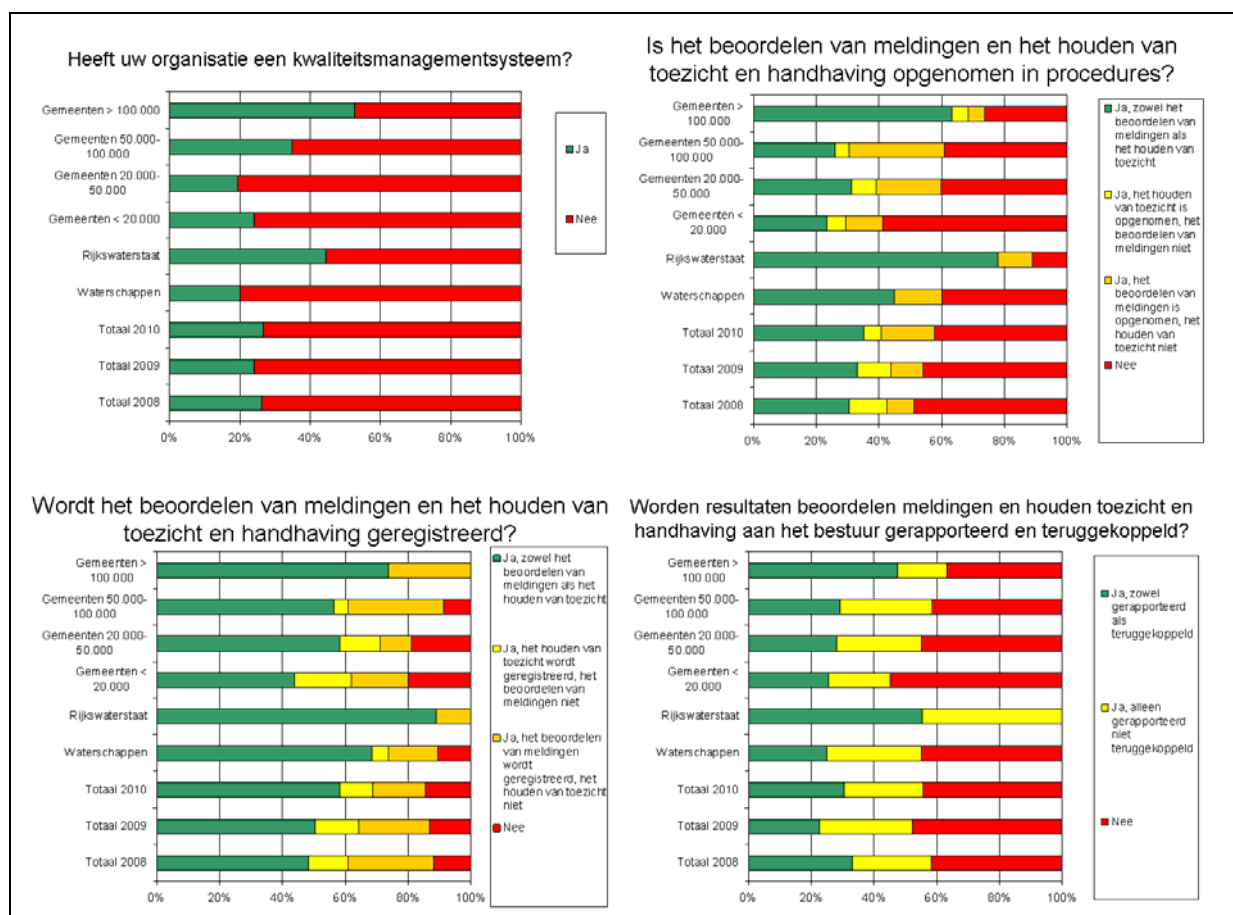

In de grotere organisaties is er veelal voorzien (er is veelal iemand aangewezen met die taak) in een actieve signalering van toepassingen (ook de illegale). Voor de overige organisaties geldt dat in 30 % van de organisaties is aangegeven dat er geen sprake is van (geen verantwoordelijke is voor) actieve signalering van toepassingen. Dat komt overeen met het beeld dat geschetst wordt bij de handhavingresultaten en signalen uit de praktijk waarbij door gemeenten weinig meldingen zijn ontvangen terwijl bij een rondrit

door de gemeente diverse toepassingen worden gesignaleerd. Eerste voorwaarde voor adequaat toezicht en handhaving is dat die taak in het beleid belegd is. Uit de figuur is tevens op te maken dat de situatie op dit aspect in de periode 2008-2010 stabiel is.

In de enquête is tevens gevraagd welk beleidskader (overgangsrecht, generiek, gebiedspecifiek) wordt gevolgd. In paragraaf 4.2 en de bijlage over de enquête treft u meer informatie over de keuze voor het beleidskader aan.

Figuur 14 Verankering en vastlegging

Uit Figuur 14 blijkt dat op het gebied van vastlegging in kwaliteitssystemen, werkvoorschriften en het registreren en rapporteren, met name in de groepen van de kleinere organisaties nog veel verbetering kan worden bereikt. Op deze aspecten is de score over de periode 2008-2010 stabiel te noemen, terwijl een toename gewenst zou zijn.

Bij grotere organisaties is de administratieve organisatie vaak beter op orde, bij kleinere organisaties is daar nog veel winst te halen

Degelijke systemen en rapportages zijn geen garantie voor het goed functioneren van de organisatie met betrekking tot haar taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit maar zijn wel een indicator voor de mate waarin de taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit zijn geïmplementeerd in de organisatie.

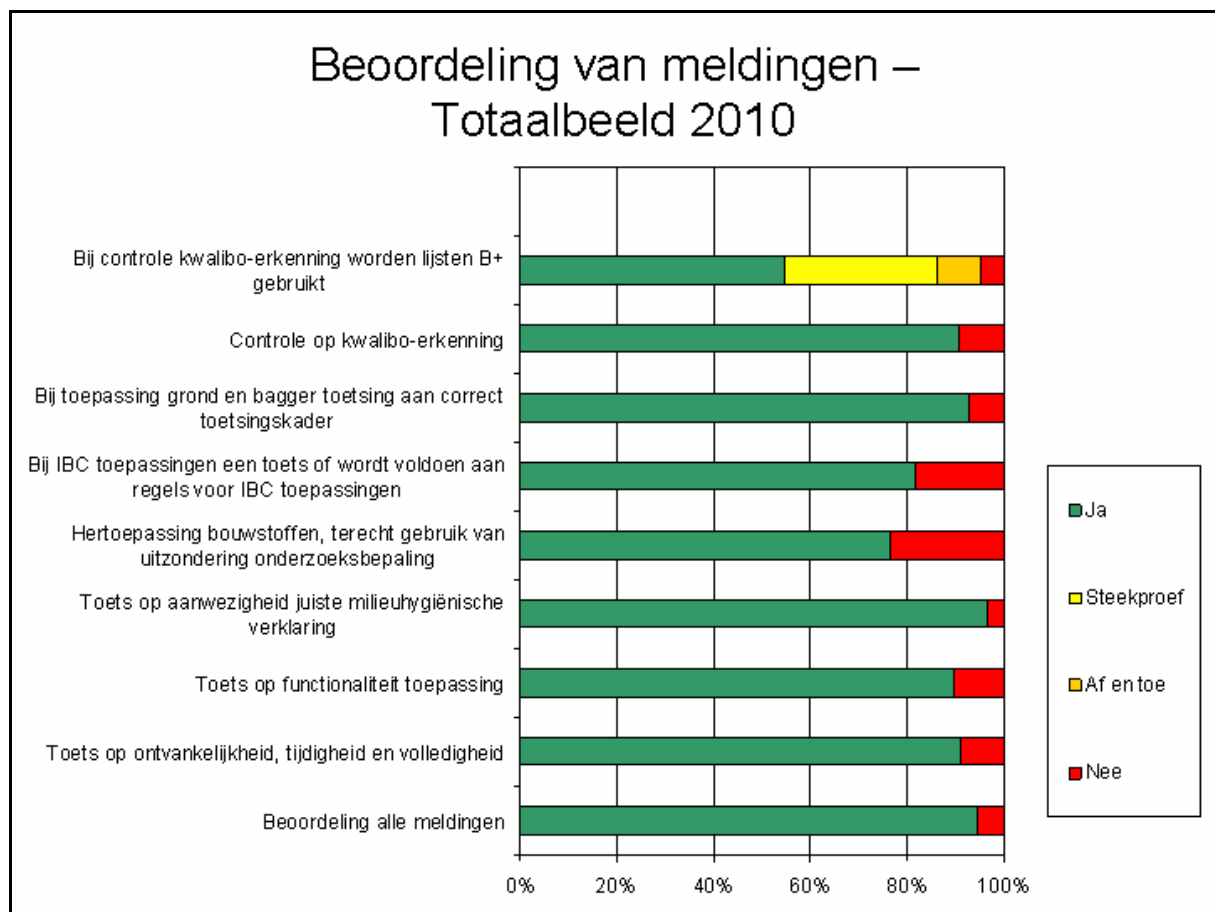
2.2.3. Beoordeling van meldingen

De organisaties waaraan een enquête is toegezonden zijn allemaal al geruime tijd bevoegd gezag in het kader van het Bsb en sinds 2008 dus ook in het kader van het Bbk. Deze organisaties zijn gewend meldingen te ontvangen en te behandelen. In de enquête is aan de bevoegde overheden gevraagd naar verschillende aspecten waarop zij een melding beoordelen.

In Figuur 15 zijn alle beoordelingsaspecten opgenomen. Deze figuur laat het totaalbeeld zien van alle organisaties. In de bijlage is datzelfde beeld ook opgenomen per type organisatie en regio. Figuur 15 volstaat hier voor het verkrijgen van een goede indruk hoe die taak wordt opgepakt. In de regel is het beoordelen van meldingen goed ingevoerd bij de bevoegde gezagen, dit is overeenkomstig met de bevindingen in 2008 en 2009. Zoals bij vele andere vragen scoren de grotere organisaties iets beter dan de kleinere (zie bijlage).

Over het algemeen scoort het beoordelen van meldingen van bouwstoffen minder dan andersoortige meldingen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat meldingen van bouwstoffen minder vaak voorkomen en daar in organisaties minder ervaring mee is. Bij een aantal gemeenten geeft de gemeente aan de melder een terugkoppeling dat de melding is ontvangen en behandeld. Dit gebeurt niet in alle gevallen. Melders hebben aangegeven daar wel grote behoefte aan te hebben. Het is immers eenvoudiger fouten te corrigeren voorafgaand aan de toepassing.

Figuur 15 Beoordeling van meldingen

2.2.4. Handhavinginspanning

Uit Figuur 16 blijkt dat in meer dan 75 % van de organisaties de capaciteit voor de taken op het gebied van het besluit bodemkwaliteit minder is dan 1 FTE (in meer dan 50 % van de organisaties minder dan 0,5 FTE). Daarnaast is het handhavingbudget in 80 % van de organisaties kleiner dan 10.000 euro per jaar. Uit Figuur 17 blijkt daarnaast dat ongeveer 60 % van de organisaties heeft aangegeven niet, steekproefsgewijs of alleen gemelde toepassingen te controleren in het veld. Slechts een zeer beperkt gedeelte van de organisaties heeft ook een volledige registratie van alle toepassingen die plaatsvinden in het beheergebied. Uit bovenstaande en de figuren blijkt dat de handhaving op papier er redelijk voor staat (zie paragraaf 2.3), maar dat het daadwerkelijke toezicht in het veld bij de kleinere organisaties veelal zeer beperkt is of ontbreekt. In die zin beklijft het beeld dat in 2008 en 2009 reeds is geschetst voor de kleinere gemeenten “de handhaving richt zich op de papieren van de welwillende ondernemer die een melding heeft gedaan, gecertificeerd is, erkend is en zich heeft laten controleren door een certificerende instelling. De handhaving moet zich richten op de echte problemen”.

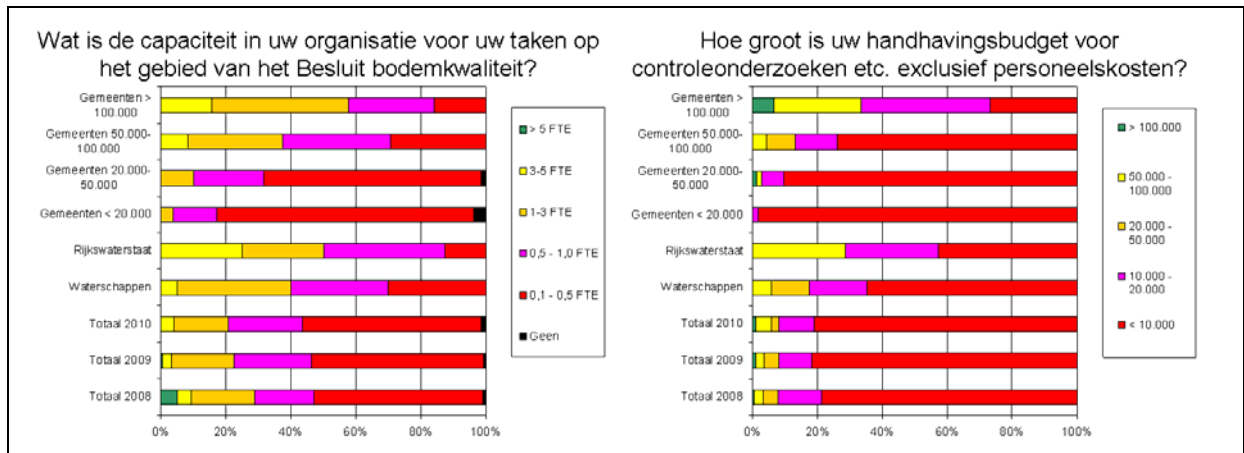
Extra inspanningen door het naleven van de meldplicht lijken niet zichtbaar een effectievere toezicht en handhaving op te leveren. Het beeld is zelfs dat toezicht en handhaving zich richt op de gemelde toepassingen (veelal administratief en vaak niet in het veld) en dat de niet-gemelde toepassingen niet worden gecontroleerd

Bevoegde overheden moeten pro-actief handhaven op basis van een handhavingstrategie waarbij de inzet van toezicht en handhaving wordt gerelateerd aan de risico's van het grondverzet in het beheergebied

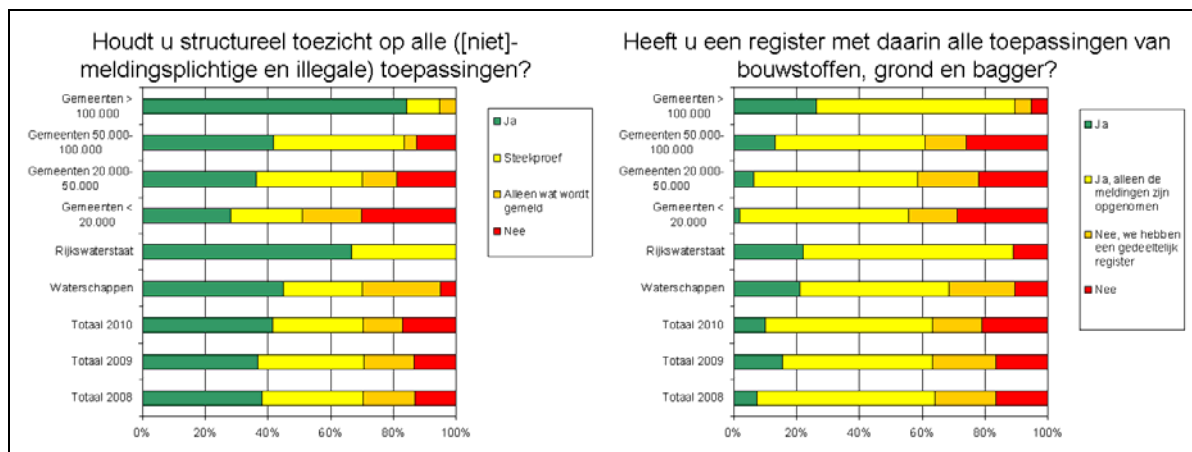
Een van de actiepunten uit het actieplan verbeteren bodemhandhaving is dat bevoegde overheden gestimuleerd moeten worden om een handhavingstrategie op te stellen waarbij zij de inzet van hun capaciteit koppelen aan de risico's van het grondverzet in hun beheergebied. In het kader van de ILB is het opstellen van de handhavingstrategie een vast onderdeel van de ondersteuning. Inmiddels heeft 17 % van de deelnemende overheden een handhavingstrategie opgesteld en is 35 % van de resterende overheden bezig met het opstellen van een handhavingstrategie.

Overigens is het beeld over het beperkte toezicht en handhaving wisselend. Er zijn regio's waar weinig toepassingen zijn en wel enkele grotere werken waarnaar vrijwel alle grondstromen uit de regio worden afgevoerd. In die regio's concentreert het grondverzet zich op een paar plekken en is toezicht en handhaving eenvoudiger te realiseren. In de grotere gemeenten is het beeld ook positiever.

Figuur 16 Capaciteit en handhavingsbudget

Figuur 17 Handhavingsinspanning

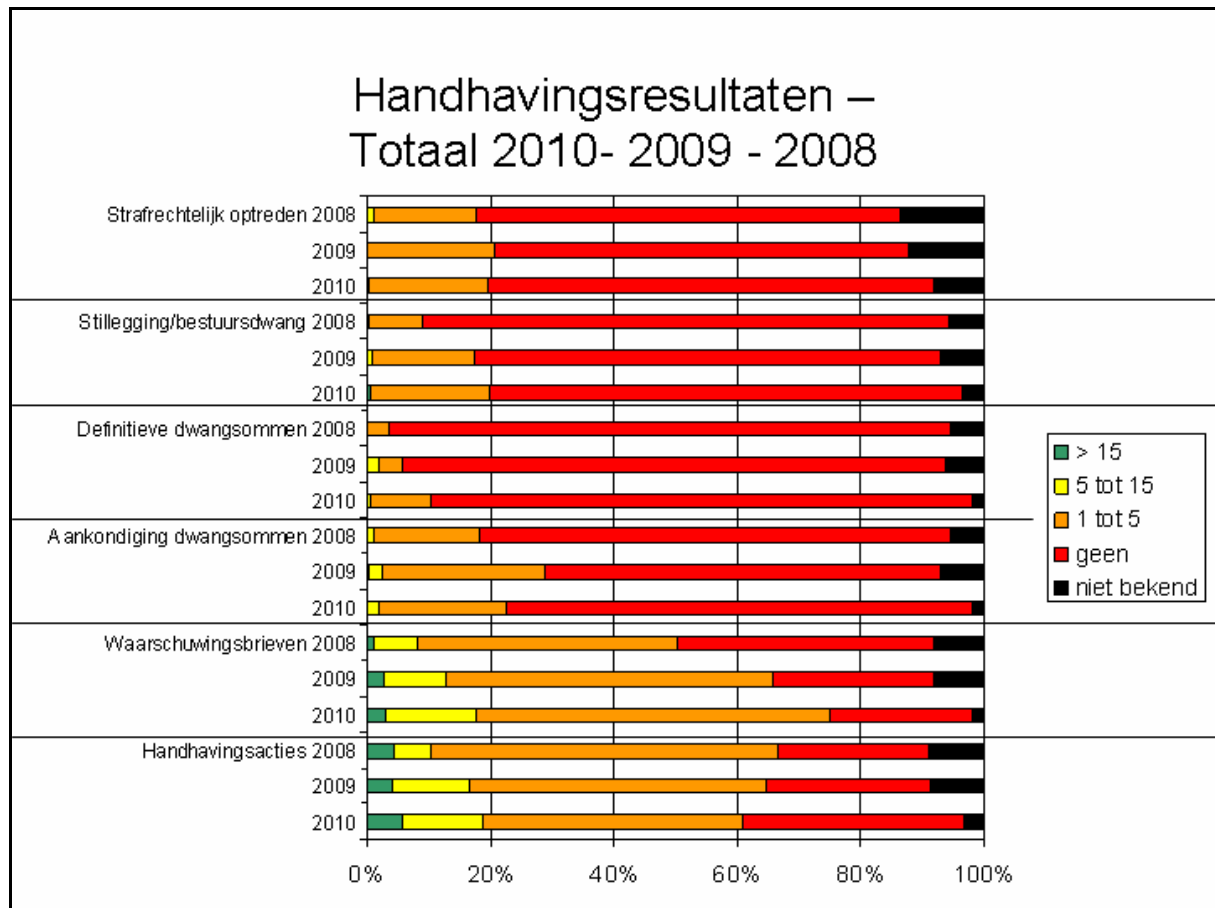

2.2.5. Handhavingresultaten/nalevinggedrag

De handhavingresultaten moeten in beschouwing genomen worden in relatie met de handhavinginspanning. Omdat er weinig toezicht in het veld is wordt er ook weinig daadwerkelijk opgetreden tegen overtredingen, simpelweg omdat ze in veel gevallen niet worden geconstateerd. We zien wel een lichte stijging in het aantal waarschuwingen dat wordt gegeven middels waarschuwingsbrieven.

In Figuur 18 zijn de handhavingresultaten weergegeven. Uit deze figuur blijkt dat het aantal handhavingssacties en het aantal sancties dat is uitgevaardigd zeer beperkt is. Voor een grote groep respondenten geldt zelfs dat geen enkele handhavingssactie is uitgevoerd en ook geen enkele vorm van sanctie is opgelegd. Voor met name de kleinere gemeenten geldt ook dat het voor hun lastig is de juridische capaciteit en kennis in huis te hebben om in termen van sanctioneren verder te gaan dan het opstellen van een waarschuwingsbrief.

Figuur 18 Handhavingresultaten totaalbeeld

Het beeld dat uit de enquêtes naar voren komt laat zich als volgt samenvatten:

- Gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders zijn steeds beter op de hoogte van de strekking van het Besluit bodemkwaliteit, het uitvoeringsinstrumentarium is minder goed bekend. We zien een duidelijke toename in de bekendheid met de regelgeving;
- Veel gemeenten en waterschappen zijn bezig met het maken van lokaal beleid. Met die organisatorische aandacht voor het Besluit bodemkwaliteit zijn er kansen om het beleid en de

werkwijze op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving vast te leggen en te versterken. Versterking op dit punt is in een groot aantal organisaties zeker ook nodig, bestuurlijk draagvlak zal daarvoor moeten worden vergroot;

- Toezicht op papier in de vorm van controle op meldingen is redelijk goed geregeld;
- Toezicht in het veld en optreden tegen overtredingen schiet tekort vanwege een beperkte capaciteit. Er is daarbij wel een verschil tussen de koplopers met een handhavingstrategie waarbij structureel vorm wordt gegeven aan toezicht en handhaving en (veelal de kleinere) gemeenten waar toezicht en handhaving reactief plaatsvindt. Het optreden tegen overtredingen bestaat hoofdzakelijk uit waarschuwingen en stillegging van werkzaamheden. Geconstateerde fouten worden dan veelal gecorrigeerd.
- Enige verbetering is waarneembaar, het gaat daarbij echter niet snel. Met name de grotere organisaties en gemeenten die het toezicht en handhaving hebben ondergebracht bij milieudiensten scoren beter dan kleine gemeenten die toezicht en handhaving zelfstandig hebben vorm gegeven. Het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat het niveau van toezicht en handhaving, zonder aanvullende maatregelen, op de korte termijn zal voldoen aan het adequaat niveau.

2.2.6. Normbladen 8001 en 8002 voor bevoegde gezagen Wbb (provincies en gemeenten)

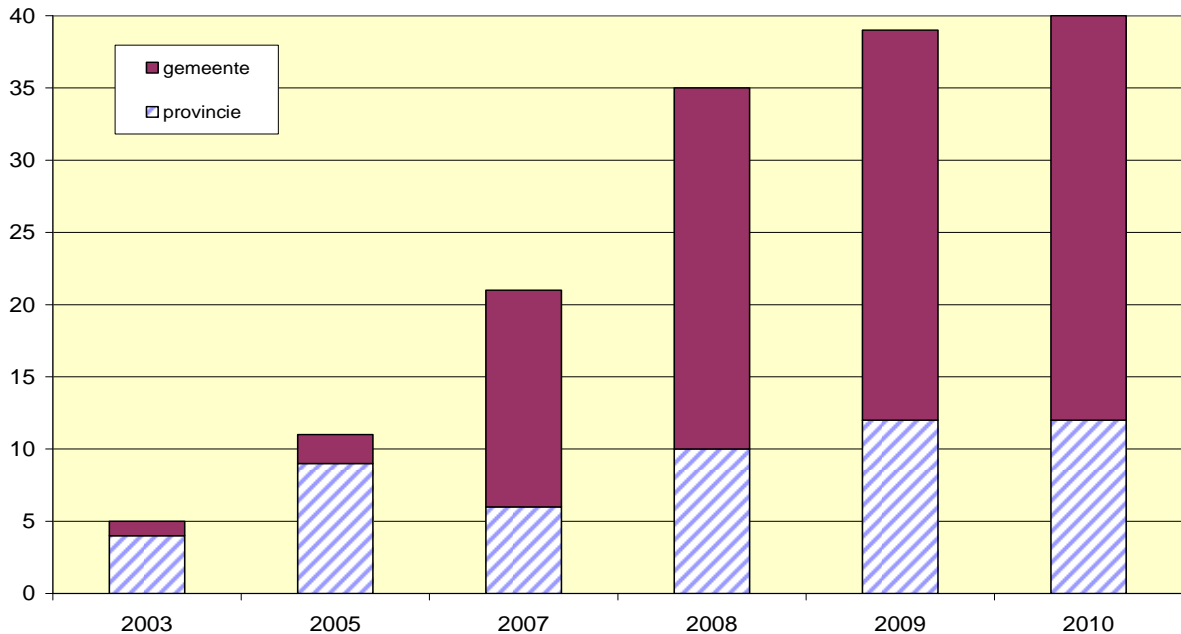
In het SIKB Normblad bodembeheer 8001 (provincies) en 8002 (gemeenten en gemeentelijke milieudiensten) zijn eisen opgenomen voor de taakuitvoering op het gebied van bodembeheer, onder andere als bevoegd gezag in het kader van de Wbb en in het kader van het Bbk. In 2010 beschikken 40 van de 41 bevoegd gezag Wbb organisaties over een kwaliteitssysteem op basis van deze normbladen. Een bevoegd gezag gemeente heeft geen systeem en een gemeente is in 2010 niet actief in POKB.

Tabel 9 kerngegevens deelnemers in POKB (Normblad en visitaties)

Kerngegevens	Aantal
Deelnemende provincies	12 van 12
Deelnemende bevoegd gezag gemeenten / gemeentelijke milieudiensten	27 van 29

Figuur 19 geeft aan dat de ontwikkeling van het aantal deelnemers met een kwaliteitssysteem sinds de start van het project Kwaliteitsimpuls in juli 2006 snel is gegaan. Naast het zelfstandig opzetten van een kwaliteitssysteem bespreken de deelnemers tijdens onderlinge visitaties het feitelijk functioneren van de systemen en wisselen kennis, hulpmiddelen en praktijkvoorbeelden uit. De deelnemers komen drie keer per jaar bijeen in het Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer (POKB).

Figuur 19 ontwikkeling aantal deelnemers met een kwaliteitssysteem

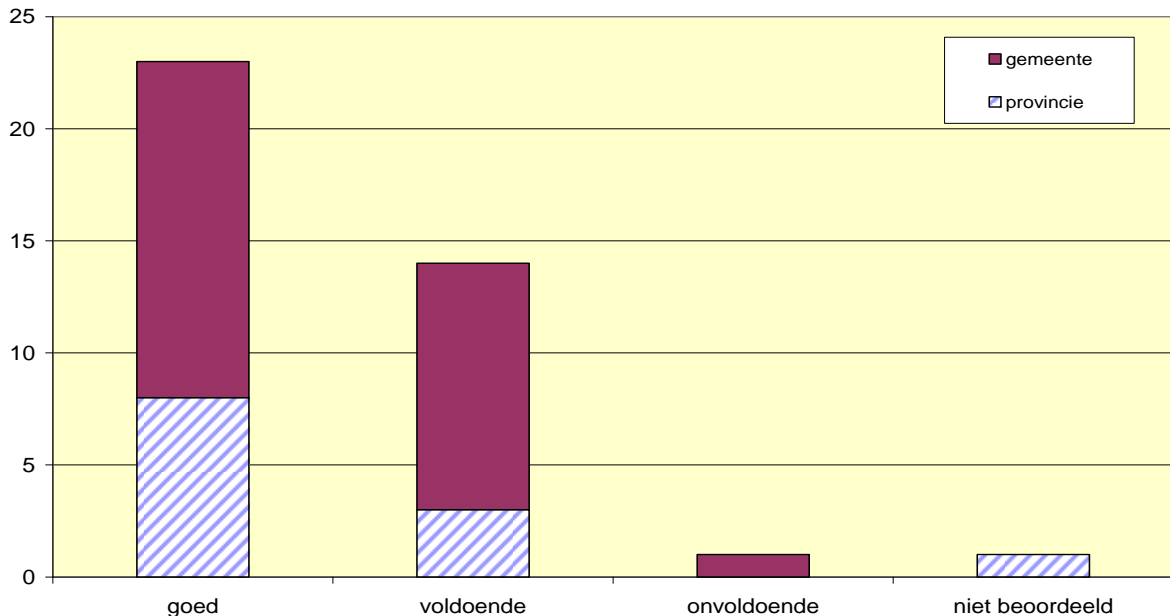

De visitatie bestaat uit een follow-up van de voorgaande visitaties en een thema-onderwerp. In 2009 en 2010 was dit het ‘werken met prestatie-indicatoren’. De achtergrond hiervan is dat de deelnemers elkaar verder willen stimuleren om met de systemen ook de prestaties te waarborgen en verbeteren. De eerste resultaten geven aan dat 75% van de deelnemers werkt met een verbetercyclus en 50% hierbij gericht indicatoren gebruikt.

Het resultaat (de score op functioneren van het kwaliteitssysteem) van de deelnemers tijdens de visitaties (Figuur 20) in 2010 geeft aan dat de implementatie succesvol verloopt. Het accent van POKB ligt steeds meer op het onderhoud van het systeem en het uitwisselen van praktijkvoorbeelden. Mede hiervoor is de website (onderdeel van www.sikb.nl) van POKB volledig herzien. De toenemende kennisuitwisseling draagt bij aan uniformiteit in de decentrale uitvoering en zorgt voor een gezamenlijk aanpak van verbeteringen.

Het platform POKB heeft in 2010 de lijn naar meer zelfwerkzaamheid van de deelnemers gecontinueerd. De visitaties zijn in 80% van de gevallen aangestuurd door een teamleider vanuit een van de deelnemers. Dit zorgt voor verdere overdracht van kennis en vaardigheden.

Figuur 20 beoordeling kwaliteitssysteem deelnemers tijdens visitaties in 2009-2010

De deelnemers nemen vrijwillig deel aan de visitaties en ervaren dit als stimulerend. Ze geven steeds meer aan de blik naar voren te willen richten en hebben de volgende onderwerpen op de agenda gezet voor 2011:

- Aanpak en kwaliteitsborging spoedlocaties;
- Managementbeoordeling in het kader van verbetercyclus;
- Workflowsysteem ter vervanging van kwaliteitssysteem;
- Digitalisering/uitwisselbaarheid van gegevens (voorbereiding basisregistratie);
- Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) en kwaliteitseisen bij taakoverdracht;
- Behalen convenantafspraken versus kwaliteit van de uitvoering.

Naast de bovenstaande onderwerpen is integraal werken een speerpunt in 2011 en zullen de Normbladen op de genoemde ontwikkeling worden geactualiseerd in 2011. De vorming van de RUD's brengt al enige tijd onzekerheden met zich mee. Dit heeft vaak een stagnerende werking op de ontwikkeling van de kwaliteitssystemen. POKB volgt de genoemde ontwikkelingen actief en stimuleert de deelnemers om de kwaliteitssystemen voor de uitvoering van bodembeheer reorganisatieproof te maken.

2.2.7. Beoordeling op Adequaat niveau

De enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit zoals opgenomen in bijlage 1 geeft een goed overzicht van de mate waarin organisaties voldoen aan het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit. In hoofdlijnen komt het Adequaat niveau neer op een drietal aspecten:

- Het Besluit bodemkwaliteit is verankerd in de organisatie. Dat wil zeggen dat er beleid, capaciteit en middelen alsmede werkinstructies zijn met betrekking tot de rol van de gemeente op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving;
- Kwalibo is tot in de haarvaten van de organisatie doorgedrongen, zowel bij de beoordeling van meldingen als het houden van toezicht en handhaving, maar ook wanneer de gemeente optreedt als opdrachtgever of uitvoerder bij werkzaamheden die vallen onder kwalibo;

- De gemeente heeft als bodembeheerder zicht op alle (zowel meldingsplichtige als niet-meldingsplichtige en ook de illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en baggerspecie binnen haar beheergebied.

Het niveau van toezicht & handhaving is onvoldoende

Het beeld op basis van de enquête, veel voorlichtingsbijeenkomsten en gesprekken met gemeenten en de ILB adviseurs is dat een groot deel van de gemeenten nog niet voldoet aan het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit. Dit geldt voor alle drie de bovengenoemde aspecten, maar in versterkte mate voor het derde aspect. Hoewel het houden van toezicht en handhaving ambtelijk beter op de agenda is gekomen, er via de Impuls Lokaal Bodembeheer ook een impuls aan toezicht en handhaving wordt gegeven, vindt het houden van toezicht in het veld net als in 2008 en 2009 nog altijd in beperkte mate plaats. Het niveau verschilt sterk tussen grote gemeenten/milieudiensten en de kleinere gemeenten. Het niveau van toezicht en handhaving is daarmee in 2010 net als in 2008 en 2009 onvoldoende. Door het beperkte toezicht en de handhaving wordt een ongelijk speelveld gefaciliteerd. Dat ongelijke speelveld uit zich in optreden tegen bedrijven die zich inspinnen om zich aan de regels te houden (erkende en gecertificeerde bedrijven die meldingen verrichten) en sporadisch optreden tegen free-riders en overheidsopdrachtgevers die zich niet aan de regels houden en zich door niet te melden onttrekken aan het administratieve blikveld van de toezichthouder. Verder voortbestaan van dit ongelijke speelveld zet het kwaliteitsniveau in het bodembeheer ernstig onder druk en belemmert verdergaande implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Uit een serie voorlichtingsbijeenkomsten bij loonwerkbedrijven blijkt dat het ongelijke speelveld een belangrijk obstakel vormt voor bedrijven om zich te certificeren en te erkennen volgens kwalibo voor het samenvoegen van partijen grond. De wil om met kwaliteit en gecertificeerd te werken is er wel, alleen door het slechte naleefgedrag en het gebrek aan toezicht en handhaving is het voor de bedrijven niet mogelijk om investeringen in certificatie en erkenning door te berekenen naar de klant (die vaak kiest voor de goedkopere levering of afvoer van grond via de niet-gecertificeerde collega).

In paragraaf 2.1.2 en 2.1.3 is aangegeven dat het noodzakelijk is om verbetering van toezicht en handhaving bestuurlijk op de agenda te krijgen.

2.2.8. Overige informatie

Uit informatie van het bedrijfsleven blijkt dat in de praktijk een belangrijk ongelijk speelveld is ontstaan mbt **tijdelijke depots** (voornamelijk voor grond). Gesignaleerd wordt dat (door bedrijven en overheden) gebruik wordt gemaakt van die mogelijkheid in het Bbk ("het goede nieuws"), maar dat dat veelal onzorgvuldig gebeurt ("het slechte nieuws") omdat de voorwaarden Bbk niet in acht worden genomen en ook geen rekening wordt gehouden met andere geldende regelgeving (o.a. RO). Toezicht en handhaving op deze situatie zijn onvoldoende, dit leidt tot een ongelijk speelveld met bedrijven en overheden die keurig de bepalingen Bbk c.q. de Wm vergunningenlijn volgen. Uit een voorlichtingsronde die door Bodem+ in samenwerking met de Cumela is verzorgd blijkt dat bij zowel loonwerkbedrijven, hoveniers en gemeentelijke depots de regels omtrent het samenvoegen van partijen niet worden gevolgd. Het naleefgedrag is bijzonder slecht: er wordt inhoudelijk niet gewerkt volgens de regels voor het samenvoegen van grond en 90 % is niet gecertificeerd en erkend voor het samenvoegen. Veelgenoemde oorzaak hiervoor is niet zozeer het draagvlak voor de regels (hoewel enkelen aangeven zeker te weten dat ze alleen met schone grond werken en weinig risico's zien in het samenvoegen van die grond), maar de combinatie van de kosten van certificeren en het ongelijke speelveld (men kan de kosten niet doorberekenen naar de klant omdat de opdracht dan gaat naar een concurrent die de kosten niet maakt, zonder dat de concurrent wordt aangesproken op het niet naleven van de regels). Tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten zijn alternatieve werkwijzen gepresenteerd die voldoen aan de regels. Deze alternatieven bieden voor een aantal samenvoegende bedrijven uitkomst.

Ook zijn bedrijven meer bewust van de erkenningsregeling en starten een traject op tot certificering en erkenning. Voorts zal gericht toezicht op het samenvoegen zonder erkenning een verdere impuls moeten geven aan het naleefgedrag op dit punt.

.

2.3. Functioneren van het kwalibosysteem

2.3.1. Reikwijdte van de monitoring

De overheid maakt in wet- en regelgeving gebruik van het private middel van accreditatie en certificatie door uitvoerende organisaties. Om bestuurlijk ingrijpen mogelijk te maken is hieraan in het Besluit bodemkwaliteit een erkenning (beschikking met aanwijzingsbesluit) gekoppeld: werkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd door (rechts)personen die (a) beschikken over een geldige accreditatie of certificatie en (b) daartoe zijn aangewezen door de door de Ministerie van Infrastructuur en Milieu (voorheen de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en Verkeer en Waterstaat (V&W)).

De regelgeving op dit gebied staat bekend als Kwalibo: *Kwaliteitsborging in het Bodembeheer*

Het erkenningensysteem omvat de erkenning van geaccrediteerde organisaties (certificatie-instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria), van gecertificeerde organisaties en van erkende kwaliteitsverklaringen. Bij organisaties kan behalve een erkenning van de organisatie tevens de registratie van personen die bij die organisatie actief zijn, verplicht zijn. De gegevens met betrekking tot erkenningen over 2010 zijn in deze paragraaf verwerkt. Tevens zijn beschikbare gegevens vanuit accreditatie en certificatie verwerkt.

Tabel 10 Reikwijdte van het KWALIBO-systeem en beschikbare gegevens

	Erkenning van certificatie-instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria, organisaties en producten	Accreditatie van certificatie-instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria	Certificatie van organisaties en certificatie of keuring van producten
Bodembeheer (bodemonderzoek en bodemsanering)	Ja	Ja	Ja
Bodembescherming (aanleg en inspectie van vloeistofdichte voorzieningen; inspectie van kathodische bescherming van ondergrondse opslagtanks)	Ja	Ja	Ja
Bouwstoffen en grond (afgeven van kwaliteitsverklaringen)	Ja	Ja	Ja

2.3.2. Uitvoering van certificatie en accreditatie

Accreditatie van laboratoria, inspectie-instellingen en certificatie-instellingen

De Raad voor Accreditatie (RvA) verzorgt in Nederland de accreditaties van laboratoria, inspectie-instellingen en certificatie-instellingen.

De RvA stelt jaarlijks een rapportage over instellingen die door de RvA zijn geaccrediteerd en die werkzaamheden uitvoeren in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit. Op november 2010 is voor de tweede maal een dergelijke rapportage vastgesteld. Deze rapportage heeft betrekking op kalenderjaar 2009 en signaleert waar mogelijk een trend.

In 2009 heeft de RvA 55 Conformiteit Beoordelende Instellingen (CBI's) beoordeeld in het kader van Kwalibo aangewezen werkzaamheden. Op basis van de accreditatienorm zijn de instellingen te onderscheiden in de volgende drie typen:

1. laboratoria (accreditatienorm ISO/IEC 17025), 22 geaccrediteerde instellingen;
2. inspectie-instellingen (accreditatienorm ISO/IEC 17020), 23 geaccrediteerde instellingen;
3. certificerende instellingen (accreditatienorm EN 45011), 10 geaccrediteerde instellingen.

Daarnaast heeft in 2009 een beoordeling van SIKB plaatsgevonden, zijnde de door de RvA geaccepteerde schemabeheerder voor verscheidene aangewezen technische normdocumenten op het gebied van Bodembeheer.

De RvA-beoordelingen vinden plaats tegen de verschillende accreditatienormen en technische normdocumenten, de rapportages vinden plaats tegen de acht beoordelingselementen van de RvA. Hierdoor zijn de beoordelingen van de verschillende instellingen niet zondermeer met elkaar te vergelijken. De aantallen afwijkingen geven geen absolute maat. De verdeling van de bevindingen over de beoordelingselementen laat zien dat 60% van de geconstateerde afwijkingen betrekking hebben op technisch-inhoudelijke eisen.

In totaal zijn bij controles, extra beoordelingen en herbeoordelingen in 2009 275 afwijkingen bij de 55 CBI's vastgesteld. Ten opzichte van 2008 zijn geen grote verschuivingen vastgesteld in de aantallen afwijkingen per beoordelingselement per type CBI. Werden over 2008 de uitbreidingen en initiële beoordelingen in de cijfers meegenomen, in 2009 zijn deze apart gerapporteerd. De stijging in het aantal afwijkingen bij beoordelingselement 1 'Organisatie' bij inspectie-instellingen wordt toegeschreven aan het grote aantal herbeoordelingen dat hier in 2009 is uitgevoerd. Dit heeft te maken met de invoering van de Kwaliboregeling voor dit type werkzaamheden in 2006, waardoor het overgrote deel van de instellingen in 2005 zijn accreditatie op dit gebied heeft behaald.

De RvA heeft in 2009 geen Kwalibo-gerelateerde klachten ontvangen en geen sancties aan instellingen opgelegd, wel is een drietal directiegesprekken gevoerd. Van de uitbreidingsonderzoeken en initiële beoordelingen is één onderzoek dat in 2009 is gestart, nog niet afgerond: bij een dergelijk onderzoek heeft een CBI negen maanden de tijd om corrigerende maatregelen te nemen. In 2009 is op dit onderzoek geen besluit (positief of negatief) genomen. Alle overige onderzoeken zijn in 2009 afgerond met een positief besluit.

Bij het vergelijken van de RvA bevindingen met de trendanalyse van SIKB in de SIKB-rapportage 2006-2008 valt de constatering op dat de CI's bij certificaathouders vooral "bureaugebonden" afwijkingen vaststellen. Dit wordt niet herbevestigd door de bevindingen van de RvA in de kalenderjaren 2008 en 2009.

Certificatie bodembeheer

De Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) ontwikkelt en beheert instrumenten voor eenvoudiger en beter bodembeheer. Binnen SIKB functioneert het Centraal College van Deskundigen Bodembeheer (CCvD), dat beoordelingsrichtlijnen, protocollen en normbladen op het gebied van milieuhygiënisch bodembeheer vaststelt en beheert. Het betreft hier:

BRL SIKB 0100 Uitwisselfunctionaliteit procesondersteunende software bodembeheer

BRL SIKB 1000 Monsterneming bij partijkeuringen (certificatie)

BRL SIKB 2000 Veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek (certificatie)

BRL SIKB 2100 Mechanische boringen

BRL SIKB 6000 Milieukundige begeleiding en evaluatie van bodemsaneringen en nazorg

BRL SIKB 7000 Uitvoering (water-)bodemsaneringen

BRL SIKB 7500 Bewerken van verontreinigde grond en baggerspecie

BRL 9335 Grond

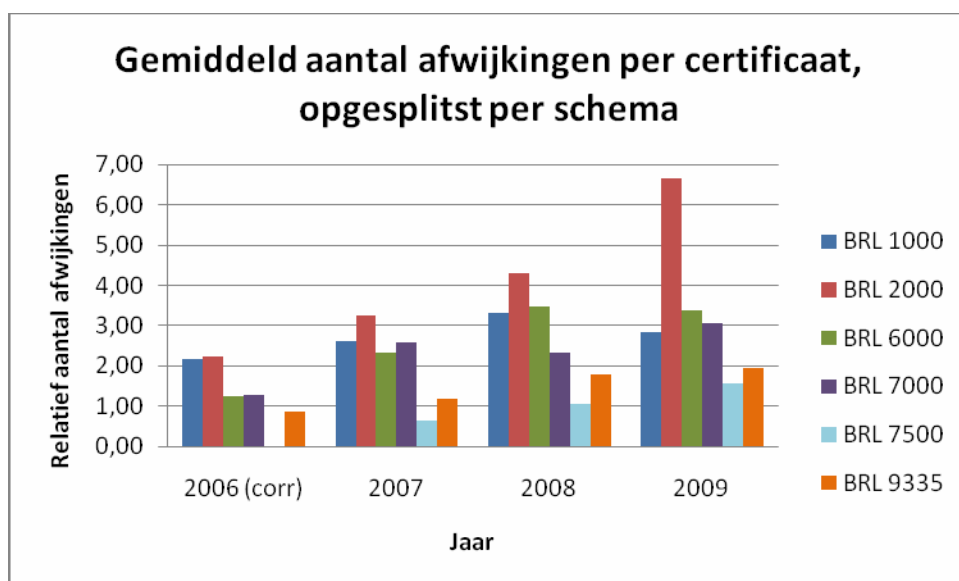
Alle beoordelingsrichtlijnen in beheer bij het CCvD Bodembeheer voorzien intussen in een jaarlijkse rapportage van de certificatie-instellingen aan SIKB.

Na de rapportages over 2001-2002 (september 2003), 2003-2005 (2006) en 2006-2008 (2009) is op 17 juni 2010 de vierde rapportage over de uitvoering van de certificatieschema's voor bodembeheer door het CCvD Bodembeheer vastgesteld. Deze rapportage heeft betrekking op het kalenderjaar 2009. Gegevens over 2010 komen naar verwachting medio 2011 beschikbaar.

Anders dan de vorige rapportage is in de Jaarrapportage 2009 (alleen) een getalsmatige beoordeling van de over 2009 gerapporteerde gegevens uitgevoerd. In 2012 zullen de data over 2009 weer worden benut voor een uitgebreide(re) tredmatige beoordeling van de periode 2009-2011.

Uit de resultaten blijkt voor 2009 het volgende:

- het totale aantal afgegeven certificaten is in 2009 gestegen met meer dan 10%. De groei in de periode 2006-2008 is echter wel afgevlakt;
- het aantal opvolgingsaudits in 2009 is weer verder is gestegen tot ruim 2.400 per jaar. Het totaal aantal audits/certificaat is in 2009 wel relatief constant gebleven t.o.v. 2008;
- het totale aantal afwijkingen is in 2009 aanzienlijk gestegen (van ruim 2.800 in 2008 tot meer dan 3.800 in 2009), niet alleen tengevolge van het totaal toegenomen aantal afgegeven certificaten en uitgevoerde audits;
- het aantal afwijkingen op BRL-niveau is ook in 2009 veelal groter dan op het niveau van de protocollen; alleen voor BRL SIKB 7500 en BRL 9335 geldt dat niet.
Kanttekening: Veel van de gevonden afwijkingen betreffen BRL-aspecten en liggen dus niet op het niveau van uitvoering van de kritische werkzaamheden. Voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld dat niet alle gekwalificeerde medewerkers intern zijn geaudit op alle relevante protocollen Ook gaan de gevonden afwijkingen niet over de inzet van medewerkers;
- Het gemiddeld aantal afwijkingen per certificaat resp. het aantal afwijkingen per (opvolgingsaudit) is voor BRL SIKB 6000 gelijk is gebleven en voor BRL SIKB 1000 en BRL SIKB 7000 zelfs iets afgenomen. Voor de andere certificatieschema's wordt de toename uit de voorgaande jaren echter voortgezet. BRL SIKB 2100 is eind 2010 van kracht geworden en komt om die reden nog niet in de tabel voor.

- Als sancties worden achtereenvolgens onderscheiden: (a) extra bezoek, (b) waarschuwing, (c) schorsing en (d) intrekking. Veelal is een extra bezoek als sanctionerende maatregel afdoende.

Waarschuwing, schorsing of intrekking (als sanctionerende maatregel) komt veel minder vaak voor.

Het grootste aantal intrekkingen hangt samen met overstap van een certificaathouder naar een andere CI of beëindiging van (deel-)werkzaamheden, bijv. faillissement van de certificaathouder. Slechts 2 van het totaal aantal van 24 intrekkingen (< 10%) is als ‘sanctie’ opgelegd.

2.3.3. Uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem

Bodem+ geeft op aanvraag een erkenning (beschikking) af namens de ministers van VROM en Verkeer&Waterstaat. De aanvrager heeft in een eerder stadium een certificaat of accreditatie behaald. Een erkenning kan worden verleend of geweigerd. Een verleende erkenning kan later ook worden geschorst of ingetrokken.

In onderstaande tabel zijn de kerngegevens met betrekking tot de uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem vermeld.

Tabel 11 Kerngegevens uitvoering en handhaving erkenningensysteem

Kerngegevens	Aantal 2009	2010
Geldige erkenningen op 31-12-2009	3109	3547 (20-12-2010)
Doorlooptijd eerste aanvraag gemiddeld	39 dagen	20 dagen
Doorlooptijd wijziging gemiddeld	20 dagen	15 dagen
Geweigerd	0	0 (wel aanvragen bb)
Ingetrokken door VROM Inspectie	2	0
Geschorst door VROM Inspectie	1	0
Geschorst door certificatie-instelling (certificaat)	2	8 (incl wanbetalers)
Geschorst door Raad voor Accreditatie	0	0
Ingetrokken door CI		1 (excl wanbetalers)

Uit Tabel 11 blijkt dat de uitvoering van de erkenningsregeling een proces is dat erg efficiënt is georganiseerd. De behandelingstermijnen zijn in 2010 ten opzichte van 2009 sterk gereduceerd. Er worden geen erkenningen geweigerd (er wordt wel regelmatig om aanvullende informatie gevraagd) hetgeen betekent dat de integriteitstoets kennelijk een afdoende preventieve werking heeft op aanvragers. Uit de Tabel 11 valt voorts op te maken dat het middel om tot de sanctie van schorsing of intrekking zeer beperkt wordt ingezet. Het is ook een zwaar middel, schorsing of intrekking betekent dat een bedrijf zijn activiteiten moet staken, wat leidt tot omzetverlies en mogelijkwerwijze faillissement. In paragraaf 2.1.7 zijn de bestuurrechtelijke sancties opgenomen (waarschuwingsbrieven, aankondiging dwangsom, opleggen dwangsom).

Handhaving op erkenningen

In 2010 is voor de eerste keer sinds de inwerkintreding van de KWALIBO systematiek is een certificaathouder zijn certificaat ingetrokken door een certificatie instelling op basis van geconstateerde fraude tijdens een onaangekondigde controle. Het betrof veldwerk werkzaamheden onder de BRL 2000. De betreffende certificatie instelling heeft op basis van de geconstateerde feiten alle lopende certificaten van de certificaathouder ingetrokken (BRL 1000 en 2000) en het contract opgezegd. Via de publiekrechtelijke weg zijn ook sancties opgelegd. Zie daarvoor hoofdstuk 2.1.

Informatie uitwisseling tussen de Inspecties, de RvA en de certificatie-instellingen

Ook in 2010 heeft periodiek overleg tussen de schemabeheerder SIKB, de bij SIKB aangesloten certificatie-instellingen, AgentschapNL en VROM-Inspectie plaatsgevonden. Door deze uitwisseling van ervaringen verbetert de aansluiting tussen het certificatie- en het erkenningendeel van het kwalibosysteem. De inspecties van VROM en Verkeer&Waterstaat, dezelfde certificatie-instellingen, SIKB en de RvA werken aan afspraken over de manieren waarop men onderling informatie kan uitwisselen om zowel het publieke als het private toezicht beter en efficiënter te maken. In dit verband is eind 2010 een uitgewerkt concept voor afspraken rond informatie-uitwisseling tussen het publiekrechtelijke domein (VI / IVW) en het privaatrechtelijke domein (Raad voor Accreditatie en CI's) voorbereid.

2.3.4. Conclusies en aanbevelingen kwalibosysteem

Gegevens over het aantal in 2010 bij certificatie en accreditatie geconstateerde afwijkingen komen in de loop van 2011 beschikbaar. Uit contacten met de certificatie-instellingen en de Raad voor Accreditatie kan de verwachting worden uitgesproken dat in 2010, evenals in voorgaande jaren, een groot aantal afwijkingen is geconstateerd. Het beeld dat vanuit certificatie en accreditatie corrigerend wordt opgetreden wordt daarmee naar verwachting bestendigd. Dat geldt ook voor de constatering dat toezicht nodig is om tot een adequate uitvoering van het beleid met betrekking tot bodembeheer en bodembescherming te komen.

In 2010 is ook bestuursrechtelijk handhavend opgetreden tegen onjuist handelen wat veelal leidt tot waarschuwingen en boetes en in een enkel geval tot het uiteindelijk schorsen of intrekken van een erkenning of registratie. Certificatie en accreditatie enerzijds en handhaving anderzijds trekken daarbij waar mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Handhaving tegen onjuist handelen blijkt opnieuw nodig en effectief.

In de kwaliteitsketen zien we dat de opdrachtgevende en toezichthoudende schakels achterblijven bij het kwaliteitsniveau van de uitvoerende partijen. De toezichtdruk wordt door verschillende erkende intermediairs als erg scheef ervaren. Toezichthouders kijken aan de ene kant tot op de komma naar het naleven van normdocumenten, terwijl aan de andere kant essentiële zaken als niet gemelde toepassingen niet worden gecontroleerd. Bij het verder verhogen van de kwaliteit van de gehele keten is de meeste terreinwinst te boeken door te investeren in professioneel opdrachtgeverschap en toezicht. Dit neemt niet weg dat, in lijn met de grondregels van goede kwaliteitsborging, de aandacht voor verdere verbeteringen op andere plaatsen in de keten niet mag verslappen

Het volgende algemene beeld is bij Bodem+ aanwezig over kwalibo:

Kwalibo vergroot kwaliteit van bodembeheer

Kwalibo vergroot de kwaliteit in het bodembeheer. Het feit dat kritische werkzaamheden alleen maar mogen worden uitgevoerd door gecertificeerde en erkende instanties, zorgt ervoor dat deze werkzaamheden met een zeker kwaliteitsniveau worden uitgevoerd. Voor veel werkzaamheden in de bodemsector geldt dat het voor opdrachtgevers lastig is om verschil in kwaliteit van aanbiedingen te waarderen. Vaak wordt daarom gekozen voor de goedkoopste aanbidding. Via kwalibo wordt in de aanbidding van erkende bedrijven gezorgd voor een afdoende kwaliteitsniveau. Kwalibo is echter geen garantie voor een goede uitvoering.

Diverse signalen over de kwaliteit van de uitvoering van kritische werkzaamheden

Er wordt in administratieve zin door een aantal overheden kritisch gekeken naar de kwaliteitsverklaringen die worden aangeleverd bij de meldingen voor toepassing van zowel schone als licht verontreinigde grond. Uit signalen van die overheden blijkt dat er nog veel mis gaat in de

uitvoeringspraktijk. Met name het vooronderzoek wordt onvoldoende uitgevoerd, waardoor mogelijkerwijze kritische stoffen niet zijn meegenomen in het onderzoek. Ook bij het gebruik van de bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel wordt met regelmaat het vooronderzoek onvoldoende uitgevoerd waardoor niet aantoonbaar is dat het gebruik van de bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel terecht is.

Het naleefgedrag verschilt per werkzaamheid

Bij veel werkzaamheden die vallen onder de erkenningsplicht is het naleefgedrag goed. Uitzondering hierop wordt gevormd door de werkzaamheid 'samenvoegen van grond'. Bij veel loonwerkbedrijven, hoveniers en gemeentelijke depots wordt samengevoegd zonder dat men daarvoor gecertificeerd (BRL 9335) en erkend is. Oorzaak hiervan is gelegen in een combinatie van twee aspecten: er is een ongelijk speelveld, waardoor investeringen in certificatie en erkenning niet doorberekend kunnen worden aan de klant en veel bedrijven hebben een beperkte omzet in grond, waardoor de kosten voor certificeren zwaar meetellen in de kostprijs per ton.

Publiek toezicht is nodig, maar schiet tekort, daardoor staat kwaliteit onder druk

Zolang er een goed naleefgedrag is op een werkzaamheid, wordt veel van het toezicht door de certificerende instanties uitgevoerd. Uiteraard is het noodzakelijk dat ook het publieke toezicht steekproefsgewijs toezicht houdt op het naleven van de vereisten van certificatie en erkenning. Wanneer het naleefgedrag slecht is (zoals bij samenvoegen van grond waar minder dan 20 % van de marktpartijen een erkenning heeft) dan is stevig publiek toezicht een vereiste. Het toezicht op de erkenning voor samenvoegen is echter beperkt. Het toezicht is primair een taak voor de VI. De VI heeft een beperkte capaciteit en zal dus niet alle bedrijven die zonder erkenning werken kunnen aanspreken. De bevoegde overheden Bbk mogen een melding van een partij die is samengevoegd zonder erkenning niet accepteren. In veel gevallen worden zonder erkenning samengevoegde partijen niet gemeld of wordt bij de melding door het bevoegd gezag niet beoordeeld of de partij via samenvoeging is voortgebracht. Hierdoor is het mogelijk dat veel samengevoegde partijen zich geheel aan zowel het private als het publieke toezicht onttrekken. Ook ontbreekt het hierdoor aan een structuur waarbij via de bevoegde gezagen Bbk informatie wordt doorgespeeld naar de VI over het overtreden van de kwalibo regels. Als gevolg van deze situatie staat de kwaliteit van het bodembeheer onder druk. Ondernemers die willen investeren in kwaliteit ondervinden valse concurrentie van ondernemers die dat niet doen. Dat leidt tot weerstand om kwaliteitsverbetering door te voeren.

Er zijn werkzaamheden waar kwaliteit vanzelfsprekend is, onderzoek naar mogelijkheid tot vereenvoudiging van het stelsel

Binnen het stelsel van werkzaamheden waarvoor een erkenning noodzakelijk is, zijn er bepaalde werkzaamheden te identificeren waarbij de kwaliteit van het de werkzaamheid altijd op orde is. Met name bij de werkzaamheid 'Afgifte van kwaliteitsverklaringen voor bouwstoffen' zijn er een aantal bouwstoffen aan te wijzen waarbij de kwaliteit ongeacht de productielocatie stabiel en schoon is, denk bijvoorbeeld aan prefab betonelementen. Geadviseerd wordt om samen met het platform bodemkwaliteit te onderzoeken voor welke producten een vereenvoudiging van het stelsel van certificatie en erkenning mogelijk is.

Toegenomen kritische houding ten opzichte van kwalibo

We zien op onderdelen van het bouwhuis van kwalibo een toenemende kritische houding. Enerzijds heeft dat te maken met het feit dat de huidige werkwijze niet in overeenstemming is met de werkwijze die wordt voorgeschreven in de beoordelingsrichtlijnen en protocollen (we zien dat met name bij samenvoegen van grond en het ontwateren van baggerspecie) anderzijds heeft dat te maken met de vrees voor een te strak keurslijf waarbij onvoldoende ruimte is voor een gelijkwaardige of betere alternatieven. Deze toegenomen kritische houding moet een aansporing zijn om telkens naar nut en noodzaak te blijven kijken van de elementen in het bouwhuis van kwalibo (BRL'en en protocollen).

Betere afstemming optreden VI en lokaal bevoegd gezag.

Voor kwalibo is de VI bevoegd gezag, terwijl de constatering van overtredingen van de kwalibo-regels vaak door toezichthouders van milieuvergunningen of toezichthouders Bbk worden gedaan. Via het toezichtloket bodem kunnen signalen over overtredingen van de erkenningsregeling worden doorgegeven aan de VI en de IVW. Veelal vindt optreden gescheiden van elkaar plaats, terwijl een gezamenlijk optreden veel effectiever kan zijn. Indien bijvoorbeeld een toezichthouder van een Wm-vergunde opslagplaats naast enkele overtredingen van de vergunningsvoorschriften constateert dat op de locatie zonder erkenning wordt samengevoegd is het veel effectiever om alle overtredingen met een gezamenlijk en afgestemd bestuurlijk optreden af te doen. Een en ander vraagt om een nauwere samenwerking tussen de VI en de toezichthouders op lokaal niveau.

Handhaafbaarheid van BRL'n en protocollen

De BRL'n en protocollen hebben doordat ze zijn opgenomen in de regeling bodemkwaliteit een publiekrechtelijke status. Ze zijn echter niet geschreven vanuit een oogpunt van handhaafbaarheid. Dat leidt op dit moment tot verschillende interpretaties tussen certificaathouders, certificerende instellingen, bevoegde overheden en inspectiediensten. Discussies vergen veel energie van alle betrokkenen. Aanbevolen wordt om de protocollen en beoordelingsrichtlijnen kritisch te bekijken op de mogelijkheid van doelvoorschriften die de kern aangeven en waarbinnen meerdere middelen toepasbaar zijn. Dit zal er ook toe bijdragen dat de certificatie-instellingen bij het toetsen meer de nadruk leggen op het toetsen van de kritische onderdelen van het werk. Bij nieuwe BRL'n en protocollen zorgen voor een handhaafbaarheidstoets voor het document wordt vastgesteld.

Overall beeld

De kwaliteit van de uitvoering is een samenspel tussen de markt die zijn werk naar behoren moet doen, opdrachtgevers die hun verantwoordelijkheid moeten nemen en toezicht en handhaving die moet toezien op de kwaliteit van de uitvoering.

Kwalibo is een belangrijk en effectief instrument om de kwaliteit te verbeteren, maar de aandacht voor kwaliteitsverbetering moet zich niet uitsluitend richten op de uitvoerende partijen. Opdrachtgevers moeten vanuit hun verantwoordelijkheid aandacht hebben voor de kwaliteit van de uitvoering, dat is een veel directere borging van de kwaliteit dan de last volledig op de schouders van de uitvoerende en handhavende partijen te leggen. Uiteindelijk hebben alle partijen belang bij een goede uitvoeringskwaliteit. Op dit moment ligt de nadruk nog teveel bij de uitvoerende partijen, opdrachtgevers vertrouwen teveel op het kwalibo-stempel en er is vanuit toezichthouders nog onvoldoende vertrouwen in de producten. Bij controle van bewijsmiddelen blijkt ook nog dat er fouten worden geconstateerd met name op het gebied van het vooronderzoek, dat leidt weer tot een toenemende behoefte om te controleren. Gevolg hiervan is dat toezicht zich concentreert op de producten van erkende intermediairs en onvoldoende toekomt aan het controleren van free-riders en uitvoerende overheden. Aanbevolen wordt om de inspanning van de implementatie te verleggen van de lokale beleidsvorming naar de lokale uitvoering, waarbij de professionaliteit van de opdrachtgevende overheid versterkt moet worden. Daarnaast wordt aanbevolen toezicht en handhaving op een effectievere manier te organiseren door verdergaande samenwerking in de regio vorm te geven. Tot slot wordt aanbevolen initiatieven te nemen om marktpartijen verdere stappen te zetten in zelfregulatie. Welwillende intermediairs die het goed doen zouden daarbij moeten worden beloond met een verminderde toezichtdruk.

3. Bouwstoffen

Het kader voor het toepassen van Bouwstoffen is aanzienlijk vereenvoudigd.

De indruk bestaat dat zowel de bestuurlijke als de administratieve lasten door de invoering van het Bbk zijn gedaald.

De sector heeft de implementatie van het hoofdstuk bouwstoffen goed opgepakt, de implementatie verloopt zonder noemenswaardige grote problemen, met incidenteel resterende knelpunten. Bespreking van de uitvoeringsvraagstukken in de daartoe opgerichte werkgroep bouwstoffen en het implementatieteam leidt tot eenduidige uitleg en hantering van definities, vrijstellingen en begrippen.

Uitzondering hierop is de toepassing van IBC bouwstoffen. Bij de toepassing van IBC-bouwstoffen (met name AVI-bodemmas) zijn veel signalen ontvangen met betrekking tot een onvoldoende deskundigheid bij opdrachtgevers, aannemers en bevoegde overheden. Het is nodig om IBC-bouwstoffen op een juiste manier toe te passen. Op grond van die signalen is een onderzoek uitgevoerd door Tauw in opdracht van de werkgroep Bouwstoffen. Dat onderzoek is gericht op de marktsituatie voor het vrijkomen en toepassen van IBC-bouwstoffen, de mogelijke alternatieven voor toepassing als IBC-bouwstof en de haalbaarheid op korte termijn daarvan en er zijn scenario's opgesteld gericht op een betere borging van de correcte toepassing van IBC-bouwstoffen. Aanbevolen wordt om in 2011 de scenario's voor de borging van een juiste toepassing van IBC-bouwstoffen in de werkgroep en het implementatieteam verder te bespreken en daarin beleidsmatige keuzes te maken.

3.1. Toepassen bouwstoffen in de praktijk

Het bouwstoffen hoofdstuk uit het Besluit bodemkwaliteit is aanzienlijk vereenvoudigd ten opzichte van het Bouwstoffenbesluit (producteisen in plaats van toetsing van het product op de wijze waarop die wordt toegepast). De verwachting bij het opstellen van het Besluit was dat met die vereenvoudiging en de nieuwe normstelling problemen met het toepassen van bouwstoffen grotendeels waren opgelost. Om die reden is in het kader van de monitoring besloten om het toepassen van bouwstoffen (met uitzondering van de IBC bouwstoffen en de hergebruik van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht) in de praktijk niet te volgen, maar uit te gaan van een piepsysteem. Dat piepsysteem wil zoveel zeggen, dat verwacht wordt dat producenten van bouwstoffen aan de bel trekken indien de afzet van hun bouwstoffen in het geding is. Met uitzondering van AVI-bodemmas is in 2010 geen signaal afgegeven. In opdracht van Bodem+ is door Tauw een studie uitgevoerd naar de toepassing van IBC-bouwstoffen.

Onderzoek Tauw, toepassing IBC-bouwstoffen.

Tauw heeft een rapportage opgesteld "toepassing van IBC-bouwstoffen". Voor detailinformatie wordt verwezen naar deze rapportage. In dit monitoringsverslag zijn slechts de bevindingen uit de conclusies van het concept-rapport opgenomen. In de rapportage van Tauw zijn scenario's uitgewerkt voor de borging van de juiste toepassing van IBC-bouwstoffen en voor alternatieve toepassing. In de werkgroep Bouwstoffen zijn deze scenario's besproken, maar een keuze is nog niet gemaakt. De werkgroep Bouwstoffen adviseert de rest van 2011 te gebruiken voor verdere discussie en beleidsmatige keuzes op het gebied van IBC-bouwstoffen. De werkgroep Bouwstoffen en het implementatieteam nemen daarin het initiatief.

Toepassing IBC-bouwstoffen, bevindingen uit de conclusies rapportage Tauw

Productie, afzet en nieuwe ontwikkelingen

De productie van (potentiële) IBC-bouwstoffen blijft in de komende jaren op een niveau van 1,5 - 2 miljoen ton per jaar. De belangrijkste IBC-bouwstof is en blijft AVI-bodemas. Andere IBC-bouwstoffen zijn ELO-slak, sorteerzeefzand en EC-vliegas. Het laatste materiaal wordt nu alleen incidenteel toegepast als IBC-bouwstof, maar die toepassing zou kunnen toenemen door de bouw van nieuwe kolencentrales.

IBC-bouwstoffen worden vooral toegepast in ophogingen en als bouwstof op stortplaatsen. In mindere mate is er afzet als (gebonden) funderingsmateriaal. Op korte termijn blijft de afzetmarkt naar verwachting voldoende groot. Op langere termijn zullen er minder nieuwe wegen worden aangelegd, overweegt Rijkswaterstaat restricties terwijl ook de afzet op stortplaatsen zal dalen. In de toekomst zullen niet-constructieve ophogingen (zoals geluids- en zichtwallen) wellicht belangrijker worden voor de afzet van IBC bouwstoffen.

Er zijn diverse perspectievolle ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitsverbetering of nieuwe toepassingen, waardoor AVI-bodemas in de toekomst kan worden toegepast als toeslagstof in beton of asfalt, grondstof voor cementproductie of als NVG-bouwstof in ophogingen. Toepassing als NVG-bouwstof in gebonden funderingen na immobilisatie gebeurt nu al, maar blijft naar verwachting beperkt in verhouding tot het aanbod. Dit heeft te maken met de beperkte afzetmarkt voor gebonden funderingen en de grote concurrentie met andere materialen.

Uitgezonderd immobilisatie, zijn de alternatieven nog niet op grote schaal gedemonstreerd. Er zijn daarom onzekerheden betreffende de snelheid van implementatie. Op een termijn van 5 jaar wordt op basis van de huidige plannen circa 40 % van de bodemas op andere manieren dan in IBC-constructies verwerkt. Randvoorwaarden hierbij zijn dat marktpartijen bereid en in staat zijn tot investeringen, dat de nieuwe producten geaccepteerd worden en dat de 'kinderziektes' beperkt blijven. Afzet als IBC-bouwstof blijft daarom vooralsnog relevant.

Probleemanalyse

In de praktijk gaan er regelmatig zaken mis bij de toepassing van IBC-bouwstoffen. Oorzaken hiervoor zijn vooral de ondeskundigheid bij de betrokken partijen, in mindere mate speelt onduidelijkheid in de regelgeving een rol. Ook wordt vooringenomenheid van het bevoegd gezag en het stellen van aanvullende regels soms als een probleem ervaren.

Het wegvallen van terreinophogingen maakt de afzet lastiger. Momenteel lijkt de markt voor (weg) ophogingen nog voldoende groot om dit verlies aan afzet te compenseren. Nieuwe manieren van aanbesteding geven meer vrijheid in materiaalkeuze, maar lijken niet in een wezenlijke toename van de afzet van IBC-bouwstoffen te resulteren. De aanleg van grootschalige zichtwallen, zoals het Groene Schip, zou een nieuwe afzetmarkt kunnen creëren. Een dergelijke project kan gemakkelijk de volledige jaarproductie van de Nederlandse AVI's opnemen. Er zijn echter twijfels bij het feit of dit wel een nuttige toepassing is in de zin van de Kaderrichtlijn Afvalstoffen.

Er wordt wel nagedacht over alternatieve afdichtingen, maar er zijn nogal wat praktische belemmeringen. Er is geen uitgesproken behoefte aan alternatieven.

In de toekomst kunnen problemen ontstaan door een tekort schietende archivering van documentatie over de toepassing van IBC-materialen.

Er wordt verschillend gedacht over het toepassen van IBC-bouwstoffen maar er zijn weinig partijen die pleiten voor het opheffen van deze categorie. Het onmogelijk maken van deze toepassing kan grote economische consequenties hebben voor bedrijven en eigenaren van werken waarin al IBC-bouwstoffen zijn toegepast. Als men deze toepassing wil beëindigen, moet helder zijn dat er voldoende en haalbare alternatieven zijn. Vooralsnog is dit niet het geval. Bij een beoordeling van de risico's van de toepassing van IBC-bouwstoffen moeten de effecten zoals die in de praktijk optreden worden beschouwd. Uit onderzoek aan oudere ophogingen van AVI-bodemas, met slecht functionerende zandbentoniet afdichtingen, blijkt dat de gevolgen voor het milieu meevallen. Geochemische en hydrologische processen in de constructie zorgen ervoor dat de immissies (veel) lager zijn dan voorspeld. Dit geldt vooral voor metalen, in mindere mate ook voor zouten.

In 2010 zijn via het centrale meldsysteem in totaal voor 36 partijen IBC bouwstof met een totale omvang van ruim 1.7 miljoen ton meldingen ontvangen. In Tabel 12 zijn de meldgegevens uitgesplitst naar de aard van gemelde IBC-bouwstof.

Tabel 12 Meldingen van IBC-bouwstoffen in het centrale meldsysteem in 2009 en 2010

Omschrijving IBC-bouwstof	Aantal partijen 2009	Aantal partijen 2010	Index	Hoeveelheid (in tonnen) 2009	Hoeveelheid (in tonnen) 2010	Index
AVI-Bodemas	18	19	106%	1.236.520	1.790.407	145%
Cementgebonden minerale reststoffen	8	1	200%	145	2	1%
E-Bodemas	0	1	-%	0	0	-%
Recycled grind	0	1	-%	0	2.625	-%
Grond	0	2	-%	0	1.820	-%
Waterbouwsteen	3	3	100%	77.600	101.900	131%
Zand	2	3	150%	47.870	3.847	8%
ELO-staalslak	1	0	- %.	1.080	0	-%.
Steenachtige producten van scheidingsinstallaties	1	3	300%.	0	23.035	-%.
Recyclinggranulaten	4	2	50%.	11.302	731	6%
Lava	0	1	-%	0	2.400	-%
LD-mengsels en LD-staalslak	2	0	-%.	4.076	0	- %
Totaal	39	36	92%	1.378.592	1.926.767	140%

Hergebruik onder dezelfde condities zonder eigendomsoverdracht

In 2010 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 196 partijen bouwstof voor toepassing onder dezelfde condities zonder eigendomsoverdracht gemeld (was 197 in 2009).

Voor beide bovenstaande vormen van toepassen van bouwstoffen geldt dat het melden via het centrale meldsysteem vanaf 1 juli 2008 verplicht is en dat in 2010 een zeer beperkt aantal toepassingen nog in het kader van het overgangsrecht zijn uitgevoerd. Voor die toepassingen geldt dat, voor zover zij op grond van het Bouwstoffenbesluit meldingsplichtig zijn, de betreffende melding nog rechtstreeks bij het bevoegde gezag moest worden gedaan. Bovenstaande gegevens geven dus niet een complete weergave van de totale hoeveelheid toegepaste IBC bouwstoffen en hergebruik van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht.

3.2. Administratieve en bestuurlijke lasten

Aan het bedrijfsleven (administratieve lasten) en de overheden (bestuurlijke lasten) is in januari 2011 gevraagd in hoeverre hun lasten op het gebied van Bouwstoffen zijn toe of afgenomen en of zij dat kunnen onderbouwen met gegevens. De gemeenten ervaren niet meer bestuurlijke lasten dan voorzien. Rijkswaterstaat geeft aan dat de bestuurlijke lasten op het gebied van bouwstoffen zijn afgenomen. Het bedrijfsleven heeft aangegeven dat de toetsing van de toepasbaarheid van bouwstoffen

eenvoudiger is geworden en dus leidt tot vermindering van lasten. In algemene zin heeft de introductie van nieuwe regels altijd een initiële stijging van de administratieve lasten tot gevolg, immers iedereen moet zich de nieuwe regels eigen maken en de werkwijze aanpassen aan de nieuwe regels. Het bedrijfsleven heeft bij herhaling aangegeven een besparing van de administratieve lasten na te streven door het overgaan van een erkenning van individuele producenten naar een systeem erkenning. Deze wens wordt meegenomen bij de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit.

Het kader voor bouwstoffen is vereenvoudigd, de indruk bestaat dat de administratieve en bestuurlijke lasten zijn afgenomen

Het gebruik van de fabrikant eigen verklaring (FEV) is nog zeer beperkt. Er zijn 3 producenten (instrooirubber, betonmortel en boomsubstraat) die een FEV voeren. Het feit dat veel producenten kiezen voor een voortzetting van het certificaat (en dus geen FEV voeren) heeft te maken met het feit dat de initiële kosten voor de certificering reeds zijn gemaakt en dat afnemers vertrouwen hebben in het certificaat dat reeds enige tijd wordt gevoerd.

3.3. Uitvoeringsvraagstukken

In 2010 zijn 50 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+ (# 227 t/m 276). Voor de onderverdeling naar onderwerp, status van afhandeling en aard van het uitvoeringsvraagstuk wordt verwezen naar paragraaf 2.1.5. In onderstaande Tabel 13 is een overzicht opgenomen naar de aard van nieuw ingekomen vraagstukken over het onderwerp bouwstoffen.

Tabel 13 **Uitvoeringsvraagstukken Bouwstoffen naar aard**

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	0 (0%)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	0 (0%)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	2 (29%)
Vraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	5 (71%)
Totaal		7 (100 %)

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep zijn besproken zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 14 **Uitvoeringsvraagstukken behandeld in de werkgroep Bouwstoffen**

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
201	Oude IBC werken	Veel IBC-werken zijn in het verleden aangelegd onder verschillende regimes (pre-IPO, IPO, BSB en nu Bbk) Uniforme inrichting van alle IBC-werken zou wenselijk zijn. Bovendien dienen de oude	De werkgroep geeft aan dat het juridisch onmogelijk is om nieuwe eisen (Bbk) van toepassing te verklaren op oude werken. Wel is het mogelijk dit contractueel	Geadresseerd

		IPO en BSB-bepalingen tot in lengte der dagen door IPO en VROM aangepast moeten worden om actueel (stand ter techniek) te blijven.	af te dwingen. Aangezien RWS de eigenaar is van het grootste deel van de werken, ligt hier een taak voor RWS om dit op te pakken.	
208	Status RKGV	Verwarring over status RKGV onder het Bbk wordt en afvalstoffenbeleid waardoor ook onder afvalstoffenwetgeving nogal eens als grond beschouwd, terwijl daar andere verwerkingscriteria en Eural-coderingen gehanteerd zouden moeten worden.	Met een FAQ en brief aan vergunningverleners en handhavers en de Vereniging Afvalbedrijven, en de nieuwsbrief aan opdrachtgevers (veelal gemeenten) wordt de status van RKGV duidelijk gemaakt	Onder handen,
211	Heterogeniteitstoets	In het Bsb was een zogenaamde heterogeniteitstoets opgenomen (factor 2,1; niet voor afkeur maar als signalering voor mogelijke fouten in bijvoorbeeld de lab werkzaamheden). In de Rbk en protocol 1002 is deze eis niet meer opgenomen. Moet dit ook voor bouwstoffen geregeld worden?	De werkgroep bouwstoffen vindt het wenselijk deze toets op te nemen in protocol 1002 van de BRL1000. Geadresseerd aan SIKB. Het platform bodemkwaliteit wil hernieuwde discussie in het IT.	Onder handen
219	Bewijsmiddel bij groutinjectie	Bij groutinjectie wordt een groutspecie (water, cement en hulpstoffen) in de grond geïnjecteerd, waarna deze verhard. Certificering is niet mogelijk omdat geen homogeen product. Partijkeuring is wel mogelijk maar geeft problemen bij injectie op grote diepte in meerdere bodemlagen van versch. kwaliteit.	De werkgroepleden zijn verdeeld over de milieurisico's. Mogelijkheid is onderzoek via een proefstuk. Voor oplossing van het vraagstuk is meer praktijkinformatie nodig en afstemming met SIKB en de VROM Inspectie	Onder handen
231	Tekortkomingen bij aanleg, monitoring en onderhoud van IBC bouwstoffen	Kort samengevat doen zich bij IBC bouwstoffen problemen voor bij de aanleg/realisatie, de monitoring en bij onderhoud. Ook schiet het toezicht door BG op deze werken tekort en ontbreekt een overzicht van in het verleden aangelegde werken	VROM bespreekt dit punt met het ministerie van V&W	Onder handen
238	Keurmerk bouwstoffen	Vervolg op vraagstuk 204. Door SBK (bouwstoffen) worden op dit moment nog steeds certificaten afgegeven met een keurmerk obv "NL-BSB". Dit geeft nog steeds verwarring. Registratie van een keurmerk obv "NL-BBK" is te duur	werkgroep vindt dit een cosmetische discussie. Voor de meeste milieuhygiënische toepassingen heeft het keurmerk weinig toegevoegde waarde omdat feitelijk de erkenning bepalend is of een	Afgerond

			bouwstof of partij grond toegepast mag worden en niet zo zeer het keurmerk.	
242	Bewijsmiddel bij toepassing immobilisaat	Regelmatig komt het voor dat bij toepassing van immobilisaat nog geen bewijsmiddel beschikbaar is en keuring pas plaatsvindt tijdens productie of in het werk. Dit heeft tot gevolg dat bij toepassing niet bekend is of de bouwstof voldoet aan het Bbk. Aandragers vraagstuk geeft aan dat vooraf keuren massaal genegeerd wordt	De werkgroep bevestigt dat bij een toepassing van een bouwstof voorafgaand aan de toepassing een bewijsmiddel beschikbaar moet zijn. Via een FAQ wordt dit verduidelijkt. Daarin staat ook aangegeven dat onder protocol 1003 voorafgaand aan de productie een proefstuk onderzocht kan worden.	Afgerond
246	Emissiewaarde chloride bij toepassing mijnsteen	Bij toetsing van de uitloging van chloride van mijnsteen aan de maximale emissiewaarden voor niet-vormgegeven bouwstoffen blijkt dat mijnsteen van sommige productielocaties niet voldoet aan de huidige eis (616 mg/kg), terwijl dit onder het BSB wel toegestaan was (1070 mg/kg bij toepassingen in grote oppervlaktewateren). Aandragers knelpunt stelt voor om bij alle toepassingen in oppervlaktewater de maximale emissiewaarde weer op 1070 mg/kg te zetten.	Emissiewaarde wordt conform voorstel aangepast bij een eerstvolgende wijziging van de Regeling bodemkwaliteit (vermoedelijk 1 juli 2011)	Afgerond
251	Status olivijn onder Bbk en mogelijkheden voor chemische immobilisatie	Aandragers vraagstuk wil weten of olivijn onder definitie van bouwstof of van grond valt. Verder is de vraag gesteld of (chemische) immobilisatie met olivijn mogelijk is.	De werkgroep vindt olivijn onder de definitie van bouwstof vallen. Dit betekent dat olivijn uitsluitend toegepast mag worden als bouwstof (in een werk) onder de voorwaarden die het Bbk stelt. (Chemische) immobilisatie van niet toepasbare grond behoort onder de erkenningsplicht te vallen, maar valt momenteel niet onder het toepassingsgebied van de BRL 7500.	Afgerond
261	Meldingsverplichting bouwstoffen	Gemeentelijke handhaver stelt voor om het toepassen van niet vormgegeven bouwstoffen meldingsverplichtingen, zodat bijvoorbeeld ook gecontroleerd kan worden of de bouwstof wel voldoet of dat sprake is van IBC-bouwstof.	Meldingsplicht voor bouwstoffen verstrengen lijkt niet aan de orde, maar kan meegenomen worden in de evaluatie van het Bbk	Onder handen, voorjaar 2011
275	Uitzonderingen	De uitzonderingen voor de	Bespreken in werkgroep	Onder handen,

	samenstellingswaarden minerale olie en PAK	samenstellingswaarden van PAK en minerale olie voor bitumen- en asfaltproducten en granulaten enkele voor PAK gelden niet voor immobilisaten	Bouwstoffen	voorjaar 2011
--	--	--	-------------	---------------

Conclusies

Er zijn geen grote structurele problemen gesignaleerd bij het onderdeel bouwstoffen. De uitvoeringsvraagstukken over bouwstoffen gaan voornamelijk over beperkingen in de toepassing van bepaalde specifieke bouwstoffen. Een terugkerend onderwerp is de afzetbaarheid van IBC bouwstoffen (met name AVI-bodemmassen) alsmede de correcte aanleg, monitoring en onderhoud van IBC voorzieningen.

3.4. Helpdeskvragen en kennisplein

Er zijn aan de bodemhelpdesk in 2010 5.432 vragen gesteld aan de bodemhelpdesk. Daarvan gingen 2.838 vragen (ca 52%) over het Besluit bodemkwaliteit. Hier volstaat een verwijzing naar paragraaf 2.1.5 voor de figuren over de ontwikkeling van de helpdeskvragen en de onderverdeling naar onderwerp.

In 2010 zijn 277 vragen over het onderdeel bouwstoffen gesteld (circa 10% van het totaal aantal vragen over het Bbk). Dit is een afname ten opzichte van het aantal vragen in 2009 (355 vragen). Opmerkelijk is dat in het laatste trimester van 2010 aanmerkelijk meer vragen gesteld zijn dan voorgaande perioden. De oorzaak hiervan is niet duidelijk.

De hoofdlijnen van het onderdeel Bouwstoffen lijken voor ieder bekend. Het aantal algemene vragen over bouwstoffen neemt af. Er worden vrijwel geen vragen gesteld over het overgangsrecht of over het Bouwstoffenbesluit. Dit wijst erop dat alle nieuwe toepassingen onder het Besluit bodemkwaliteit plaatsvinden. Informatie op het kennisplein, in de rubriek met veel gestelde vragen, Handreiking besluit bodemkwaliteit en HUM Bbk bieden voldoende informatie. De rubriek met veel gestelde vragen over bouwstoffen op de site van Bodem+³, die begin 2008 was gelanceerd is in 2010 beperkt aangevuld met enkele nieuwe vragen.

Hieronder is een niet uitputtend overzicht gegeven van onderwerpen waarover gevraagd wordt:

- de uitzonderingen op de kwaliteitsbepaling en meldingsverplichting die in de artikelen 27 tot en met 29 Bbk genoemd worden;
- verkenning of een werk wel nuttig en functioneel is;
- verkenning of specifieke materialen, zoals olivijn, sierpleister, latexfalt, gries, boomgranulaat, zuiveringszand, zeefzand, etc. onder de definitie van bouwstof vallen;
- omgang met bouw- en sloopafval dat hergebruikt gaat worden onder het Bbk;
- het toepassen van niet-teerhoudend asfaltgranulaat en de uitzondering op de kwaliteitsbepaling bij het opnieuw warm toepassen;
- specifieke vragen over eisen aan IBC voorzieningen en aantonen van de gelijkwaardigheid;
- tijdelijke opslag van bouwstoffen;
- monsternamen van immobilisaat of andere bouwstoffen via proefstukken;
- aantal concrete uitvoeringsvraagstukken die verband houden met het niet meer (of onder beperktere voorwaarden) toepassen van een specifieke bouwstof.

³ Veel gestelde vragen bouwstoffen, www.Bodem+.nl, Agentschap NL/Bodem+, diversen 2008-2010

Conclusies:

Hieruit blijkt dat producenten, toepassers en bevoegde gezagen steeds meer bekend zijn/raken met het hoofdstuk bouwstoffen van het Besluit bodemkwaliteit. Op een aantal (zeer) specifieke onderwerpen bestaat nog wel onduidelijkheid. Deze zaken zijn als uitvoeringsvraagstuk opgelost of geadresseerd voor de evaluatie.

3.5. Overige informatie

Uit de rapportage (bijlage 5) van de indicatoren over bouwstoffen is nog aanvullende informatie beschikbaar. Voor bouwstoffen zijn aanvullend op het voorgaande in dit hoofdstuk de volgende indicatoren van belang:

- Milieu incidenten als gevolg van het toepassen van bouwstoffen. Er zijn geen gevallen van milieu incidenten bekend. Er is wel discussie over het toepassen van gemalen autobanden (geen steenachtige bouwstof) als instrooirubber op kunstgrasvelden en over de toepassing van bouwmetalen (geen steenachtige bouwstof).
- Gestorte hoeveelheid bouwstoffen (in rapportage WAR categorieën Bouw en sloopafval en afval van AVI, over 2007, 2008 en 2009 ca. 400 Kton/jaar). Het storten van bouwstoffen is vanwege de hoge stortkosten (inclusief milieuheffing) en het actieve hergebruikbeleid zeer beperkt.
- Gelijkwaardigheidverklaringen. Het gebruik van alternatieven voor isolerende voorzieningen van IBC-bouwstoffen is beperkt. Er is slechts 1 gelijkwaardigheidverklaring afgegeven en er worden vrijwel geen vragen over dit onderwerp aan de helpdesk gesteld. In de rapportage van Tauw is aangegeven dat er weinig behoefte is aan alternatieve voor isolerende voorzieningen.

4. Grond en baggerspecie

Steeds meer mensen in de sector raken vertrouwd met het Besluit bodemkwaliteit en werken er mee. Ondanks het overgangsrecht wordt er volop gewerkt met het Besluit bodemkwaliteit. De bodemsector waardeert de houding van het Rijk om vanuit de praktijk aangedragen knelpunten snel en zorgvuldig op te lossen en waarden ook de rol van de helpdesk hierin.

Desondanks blijft het voor veel gebruikers van het Bbk lastig om alle regels (Besluit, regeling, BRL'en, protocollen, normdocumenten, bodembeheernota's en bodemkwaliteitskaarten) en toepassingskaders te doorgronden en te overzien. Dit geldt met name voor bedrijven en sommige overheden (kleine gemeenten, maar ook uitvoerende diensten van grotere overheden) die minder frequent met het Bbk te maken hebben. De helpdesk zal de komende jaren (samen met de toekomstige RUD's) juist voor deze doelgroep in een belangrijke behoefte kunnen voorzien. Er bestaat verder behoefte aan een landelijke volledige toetsingsmodule en een duidelijker geografisch overzicht van de geldende toepassingskaders en toepassingseisen. Initiatieven op dit gebied worden door Bodem+ ondersteund via het project Informatiebeheer.

De bestuurlijke lasten zijn tijdelijk toegenomen als gevolg van de invoering van het Bbk en het feit dat veel organisaties investeren in kennisopbouw en het maken van lokaal beleid. De administratieve lasten zijn eveneens toegenomen. De omvang wordt vooral bepaald door de lasten die voortvloeien uit meldingsverplichtingen. Daarom onderzoeken we bij de evaluatie van het Bbk in 2011 nut en noodzaak van de meldingsverplichtingen voor schone grond en de voor en nadelen van een paraplumelding.

De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) is een succes, de ondersteuning wordt zeer gewaardeerd door de deelnemende overheden en de participatiegraad is hoog. Voorlopers hebben het beleidsproces afgerond en hebben de nota bodembeheer vastgesteld of zitten in het proces van vaststelling. De grote middengroep is nog bezig met de gedetailleerde uitwerking van reeds gemaakte beleidskeuzes en dat proces verloopt inhoudelijk goed. Er is veel vertrouwen in een goede en afgewogen lokale beleidsvorming en implementatie. Een en ander zal veelal 2011 tot afronding komen. Mede door de ondersteuning in ILB kader is de samenwerking en afstemming in de beleidsvorming tussen overheden in de regio tot stand gekomen. Ook de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen heeft een impuls gekregen evenals het onderwerp toezicht en handhaving, hoewel de vertaling van die aandacht naar meer toezicht in het veld traag verloopt. Bij de deelnemende gemeenten en waterschappen is veelal de zelfvoorzienendheid in grondstromen die in het samenwerkingsverband vrijkomen het uitgangspunt. Het lokale beleid wordt gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen in de regio voor zover daar grondverzet bij aan de orde is, het wordt gekoppeld aan de bestemming van het gebied en de bodemkwaliteit in het gebied. Hiermee ontstaat ruimte voor toepassing van licht verontreinigde grond- en baggerspecie op die plaatsen waar dat gegeven het gebruik geen risico's oplevert. Dit bespaart zowel kosten als transportafstanden. Er heeft in korte tijd een transitie plaatsgevonden van een 'afvalstoffenmarkt' (toepassen grond in werken) naar duurzaam bodembeheer (aansluiting bij bodemgebruik, bodemkwaliteit en bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de regio). In veel gevallen kunnen gemeenten werken met de generieke normstelling, waardoor de vrees voor een lappendeken aan verschillende toepassingsnormen grotendeels uitblijft. Voor 2011 – het laatste jaar van de ILB - zijn de belangrijkste aandachtspunten de interne en externe communicatie over het gekozen beleid, meer aandacht voor de rol van gemeente als professioneel opdrachtgever en het waarborgen van de opgedane kennis en ontstane samenwerkingsverbanden na het aflopen van de ILB

Er is een zeer slecht meldgedrag in de sector, met name van kleine partijen die op de landbodem worden toegepast en er is ook nog sprake van overgangsrecht in veel gemeenten. Om die reden is de ontwikkeling van het grondverzet niet hard te kwantificeren. Op basis van alle informatie bestaat er

wel het beeld dat het toepassen van grond- en baggerspecie goed verloopt. Voor baggerspecie is er meer ruimte voor hergebruik ontstaan door ruimere toepassingsnormen, met uitzondering van enkele lokale initiatieven voor de verondieping van diepe plassen. Voor grond is de ruimte op dit moment vergelijkbaar met de ruimte voor hergebruik voorafgaand aan de introductie van het Bbk. Doordat steeds meer regio's overgaan tot het vaststellen van lokaal beleid nemen de mogelijkheden voor de afzet van grond en baggerspecie op de landbodem langzaam maar zeker toe.

In 2010 is een handreiking en circulaire diepe plassen gepubliceerd waaruit blijkt dat verantwoord hergebruik in diepe plassen mogelijk is. De handreiking en circulaire waarmee bestuurders van alle overheden hebben ingestemd is een praktische vertaling van het advies van de commissie Verheijen.

De balans tussen hergebruik van grond en baggerspecie en bescherming van het milieu is via de handreiking bijgesteld. Vanuit een integrale benadering van bodem, water en natuur zijn vernieuwende kwaliteitselementen toegevoegd aan het zorgvuldig werken met het Besluit bodemkwaliteit, die vanaf 2012 worden meegenomen in de aanpassing van het Bbk. De zorg voor bodem, water en natuur heeft er toe geleid dat er meer maatwerkspanningen worden gevraagd in voorbereiding, uitvoering, toezicht en handhaving. Door focus te hebben op de kwetsbare locaties is tevens getracht om meer balans te zoeken tussen verantwoord toepassen en het voorkomen van maatschappelijke onrust. Het is een kader geworden met minder generieke toepassingsmogelijkheden, maar waar op basis van zorgvuldige transparante én democratische afweging in geschikte gebieden toch dezelfde toepassingsmogelijkheden zijn te realiseren als voorheen. Op basis van een uitvoeringstoets is geconcludeerd dat de complexiteit van het toetsingskader door specifieke eisen voor diepe plassen is toegenomen. Ook is een toename van lasten voorzien, waarvan de betrokken overheidspartijen echter hebben gesteld dat dit vanuit een belang van zorgvuldige afweging acceptabel is. Voorzien aanvullend onderzoek moet echter leiden tot vereenvoudiging en meer integrale normstelling voor water, (water)bodem en grondwater. Over de daadwerkelijke consequenties in de praktijk kunnen gezien het recent publiceren van de Circulaire op dit moment nog geen conclusies worden getrokken

4.1. Toepassen grond en bagger in de praktijk

Het beleidskader voor grond en baggerspecie is op veel punten gewijzigd ten opzichte van het Bouwstoffenbesluit. Toepassingen kunnen plaatsvinden in de verschillende toepassingskaders die het Besluit bodemkwaliteit kent:

- Algemene toepassing op de (water)bodem via het generieke kader
- Gebiedspecifieke toepassing op de (water)bodem
- Grootschalige bodemtoepassing op de (water)bodem
- Verspreiden van baggerspecie op land, in oppervlaktewater en in zee

De focus van het Besluit bodemkwaliteit is gericht op duurzaam gebiedsbeheer, waarbij aansluiting van het grondstromenbeleid bij gebiedsontwikkeling, ruimtelijke bestemming en gebiedskwaliteit centraal staan (duurzaam beheer). Het Bouwstoffenbesluit was vanuit de afvalstoffenbenadering meer gericht op het hergebruiken zonder aantasting van de bodemkwaliteit (preventief)

Omdat al de bovengenoemde toepassingskaders een wijziging betekenen ten opzichte van de oude regelgeving (Bouwstoffenbesluit, Vrijstellingsregeling grondverzet, Regeling vaststelling klassenindeling onderhoudsspecie, Wm-vergunningenregime) is er bij de totstandkoming van het Besluit bodemkwaliteit voor gekozen om een meerjarig (in veel gevallen 3 of 5 jaar) overgangsbeleid te formuleren. Dit betekent dat een deel van de toepassingen in 2010 nog zijn uitgevoerd in het kader van het overgangsrecht, terwijl steeds meer toepassingen in het kader van het Bbk zijn verricht. Bij toepassingen in het kader van het Bbk geldt veelal een meldverplichting via het centrale meldsysteem.

Bij toepassingen in het kader de oude regels via het overgangsrecht is er veelal nog sprake van het melden van de toepassing bij het bevoegde gezag. In het onderstaande is een overzicht gegeven van de meldingen die zijn gedaan via het centrale meldsysteem. Net als voorgaande jaren is er een onderscheid gemaakt tussen toepassen op de landbodem en toepassen op de waterbodem. Bij het toepassen op de waterbodem is er in mindere mate sprake van overgangsrecht dan bij het toepassen op de landbodem. De toepassingen op de waterbodem hebben gemiddeld een veel grotere omvang dan toepassingen op de landbodem en waterkwaliteitsbeheerders zijn vaak zelf eigenaar van de baggerspecie die wordt toegepast op de waterbodem. Het meldgedrag in de watersector is door deze omstandigheden beter dan bij de landbodem. Het overzicht van meldingen van voorgenomen toepassingen op de waterbodem geeft aldus een redelijk representatief beeld van de toepassingen op de waterbodem. Het meldgedrag op de landbodem is slecht te noemen. Er zijn bij het toepassen op de landbodem veel meer spelers betrokken en er worden veel kleine partijen grond ontgraven en toegepast. Doordat er in veel gevallen een beperkte mate van toezicht in het veld is, worden met name kleinere toepassingen niet of nauwelijks gemeld. Grotere toepassingen worden veelal door meer professioneel ingerichte organisaties aangelegd, waarbij de administratieve processen beter zijn georganiseerd en melden aan het bevoegd gezag gemeengoed is.

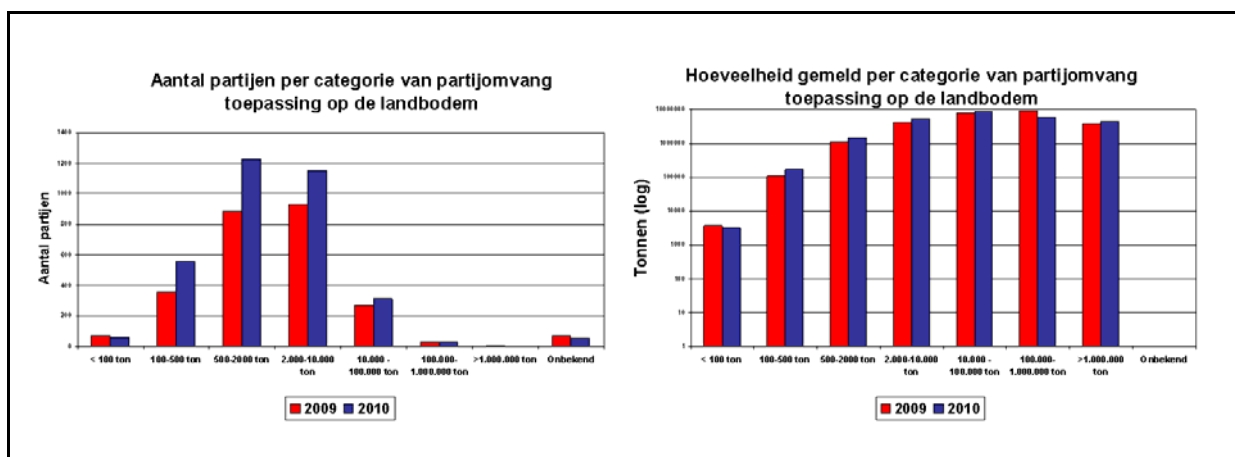
Gegeven het overgangsrecht voor toepassen op de landbodem en vooral het slechte meldgedrag in de sector geeft onderstaand overzicht allerm minst een compleet beeld van het grondverzet bij toepassen op de landbodem in Nederland. Het gaat daarbij niet om de hoeveelheid toegepaste grond (de grote toepassingen zijn wel in beeld) maar om het aantal partijen (veel kleinere partijen worden niet gemeld). Het feit dat de index in Tabel 15 en Tabel 16 veelal groter is dan 100 % is het gevolg van het langzaam aflopen van overgangsrecht en een licht positieve trend in het meldgedrag. De inspanningen in het kader van het actieplan verbetering toezicht en handhaving (zie paragraaf 2.1.2) dragen bij aan die positieve trend.

Tabel 15 Gemelde toepassingen op de landbodem (periode 2009-2010)

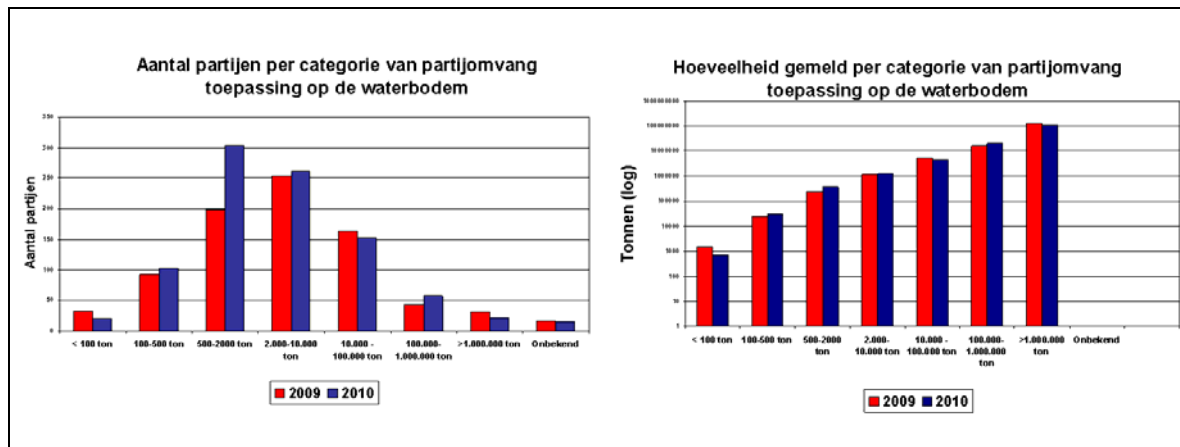
Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen 2010	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid in tonnen 2010	Hoeveelheid in tonnen 2009	Index
Generiek kader op de landbodem	AW2000	684	474	144%	3.619.895	4.061.660	89%
	Wonen	160	187	86%	680.119	869.951	78%
	Industrie	155	251	62%	841.263	2.054.183	41%
	Anders	70	60	117%	479.736	555.432	86%
	Niet ingevuld	68	89	76%	270.936	601.141	45%
	Totaal		1137	1061	107%	5.891.949	8.142.367
Grootschalige bodemtoepassing op de landbodem	AW2000	203	135	150%	1.291.985	1.642.397	79%
	Wonen	82	44	186%	526.547	722.625	73%
	Industrie	357	254	141%	1.517.855	1.834.360	83%
	Anders	242	61	397%	7.080.814	2.565.764	276%
	Niet ingevuld	186	98	190%	2.100.876	1.714.445	123%
	Totaal		1070	592	181%	12.518.079	8.479.592
Baggerspecie op de kant (niet meldplichtig)		24	37	65%	434.098	1.464.292	30%
Gebiedspecifiek kader op de landbodem		804	606	133%	5.990.514	5.002.610	120%
Onbekend kader op de landbodem		357	321	111%	1.375.277	3.083.511	45%
Totaal		3392	2617	130%	26.209.917	26.172.371	100%

Hoewel ruim 25 miljoen ton voor toepassen op de landbodem is gemeld, geeft de forse omvang van de gemiddelde partijgrootte (gemiddeld 7.729 ton per partij) aan dat voornamelijk de grotere partijen zijn gemeld. Een en ander wordt geïllustreerd door Figuur 21.

Figuur 21 Onderverdeling van aantal partijen en gemelde hoeveelheid naar categorieën van partijomvang op de landbodem

Figuur 22 Onderverdeling van aantal partijen en gemelde hoeveelheid naar categorieën van partijomvang op de waterbodem

Uit het linkerfiguur in Figuur 21 en Figuur 22 blijkt dat vooral de kleinere partijen (< 500 ton) nauwelijks worden gemeld. Wanneer we naar een onderverdeling naar partijgrootte kijken is de verwachting dat juist de categorieën < 100 en 100-500 ton de meeste partijen zouden bevatten. Het tegendeel is echter waar.

Dat strookt met het beeld dat de grotere organisaties die werken met grotere volumina en meer personele capaciteit de regels van het Bbk inclusief de meldverplichtingen beter hebben geïmplementeerd in hun organisatie en werkwijze dan de kleinere spelers op de markt. Bij grotere volumina gaat het veelal om infrastructurele projecten met een forse impact op de omgeving, waarbij de toezicht en handhavingstaak van overheden vaak beter op orde is. Ook dat is een reden waarom de grotere stromen vaker worden gemeld dan de kleine stromen. Daarnaast is bij kleinschalig grondverzet in het buitengebied veelal de perceptie dat de milieuhygiënische risico's beperkt zijn. Het melden van dergelijke stromen wordt als een administratieve last ervaren. Doordat toezicht in het veld vaak ontbreekt worden toepassers van deze stromen ook niet aangesproken op hun slechte meldgedrag.

In met name

Tabel 16 staan enkele zeer grote partijen opgenomen. Uit een nadere analyse in het meldsysteem is gebleken dat het gaat om enkele zeer omvangrijke partijen die zijn of worden verspreid in de Noordzee of de Waddenzee en om omvangrijke baggerstromen die vrijkomen bij projecten in het kader van ruimte voor de rivier.

Tabel 16 Gemelde toepassingen op de waterbodem (periode 2009-2010)

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen 2010	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid in tonnen 2010	Hoeveelheid in tonnen 2009	Index
Generiek kader op de waterbodem	AW2000	65	56	116%	28.522.018	5.761.519	495%
	Klasse A	62	56	111%	2.816.530	1.506.633	187%
	Klasse B	71	54	131%	2.704.047	1.690.533	160%
	Anders	14	31	45%	632.203	1.509.174	42%
	Niet ingevuld	12	19	63%	25.638.113	27.816.086	92%
	Totaal		224	216	104%	60.312.909	38.283.945
Grootschalige bodemtoepassing op de waterbodem	AW2000	80	63	127%	739.450	6.916.246	11%
	Klasse A	111	55	202%	2.918.855	27.580.510	11%
	Klasse B	182	157	116%	8.770.864	4.853.320	181%
	Anders	196	199	98%	1.370.524	11.206.172	12%
	Niet ingevuld	22	32	69%	221.186	4.639.124	5%
	Totaal		591	506	117%	14.020.879	55.195.371
Baggerspecie verspreiding		112	80	140%	62.470.833	56.927.550	110%
Gebiedspecifiek kader op de waterbodem		4	8	50%	14.175	197.250	7%
Onbekend kader op de waterbodem		3	19	16%	103.800	1.132.414	9%
Totaal		934	829	113%	136.922.596	151.736.530	90%

De gegevens in Tabel 15 en Tabel 16 zijn vanwege het overgangsrecht (in steeds mindere mate) en het meldgedrag niet compleet. Het is daarom lastig om harde uitspraken te doen over de toe- of afname van het grondverzet in Nederland. Uit de gegevens zijn wel een aantal trends te halen. Daarnaast zijn via de helpdesk en de uitvoeringsvraagstukken (paragrafen 4.4 en 4.5) signalen over stagnaties gemeld en is via de ILB (paragraaf 4.2) veel informatie bekend over het lokale beleid dat door de gemeenten wordt opgesteld.

Al deze informatie leidt tot het volgende beeld bij Bodem+ over het toepassen van grond- en baggerspecie in Nederland onder de vigeur van het Bbk:

- Het algemene beeld is dat toepassing op de landbodem en de waterbodem prima verloopt. De bodemsector is in 2,5 jaar vertrouwd aan het raken met de nieuwe toepassingskaders en functiegerichte normstelling. Bij het toepassen op de landbodem zijn geen signalen over grote stagnaties afgegeven. Door de toetsingsregels voor PCB's aan te passen in de regeling bodemkwaliteit is het knelpunt dat partijen ten onrechte op basis van PCB's als verontreinigd werden beschouwd weggenomen. De overige knelpunten hebben vooral betrekking op interpretatie van de regels, behandeling van die knelpunten zorgt voor duidelijkheid. Bij de toepassing op de waterbodem is er meer ruimte voor hergebruik door de ruimere

toepassingsnormen maar speelt er bij sommige initiatieven stagnatie als gevolg van het vraagstuk rondom de diepe plassen.

- Veel toepassers moeten nog veel tijd stoppen in het uitzoeken welke toepassingsseisen gelden op de toepassingslocatie en hebben moeite met het correct kwalificeren van hun toe te passen grond of baggerspecie. Er worden initiatieven ontplooid om een toetsingsprogramma voor partijen grond/baggerspecie te introduceren en een overzicht van bodembeheernota's te ontsluiten. Bodem+ ondersteunt die initiatieven, die moeten leiden tot eenvoudiger en sneller grond en baggerverzet.
- Bij het toepassen op de landbodem is een verschuiving waarneembaar van toepassen in de generieke kaders naar toepassen in gebiedspecifieke kaders. Een en ander heeft te maken met het vaststellen van enkele bodembeheernota's in 2010;
- De hoeveelheid meldingen van grond van kwaliteit industrie is afgenomen. Er zijn geen signalen van voorraadvorming of stagnatie van de afzet van industriegrond. Waarschijnlijk is meer industriegrond toegepast in het gebiedspecifieke kader.
- Het is wel lastiger geworden om (buiten de GBT's) grond met kwaliteit industrie toe te passen. Gevolg daarvan is dat de voor de afzet van industriegrond vaak langer moet worden gezocht en verder worden gereden wat meerkosten met zich meebrengt. In het generieke kader (excl. De GBT's) zijn de mogelijkheden voor afzet van industriegrond zeer beperkt. Met het vaststellen van gebiedspecifiek beleid nemen de mogelijkheden voor de afzet van industriegrond echter toe (en transportafstanden weer af). Voordeel daarbij is dat in dat gebiedspecifieke kader dan ook bewust is gekozen voor de toepassing van de grond met kwaliteit industrie en er lokaal draagvlak is voor deze toepassingen. In verschillende regio's is de zelfvoorzienendheid in grondstromen als uitgangspunt voor regionaal beleid genomen. In die regio's worden op plaatsen met een ongevoelige bestemming (industrieterreinen, infrastructuur, overig groen) vaak normruimte gemaakt om industriegrond toe te passen. Voorbeelden zijn de regio Milieudienst Zuid-Holland Zuid en een samenwerking van West-Brabantse gemeenten (Tilburg e.o.). In beide regio's zijn nieuw aan te leggen industrieterreinen aangewezen als plek waar industriegrond afkomstig uit de hele regio mag worden toegepast.
- De introductie van de nieuwe toepassingskaders en functiegerichte normen heeft tijd nodig om goed geïmplementeerd te raken. Pas nadat het lokale beleid is vastgesteld zullen veel gemeenten ook investeren in communicatie naar de eigen diensten en toepassers in hun eigen beheergebied. Er is nog veel te winnen in goed publiek opdrachtgeverschap. Via de ILB wordt in 2011 veel nadruk gelegd op het communiceren van het nieuwe lokale beleid naar alle betrokkenen en het implementeren van dat beleid ook bij de opdrachtgevende en uitvoerende diensten van gemeenten.
- Hoewel er sprake is van meer initiatieven op- het gebied van verondieping van diepe plassen heeft de maatschappelijke onrust bij sommige initiatieven geleid tot een stagnatie in de toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen. De verwachting is dat de afzetruimte voor het toepassen van klasse B baggerspecie en kwaliteitsklasse industrie grond in diepe plassen kleiner zal zijn dan voorzien bij het opstellen van het Besluit bodemkwaliteit. Dat blijkt nog niet uit de meldgegevens waar de hoeveelheid toe te passen klasse B baggerspecie is toegenomen. Dit is waarschijnlijk een gevolg van het feit dat er veel lopende initiatieven zijn en het nieuwe beleidskader betrekking heeft op nieuwe initiatieven
- Er wordt vrijwel geen gebruik gemaakt van het gebiedspecifieke kader op de waterbodem. Dit in tegenstelling tot het gebiedspecifieke kader op de landbodem. Dat betekent dat voor de afzet van baggerspecie op de waterbodem de generieke normstelling (klasse A en B) voldoende ruimte bieden voor de afzet van baggerspecie. Door de verruiming van klasse B t.o.v. de oude klasse 3/4 baggerspecie is er veel meer ruimte voor hergebruik van baggerspecie ontstaan. Vooralsnog wordt vooral gebruik gemaakt van die ruimte in het kader van ruimte voor de rivier projecten.

Kleinere partijen die worden toegepast op de landbodem worden slecht gemeld.

Er is een zeer slecht meldgedrag in de sector, met name van kleine partijen die op de landbodem worden toegepast en er is ook nog sprake van overgangsrecht in veel gemeenten. Om die reden is de ontwikkeling van het grondverzet niet hard te kwantificeren. Op basis van alle informatie bestaat er wel het beeld dat het toepassen van grond- en baggerspecie goed verloopt. Voor baggerspecie is er meer ruimte voor hergebruik ontstaan door ruimere toepassingsnormen, met uitzondering van enkele lokale initiatieven voor de verondieping van diepe plassen. Voor grond is de ruimte op dit moment vergelijkbaar met de ruimte voor hergebruik voorafgaand aan de introductie van het Bbk. Doordat steeds meer regio's overgaan tot het vaststellen van lokaal beleid nemen de mogelijkheden voor de afzet van grond en baggerspecie op de landbodem langzaam maar zeker toe.

Voor baggerspecie is met de introductie van het Bbk meer ruimte voor hergebruik op de waterbodem ontstaan, voor het hergebruik van grond en baggerspecie op de landbodem neemt de ruimte toe naarmate er meer lokaal beleid wordt vastgesteld.

4.2. Invulling/oppakken decentralisatie

De Impuls Lokaal Bodembeheer –doelen en constructie

Ter ondersteuning van een bewuste keuze voor generiek of gebiedspecifiek beleid door de gemeenten, milieudiensten en waterkwaliteitsbeheerders is de Impuls Lokaal Bodembeheer gelanceerd. De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) loopt vanaf 1 oktober 2008 t/m eind 2011. De ILB is gelanceerd omdat in 2008 is gebleken dat bevoegde overheden behoefte hebben (en nu via de ILB daarin worden voorzien = doel) aan twee zaken om een goede keuze voor lokaal beleid te maken:

- kennis op het gebied van bodemkwaliteit op het niveau van een bodemkwaliteitskaart, bodemfuncties, risicobeoordeling
- procesbegeleiding bij creëren van draagvlak voor duurzaam bodembeheer binnen de gemeente (andere disciplines dan de bodemafdeling, op bestuurlijk vlak) en binnen de regio (de milieudienst of een ander samenwerkingsverband) en het opstellen en uitwerken van scenario's voor bodembeheer

De Impuls Lokaal Bodembeheer zorgt voor een heel directe vorm van ondersteuning, namelijk door het beschikbaar stellen van adviseurs die ervaren en getraind zijn op het vlak van duurzaam bodembeheer en decentrale ondersteuning en onder andere kennis hebben van het opstellen van bodemkwaliteitskaarten, functiekaarten en bodembeheernota's. Dit is vorm gegeven door enerzijds via een Europese aanbesteding een 40 tal adviseurs te werven, die zijn geselecteerd op basis van een combinatie van ervaring en kostprijs. Deze adviseurs zijn vervolgens in een driedaagse training door Bodem+ verder opgeleid in het ondersteunen van de decentrale overheden in het kader van de ILB. Daarnaast komen de ILB adviseurs 4 maal per jaar samen in een 'community of practice' om ervaringen en kennis uit te wisselen. Adviseurs leren niet alleen van hun eigen ervaringen, maar ook van de ervaringen van collega ILB adviseurs. Door deze constructie is sprake van een lerende groep adviseurs met een sterk onderling netwerk. De constructie versterkt continue de advisering aan de decentrale overheden. De bevoegde overheden zijn ook zeer te spreken over de ondersteuning van de ILB-adviseurs.

De decentrale overheden maken jaarlijks hun belangstelling kenbaar voor deelname aan de ILB/het ontvangen van adviesuren door het aanvragen van een adviesvoucher. Voordeel van deze constructie is dat alle ‘redtape’ via SenterNovem/Bodem+ loopt en dat de decentrale overheden uitsluitend eenmalig een aanvraag om ondersteuning hoeven in te dienen, verder zijn er geen administratieve verplichtingen verbonden aan de ILB voor de decentrale overheden.

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit in de zin van het maken van lokaal bodembeleid loopt grofweg via een viertal fasen:

- oriëntatiefase, gericht op het creëren van draagvlak voor bodembeheer
- inventarisatiefase, gericht op het verzamelen van gegevens over grondstromen, bodemkwaliteit, bodemfunctie, ambities etc.
- ontwikkelfase, gericht op het ontwerpen en doorrekenen van varianten van bodembeheer
- vaststellingsfase, gericht op de keuze voor een variant voor bodembeheer en vaststelling en implementatie van de bodembeheernota

De Impuls Lokaal Bodembeheer - deelnemers en samenwerking

In 2010 hebben 392 gemeenten en 19 waterschappen meegedaan aan de ILB. Hiermee bedraagt de landelijke dekking 91% voor de gemeenten en 73% voor de waterschappen. Een aantal gemeenten die niet deelnemen (bijvoorbeeld in het gewest Eemland) hebben reeds voor het generieke beleidskader gekozen en behoeven geen ondersteuning in het kader van de ILB.

Het overgrote deel van de deelnemers (92%) implementeert het Bbk binnen een samenwerkingsverband. Als belangrijkste voordelen van samenwerking worden genoemd dat door het gezamenlijk opstellen er een betere match kan ontstaan tussen vraag en aanbod van grondstromen; de mogelijkheden van grondverzet nemen toe en dit leidt in veel gevallen tot een kostenbesparing op projecten. Ook het gezamenlijk opstellen van bodemkwaliteitskaarten is veel kosteneffectiever dan dat elke gemeente dit voor zichzelf zou doen. Bovendien ontstaat een eenduidiger beleid in de regio. Een aandachtspunt vormt het voortzetten van de samenwerking nadat de kaarten en nota's zijn opgesteld.

Het gezamenlijk opstellen van beleid en bodemkwaliteitskaarten verruimd de mogelijkheden voor grondverzet en is veel kosteneffectiever dan dat elke gemeente dit voor zichzelf zou doen. Ook ontstaat een eenduidiger beleid in de regio.

In zijn totaliteit is in 2010 voor ruim 12.000 uur aan ondersteuning aangeboden aan de deelnemende overheden. Enkele nieuw deelnemende overheden hebben eerst individueel een oriëntatietraject doorlopen, waarin zij voor 20 uur werden ondersteund. Na de oriëntatiefase is aan deze nieuwe samenwerkingsverbanden en individuele deelnemers een vervolgvoucher toegekend. De informatie uit de oriëntatie is gebruikt om een beter zicht te krijgen op de ondersteuningsbehoefte in de rest van 2010. Veel deelnemende overheden hebben aangegeven ook in 2011 ondersteuning nodig te hebben. In de onderstaande tabel is eea. weergegeven.

Tabel 17 Overzicht deelnemers ILB 2009, 2010 en 2011

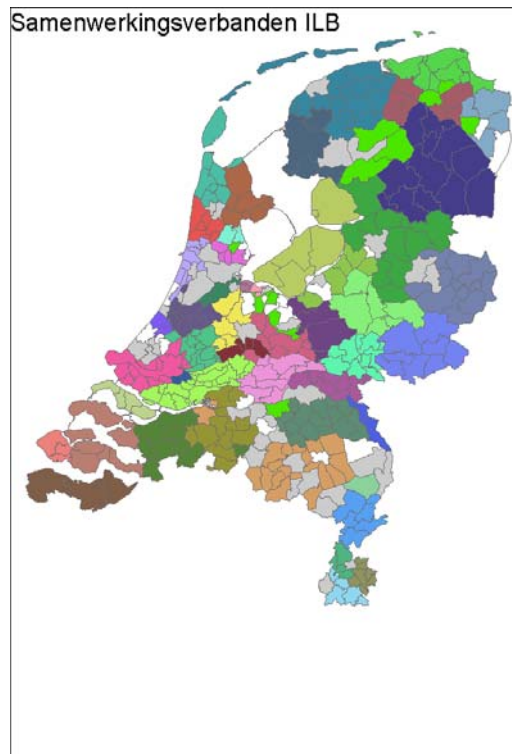
	2009	2010	2011
Deelnemende gemeenten	342	392	404
Deelnemende waterschappen	17	19	22
Samenwerkingsverbanden	39	47	49
Individuele aanvragers	22	34	42
Totaal deelnemers	359	411	426

In Figuur 23 zijn de deelnemende gemeenten opgenomen. In die figuur zijn ook al de gemeenten opgenomen die voor 2011 een aanvraag voor ondersteuning hebben gedaan. Figuur 24 geeft de samenwerkingsverbanden weer.

Figuur 23 **Aanvragen ILB in samenwerkingsverband (oranje), individueel (blauw), implementatie afgerond (groen) of geen aanvraag (grijs)**

Figuur 24 **Overzicht samenwerkingsverbanden**

Overgangsbeleid

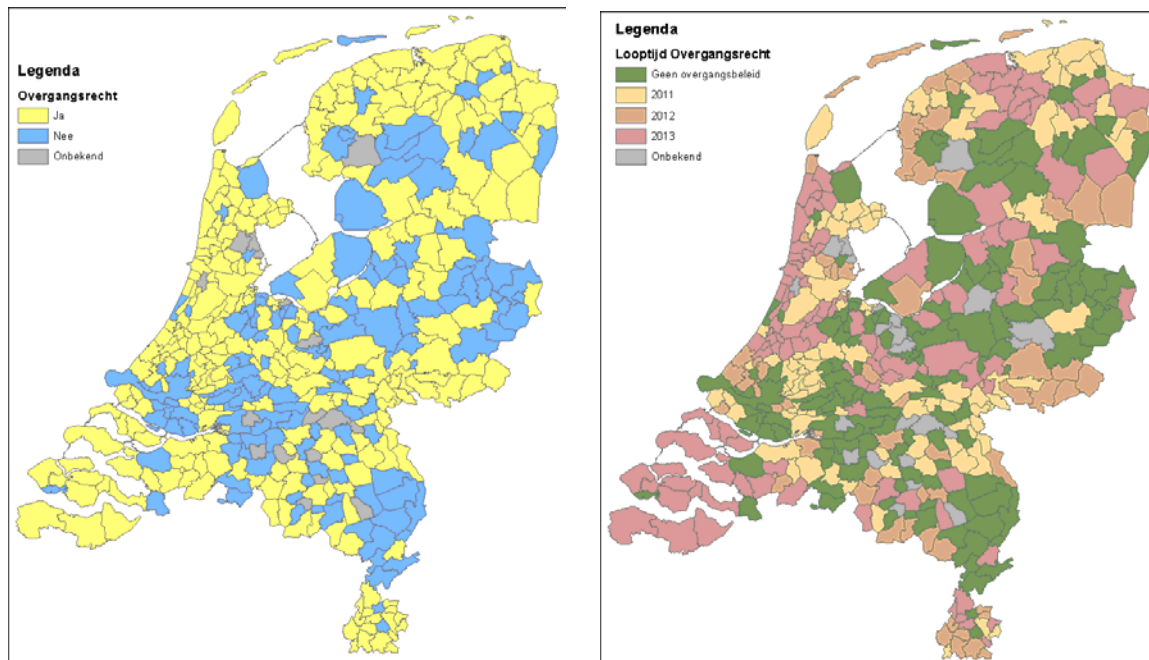
Het Besluit bodemkwaliteit kent een overgangsperiode van maximaal 5 jaar voor gemeenten die nog een geldige bodemkwaliteitskaart conform de Vrijstellingsregeling grondverzet hebben. Veel gemeenten hebben in 2007 hun bodemkwaliteitskaart opnieuw vast gesteld, om zo maximaal gebruik te kunnen maken van deze overgangsperiode.

Eind 2009 maakte 80% van de gemeenten gebruik van het overgangsrecht. Eind 2010 is dit 60% van de gemeenten. Een positief effect van de ILB is hierbij te signaleren: in 2010 is 10% van de gemeenten eerder dan de vervalttermijn van het overgangsbeleid overgestapt op het Bbk. Dit effect zet zich naar verwachting door in 2011. Van 110 gemeenten is bekend dat zij maximaal gebruik kunnen maken van het overgangsbeleid en dus pas in 2013 hoeven over te stappen. 8 van deze gemeenten zijn inmiddels al overgestapt op het Bbk, zo'n 60 gemeenten verwachten in 2011 in plaats van 2013 over te stappen en nog eens 30 gemeenten in 2012.

Een versnelde overstap naar het Bbk betekent ook een belangrijk winstpunt voor de uitvoeringspraktijk en de handhaving, omdat het dan eenvoudiger is om de toepassingseisen te bepalen en de toepassingen te melden.

Dankzij de ILB maken gemeenten minder lang gebruik van het overgangsbeleid.

Figuur 25 Aanwezigheid en looptijd overgangsrecht

Impuls Lokaal Bodembeheer – vastgesteld beleid en status functiekaarten

Eind 2009 had slechts 7% van de ILB deelnemers een nieuw beleidskader conform het Bbk vastgesteld. In 2010 is dit toegenomen tot 30%, waarvan 12% gebiedsspecifiek en 18% generiek beleid. Dit is lager dan vorig jaar gedacht. De voornaamste redenen hiervoor zijn praktische problemen bij het uitlezen van de databestanden voor het maken van nieuwe bodemkwaliteitskaarten. Dit blijkt in de praktijk aanzienlijk meer tijd te kosten. Ook beperkte capaciteit, onder andere als gevolg van de inwerkingtreding van de Wabo en bezuinigingen, zijn genoemd als redenen waarom het niet lukte om in 2010 een nieuw beleidskader vast te stellen.

Voor de gemeenten die voor gebiedsspecifiek beleid hebben gekozen, zijn de belangrijkste redenen zelfvoorzienendheid in grondstromen, samenwerken, vergroten van het beheergebied en accepteren van bodemkwaliteitskaarten uit andere gemeenten.

Van de 76 gemeenten die generiek beleid hebben vastgesteld, hebben 12 gemeenten dit inclusief een bodemkwaliteitskaart gedaan. Bovendien hebben een aantal gemeenten aangegeven om mogelijk in de toekomst alsnog een bkk op te stellen, en aan te sluiten bij het regionale beleid en de acceptatie van andere bodemkwaliteitskaarten als bewijsmiddel.

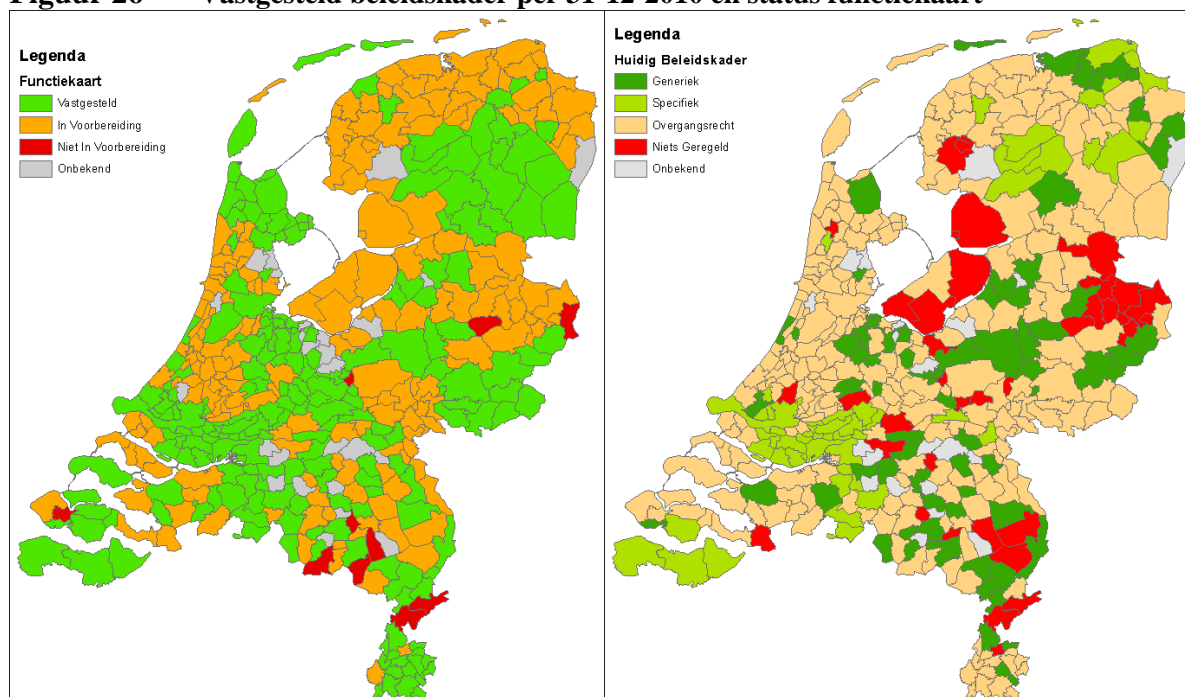
In Figuur 26 is het vastgestelde kader per 31-12-2010 en de status van de functiekaart grafisch weergegeven. Ten opzichte van 2009 is het aantal vastgestelde functiekaarten toegenomen van 20% naar 50%. Bij de overige gemeenten is de functiekaart veelal al in concept gereed (47%), maar de vaststelling zal plaats vinden in 2011. Dit is een direct gevolg van de eerder gesignaleerde vertraging. Ondanks dat de functiekaart al klaar is, wordt de vaststelling uitgesteld tot de vaststelling van de nota bodembeheer, zodat zij de ook de communicatie hierover kunnen bundelen. Vanwege de koppeling van de functiekaart aan het saneringsbeleid (BUS-saneringen), is dit niet altijd een wenselijke situatie voor de uitvoering. Zonder functiekaart moet tot schoon worden teruggesaneerd.

Voor 37 gemeenten geldt dat op de peildatum “niets geregeld” is. Hiermee wordt bedoeld dat er geen sprake is van overgangsrecht en er ook (nog) geen functiekaart is opgesteld. Voor 10 van deze gemeenten is de functiekaart evenmin in voorbereiding. De genoemde redenen hiervoor

zijn:organisatorische problemen, reorganisaties en fusies. Op grond van het Bbk geldt voor deze gemeenten dat alleen schone grond en baggerspecie mag worden toegepast.

**50% van de gemeenten hebben eind 2009 een functiekaart vastgesteld.
47% verwacht dit in 2011 te doen, gelijktijdig met de vaststelling van
hun beleid.**

Figuur 26 Vastgesteld beleidskader per 31-12-2010 en status functiekaart

Bermen in functiekaarten

Door RWS, SBNS en Prorail is in 2009 een oproep aan gemeenten gedaan om aan de wegconstructie van rijkswegen (inclusief de bermen), de bodem onder de spoorwegen en in de spoorbermen de functie industrie toe te kennen. Door het vastleggen van de functie industrie wordt voorkomen dat in het generieke kader schone grond moet worden toegepast, terwijl de kwaliteit klasse wonen of industrie is. Vanuit het oogpunt van herverontreiniging van bermen is dit een onwenselijke situatie.

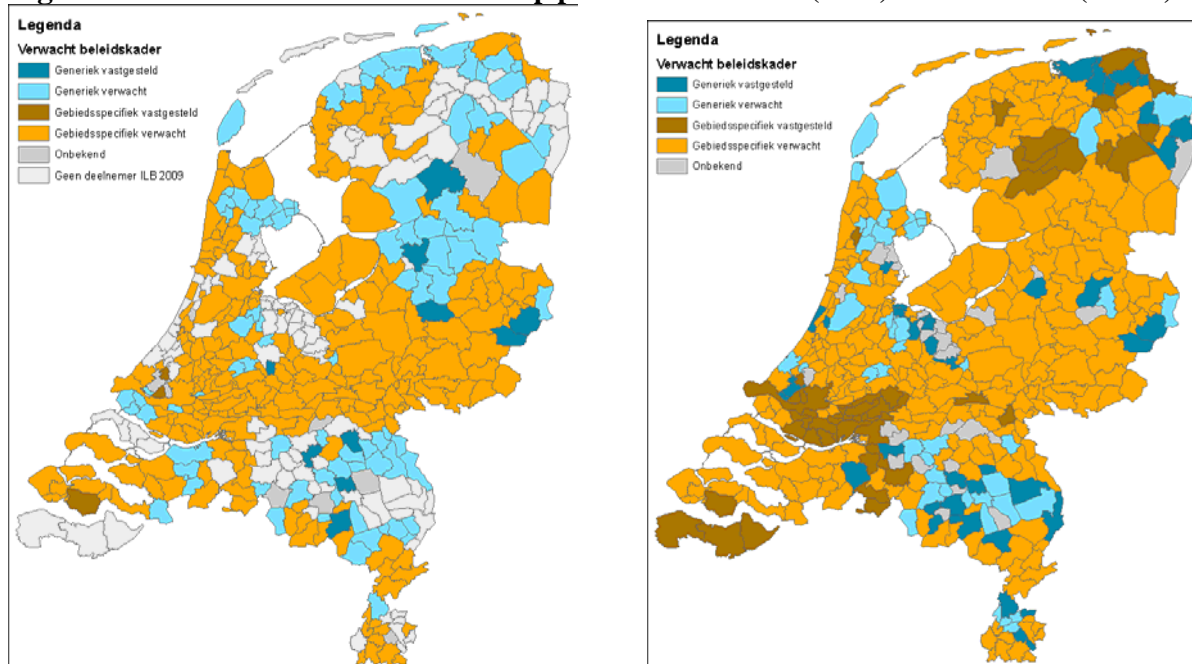
Veel gemeenten hebben gehoor gegeven aan deze oproep: 310 gemeenten met een vastgestelde of concept functiekaart hebben de bermen apart gezoneerd in de functiekaart. Dit is 72% van het totaal aantal gemeenten en 78% van de gemeenten met een vastgestelde of concept functiekaart. Hierbij moet worden opgemerkt dat vanwege de schaalgrootte van functiekaarten de bermen niet altijd afzonderlijk zijn ingetekend. Vaak is in de toelichting bij de kaart of in de nota bodembeheer aangegeven dat de bermen in de functieklasse industrie zijn ingedeeld. De gemeenten die geen gehoor hebben gegeven aan de oproep hebben hierbij de volgende redenen aangegeven:

Reden	# genoemd
❖ geen spoorlijnen/rijkswegen in gemeente	11
❖ functiekaart gemaakt vóór verzoek RWS	10
❖ Consequenties hiervan waren nog niet helder.	8
❖ De regio wil eerst inzicht in de huidige bodemkwaliteit	8
❖ Functie industrie is niet toegekend in regio ivm mogelijk toekomstige woningbouw/natuurontwikkeling	8
❖ geen redenen aangegeven	7
❖ de gemeente vond het niet wenselijk om toepassing van een slechtere kwaliteit dan de toegewezen functieklasse van de gehele zone toe te staan.	1
❖ deels wordt aangesloten bij omliggende gebied, deels ingedeeld bij industrie	1
Totaal	54

Welke keuzes worden gemaakt?

Evenals in 2009 is aan alle ILB adviseurs is gevraagd om op basis van de bij hen bekende informatie aan te geven welke keuzes gemeenten gaan maken. In Figuur 27 vindt u de verwachte beleidskaders op peildata 31-12-2009 (links) en op 31-12-2010 (rechts). Hieruit blijkt dat ten opzichte van 2009 het aantal gemeenten dat verwacht gebiedsspecifiek beleid vast te stellen verder is toegenomen. Ook is te zien dat een aantal gemeenten die in 2009 verwachtten generiek beleid te kiezen, nu de verwachting hebben gebiedsspecifiek beleid vast te gaan stellen.

Figuur 27 Verwachte beleidskaders op peildata 31-12-2009 (links) en 31-12-2010 (rechts).

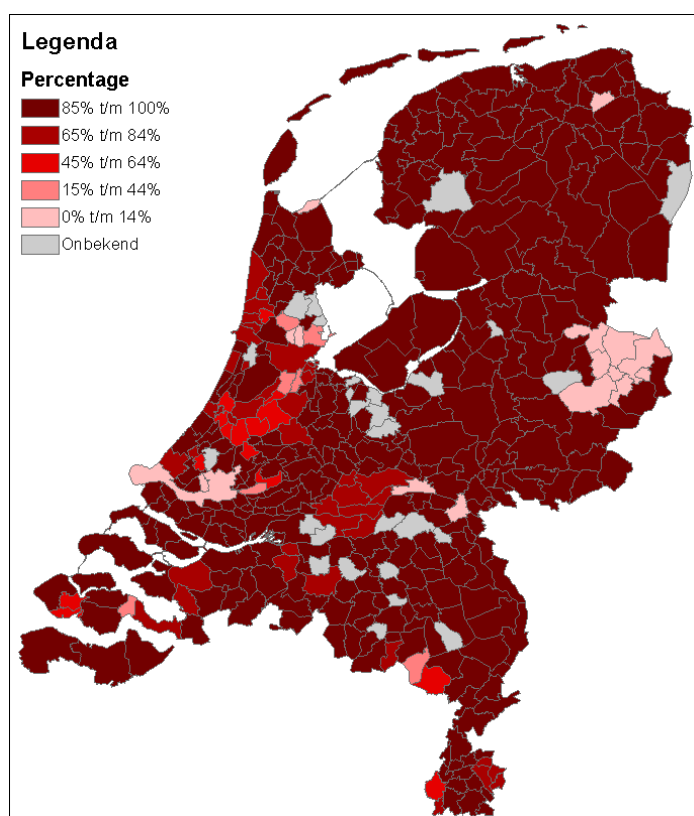
Aan de ILB-adviseurs is ook gevraagd of er in het geval van gebiedsspecifiek beleid ook daadwerkelijk lokale maximale waarden worden vastgesteld (LMW's) die afwijken van de generieke normen (AW2000, wonen en industrie). Uit Figuur 28 blijkt dat het gros van de gemeenten de generieke normen hanteert. Voorbeelden hiervan zijn industrieterreinen waar voor toepassing de norm industrie wordt gekozen, terwijl omwille van het standstill beginsel in het generieke kader de norm AW2000 of wonen van toepassing is. De aanvankelijke vrees voor veel verschillende toepassingsnormen in veel gemeenten is dus niet aan de orde.

De aanvankelijke vrees voor veel verschillende toepassingsnormen in veel gemeenten is niet aan de orde: 85% van de gemeenten met gebiedsspecifiek beleid sluit zich aan bij de generieke normen.

Daar waar 'echte' gebiedsspecifieke normen worden gehanteerd is veelal sprake van een specifieke stof behoefte om baggerspecie in landbouwgebieden toe te passen. Opvallende gebieden in Figuur 28 met gebiedsspecifieke normen zijn regio Twente (gebaseerd op de daadwerkelijk aanwezige bodemkwaliteit ten behoeve van bescherming van deze kwaliteit), Regio Rijnmond (o.a. verhoogde achtergrond concentraties nikkel en LMW's voor baggerspecie op landbodems), Rivierenland (DDT en PCB's) en Milieudiensten Midden- en West-Holland (o.a. LMW's ten behoeve van meer ruimte voor gebiedseigen baggerspecie).

Uit Tabel 18 blijkt dat evenals in 2009 vooral het met elkaar samenwerken en het accepteren van bodemkwaliteitskaarten als redenen voor het voeren van gebiedspecifiek beleid worden opgevoerd. Dat zijn redenen waarbij het hanteren van de generieke normen prima past. Ook bij zelfvoorzienendheid in grondstromen is het vaak niet nodig om gebiedseigen normen te hanteren. Veelal volstaat het loslaten van standstill op een specifiek deel van de gemeente (wegbermen, uitleggebed, industrieterrein) om de grondstromen toe te passen die elders in de gemeente niet via het generieke stelsel kunnen worden toegepast. Opvallend is dat naar verwachting vaker sprake zal van het bijstellen van het percentage bodemvreemd materiaal. Dit gebeurt veelal in samenwerkingsverbanden voor een hele regio. Er zijn enkele gemeenten die een vrij strenge invulling geven aan standstill door in hun bodembeheernota beperkende voorwaarden (bijvoorbeeld alleen schone grond) aan het grond afkomstig van buiten de gemeente te koppelen of lokale maximale waarden vast te stellen voor schone gebieden die aansluiten bij de aanwezige concentraties. Sommige gemeenten (bijv. Tilburg) kiezen juist voor een ruimere definitie van het beheergebied en daarmee voor een ruimere invulling van standstill.

Figuur 28 Grondoppervlak waar generiek normen gelden

Tabel 18 Redenen voor keuze gebiedspecifiek

Reden keuze gebiedspecifiek beleid	2009	2010
Samenwerking, vergroten beheergebied	81 %	81 %
Accepteren BKK uit andere gemeente	89 %	91 %
Oplossen baggeropgave	38 %	28 %
Zelfvoorzienendheid in grondstromen	68 %	75 %
Een probleemstof (bijv. DDT)	38 %	27 %
Strengere normen dan generiek vanwege ambities	25 %	8 %

Ruimte benutten boven de interventiewaarde	5 %	5 %
Bijstellen percentage bodemvreemd materiaal	34 %	60 %
Overige: onder andere eenduidigheid vergroten, tegengaan normopvulling, aansluiten liggende kwaliteit, P80	9 %	3 %

Aan de adviseurs is gevraagd om ook aan te geven op welke wijze het stand-still beginsel op gebiedsniveau wordt ingevuld. Uit de antwoorden blijkt dat er voor een aantal specifieke situaties wordt gekeken naar lokale verslechtering van de bodemkwaliteit binnen een gebied waar uiteraard wel stand-still wordt gehanteerd. Uit de antwoorden blijkt dat dit gaat om:

- een aantal landbouwgebieden, waar in overleg met LTO gebiedseigen baggerspecie in dunne lagen toegepast kan worden (na het groeiseizoen) ter compensatie van bodemdaling;
- het toepassen van de kwaliteit wonen en industriegrond in wegbermen en spoorgebonden gronden (die in sommige gevallen schoner zijn dan de toe te passen grond).
- het toepassen van de kwaliteit woon- en industriegrond afkomstig uit het beheergebied op een industrieterrein of uitleggegebied in het beheergebied. Die uitleggegebieden of industrieterreinen zijn in sommige gevallen schoner dan de toe te passen grond.

De ruimte die het Bbk biedt om boven de interventiewaarde Lokale Maximale Waarden vast te stellen, wordt slechts sporadisch gebruikt. Op dit moment is de verwachting dat dit bij slechts 12 gemeenten aan de orde zal zijn. Voorbeelden zijn gemeenten in regio Noord-West Utrecht met toemaakdekken en de gemeente Maastricht vanwege hoge concentraties zink.

Verbreidingsthema's in het bodembeleid

In het gebiedsspecifieke kader kan ook gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om verbredingsthema's (zoals archeologie of bodemverdichting) op te nemen in de nota bodembeheer. Hier wordt momenteel nog erg weinig invulling aangegeven (minder dan 10%). Milieudienst Midden-Holland heeft in de nota bodembeheer eisen gesteld aan de fysische kwaliteit, om te voorkomen dat de problematiek van inklinking van veengronden toeneemt door toepassing van zware grondsoorten. Een aantal gemeenten heeft in de nota bodembeheer ook aandacht voor de aanwezigheid van archeologie en niet gesprongen explosieven. Het opnemen van beleid voor relevante verbredingsthema's binnen een bepaald gebied, kan tot meer duidelijkheid voor toepassers leiden. Zij weten dan eerder met welke aspecten rekening moet worden gehouden bij grondverzet. Dit blijft daarom een aandachtspunt voor de toekomst.

Bodemkwaliteitskaarten – dekkingsgraad en nieuwe stoffen

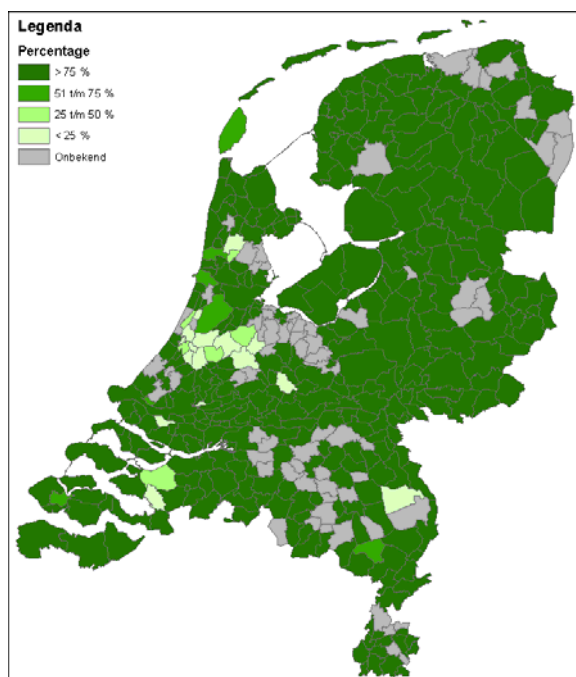
Uit Figuur 29 blijkt dat de gemeenten die voornemens zijn om een bodemkwaliteitskaart vast te stellen, dat veelal voor het gehele beheergebied doen. Doordat middels de samenwerkingsverbanden veelal wordt gekozen voor samenwerking met omliggende gemeenten is het mogelijk geworden de bodemkwaliteitszones in het buitengebied groter te maken. Hierdoor is het tegen minder kosten mogelijk om het buitengebied ook op te nemen in de bodemkwaliteitskaart. Een aantal gemeenten is van plan om in de toekomst alsnog aan te sluiten bij regionale bodemkwaliteitskaarten, maar beschikken nu nog over onvoldoende kwaliteitsgegevens.

Met het Bbk is tegelijkertijd een nieuw standaard stoffenpakket geïntroduceerd. Dat stoffenpakket heeft met name financiële gevolgen voor het opstellen van de bodemkwaliteitskaarten. Bodemkwaliteitskaarten maken immers gebruik van metingen die in het verleden zijn verricht, het toevoegen van nieuwe stoffen vraagt dus om investeringen. Om die reden is besloten om gedurende 5 jaar (was 3, maar besloten is dat te verlengen naar 5 jaar) overgangsrecht te hanteren. Bodemkwaliteitskaarten kunnen met het oude standaardpakket worden opgesteld en moeten uiterlijk 1 juli 2013 worden aangevuld met de nieuwe stoffen.

Van de in totaal 294 gemeenten die hun nieuwe bodemkwaliteitskaart klaar hebben, of in een vergevorderd stadium zijn, zijn in 81 bodemkwaliteitskaarten (=30%) de nieuwe stoffen meegenomen.

In 44% daarvan hebben de nieuwe stoffen invloed op de classificatie van de zone (bijvoorbeeld schoon op basis van oude stoffen en klasse wonen of industrie op basis van een of meerdere nieuwe stoffen). Het gaat daarbij per kaart om 1 of 2 van het totaal aantal zones, waarbij het aantal zones varieert van 4 tot 27. In 1 kaart gaat het om 4 van de 9 zones. In alle kaarten wordt de invloed op de classificatie veroorzaakt door PCB's. Mo, Co en Ba zijn vooralsnog niet van invloed op de kwalificatie van zones. Uit onderzoek van CSO⁴, dat nog moet worden besproken in de werkgroep en implementatieteam, lijkt hetzelfde beeld te komen: Mo, Co, Ba en PCB's worden in meer dan 5 % van de onderzoeken boven de achtergrondwaarden aangetroffen, echter alleen PCB's blijken ook daadwerkelijk van invloed te zijn op de kwalificatie van de zone.

Figuur 29 **Dekkingsgraad bodemkwaliteitskaarten**

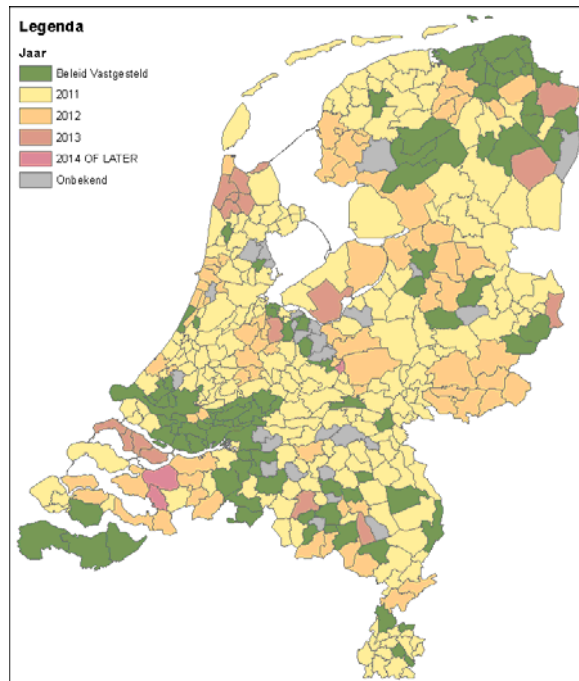

Verwacht jaar van vaststelling beleid

Van degenen die nog bezig zijn met het maken van een keuze en/of het vaststellen van het gekozen beleid verwacht 70% dit in 2011 vast te stellen, 23% in 2012 en 5% in 2013. 1% geeft aan dit naar verwachting in 2014 of later te doen, met als reden dat komende periode te weinig capaciteit beschikbaar is.

⁴ Tussentijdse evaluatie bodemkwaliteitskaarten, Evaluatie in het kader van het Besluit bodemkwaliteit, CSO, ...

Figuur 30 **Jaar vaststelling lokaal beleid**

Handhaving

Binnen de ILB wordt ook aandacht besteed aan de handhaving van het beleid. Vragen die hierbij centraal staan zijn: op welke wijze kunnen gemeenten hun beperkte capaciteit zo efficiënt mogelijk inzetten? En welke stappen moeten gemaakt worden om te komen tot een adequaat niveau van toezicht en handhaving. Uitgangspunt is dat in de op te stellen nota's bodembeheer ook een goede handhavingsparagraaf wordt opgenomen, om duidelijkheid te verschaffen voor zowel de handhavers als de uitvoeringspraktijk.

Om gemeenten hier in te ondersteunen is binnen de ILB een handreiking opgesteld. 17% van de ILB-deelnemers heeft inmiddels een handhavingsstrategie. Van degenen die dit nog niet hebben, is 35% momenteel wel bezig. De overige gemeenten zijn nog niet actief op dit gebied. Voor een groot deel van de gemeenten lijkt de handhaving, of in ieder geval het opstellen van een handhavingsstrategie geen hoge prioriteit te hebben.

Impuls Lokaal Bodembeheer – de rode draad

Op basis van de enquête en gesprekken met gemeenten, samenwerkingsverbanden, waterschappen en de ILB-adviseurs zijn de volgende rode draden weer te geven:

Algemeen:

- De ILB heeft een zeer groot bereik, voorziet dus in een behoefte
- De ILB is een flexibel instrument. Doordat de adviesuren is overleg met het samenwerkingsverband worden besteed is er een directe aansluiting tussen de ondersteuning en de vragen en wensen die de deelnemende overheden hebben
- Er is in 2010 voortvarend gevolg gegeven aan de werkzaamheden die in 2009 bij veel gemeenten en waterschappen zijn gestart. Een aantal gemeenten en waterschappen hebben daardoor hun nota bodembeheer al vastgesteld of zitten in de fase van vaststelling. Bij een aantal andere samenwerkingsverbanden zijn vertragingen opgetreden als gevolg van het feit dat de Wabo is ingevoerd en veel capaciteit van gemeenteambtenaren is besteed aan de invoering van de Wabo en door het feit dat de uitvragen voor het actualiseren van

bodemkwaliteitskaarten zowel in technische zin (uitlezen databestanden) als financiële zin (kritische blik op uitbestedingen in tijden van bezuinigingen) meer tijd vroegen dan voorzien.

- Er zijn korte lijnen en een goede samenwerking tussen de deelnemende overheden en de ILB adviseurs en tussen de ILB-adviseurs en Bodem+
- De ILB stimuleert de samenwerking in de regio. Veel gemeenten komen tot de conclusie dat voor een goede match van vraag en aanbod in de tijd de gemeente een te beperkt beheergebied is. Door het beheergebied te vergroten door samenwerking met andere gemeenten nemen de mogelijkheden voor grondverzet toe. Anders gezegd voor goed bodembeheer is de gemeente veelal te klein en is de regio een betere beheereenheid
- De voordelen van samenwerking in termen van kennisuitwisseling worden benut. Ook hechten veel deelnemende overheden aan de uitlegbaarheid van het lokale bodembeleid. Die uitlegbaarheid neemt toe als de keuzes die worden gemaakt zijn afgestemd in regioverband.
- De samenwerking tussen waterschappen en gemeenten wordt versterkt. Waterschappen en gemeenten zijn zich bewust dat ze gezamenlijk de baggeropgave een plek moeten geven in het bodembeheer
- De ILB zorgt voor een bewustwording bij de deelnemende overheden in termen van nut en noodzaak om lokaal bodembeheer vorm te geven en in termen van kansen en oplossingsrichtingen die implementatie van het Bbk biedt
- De ILB zorgt voor het op de agenda plaatsen van de noodzaak om te investeren in toezicht en handhaving en een handhavingstrategie op te stellen. Vertaling naar meer toezicht in het veld verloopt traag.
- Deelnemende overheden zijn positief over de kwaliteit en vorm van ondersteuning in het kader van de ILB.
- Er zijn nog geen knelpunten gesignaleerd bij het toepassen van grond en baggerspecie binnen de nieuwe kaders. Wel is er nog behoefte aan uitleg van die nieuwe regels bij de opdrachtgevende, handhavende en uitvoerende diensten bij gemeenten en waterschappen. Investeren in het borgen van de opgedane kennis over het Bbk in de gemeentelijke organisaties levert veel meer winst op dan vereenvoudigingen aan de toepassingskaders door te voeren.

Investeren in het borgen van opgedane kennis in gemeentelijke organisaties levert meer winst op dan vereenvoudigingen aan de toepassingskaders door te voeren

- De rol van de gemeente als professioneel opdrachtgever verdient nog verbetering. Professioneel opdrachtgeverschap vanuit gemeenten is een belangrijke schakel in de implementatie en een goede uitvoering van het Besluit bodemkwaliteit. Het gaat daarbij onder andere om de wijze waarop bestekken op de markt worden gezet, hoe op grondstromen wordt gestuurd (niet standaard laten vervallen aan de aannemer) en hoe in eigen projecten conform de nota bodembeheer wordt gewerkt (o.a. gebruik van de bodemkwaliteitskaart).

Doelbereik meer en verantwoord hergebruik van grond en bagger:

- Bij de deelnemende gemeenten en waterschappen is veelal de zelfvoorzienendheid in grondstromen die in het samenwerkingsverband vrijkomen het uitgangspunt. Er is meer inzicht in vraag en aanbod van grondstromen in de regio. Het lokale beleid wordt gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen in de regio voor zover daar grondverzet bij aan de orde is, het wordt gekoppeld aan de bestemming van het gebied en de bodemkwaliteit in het gebied. Hiermee ontstaat ruimte voor toepassing van licht verontreinigde grond- en baggerspecie op die plaatsen waar dat gegeven het gebruik geen risico's oplevert.
- Er heeft in korte tijd een transitie plaatsgevonden van een 'afvalstoffenmarkt' (toepassen grond in werken) naar duurzaam bodembeheer (aansluiting bij bodemgebruik, bodemkwaliteit en bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de regio).

- Deelnemende overheden gaan bewuster om met de (on)mogelijkheden en (on)wenselijkheden van hergebruik van grond en bagger dan voorheen, waarbij onder Bouwstoffenbesluit op grond van de terugneembaarheid veel toepassingen als werk zijn uitgevoerd, zonder daadwerkelijk rekening te houden met de bestemming en de kwaliteit van de locatie waarop grond en baggerspecie werd toegepast. Er ontstaat aldus een echte aansluiting tussen bodemkwaliteit en ruimtelijke ordening bestemming
- Er wordt ruimte voor hergebruik gecreëerd indien nodig door elkaars bodemkwaliteitskaarten als bewijsmiddel te accepteren en zo de onderlinge uitwisseling te bevorderen of door lokale maximale waarden vast te stellen die bepaalde gewenste grondverzetsbewegingen mogelijk maken
- Bij een aantal samenwerkingsverbanden wordt ook toepassingsruimte gecreëerd voor de baggeropgave in het gebied
- Veel deelnemende overheden geven aan dat matchen van vraag en aanbod in de tijd en in civieltechnische kwaliteit lastig is. In een aantal regio's worden grondstromenmanagers en grondbanken opgericht om een goede match te maken

Er heeft in korte tijd een transitie plaatsgevonden van een 'afvalstoffenmarkt' naar duurzaam bodembeheer.

Doelbereik Beschermen van de bodem

- De meeste overheden haken aan bij de generieke normen. Er wordt een duidelijke koppeling tussen bodemgebruik en bodemkwaliteit gemaakt, die versterking van die koppeling spreekt lokale overheden erg aan;
- Er wordt afgewogen omgegaan met de ruimte die het besluit biedt om lokale normen te stellen. Normruimte tot aan de kwaliteit industrie wordt veelal alleen geschapen op plekken met een ongevoelige bestemming en alleen als er binnen het gebied behoefte is aan afzetruimte voor die kwaliteit grond.
- Een aantal overheden kiest er voor om alleen schone grond van buiten de gemeente te accepteren. Dat is een strikte invulling van stand-still op gebiedsniveau. Het Besluit biedt de ruimte om daar minder strikt mee om te gaan (stand-still door de kwaliteit niet te verslechteren)

Doelbereik opheffen stagnaties

- Veel samenwerkingsverbanden hebben als uitgangspunt de zelfvoorzienendheid in grondstromen genomen. Inmiddels is duidelijk dat in een aantal regio's waar de bodembeheernota's in het vaststellingstraject zitten, dat uitgangspunt leidt tot meer grondverzetsmogelijkheden binnen de regio, hetgeen kosten bespaart en transportafstanden reduceert
- Via de ILB komen uitvoeringsvraagstukken op de agenda en wordt stagnatie voorkomen
- De ILB helpt gemeenten en waterschappen om sneller het Bbk te implementeren

Doelbereik vereenvoudiging regels

- Ondanks dat veel gemeenten en samenwerkingsverbanden kiezen voor gebiedspecifiek beleid, blijkt dat men in het overgrote deel van het grondgebied met de generieke normen uit de voeten kan. Er is dus uiteindelijk weinig differentiatie in normen. Gemeenten voeren vaak gebiedspecifiek beleid om uitwisseling van grondstromen tussen gemeenten te vereenvoudigen of gebruiken de generieke normen als lokale maximale waarden omdat de dubbele toets op sommige ontwikkelingslocaties de ruimte voor het grondverzet te veel verkleint. Regionale samenwerking zorgt voor aanzienlijke verkleining van differentiatie van beleid

- De ILB zorgt voor een betere aansluiting van de lokale regels op de lokale praktijk
- Het Bbk leidt tot minder bodemkwaliteitskaarten voor meer gemeenten, bovendien zijn de kaarten vereenvoudigd door vermindering van het aantal zones per kaart. Dit maakt het gebruiken van de kaart voor zowel uitvoerders als beleidsmakers en handhavers een stuk eenvoudiger
- Verdere vereenvoudiging is nog mogelijk door verbetering van het ontsluiten van de bkk's en nota's en de communicatie hierover

De sector heeft veel behoefte aan een goede ontsluiting van het lokaal vastgestelde beleid. Veel lokale overheden geven daar via hun eigen communicatiemiddelen invulling aan (bodembeheerplan via website opvraagbaar). Het project informatiebeheer binnen Bodem+ probeert invulling te geven aan de landelijke ontsluiting van de informatie over lokaal beleid.

Impuls Lokaal Bodembeheer – enkele voorbeelden

Stedendriehoek: Minder partijkeuringen en oplossingen voor omgaan met arseen in de regio

De Stedendriehoek gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Lochem, Voorst en Zutphen hebben gezamenlijk het Besluit bodemkwaliteit geïmplementeerd. Door de regionale aanpak en de acceptatie van elkaars bodemkwaliteitskaarten is binnen de Stedendriehoek in veel gevallen geen partijkeuring meer nodig. Ook zijn oplossingen gevonden voor bovengemeentelijke knelpunten, zoals het omgaan met verhoogde achtergrondconcentraties arseen in de bodem.

Regio IJssel-Vecht: Besparingen voor bodemgebruikers én voor gemeenten

De gemeenten Dalfsen, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland doen mee aan de ILB en gaan in 2011 een regionale bodemkwaliteit opstellen. In een persbericht laten de gemeenten weten hiermee kosten te besparen voor de gemeenten zelf en voor de bodemgebruikers. Voor een partijkeuring moet nu ongeveer 1.500 euro betaald worden door degene die de grond verzet. Met een gezamenlijke bodemkwaliteitskaart is dit in veel gevallen niet meer noodzakelijk. Voor de gemeenten zelf is een gezamenlijke bodemkwaliteitskaart goedkoper dan een afzonderlijke kaart per gemeente.

Zuid-Holland Zuid: Meer mogelijkheden voor hergebruik van grond en baggerspecie

Regio Zuid-Holland Zuid (19 gemeenten) heeft als pilot project deelgenomen aan de Impuls Lokaal Bodembeheer om een goed beeld te krijgen van het totale proces van het opstellen en implementeren van gebiedsspecifiek beleid. Centraal in het bodembeleid van de regio staat de ambitie om zelfvoorzienend te zijn. Dit betekent dat de regio zoveel mogelijk vrijkomende grond en baggerspecie binnen het eigen gebied wil hergebruiken. Om dit waar te maken is het mogelijk gemaakt om op industrieterreinen (en onder strenge voorwaarden in het buitengebied) kwaliteitsklasse industrie toe te passen. In veel woongebieden is de bestaande kwaliteit slechter dan gewenst, daarom geldt hier dat alleen grond of baggerspecie van betere kwaliteit mag worden gebruikt. In de buitengebieden is meer ruimte voor het verspreiden van baggerspecie, mits dit geen risico vormt voor de landbouw. Hierdoor hoeft minder baggerspecie afgevoerd te worden naar stortplaatsen en worden de kosten van het baggeren aanzienlijk lager. Overige winst die de regio met het gebiedsspecifieke beleid boekt is minder uitstoot en kosten door transport, een besparing op verwerkingskosten van grond en bagger. Ook zijn de kosten voor het bouwrijp maken van bedrijfsterreinen en het ontwikkelen van natuurgebieden goedkoper.

Zeeland: Ruimte voor Bagger

Met het project 'Ruimte voor Bagger' maakt het waterschap Zeeuwse Eilanden met al haar inliggende gemeenten afspraken over het bestemmen van de baggeropgave van de komende 8 jaar. Het doel is om gezamenlijk lokaal verantwoorde toepassingen van herbruikbare bagger en grond te vinden en te

realiseren tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en met voldoende draagvlak. Hierbij zijn uitdrukkelijk de mogelijkheden van het nieuwe Besluit bodemkwaliteit verkend en gebruikt. Een belangrijk onderdeel van het project vormde het creëren van draagvlak bij de betrokken bestuurders. Het nieuwe beleid heeft geresulteerd in meer hergebruiksmogelijkheden voor baggerspecie. Hierbij zijn bovendien oplossingen gezocht voor hergebruik van grond en baggerspecie met verhoogde concentraties bestrijdingsmiddelen, afkomstig van voormalige boomgaarden.

Tilburg: de regio als bodembeheergebied

In het buitengebied van Tilburg zijn nieuwe industrieterreinen gerealiseerd. Volgens het oude bodembeleid van de gemeente moeten deze terreinen opgehoogd worden met schone grond. Dat is erg kostbaar. Daarom kiest de gemeente voor een nieuwe aanpak met het Besluit bodemkwaliteit waarbij de bodemkwaliteit wordt afgestemd op de functie die een bepaald gebied heeft. Daar waar het moet, bijvoorbeeld op plekken waar woningen worden gebouwd, wordt schone grond gebruikt. Maar voor een terrein dat in gebruik is als bedrijventerrein verdient het hergebruik van minder schone grond de voorkeur. Een van de voorwaarden van het hergebruik, is dat de minder schone grond afkomstig is uit het bodembeheergebied. Voor Tilburg is dit gebied de provincie Noord-Brabant. Met het gebruik van minder schone grond wordt bespaard op de aanschafkosten van primair materiaal, onderzoeks- en transportkosten, helemaal als in de regio wordt samengewerkt. Verder vermindert het de verkeersdruk en sluit het aan bij het beleid van duurzaam inkopen en bouwen.

Impuls Lokaal Bodembeheer – overallbeeld

De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) is een succes, de ondersteuning wordt zeer gewaardeerd door de deelnemende overheden en de participatiegraad is hoog. Voorlopers hebben het beleidsproces afgerond en hebben de nota bodembeheer vastgesteld of zitten in het proces van vaststelling. De grote middengroep is nog bezig met de gedetailleerde uitwerking van reeds gemaakte beleidskeuzes en dat proces verloopt inhoudelijk goed. Er is veel vertrouwen in een goede en afgewogen lokale beleidsvorming en implementatie. Een en ander zal veelal 2011 tot afronding komen. Mede door de ondersteuning in ILB kader is de samenwerking en afstemming in de beleidsvorming tussen overheden in de regio tot stand gekomen. Ook de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen heeft een impuls gekregen evenals het onderwerp toezicht en handhaving, hoewel de vertaling van die aandacht naar weer toezicht in het veld traag verloopt. Bij de deelnemende gemeenten en waterschappen is veelal de zelfvoorzienendheid in grondstromen die in het samenwerkingsverband vrijkomen het uitgangspunt.

Grondstromenbeleid wordt gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen, de bestemming van locaties en de bodemkwaliteit in het gebied.

Het lokale beleid wordt gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen in de regio voor zover daar grondverzet bij aan de orde is, het wordt gekoppeld aan de bestemming van het gebied en de bodemkwaliteit in het gebied. Hiermee ontstaat ruimte voor toepassing van licht verontreinigde grond- en baggerspecie op die plaatsen waar dat gegeven het gebruik geen risico's oplevert. Dit bespaart zowel kosten als transportafstanden. Er heeft in korte tijd een transitie plaatsgevonden van een 'afvalstoffenmarkt' (toepassen grond in werken) naar duurzaam bodembeheer (aansluiting bij bodemgebruik, bodemkwaliteit en bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de regio). In veel gevallen kunnen gemeenten werken met de generieke normstelling, waardoor de vrees voor een lappendeken aan verschillend toepassingsnormen grotendeels uitblijft.

Voor 2011 – het laatste jaar van de ILB - zijn de belangrijkste aandachtspunten de interne en externe communicatie over het gekozen beleid, meer aandacht voor de rol van gemeente als professioneel opdrachtgever en het waarborgen van de opgedane kennis en ontstane samenwerkingsverbanden na het aflopen van de ILB.

4.3. Administratieve en bestuurlijke lasten

Aan het bedrijfsleven (administratieve lasten) en de overheden (bestuurlijke lasten) is in januari 2011 gevraagd in hoeverre hun lasten op het gebied van grond en baggerspecie zijn toe of afgenomen en of zij dat kunnen onderbouwen met gegevens. Er zijn mogelijkheden om de administratieve lasten te verkleinen door wijzigingen aan te brengen in de meldingensystematiek. In het evaluatieverslag wordt daar op ingegaan.

Gemeenten

De bestuurlijke lasten voor gemeenten komen vooral voort uit:

- Voorlichting aan derden;
- Ontwikkeling beleid;
- Toetsing van meldingen;
- Toezicht, controle én waar nodig handhaving;
- Opleidingen, overleg en rapportage.

Gemeenten hebben in de periode 2008-2010 geïnvesteerd in het onderdeel grond en baggerspecie:

- Voorlichting aan derden over de toepassingsregels binnen de eigen gemeentegrenzen en de wijze van melden blijft nodig. De regels voor het toepassen van grond en bagger zijn niet vereenvoudigd. Veel gemeenten hanteren het overgangsrecht, waarin in sommige gevallen met de oude regels en in andere gevallen met de nieuwe regels wordt gewerkt hierdoor is het eerder complexer geworden.
- Mede door de impuls lokaal bodembeheer:
 - is het kennisniveau met betrekking tot het besluit Bodemkwaliteit binnen de gemeentelijke organisaties op peil;
 - wordt in veel gebieden samengewerkt met de regio (zowel voor het maken van beleid als voor het uitwisselen van kennis);
 - hebben gemeenten bodemfunctie(klassen)kaarten gemaakt;
 - maken gemeenten een beleidskeuze (generiek vs gebiedsspecifiek);
 - en werken zij dit beleid uit: het opstellen van (regionaal) gebiedsspecifiek beleid. Hierbij wordt opgemerkt dat het opstellen van gebiedsspecifiek beleid een grote inspanning vergt: het is ingewikkeld om het uit te leggen richting het bestuur.
- Een zeer groot deel van de meldingen wordt getoetst. In het geval van een melding 'schone grond' wordt regelmatig aanvullende informatie opgevraagd. Reden hiervoor is dat bij de beoordeling van deze melding het voor het bevoegd gezag niet duidelijk is welk type milieuhygiënische verklaring bij de melding wordt gebruikt.
- De kwaliteit van de partijkeuringen variëren van niet betrouwbaar tot goed. Mede daardoor worden partijkeuringen door veel gemeenten goed bestudeerd.
- Toezicht en handhaving in het veld vindt structureel en reactief plaats (naar aanleiding van klachten of tips wordt een toepassing in het veld gecontroleerd). Verbetering van toezicht bij gemeenten kan worden verbeterd door het opstellen van een handhavingsstrategie.
- Bijeenkomsten op landelijk en regionaal niveau rondom het besluit bodemkwaliteit worden als zeer zinvol ervaren, mede gelet op de diverse aanpassingen van het besluit. Investering in kennisontwikkeling en voorlichting blijft nodig.

Gemeenten ervaren een tijdelijke toename van de bestuurlijke lasten door het ontwikkelen van nieuw beleid (inclusief het opstellen van een nieuwe bodemkwaliteitskaart) en een structurele toename van de lasten door de toename van het aantal meldingen, toetsingen op Kwalibo en meer werk door toetsing van partijkeuring (o.a. op volledig vooronderzoek bij in situ AP04 keuring).

Waterschappen

De waterschappen geven aan de volgende administratieve en bestuurlijke lasten te ervaren:

- Voor het verspreiden van bagger is er geen toename in lasten. Dat geldt in het algemeen ook voor het toepassen op de landbodem.
- Bij weilanddepots zijn de administratieve lasten voor waterschappen sterk verlaagd, echter gemeenten stellen ten opzichte van de tijd dat hiervoor een vergunning was vereist meer voorwaarden aan deze depots via het omgevingsrecht. Het lijkt er op dat deze andere instrumenten nu meer worden ingezet dan voorheen toen nog een Wm-vergunning vereist was. Daarmee wordt een stuk van de winst op de lasten gereduceerd.
- Het opstellen van gebiedsgericht beleid vormt een periodieke toename waarbij een BKK tussentijds juist veel lasten kan wegnemen. Helaas hebben nog niet alle gemeenten hun gebiedsspecifiek beleid op elkaar afgestemd waardoor gemeentegrensoverschrijdende projecten in de uitvoering worden belemmerd.
- Bij het verondiepen van diepe plassen wordt een grote toename van bestuurlijke lasten ervaren, als gevolg van het opstellen van beleid en het overleg dat nodig is met initiatiefnemers, mede-overheden en omwonenden, het toetsen van meldingen en monitoren van de waterkwaliteit in diepe plassen.
- Voor het samenvoegen van schone grond tot boven de 25 m³ is sprake van een forse toename in lasten vanwege de erkenningsplicht
- het gebrek aan een goed functionerend toetsprogramma geeft een toename in lasten.

Rijkswaterstaat

Hoewel de ervaringen op sommige vlakken wat uiteenlopen, mogen we concluderen dat de bestuurlijke lasten t.g.v. invoering Bbk niet noemenswaardig zijn toegenomen. Daar staat tegenover dat de discussies, zoals bijvoorbeeld over de diepe plassen, van sommige diensten een aanzienlijke extra inspanning vergt. Daarnaast wordt de meldingstermijn van 5 dagen voor grotere en complexere meldingen “in het natte” als wat kort ervaren om een goede beoordeling van de melding te kunnen maken. Tenslotte is er een aantal Bbk begrippen, die op verschillende manieren geïnterpreteerd kunnen worden. Dit gebrek aan helderheid (voor deze begrippen) leidt tot veel discussie en extra inspanning voor Bevoegd Gezag. Jurisprudentie zal hier op termijn wellicht uitkomst bieden.

Bedrijfsleven

De administratieve lasten zijn niet afgenomen. De omvang wordt vooral bepaald door de lasten die voortvloeien uit meldingsverplichtingen. Daarom onderzoeken we bij de evaluatie van het Bbk in 2011 nut en noodzaak van de meldingsverplichtingen voor schone grond en de voor en nadelen van een paraplumelding

Evenals in 2009 geven SGUG leden aan dat de administratieve lasten voor het onderdeel Grond en Bagger zijn toegenomen. Genoemd worden o.a.:

1. Schone grond moet gemeld worden. De melding op zich is eenvoudig gehouden maar toch extra werk.
2. Er zijn grote inspanningen nodig om grond klasse Industrie te kunnen toepassen. De benaming “Industrie” wekt de indruk dat het hier gaat om vervuilde grond (perceptie / weerstand bij gebruikers). Mede hierdoor wordt bij kleinschalige toepassingen sneller gekozen voor schone grond / zand en worden toepassingen van klasse Industrie veelal beperkt tot grootschalige werken.
3. Bij het samenvoegen van partijen grond is erkenning op basis van BRL 9335 verplicht gesteld. Hierdoor zijn de administratieve lasten toegenomen qua registratie en audits.

Tegelijkertijd wordt vastgesteld dat de handhaving op de erkenningsplicht nog niet op orde is. Daardoor is een ongelijk speelveld ontstaan.

4. De meldingen op zich zijn nu uitgebreider dan onder het Bouwstoffenbesluit. Als je alleen naar de regelgeving kijkt hoeft dit niet zo te zijn. Onder het bouwstoffenbesluit was het echter mogelijk een verkorte melding per partij doen onder een paraplu-melding. Die optie is er in het Bbk niet. Dit leidt tot veel extra werk.
5. Het inscannen van de rapporten om een digitale melding te doen kost extra tijd.
6. Grond op basis van de bodemkwaliteitskaart gebruiken levert ook meer werk op i.v.m. met de strenge eisen die gesteld worden aan het nagaan van de historische informatie en het voorkomen van puntbronnen. Dit wordt echter (financieel) weer gecompenseerd doordat er minder partijkeuringen hoeven te worden uitgevoerd. In de praktijk blijkt dat controle op het onderzoek van historische informatie, c.q. herkomst, sterk verschilt met als gevolg ook hier een ongelijk speelveld.
7. Het ontbreken van eenduidigheid over de vereiste transportdocumenten voor toepassingen conform Bbk (formulier SN behorende bij melding versus begeleidingsformulier Besluit Melden bedrijfsafvalstoffen) leidt in de praktijk tot extra lasten. De wijziging van het Besluit Melden per 1 januari 2011 heeft die onduidelijkheid niet weggenomen.
8. De uitvoerende bedrijven moeten op het punt van voorlichting naar opdrachtgevers, afnemers en bevoegde gezagen nog steeds inspanningen leveren om de complexe regelgeving uit te leggen voordat een overeenkomst tot stand komt.
9. Vanuit de “natte toepassingen” wordt aangegeven dat er mbt de waterbodem veel is gewijzigd in een korte tijd (o.a. classificatie baggerspecie en regelgeving Bbk en Waterwet). Dit vergt grotere inspanningen om toepassingen verantwoord te laten plaatsvinden. De toetsing en classificatie van “droge” grond op of in de waterbodem in grootschalige toepassingen onder oppervlaktewater zoals diepe plassen is met de Circulaire en Handreiking diepe plassen complexer geworden. Bovendien is voor die toepassing het gebruik van de klasse Industrie sterk beperkt. Dit betekent extra inspanningen voor het toepassen van grond en bagger. Verder leiden de verschillende regels voor verspreiding van baggerspecie in oppervlaktewater, bij toepassing “op de kant”, bij specifieke toepassing in diepe plassen en in droge toepassingen tot extra inspanningen.

Lasten vermindering treedt op bij:

1. Tijdelijke opslag voorafgaand aan toepassing: daar is geen Wm-vergunning meer voor nodig. Hierbij wordt vermeld dat de handhaving op de voorwaarden die gesteld zijn in het Bbk aan de tijdelijke opslag ook in 2010 nog niet op orde is. In de praktijk worden de voorwaarden aan tijdelijke opslag volgens het Bbk, de Wm, het Besluit Landbouw en het Activiteitenbesluit niet eenduidig gehanteerd en gehandhaafd.
2. Voor toepassingen op de waterbodem is geen Wvo vergunning meer nodig. Echter via de Circulaire en de Handreiking diepe plassen zijn nieuwe beperkende voorwaarden geformuleerd.
3. De verruiming van de partijgrootte naar 10.000 ton. De keuringskosten zijn daarmee afgenomen. Opmerking: bij in- situ keuringen worden door de verruiming van de partijgrootte ook schone onderlagen in de keuring meegenomen, maar niet altijd in die omvang weer toegepast.
4. Voor bouwstoffen hoeft geen toepassingshoogte meer te worden berekend.

De indruk is dat lastenvermindering niet opweegt tegen de lastenverhogingen omdat de activiteiten genoemd bij de lastenvermindering minder vaak voorkomen. Verder wordt opgemerkt dat de extra inspanningen mbt meldingen niet zichtbaar een efficiënter toezicht en handhaving lijken op te leveren. Sterker, het beeld is dat toezicht en handhaving zich richten op gemelde activiteiten (en dan veelal ook nog alleen de administratieve controle van de melding, maar niet de daadwerkelijke toepassing) en dat niet-gemelde toepassingen niet worden gecontroleerd: “scheve handhaving”. Het rendement van de extra inspanningen is daarmee negatief.

Het is niet mogelijk gebleken om de toename c.q. vermindering van de administratieve lasten betrouwbaar te kwantificeren.

Samenvattend:

Voor het bedrijfsleven zijn de administratieve lasten bij het toepassen van grond en bagger conform het Bbk duidelijk gewijzigd.

Toename (veelal structureel):

- meldingen schone grond en ontbreken mogelijkheid raammeldingen
- erkenningen voor het samenvoegen
- meer inspanningen voor toepassingen grond klasse Industrie
- meer inspanningen specifieke toepassingen in diepe plassen
- complexere regels voor toepassingen baggerspecie en grond in oppervlaktewater
- ontbreken eenduidigheid transportdocumenten
- noodzaak van meer voorlichting door uitvoerende bedrijven aan andere betrokkenen

Afname (veelal projectmatig / incidenteel):

- tijdelijke opslag voorafgaand aan toepassing
- vervallen Wvo vergunning voor toepassingen in oppervlaktewater; door de Circulaire en de Handreiking diepe plassen wordt de afname van de lasten naar verwachting weer teniet gedaan
- verruiming partijgrootte bij keuring

De toename van de administratieve lasten bij het bedrijfsleven lijkt niet te worden gecompenseerd door efficiëntere handhaving en toezicht en een gerichte aanpak van free-riders (bij bedrijven en opdrachtgevende overheden). Kwantificeren van de veranderingen in de administratieve lasten is niet mogelijk door onvoldoende gespecificeerde registratie, maar vooral door het ongelijke speelveld.

4.4. Uitvoeringsvraagstukken

In 2010 zijn 50 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+ (# 227 t/m 276). Voor de onderverdeling naar onderwerp, status van afhandeling en aard van het uitvoeringsvraagstuk wordt verwezen naar paragraaf 2.1.5. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen naar de aard van nieuw ingekomen vraagstukken over het onderwerp grond en bagger.

Tabel 19 Uitvoeringsvraagstukken Grond & Bagger naar aard

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	4 (12%)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	3 (.9%)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	17 (52%)
Vraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	9 (27%)
Totaal		33 (100%)

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep zijn besproken zijn opgenomen in Tabel 20

Tabel 20 Uitvoeringsvraagstukken behandeld in de werkgroep grond en bagger

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
208	Status RKGV	Verwarring over status RKGV onder het Bbk wordt en afvalstoffenbeleid waardoor ook onder afvalstoffenwetgeving nogal eens als grond beschouwd, terwijl daar andere verwerkingscriteria en Eural-coderingen gehanteerd zouden moeten worden.	Met een FAQ en brief aan vergunningverleners en handhavers en de Vereniging Afvalbedrijven, en de nieuwsbrief aan opdrachtgevers (veelal gemeenten) wordt de status van RKGV duidelijk gemaakt	Onder handen
209	Bewijsmid-delen bij melding schone grond	Bij meldingen schone grond en meldingen van hergebruik van bouwstoffen is het niet verplicht om milieuhygiënische verklaringen mee te sturen. Gemeenten willen dergelijke informatie wel hebben en vragen in het kader van handhaving en toezicht alsnog naar deze informatie. Bij voorkeur zouden zij zien dat het meldpunt Bbk hiervoor wordt ingericht.	Gezien de beperkte handhavingcapaciteit verdient het de voorkeur op basis van risico-inventarisatie en steekproefsgewijs bewijsmiddelen voor schone grond op te vragen, in plaats van dit de standaard te laten worden. Gemeenten zijn hierover geïnformeerd via een nieuwsbrief vanuit het meldpunt bodemkwaliteit	Afgerond
213	Interpretatie 'op en nabij'	Hoewel het begrip 'op en nabij' bij tijdelijke uitname geen noviteit is, bestaat er nog veel onduidelijkheid over de interpretatieruimte hierbij.	Samen met de werkgroep Grond en Bagger, werkgroep Kwalibo, ILB adviseurs en Rijkswaterstaat heeft Bodem+ het handvat tijdelijke uitname gemaakt en op de website geplaatst.	Afgerond
215	Indeling in partijen	Het Bbk staat een grotere omvang van partijen grond die moeten worden gekeurd toe. Aan de keuring in protocol 1001 worden wel strengere eisen gesteld, op basis van aanvullende criteria. De indruk bestaat dat deze criteria op grote schaal worden genegeerd, waardoor onrepresentatieve bewijsmiddelen komen en vermenging optreedt.	Certificerende instellingen en bevoegde gezagen hebben een brief ontvangen waarin hen wordt gewezen op dit signaal en op de mogelijkheid via bodemsignaal de VROM-inspectie in te schakelen	Afgerond
217	Inspraak-procedure bij vaststellen Functie-kaarten	Uit de toelichting bij art. 55 Bbk blijkt dat het vaststellen van een functiekaart als een besluit in de zin van de Awb wordt beschouwd. Het is echter niet duidelijk of bij het vaststellen van de kaart art. 3 (4) Awb van kracht is (inspraakprocedure). Dit leidt tot rechtsongelijkheid voor belanghebbenden.	Er wordt de voorkeur aan gegeven dat art. 3(4) van toepassing wordt verklaard. Het Bbk wordt in de toekomst aangepast. Er is een FAQ op de website van Bodem+ geplaatst waarin de gewenste vaststellingsprocedure wordt toegelicht	Geadresseerd
222	Toetsregels / normering som PCB's en OCB's	Ondanks nieuwe regels toetsen somparameters bij waarden beneden de detectiegrens, komen m.n. in zandige bodems voor dat als één individuele parameter licht	De werkgroep en IT vinden het onwenselijk dat partijen gekwalificeerd worden als niet-schoon terwijl er geen aantoonbare overschrijding van	Afgerond en geadresseerd

		verhoogd is of een verhoogde rapportagegrens tov AS3000 heeft dat de somparameter direct in de klasse Industrie geclassificeerd wordt. Dit probleem doet zich met name voor bij PCB's en OCB's. Hierdoor worden ogenschijnlijk schone partijen grond ingedeeld in de klasse Industrie	de achtergrondwaarden is vastgesteld. In overleg met NOBOWA, de begeleidingscommissie AS3000/AP04 zijn oplossingsrichtingen verkend. Aanpassing van de normering voor PCB's is op korte termijn niet mogelijk. Wel is via een wijziging van de Rbk de toetsingsregel aan de achtergrondwaarde uit art 4.2.2 aangepast. Verder zullen de rapportagegrenzen in AS3000 en AP04 aangescherpt worden. In afwachting van de aanscherping kunnen lagere rapportagegrenzen contractueel voorgeschreven worden	
224	Nuttig en toepasbaar	Diverse vragen en onduidelijkheid over de interpretatie en reikwijdte van artikel 35 Bbk (bijvoorbeeld toepassingen op recreatieterrainen, dempen van sloten) en in relatie tot de begrippen nuttig en functioneel (art. 5 Bbk)	Bij de evaluatie van het Bbk zal art. 35 worden aangevuld. Hierbij zal ook de invloed van de herziene Kaderrichtlijn afvalstoffen worden betrokken. Een FAQ hierover is op de website van Bodem+ geplaatst	Geadresseerd
225	Partijgrootte asbestonderzoek	I.t.t. tot eerder gemaakte afspraken in de werkgroep en IT en niet conform de laatste versies protocollen 1001 en 1002 is de partijgrootte voor asbestonderzoek in de vastgestelde 1001 en 1002 protocollen verhoogd van 2000 ton naar 10000 ton. Het vergroten van de partijgrootte sluit niet aan op de NEN 5707 en doet geen recht aan de representativiteit van de asbestonderzoeken	De werkgroep onderschrijft het eerder ingenomen standpunt. Partijomvang bij asbestonderzoek is maximaal 2000 ton. SIKB heeft dit hersteld in een wijzigingsblad voor protocol 1001. Voor alle duidelijkheid is ook de Rbk hierop verduidelijkt.	Afgerond
227	Ontbrekende verwijzing in Rbk	In artikel 4.10.3, 2e lid wordt naar artikel 4.2.2, 4e en 5e lid verwezen. Daarbij ontbreekt een verwijzing naar het 8e lid (uitzondering voor nikkel)	Aanpassing Regeling bodemkwaliteit in april 2010	Afgerond
228	Ontbrekende verwijzing in BRL 9335	In de paragrafen 6.7.2 van protocol 9335-1, 6.8.1 van protocol 9335-2 en 6.8.2 van protocol 9335-4 wordt verwezen naar lid 4 en 5 van artikel 4.2.2.. Hier ontbreekt de verwijzing naar het nieuwe 8e lid van dit artikel	Wijzigingsblad is door SIKB vastgesteld	Afgerond
230	Toetsing op lozingsaspecten bij melding Bbk	Melding Bbk wordt bij toepassing op de landbodem (bijv. tijdelijke opslag) alleen naar gemeente toegezonden maar niet naar Waterschap. Het zou goed zijn om in het meldingsformulier ook ruimte te maken voor "wateraspecten" zodat hieruit duidelijk kan worden opgemaakt	Besproken in de werkgroep. Oplossing is dat gemeenten toegang in het meldsysteem geven aan waterschappen danwel informatie actief doorsturen. Suggestie is om in het meldsysteem een vraag op te nemen of er een lozing plaatsvindt op het	Geadresseerd

		of het waterschap een rol heeft. Melding kan eventueel ook naar het waterschap worden gestuurd.	oppervlaktewater, als trigger voor de gemeente om het waterschap te informeren. Deze wijziging wordt meegenomen in de eerstvolgende release van het meldsysteem.	
233	Vermelden splitsing partij in meldsysteem	De splitsing van een partij niet-schone grond moet conform art. 4.3.1 vermeld worden op meldingsformulier. Deze vraag ontbreekt nu in het formulier	Aanpassing van meldingsformulier toepassing grond in volgende release van het meldsysteem meldpunt bodemkwaliteit	Geadresseerd
234	Steunlaag op stortplaats	Bij het toepassen van secundaire bouwstoffen op stortplaatsen zijn er momenteel een aantal onduidelijkheden en knelpunten. Knelpunten gaan over de mogelijkheid van toepassing van herbruikbare bouwstoffen/grond in steunlaag en deklaag van een stortplaats. Onduidelijkheid gaat over wie bevoegd gezag is vanuit Bbk en hoe het overgangsrecht voor Wm-vergunningen geïnterpreteerd moet worden.	Middels behandeling van de vragen in de werkgroep zijn de onduidelijkheden weggenomen	Afgerond
235	Hergebruik grond van saneringslocaties	Vrijkomende grond bij saneringslocaties blijkt soms – na keuring op een grondbank of verwerker- herbruikbaar te zijn en wordt dan zonder bewerking het hergebruikscircuit ingebracht. Optreden hiertegen is niet mogelijk of lastig	Na bespreking in de werkgroep is een FAQ op de website geplaatst.	Afgerond
236	Verwijzing naar vervallen circulaire	Bijlage B van Rbk verwijst naar circulaire sanering waterbodems 2008, die per 22-12-2009 met de inwerkingtreding van de Waterwet is komen te vervallen	Verwijzing in de Rbk vervangen door verwijzing naar normzoekstelsel van helpdeskwater	Afgerond
237	Wbb en kwalibo verplichtingen bij werkzaamheden in gebieden waar LMW's > IW zijn vastgesteld	Gemeenten kunnen Lokale Maximale Waarden vaststellen > IW en < saneringscriterium. Dit maakt grondverzet binnen een sterk verontreinigd binnenstedelijk gebied mogelijk. Vooralsnog gelden alle Wbb (en daarmee ook de erkenningsplicht voor de BRL 7000 voor de uitvoerend aannemer	De werkgroepen zijn verdeeld en vinden het nog te vroeg om een beslissing te nemen of de verplichtingen vanuit de Wbb wel of niet moeten blijven. Bovendien is nog weinig ervaring omdat nauwelijks gebiedsspecifiek beleid > IW is vastgesteld. Bij de evaluatie van het Bbk zal gekeken worden of de Wbb aangepast gaat worden. Er zal dan ook gekeken worden naar de kwaliboverplichtingen.	Geadresseerd voor evaluatie
239	Omvang bodembeheer gebied in nota bodembeheer	Als bevoegde overheden Bbk voor een gebied verhoogde LMW vaststellen moeten ze in de bodembeheernota het bodembeheergebied aanwijzen waar de grond met verhoogde waarden vandaan mag komen. Gemeenten zijn echter vrij het	Beleidsmatig steunt het IT de opschaling van stand-still (mits gemotiveerd door het decentrale gezag) maar hecht wel waarde aan de onderlinge afstemming tussen gemeenten / waterschappen bij de definitie van een bodembeheergebied. Er	Afgerond

		beheergebied zo groot te maken als ze willen. Daardoor kan het voorkomen dat een gemeente de hele provincie als beheergebied kan aanwijzen.	zijn twijfels bij een eenzijdige vaststelling door de gemeente. In een bodembeheernota zal moeten worden aangegeven op welke wijze de andere overheden die binnen het beheergebied vallen, zijn geïnformeerd.	
240	Meldingsplicht primair zand	Eind 2009 heeft de minister van VROM toegezegd dat voor primair materiaal (bijv. gewonnen (zee)zand) geen meldingsplicht meer is voor het toepassen. Het Bbk is hier nog niet op aangepast	Wordt meegenomen bij de aanpassing van het Bbk	Geadresseerd
241	Toetsing dioxines	Bij de toetsing van dioxines zijn TEF's (toxiciteitsequivalentfactoren) nodig. Deze zijn niet opgenomen in de Rbk.	Aangepast in Rbk in november 2010	Afgerond
243	Kwaliteit partijkeuringen	Gemeente constateert dat ca 80% van de partijkeuringen slecht van kwaliteit zijn. Motivatie van de afkeuringen worden beaamd door de uitvoerende partijen en doorgevoerd in interne werkprocessen, maar partijen worden vaak toch elders weer toegepast en goedgekeurd door ander bevoegde overheden.	Besproken in werkgroep: 2 oplossingen worden voorgesteld: 1) van belang is dat het adviesbureau wordt aangesproken. Indien nodig kan ook een klacht bij de CI en als dat niet werkt bij het SIKB of de RvA worden neergelegd. Los daarvan kan via bodemsignaal een melding aan de Inspecties worden gedaan. 2). Binnen het meldsysteem bestaat de mogelijkheid om aan andere bevoegde gezagen inzage recht te geven. Hier is bekendheid aangegeven via een nieuwsbrief vanuit het meldpunt bodemkwaliteit	Geadresseerd
248	Verwijzing NEN in Richtlijn bkk	In de Richtlijn bkk wordt verwezen naar de onderzoeksstrategie voor het opstellen van bodemkwaliteitskaarten in de NEN 5740. Deze onderzoeksstrategie komt echter niet voor in de NEN 5740 (2009)	NEN verzoeken de Richtlijn aan te passen.	Geadresseerd
249	Sorteerzeefzand	In gereinigd sorteerzeefzand is sulfaat een kritische parameter. Sulfaat zit niet in het standaardpakket grond en sulfaat is in de Rbk voor grond niet genormeerd. Toetsing als bouwstof zou een oplossing zijn.	De werkgroep bevestigt dat gereinigd sorteerzeefzand onder de definitie van grond valt en als zodanig onderzocht en getoetst moet worden. Ondanks dat sulfaat niet genormeerd is, dient wel degelijk met de aanwezigheid van sulfaat in de partij rekening te worden gehouden (invulling geven aan de zorgplicht). In de praktijk wordt gereinigd sorteerzeefzand niet toegepast maar gebruikt als toeslagstof. Het clusteren van partijen gereinigde	Geadresseerd

			grond (sulfaat < 10 mg/kg) en gereinigd sorteerzeefzand (sulfaat > 5000 mg/kg) is op grond van protocol 7510 niet toegestaan, maar blijkt in de praktijk wel te gebeuren. NVPG koppelt dit terug naar haar leden en Bodem+ informeert de CI's	
250	Fijne fractie spoorballast	Er bestaat onduidelijkheid over de definitie van de fijne fractie (na het horren van het grove materiaal) in spoorballast. Ballastbed wordt veelal onderzocht volgens als bouwstof en afgevoerd naar grondbanken en/of naar werken. Dit houdt in dat deze afvalstroom steeds meer aan de reiniging wordt onttrokken. Helaas is in het LAP geen minimum verwerkingsstandaard opgenomen.	Het grovere materiaal dat na horren wordt teruggebracht op het spoor, kan zonder problemen worden teruggebracht Het fijnere materiaal mag niet getoetst worden als bouwstof maar als grond en zal in de meeste gevallen door de aanwezigheid van koper niet toepasbaar zijn. In dat geval kan het materiaal extractief gereinigd worden (onder BRL 7500). Onderzoek onder protocol 9335-2 kan alleen als het gaat om een (homogeen) product uit een grondreinigingsinstallatie. Komt een partij rechtstreeks (zonder reiniging) uit het spoor of is er alleen een droge zeefstap uitgevoerd, dan zal het onderzoek onder protocol 9335-1 of protocol 1001 moeten worden uitgevoerd. Het bovenstaande zal worden uitgewerkt in een FAQ	Onder handen, voorjaar 2011
252	Wanneer is grond en een bouwstof asbest-verdacht	In Limburg is onduidelijkheid wanneer een partij puin of een partij grond (met bijmengingen met puin) wel of niet onderzocht moet worden op asbest. De Arbeidsinspectie eist momenteel in veel situaties volledig asbestonderzoek	Door de LWBG en de SGUG wordt de gangbare praktijk uitgewerkt. De uitwerking wordt voorgelegd aan de werkgroep, TNO en kan in de toekomst mogelijk verankerd worden in de normen en protocollen	Onder handen, voorjaar 2011
254	Verwijzing naar SenterNovem	In de Regeling bodemkwaliteit wordt op drie plaatsen verwezen naar SenterNovem. Per 1 februari is SenterNovem opgegaan in AgentschapNL.	Aangepast in de Rbk	Afgerond
255	Digitaal melden	Het aanhoudende hoge aandeel schriftelijke meldingen zorgt voor onnodig hoge administratieve lasten. Het wenselijk als melders verplicht worden om uitsluitend digitaal te melden	Onderzoeken of dmv aanpassing Bbk (art 42) of Rbk deze mogelijkheid om schriftelijk te melden voor niet particulieren te kunnen schrappen.	Geadresseerd naar evaluatie Bbk
258	Samenvoegen voorafgaand aan export	Samenvoegen van partijen grond of baggerspecie voorafgaand aan export naar het buitenland valt buiten de erkenningsplicht voor de BRL 9335, omdat art 4.3.2. Rbk waar de erkenningsplicht in wordt genoemd, slaat op het	Besproken in werkgroep en opgelost via wijziging van de Regeling bodemkwaliteit in november 2010	Afgerond

		samenvoegen voorafgaand aan een toepassing onder het Bbk		
259	Uitzondering uitloog-onderzoek	In paragraaf 6.6.1 van protocol 9335-1 is een uitzondering opgenomen voor het uitvoeren van uitloogonderzoek in het geval dat de pH waarde groter dan 5 is. De grondslag voor deze uitzondering is echter niet opgenomen in artikel 4.12.1 van de Regeling bodemkwaliteit.	De werkgroep geeft aan dat de uitzondering alleen bedoeld is voor het toepassen van grond op de landbodem. (en dus niet voor baggerspecie, maar ook niet voor toepassen van grond in oppervlaktewater). Dit moet verduidelijkt worden in de BRL 9335. Daarnaast moet worden verkend of het juridisch noodzakelijk is dat de uitzondering ook in de Rbk vastgelegd moet worden	Geadresseerd
263	Samenvoegen van partijen	Vervolg op vraagstuk 108. Signaal is dat kleine loonwerkbedrijven (maar ook gemeentewerven) niet bekend zijn met de regels voor het opbulken en meestal ook niet erkend zijn. De bedrijven zijn niet bekend met alternatieven zoals het afzonderlijk opslaan van partijen obv een bkk of het inhuren van een erkend bedrijf voor het dagelijks grondstromenbeheer.	Bodem+ heeft eind 2010 samen met CUMELA informatiebijeenkomsten georganiseerd. Bodem+ hoopt van CUMELA leden te horen welke knelpunten er in de praktijk zijn en brengt deze weer terug naar de werkgroep	Onder handen, voorjaar 2011
264	Toepassen aanvulgrond bij bodemsanering	Op het aanbrengen van een leeflaag of aanvulgrond bij een niet BUS-sanering is zowel de Wbb (en circulaire bodemsanering 2009) als het Bbk van toepassing. Het is nu onduidelijk of een bevoegd gezag Wbb afwijkende eisen mag stellen in de beschikking tov de eisen die op grond van het Bbk gelden. Ook is niet duidelijk welk bevoegd gezag het toezicht en handhaving moet uitvoeren	De werkgroep vindt het gewenst dat het bevoegd gezag Wbb in principe de toepassingseisen uit het Bbk overneemt in de Wbb-beschikking. Afwijken kan alleen gemotiveerd en in overleg met bevoegd gezag Bbk. De saneerder mag niet de dupe zijn van 2 overheden die het niet eens zijn. Het ligt voor de hand dat bevoegd gezag Wbb in principe toezicht en handhaving houdt op de toegepaste grond op de saneringslocatie, maar het verdient aanbeveling dat beide bevoegde overheden hier onderling goede afspraken over maken. Verduidelijking op dit punt in de circulaire bodemsanering en in het Bbk is gewenst	Geadresseerd
265	Meldingsformulier bij toepassing middels bkk	Bij diverse gemeenten is behoefte aan een apart meldingsformulier voor grondverzet met de bodemkwaliteitskaart.	Bespreken in werkgroep	Onder handen, voorjaar 2011
266	Meldingsformulier bij tijdelijk opslag van schone grond	Voor het toepassen en opslaan van schone grond hoeven beperkte gegevens doorgemeld te worden. Het meldingsformulier voor schone grond voorziet niet in het doormelden van tijdelijke opslag. Het meldingsformulier voor	Bespreken in werkgroep	Onder handen, voorjaar 2011

		tijdelijke opslag gaat uit van de uitgebreide gegevens die je moet doorgeven voor het opslaan van niet schone grond.		
267	Som niet chloorhoudende verbindingen	In bijlage N zijn bij de omschrijving van de som niet chloorhoudende koolwaterstoffen twee stoffen opgenomen die wel chloor bevatten, namelijk chloorpyrifos-ethyl en dichloorvos. Is dit wel correct?	Moet nog nader worden uitgezocht	Onder handen, voorjaar 2011
268	Bijlage G, onderdeel III	de organische stof definitie sluit niet aan op de andere bijlagen.	Moet nog nader worden uitgezocht	Onder handen, voorjaar 2011
269	Bijzondere toetsingsregel aan de AW	Bij de toetsingsregels volgens art 4.2.2 4e lid en art 4.10.2 3e lid is niet duidelijk of het om het aantal gemeten stoffen gaat of hiermee het aantal toetsbare gemeten stoffen moeten zijn. Voorbeeld tellen alle 10 de PAK's en 7 PCB's als 17 stoffen mee of slechts als 2 stoffen. Bedoeld lijkt het laatste.	Bespreken in werkgroep	Onder handen, voorjaar 2011
270	Tarragrond	Problemen rond de opslag en hergebruik van tarragrond onder Bbk agv de aanwezigheid van een kiemremmer die voorheen op grond van de Vrijstellingsregeling tarragrond was toegestaan	Besproken tussen CAB, I&M en Bodem+	Onder handen, voorjaar 2011
271	Hergebruik grond saneringen	Vervolg op vraagstuk 235: nadere omschrijving probleemstelling volgt nog	Bespreken in werkgroep	Onder handen, voorjaar 2011
272	Uitloogonderzoek grond in duplo of enkelvoud	Onduidelijk of uitloogonderzoek bij een partijkeuring in duplo of in enkelvoud uitgevoerd moet worden. Onder het BSB kon 1 monster uitgelooft worden en daarbij een zekerheidsfactor van 1,4 hanteren. Rbk geeft nu 2 mengmonsters aan, maar het is niet duidelijk of dit een bewuste keuze is geweest	Bespreken in werkgroep	Onder handen, voorjaar 2011
273	Foutieve verwijzing	artikel 4.5.1 1e lid verwijst naar art 4.1.21 2e en 4e lid. Het 4e lid bestaat echter niet meer.	Aanpassen via wijziging Rbk in april 2011	Geadresseerd
276	Gebrekkige registratie en handhaving cat 1 werken BSB	Voormalige categorie 1 werken die zijn toegepast onder het Bouwstoffenbesluit zijn niet altijd geregistreerd en worden vaak gezien als onderdeel van de bodem.	Bespreking in werkgroepen Kwalibo en Grond&Bagger begin 2011	Onder handen

Conclusies

De uitvoeringsvraagstukken op het onderwerp grond en bagger gaan in 2010 vooral over:

- de wisselwerking tussen regelgeving (Rbk) en de BRL'en;
- de kwaliteit van partijkeuringen en het correct hanteren van de partijdefinitie;
- het mengen van verschillende kwaliteiten grond en de erkenningsplicht bij het opbulken;

- de wisselwerking tussen de regels bij bodemsanering (Wbb) en hergebruik van grond (Bbk);
- omgang met specifieke grondstromen, zoals sorteerzeefzand, fijne fractie van spoorballast en tarragrond;
- suggesties voor aanpassingen in de formulieren van het meldpunt Bbk.

4.5. Helpdeskvragen en kennisplein

Er zijn aan de bodemhelpdesk in 2010 5.432 vragen gesteld aan de bodemhelpdesk. Daarvan gingen 2.838 vragen (ca 52%) over het Besluit bodemkwaliteit. Hier volstaat een verwijzing naar paragraaf 2.1.5 voor de figuren over de ontwikkeling van de helpdeskvragen en de onderverdeling naar onderwerp.

Het overgrote deel van de helpdeskvragen is gesteld over het onderwerp grond en baggerspecie (785 vragen). Naast vragen die in de helpdesk zijn geregistreerd onder het onderwerp 'grond en baggerspecie', hebben veel anders geregistreerde vragen ook te maken met dit onderwerp. Het gaat dan om vragen die zijn geregistreerd bij de onderwerpen 'bewijsmiddelen' (278 vragen), 'definities/normstelling' (278 vragen), 'meldverplichtingen' (231 vragen), 'uitvoeringsvraagstukken' (83 vragen), 'instrumenten' (82 vragen), 'Handhaving/HUM Bbk' (63 vragen) 'overgangsrecht' (60 vragen), en 'ILB' (14 vragen). Uit Figuur 7 blijkt dat vrijwel alle subcategorieën een geleidelijke daling zien van het aantal vragen. Alleen het aantal vragen in de subcategorie Handhaving/HUM Bbk neemt iets toe.

Alle rubrieken met veel gestelde vragen over grond en bagger die begin 2008 op de website van Bodem+ waren gelanceerd, zijn in 2010 geactualiseerd. Minder actuele vragen zijn geschrapt en nieuwe vragen zijn toegevoegd. Een nieuwe FAQ rubriek over compost en samengestelde grondproducten is toegevoegd.

Vrijwel alle vragen worden gesteld vanuit concrete praktijksituaties, gericht op de uitvoering of casuïstiek. Qua niveau verschillen de vragen van zeer eenvoudig tot zeer specialistisch. Het kennisniveau verschilt sterk binnen de bodemsector. Gemeenten, waterschappen en regionale diensten van Rijkswaterstaat zijn over het algemeen goed op de hoogte van de hoofdlijnen van het Bbk, hoewel dit per organisatie sterk kan verschillen. Veel medewerkers van bijvoorbeeld uitvoerende diensten van overheidsorganisaties zijn zich niet bewust dat elders binnen de organisatie kennis over het Bbk aanwezig is. Bodem+ wil in toenemende mate vraagstellers verwijzen naar contactpersonen binnen hun eigen organisatie. Binnen de adviessector en het bedrijfsleven verschilt het kennisniveau sterk. Enkele gespecialiseerde adviseurs en grondbanken zijn zeer goed op de hoogte van de details van het Bbk. Overige adviseurs beheersen het Bbk op hoofdlijnen en worstelen soms met details. Bij de meeste (kleinere) aannemers (loon-, grondverzet- en transportbedrijven) is het kennisniveau over de onderdelen bouwstoffen en grond&baggerspecie beperkt.

Hieronder is een weergave van de meest voorkomende onderwerpen waarover gevraagd wordt.

Handhaving / toezicht gericht op het voorkomen van mengen van verschillende kwaliteiten grond

In toenemende mate worden er vragen gesteld door handhavers Bbk en Wbb en vergunningverleners Wbb over het gescheiden ontgraven van verschillende kwaliteiten grond en/of het opmengen van verschillende kwaliteiten en partijen grond. De partijdefinitie in protocol 1001 wordt niet altijd correct gehanteerd en partijen grond worden nogal eens door niet erkende bedrijven samengevoegd en ingekeurd.

Het komt voor dat bij een bodemsanering onbedoeld of bedoeld ernstig en licht verontreinigde grond wordt ontgraven, vervolgens op een opslaglocatie of een verwerker onderzocht wordt en blijkt te

voldoen aan het Bbk, waarna de partij zonder verdere reiniging weer op de markt komt. Inmiddels is dit onderwerp besproken in de werkgroep Grond en Baggerspecie en staat een FAQ hierover op de website.

Toetsing aan functionaliteit en toepassingsgebied artikel 35

In toenemende mate groeit het bewustzijn dat toepassingen van grond, baggerspecie en bouwstoffen op grond van artikel 5 alleen zijn toegestaan voor zover deze nodig is (ruimtelijk besluit aan ten grondslag) en niet uit een grotere hoeveelheid mag bestaan nodig is. Er worden steeds vaker vragen gesteld over de interpretatie en reikwijdte van de toepassingen die in artikel 35 genoemd worden. Het blijkt dat enkele toepassingen, zoals bijvoorbeeld ophogingen van recreatieterreinen (in tegenstelling tot industrieterreinen, woningbouwlocaties, landbouw- en natuurgronden) en het volledig dempen van oppervlaktewater onbedoeld niet genoemd zijn. Bij toekomstige wijziging van het Besluit bodemkwaliteit zal artikel 35 waar nodig worden aangevuld.

Toepassingskaders, normstelling en toetsingsregels

De uitvoeringspraktijk lijkt bekend met de meest voorkomende toepassingskaders en ook in rapportages komt meer en meer terug dat partijen grond en baggerspecie aan verschillende toepassingskaders getoetst worden. Niettemin worden nog steeds vragen gesteld over de werking en interpretatie van bepaalde toetsingsregels. De meeste vragen gaan over de toetsingsregel aan de Achtergrondwaarden, omgaan met waarden beneden de detectiegrens, het middelen van gehalten, omgaan met niet genormeerde parameters en toetsing aan verhoogde waarden voor chloride. Signalen dat partijen grond gevoelsmatig onterecht ingedeeld worden in de kwaliteitsklasse Industrie als gevolg van licht verhoogde gehalten (of verhoogde rapportagegrens) voor som PCB's, zijn serieus genomen. Dit knelpunt is begin 2010 besproken in de werkgroep Grond en Bagger, het Implementatieteam en NOBOWA en heeft geresulteerd in een wijziging van de toetsingsregel in de Regeling bodemkwaliteit per november 2010 en een toekomstige aanpassing van de rapportagegrenzen in AS3000 en AP04.

Tijdelijke uitname

Veel uitvoerende partijen en bevoegde overheden Bbk worstelen met de interpretatieruimte bij tijdelijke uitname. Met name "op en nabij" zorgt vaak voor discussie. Bodem+ heeft samen met de werkgroep Grond en baggerspecie het "Handvat tijdelijke uitname" opgesteld. Het aantal vragen aan de helpdesk over dit onderwerp is na plaatsing van het handvat aanzienlijk afgenomen.

Milieuhygiënische bewijsmiddelen

Regelmatig worden nog vragen worden gesteld over de toepasbaarheid en geldigheid van milieuhygiënische bewijsmiddelen bij het toepassen van grond en baggerspecie. Voorbeelden zijn het mogen gebruiken van een waterbodemonderzoek (NVN 5720) of verkennend bodemonderzoek (NEN 5740) als bewijsmiddel. Bij de beantwoording van deze vragen kan over het algemeen verwezen worden naar relevante en duidelijke informatie op het kennisplein. Nu steeds meer bodemkwaliteitskaarten zijn vastgesteld onder het Bbk, neemt ook het aantal vragen over de voorwaarden waaronder de bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel gebruikt kan worden toe.

Meldingsverplichtingen

Het aantal vragen over meldingsverplichtingen neemt verder af: professionele toepassers en bevoegde overheden zijn hier inmiddels bekend mee. Voor transportbedrijven en leveranciers van grond is niet altijd duidelijk waarvoor en door wie gemeld moet worden. Een veel voorkomend misverstand is dat het meldpunt bodemkwaliteit bedoeld is voor het melden transport van de grond en dat een kopie van melding in de vrachtwagen moet liggen. Men is vaak onbekend dat de meldingsplicht bij de toepasser ligt en gerelateerd is aan de toepassing in plaats van transport. Ook de verplichtingen bij transport van grond (wanneer wel/geen transportbegeleidingsformulieren of afvalstroomnummer) zijn vaak niet bekend. Bodem+ heeft een FAQ beschikbaar op de website over de verplichtingen bij transport en toepassen van grond. Verder is aandacht voor dit onderwerp in de recent uitgebrachte informatiebrochure 'Transport van Afval'

Bbk en Meststoffenwet

Om een toenemend aantal vragen over het toepassen van mengsels van groenproducten en grond en de verschillende regels in het Besluit bodemkwaliteit en de Meststoffenwet beter te kunnen beantwoorden is in juli een overleg georganiseerd tussen het (voormalige) ministerie van LNV, Bodem+, SIKB en diverse vertegenwoordigers uit de compostbranche (o.a. BVOR en enkele bedrijven). Naar aanleiding van de bijeenkomst zijn een aantal FAQ's uitgewerkt en beschikbaar gesteld via de website van Bodem+

Zandwinplassen

Enkele vraagstellers willen weten wanneer de circulaire en de definitieve Handreiking voor het verondiepen van diepe plassen gereed is. Ook wil men weten waar op dit moment rekening mee gehouden moet worden bij het ontplooiën van nieuwe of bestaande initiatieven

Samenvatting

Samenvattend kan gesteld worden dat steeds meer mensen in de sector vertrouwd raken met het Besluit bodemkwaliteit en daarmee werken. Ondanks het ruime overgangsrecht wordt er volop gewerkt met het Besluit bodemkwaliteit. Ook de meeste overheden pakken de implementatie van decentraal beleid op, maar dat zijn trajecten die veelal pas in 2011 tot 2013 tot vaststelling van beleid gaan leiden. De bodemsector waardeert de houding van het Rijk om vanuit de praktijk aangedragen knelpunten snel en zorgvuldig op te lossen en waarderen ook de rol van de helpdesk hierin.

Desondanks blijft het voor veel gebruikers van het Bbk lastig om alle regels (Besluit, regeling, BRL'en, protocollen, normdocumenten, bodembeheernota's en bodemkwaliteitskaarten) en toepassingskaders te doorgronden en te overzien. Dit geldt met name voor bedrijven en sommige overheden (kleine gemeenten, maar ook uitvoerende diensten van grotere overheden) die minder frequent met het Bbk te maken hebben. De helpdesk zal de komende jaren (samen met de toekomstige RUD's) juist voor deze doelgroep in een belangrijke behoefte kunnen voorzien. Er bestaat verder behoefte aan een landelijke volledige toetsingsmodule en een duidelijker geografisch overzicht van de geldende toepassingskaders en toepassingseisen. Initiatieven op dit gebied worden door Bodem+ ondersteund via het project Informatiebeheer.

4.6. Verondiepen diepe plassen

In 2010 is een handreiking en circulaire diepe plassen gepubliceerd waaruit blijkt dat verantwoord hergebruik in diepe plassen mogelijk is. De handreiking en circulaire waarmee bestuurders van alle overheden hebben ingestemd is een praktische vertaling van het advies van de commissie Verheijen. 2010 Is van start gegaan met de vruchtbare basis die in 2009 is gelegd door het opstellen en in november 2009 presenteren en publiceren van de concept handreiking diepe plassen. Met de concept handreiking is meer richting gegeven aan de initiatieven die op dat moment liepen of van start gingen. Tevens is een doorkijk gegeven richting definitieve handreiking, waarmee initiatiefnemers en overheden alvast rekening konden houden in de voorbereiding. De informele inspraakmogelijkheid op de concept handreiking heeft veel input gegeven aan het proces tot vorming van de definitieve handreiking en de circulaire diepe plassen. In 2009 lag de focus op sturing, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. In 2010 is een veel meer dan voorziene hoeveelheid tijd door de werkgroep diepe plassen en kennisinstituten geïnvesteerd in de totstandkoming van het milieuhygiënisch toetsingskader. Een toetsingskader waarin de oppervlaktewaterkwaliteit evenveel waarde heeft gekregen als de bodem- en grondwaterkwaliteit. En meer zekerheid voor de bescherming van het oppervlaktewater en bodem inclusief grondwater geeft dan het Bbk dat op 1 januari 2008 in werking is getreden. De balans tussen hergebruik van grond en baggerspecie en bescherming van het milieu is via de handreiking dan ook bijgesteld. Vanuit een integrale benadering van bodem, water en natuur zijn vernieuwende kwaliteitselementen toegevoegd aan het zorgvuldig werken met het Besluit

bodemkwaliteit, die vanaf 2012 worden meegenomen in de aanpassing van het Bbk. De zorg voor bodem, water en natuur heeft er toe geleid dat er meer maatwerkspanningen worden gevraagd in voorbereiding, uitvoering, toezicht en handhaving. Door focus te hebben op de kwetsbare locaties is tevens getracht om meer balans te zoeken tussen verantwoord toepassen en het voorkomen van maatschappelijke onrust. Het is een kader geworden met minder generieke toepassingsmogelijkheden, maar waar op basis van zorgvuldige transparante én democratische afweging in geschikte gebieden toch dezelfde toepassingsmogelijkheden zijn te realiseren als voorheen. Op basis van een uitvoeringstoets is geconcludeerd dat de complexiteit van het toetsingskader door specifieke eisen voor diepe plassen is toegenomen. Ook is een toename van lasten voorzien, waarvan de betrokken overheidspartijen echter hebben gesteld dat dit vanuit een belang van zorgvuldige afweging acceptabel is. Voorzien aanvullend onderzoek moet echter leiden tot vereenvoudiging en meer integrale normstelling voor water, (water)bodem en grondwater. Over de daadwerkelijke consequenties in de praktijk kunnen gezien het recent publiceren van de Circulaire op dit moment nog geen conclusies worden getrokken.

Het proces tot het opstellen van de handreiking heeft inzicht gegeven in de complexiteit en veelheid aan wettelijke bepalingen én normen vanuit grondwater, oppervlaktewater, bodem- en natuurbeheer. Aspecten die vragen om maatwerk per plas. De handreiking schetst een vanuit alle overheidspartijen gewenste aanpak. De handreiking schets een nog niet eerder verrichte praktische vertaling van bevoegdheden met betrekking tot het grondwaterkwaliteitsbeheer vanuit Waterwet, Wm, Wbb en Bbk. Deze vertaling was noodzakelijk om het proces gezamenlijk en met helderheid van ieders rol in te kunnen gaan. Het proces tot opstellen handreiking diepe plassen heeft ook geleid tot een tastbare interpretatie van het Rijk van de link tussen Bbk en de KRW/GWR.

Naast het milieuhygiënisch kader is door middel van Communities of Practices energie gestoken in concretiseren van het sturingsvraagstuk, het 'uit elkaar trekken' van het ruimtelijke spoor en het milieuhygiënische spoor en met name de rollen van de verschillende overheden vanuit de belangen die zij vertegenwoordigen. Deze kennis is door verschillende provincies direct ingezet, maar intensivering van inzet op dit vlak vanaf 2011 is noodzakelijk door regionale overheden om maatschappelijke onrust te voorkomen.

Geconcludeerd wordt dat het opstellen van de handreiking diepe plassen niet gelukt zou zijn zonder directe toetsing en implementatie hiervan in de praktijk. Het opstellen betrof dan grotendeels ook niet het beter opschrijven of verduidelijken van wetgeving, maar het in de periferie van lopende projecten en grote mate van media-aandacht samen zoeken naar de beste werkwijze. Uitzonderlijk hierbij was het actief betrekken van burgers, belangenpartijen en (regionale) politiek die betrokken zijn bij diverse projecten in de regio en vaak het centrum vormde van deze media-aandacht. Burgers en belangenpartijen hebben in verschillende stadia hun standpunten in kunnen brengen en in gesprek kunnen delen met Rijks- en regionale overheden. Op deze wijze zijn de diverse aspecten die de samenleving bezighoudt in dialoog gewisseld in plaats van via de media. De aspecten zijn meegenomen in de afwegingen die voor de handreiking plaats hebben gevonden. De wijze van betrokkenheid werd door deze partijen gewaardeerd.

Nu rest vanaf 2011 een (verdere) goede implementatie in de regio, met een focus op het op democratische wijze invullen van het sturingsvraagstuk en verantwoorde afwegingen met betrekking tot toe te passen materiaal. Dit is een verantwoordelijkheid van de gezamenlijke regionale overheden en initiatiefnemers. Daarnaast is een stuurgroep inmiddels gestart met een onderzoek naar een verantwoorde uitbreiding van het generieke toetsingskader. Met het streven om een aantal belangrijke elementen binnen twee jaar te kunnen presenteren.

4.7. Overige informatie

Uit de rapportage (bijlage 5) van de indicatoren over grond en bagger is nog aanvullende informatie beschikbaar. Voor grond en bagger zijn aanvullend op het voorgaande in dit hoofdstuk de volgende indicatoren van belang:

- Milieu incidenten als gevolg van toepassen grond en bagger. Er zijn geen incidenten bekend.
- Gestorte hoeveelheid grond en baggerspecie (nog geen cijfers over 2010 die volgen na de zomer van 2011, in 2009 0,8 Mton 2008 1,2 Mton in 2007 1,3 Mton) Het storten van grond is vanwege de hoge stortkosten (inclusief milieuheffing) en het actieve hergebruikbeleid zeer beperkt.

5. Aanpak van de monitoring

De gekozen aanpak van de monitoring en behandeling van uitvoeringsvraagstukken is succesvol. Het leidt tot gedragen oplossingen, verhoogt de samenwerking tussen overheden onderling en overheden en het bedrijfsleven en voorkomt dat onbedoelde effecten van het Besluit bodemkwaliteit daadwerkelijk optreden. De open structuur en communicatie en gezamenlijke aanpak leiden ook tot meer vertrouwen van de partijen in elkaar. De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is wat betreft de aanpak een voorbeeld voor veel andere beleidsdossiers.

5.1. Implementatieteam

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt gevolgd door het implementatieteam. Het implementatieteam is samengesteld uit vertegenwoordigers van VROM, V&W, LNV, VROM-inspectie, IVW, UvW, IPO, VNG, Bodem+ en het bedrijfsleven. Het implementatieteam komt eens in de 2 maanden bij elkaar. De sfeer in het implementatieteam is uitstekend. Alle leden van het team denken mee met vraagstukken in de geest van het Besluit bodemkwaliteit en de leden verdedigen en voeren de oplossingen van uitvoeringsvraagstukken ook uit.

5.2. Werkgroepen

Er functioneren 3 werkgroepen onder het implementatieteam. De werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving, de werkgroep bouwstoffen en de werkgroep grond en bagger. Tevens heeft in 2010 een tijdelijke werkgroep m.b.t. de ontwikkeling van de handreiking voor diepe plassen gefunctioneerd onder het IT. De werkgroepen zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van VROM, V&W, LNV, VROM-inspectie, IVW, UvW, IPO, VNG, Bodem+, SIKB, NEN en het bedrijfsleven. De werkgroepen komen ad hoc bij elkaar om uitvoeringsvraagstukken met elkaar te bespreken en van voorstellen voor oplossingen te voorzien en om de monitoringsresultaten met elkaar te bespreken. De werkgroepen functioneren naar tevredenheid. Alle partijen inclusief het bedrijfsleven werken zeer constructief mee aan het vinden van oplossingen voor uitvoeringsvraagstukken. De werkgroepen hebben daarbij sterk in het vizier wat de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit zijn en zoeken oplossingen die bij die doelstellingen passen.

5.3. Brede maatschappelijke workshop

Dit verslag is verzonden aan vertegenwoordigers van verschillende partijen die geen zitting hebben in een van de werkgroepen of het implementatieteam. Op 17 maart 2011 is voor deze personen een workshop georganiseerd. Naast de leden van het implementatieteam zijn voor deze workshop personen afkomstig uit de volgende organisaties uitgenodigd: advies- en veldwerkbureaus, laboratoria, grondbanken, grondverzetbedrijven, loonwerkbedrijven, land en tuinbouwbedrijven, zand en grindwinners, producenten van tarragrond, RIVM, natuurbeschermingsorganisaties, baggerbedrijven, ministerie van EZ, TCB, SBK, SIKB, SBNS, LOM alsmede enkele breed georiënteerde handhavers en beleidsmakers van decentrale overheden. De workshop heeft zich met name gericht op de rapportage over de evaluatie van het Bbk. Input uit de workshop is uiteraard verwerkt in de evaluatie

5.4. Impuls Lokaal Bodembeheer

Voor inhoud van de Impuls Lokaal Bodembeheer wordt verwezen naar paragraaf 4.2. In de Impuls Lokaal Bodembeheer nemen 40 adviseurs deel die contacten hebben met gemeenten, waterschappen en milieudiensten. Met enige regelmaat koppelen de adviseurs hun ervaringen naar elkaar en Bodem+ terug. Deze ervaringen zijn gebruikt bij het opstellen van dit monitoringsverslag. De adviseurs in het kader van de ILB hebben op 10 maart 2011 meegedaan met een workshop. De workshop heeft zich met name gericht op de rapportage over de evaluatie van het Bbk. Input uit de workshop is uiteraard verwerkt in de evaluatie

5.5. Procedure uitvoeringsvraagstukken

De procedure waarlangs uitvoeringsvraagstukken worden behandeld is als volgt. Uitvoeringsvraagstukken worden bij voorkeur aangemeld via de bodemhelpdesk van Bodem+. Vervolgens beoordeelt Bodem+ de uitvoeringsvraagstukken en voegt daar een proceskenmerk aan toe:

- a) een oplossing voor het uitvoeringsvraagstuk is gevonden
- b) er is extra onderzoek naar het uitvoeringsvraagstuk nodig
- c) er is overleg met VROM nodig over de aanpak
- d) het uitvoeringsvraagstuk moet worden besproken in een van de werkgroepen

De lijst met uitvoeringsvraagstukken wordt met zekere regelmaat geactualiseerd en gepubliceerd op de website van Bodem+ zodat iedereen die zich niet kan vinden in een oplossingsrichting of proceskenmerk dat kan melden aan Bodem+. Tot op heden zijn er geen klachten over deze aanpak geweest.

De oplossing van uitvoeringsvraagstukken ligt in de regel ofwel in het publiceren van een nadere toelichting (in de vorm van een FAQ of document op het kennisplein) danwel in de aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit. Met het implementatieteam is een spoorboekje opgesteld om te komen tot aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit. Deze aanpassingen zijn voorzien in april en oktober 2011. Inmiddels is voor een aantal minder urgente uitvoeringsvraagstukken gesignaleerd dat op termijn een aanpassing van het Besluit bodemkwaliteit vereist is. Deze uitvoeringsvraagstukken zijn geregistreerd en worden bij de eerstvolgende aanpassing van het Besluit bodemkwaliteit meegenomen.

De proceduredtijd voor een uitvoeringsvraagstuk hangt sterk af van de aard van het uitvoeringsvraagstuk. Vraagstukken die kunnen worden geadresseerd via de publicatie van een FAQ op de site van Bodem+ zijn veelal binnen een periode van 3 maanden na indiening opgevolgd via relevante informatie op de site van Bodem+. Vraagstukken die via wijziging van de regeling bodemkwaliteit worden opgelost hebben vanwege de periodiciteit van wijzigingen van de regeling bodemkwaliteit een opvolgstermijn variërend van een half jaar tot een jaar.

De gekozen constructie waarin er een gesloten cirkel is van uitvoeringsvraagstuk naar oplossing waarbij alle partijen invloed hebben op de gekozen oplossingsrichting blijkt goed te werken. Het proces werkt relatief efficiënt (bijna 90 % uitvoeringsvraagstukken zijn geadresseerd) en de verhoudingen tussen betrokken partijen zijn goed.

5.6. Inzet VROM en Bodem+

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt namens VROM grotendeels door Bodem+ begeleid. De totale inzet van VROM en Bodem+ is 10 FTE . Die inzet is verdeeld over de volgende activiteiten:

- Begeleiding implementatie VROM, inclusief deelname aan werkgroepen
- Juridische ondersteuning aanpassing Regeling VROM
- Directe implementatie door Bodem+
- Aandeel Bbk uit helpdesk
- Aandeel Bbk in accountmanagement
- Afgifte erkenningen
- Beheer en onderhoud centraal meldsysteem
- Bijdrage in normstellingdiscussie

5.7. Evaluatie Bbk

Tegelijkertijd met het uitbrengen van dit monitoringsverslag wordt tevens het evaluatieverslag uitgebracht. De evaluatie kent de volgende doelstellingen: :

1. Tegemoet komen aan de verplichting tot evaluatie conform artikel 82 Bbk (doeltreffendheid en effecten in de praktijk) en afspraken die zijn gemaakt met de 2e kamer bij het maken van het Besluit bodemkwaliteit en daarna;
2. Tegemoet komen aan afspraken die na advies van het implementatieteam Bbk tijdens de uitvoering en monitoring van het Bbk zijn gemaakt
3. Zicht krijgen op het doelbereik van het Bbk, antwoord geven op de vraag voor welke doelstellingen we goed op koers liggen en voor welke doelstellingen extra aandacht nodig is. Het benoemen van de successen en aandachtspunten.
4. Een advies op hoofdlijnen voor verbetering van het beleid op dit gebied. Dit kan de implementatie zijn maar ook verbetering van de regelgeving zelf.

Aangezien het doelbereik alsmede suggesties voor verbeteringen onderdeel van het evaluatieverslag zijn, wordt daar in deze rapportage niet op ingegaan.

Bijlage 1 Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit

In januari 2008 (toepassen grond en baggerspecie op de waterbodem) en juli 2008 (toepassen bouwstoffen en toepassen grond en baggerspecie op de landbodem) is het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) in werking getreden. In oktober 2006 is het Besluit uitvoeringskwaliteit van kracht geworden ook wel bekend als de kwaliboregelgeving. De kwaliboregelgeving is begin 2008 opgegaan in hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk).

Deze enquête wordt uitgevoerd in het kader van het monitoringsplan Implementatie van het Besluit bodemkwaliteit (dit plan kunt u via www.Bodem+.nl downloaden). De resultaten van deze enquête worden verwerkt in het monitoringsjaarverslag. Het monitoringsjaarverslag is belangrijke input voor de programmering van de Rijksoverheid op het gebied van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Uiteraard is de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit gericht op het bereiken van de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit. Deze doelstellingen zijn opgenomen in het hierboven genoemde monitoringsplan. Na 3 jaar zal op basis van 3 monitoringsjaarverslagen een evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit aan de 2^e Kamer worden aangeboden.

Doelstelling van deze enquête is dan ook om een landelijk beeld te verkrijgen van de mate waarin het Besluit bodemkwaliteit bij gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders is geïmplementeerd in de organisatie, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar de rol van gemeenten en waterkwaliteitsbeheerder als bevoegd gezag en als toezichthouder en handhaver. Daarnaast dient de enquête om een landelijk beeld te krijgen van de handavingsinspanning en handavingsresultaten op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit.

Deze enquête is opgesteld door de werkgroep Kwalibo en handhaving, welke in opdracht van het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit de monitoring op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving van het Bbk verzorgt. In het implementatieteam en de werkgroep kwalibo en handhaving hebben het Rijk (VROM, V&W, LNV), de inspectiediensten van VROM en V&W, de provincies, gemeenten en waterschappen alsmede het bedrijfsleven zitting.

De werkgroep kwalibo en handhaving realiseert zich terdege dat gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders veelvuldig worden benaderd voor het invullen van een enquête. Wij hebben om die reden zoveel mogelijk gewerkt met meerkeuze vragen, om de benodigde tijd voor het invullen van de enquête beperkt te houden. Deze enquête bevat 39 vragen. Het invullen van deze enquête kost u circa 15-20 minuten. Mocht u het antwoord op een of meerdere vragen niet weten, sla die vragen dan over, maar verstuur de enquête wel.

Alle leden van de werkgroep kwalibo (dus ook uw gemeentelijke, waterschaps- of Rijkswaterstaatvertegenwoordiger) dringen er op aan om deze enquête in te vullen. Een hoge respons is van directe invloed op de kwaliteit van de monitoring van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Wij stellen daarom via verloting 10 boekenbonnen van 25 euro beschikbaar onder de eerste 100 invullers van deze enquête. Daarvoor is het noodzakelijk dat u uw emailadres invult. Uiteraard worden de resultaten van de enquête zodanig gepresenteerd dat ze niet herleidbaar zijn naar een individuele gemeente of waterkwaliteitsbeheerder.

Enquête

Naam organisatie :

Functie :

Emailadres:

NB: mag ook anoniem, dan graag wel i.v.m. spreiding van respons over het land de algemene vragen beantwoorden

Algemeen

1. Wat is de aard van uw organisatie?
 - Gemeente (kies hier ook voor indien u voor een milieudienst werkt)
 - Waterschap
 - Regionale directie RWS

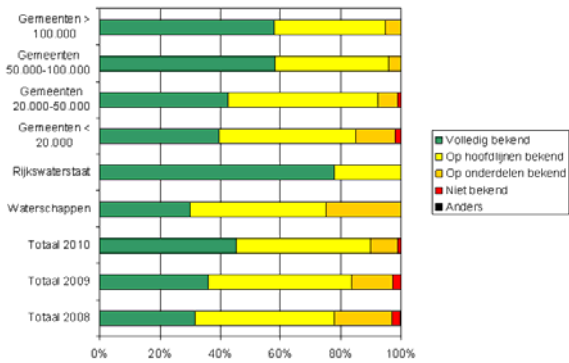
2. In welke provincie is uw organisatie gevestigd (ingeval u als waterkwaliteitsbeheerder in meer dan 1 provincie gevestigd bent, kruist u dan meerdere provincies aan)?
 - Groningen
 - Fryslân
 - Drenthe
 - Flevoland
 - Noord-Holland
 - Zuid-Holland
 - Zeeland
 - Noord-Brabant
 - Limburg
 - Overijssel
 - Gelderland
 - Utrecht

3. Hoeveel inwoners heeft uw gemeente?
 - organisatie betreft geen gemeente
 - >200.000
 - 100.000 – 200.000
 - 50.000- 100.000
 - 20.000-50.000
 - <20.000

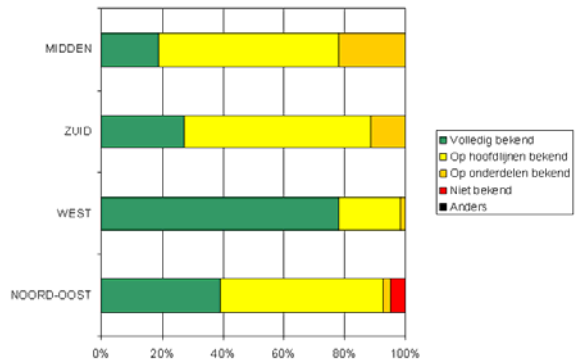
Bekendheid

4. Is de reikwijdte van het Besluit bodemkwaliteit (wat regelt het Bbk wel en niet) bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
 - het Bbk is volledig bekend
 - het Bbk is op hoofdlijnen bekend
 - het Bbk is op onderdelen bekend
 - het Bbk is (vrijwel) niet bekend
 - anders, nl....

Is de reikwijdte van het Bbk bekend in uw organisatie?

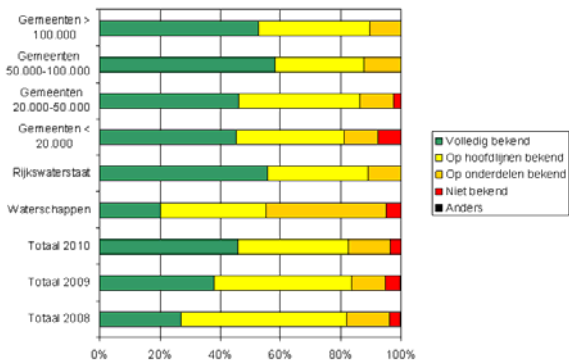

Is de reikwijdte van het Bbk bekend in uw organisatie?

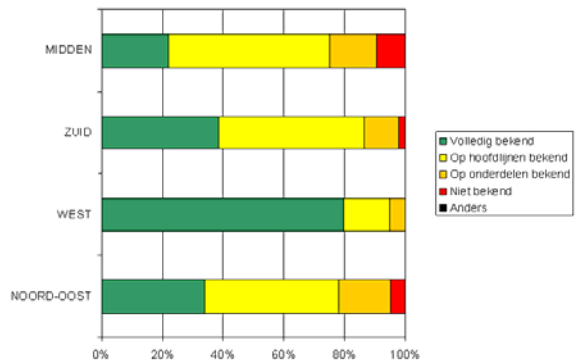

5. Is de kwaliboregelgeving, hoofdstuk 2 in het Besluit bodemkwaliteit bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
- kwalibo is volledig bekend
 - kwalibo is op hoofdlijnen bekend
 - kwalibo is op onderdelen bekend
 - kwalibo is (vrijwel) niet bekend
 - anders, nl...

Is de kwaliboregelgeving bekend in uw organisatie?

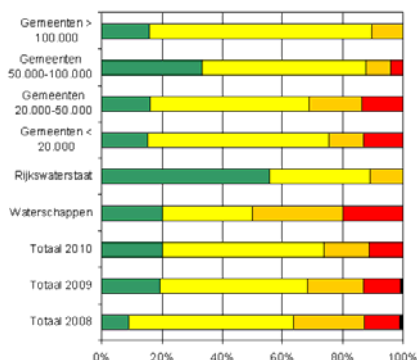

Is de kwaliboregelgeving bekend in uw organisatie?

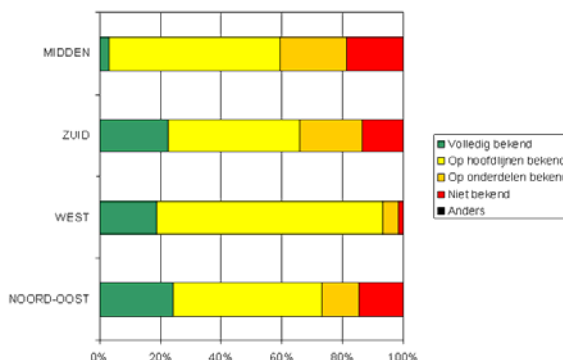

6. Zijn de voorwaarden voor het nuttig toepassen van (IBC) bouwstoffen, hoofdstuk 3 in het Bbk, bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
- H3 Bouwstoffen is volledig bekend
 - H3 Bouwstoffen is op hoofdlijnen bekend
 - H3 Bouwstoffen is op onderdelen bekend
 - H3 Bouwstoffen is (vrijwel) niet bekend
 - anders, nl....

Is H3 Bouwstoffen bekend in uw organisatie?

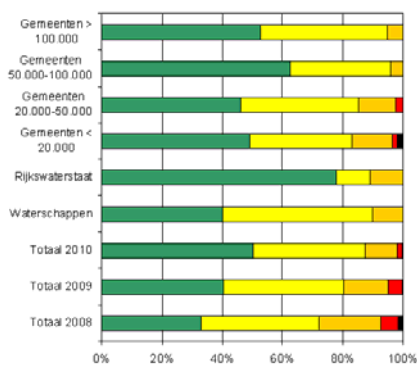

Is H3 Bouwstoffen bekend in uw organisatie?

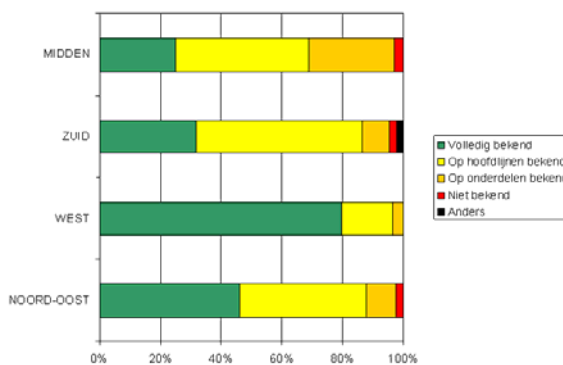

7. Zijn de voorwaarden voor het nuttig toepassen van grond en baggerspecie, hoofdstuk 4 in het Bbk, bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
- H4 Grond en bagger is volledig bekend
 - H4 Grond en bagger is op hoofdlijnen bekend
 - H4 Grond en bagger is op onderdelen bekend
 - H4 Grond en bagger is (vrijwel) niet bekend
 - anders, nl....

Is H4 Grond en bagger bekend in uw organisatie?

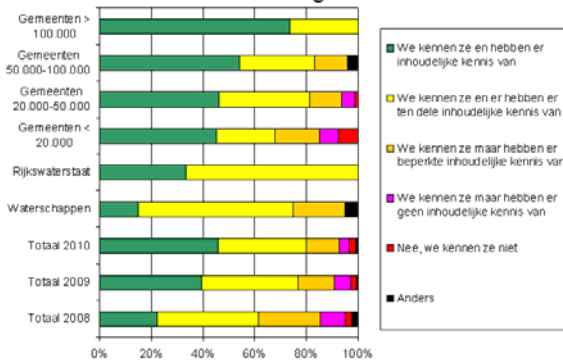

Is H4 Grond en bagger bekend in uw organisatie?

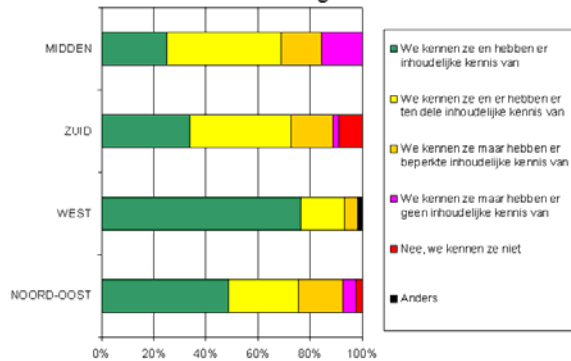

8. Zijn de medewerkers in uw organisatie bekend met de 5 soorten milieuhygiënische verklaringen voor bouwstoffen grond en bagger (partijkeuring, fabrikant eigen verklaring, erkende kwaliteitsverklaring, bodemkwaliteitskaart en (water)bodemonderzoek)?
- ja, we kennen ze en hebben er inhoudelijke kennis van
 - ja, we kennen ze en hebben er ten dele inhoudelijke kennis van
 - ja, we kennen ze, maar hebben er beperkte inhoudelijke kennis van
 - ja, we kennen ze, maar hebben er geen inhoudelijke kennis van
 - nee, we kennen ze niet
 - anders, nl....

Zijn de 5 verschillende milieuhygiënische verklaringen bekend in uw organisatie?

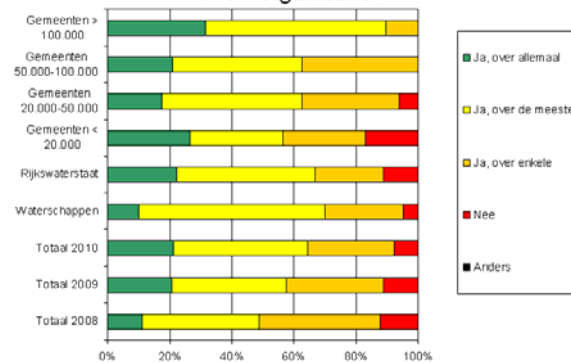

Zijn de 5 verschillende milieuhygiënische verklaringen bekend in uw organisatie?

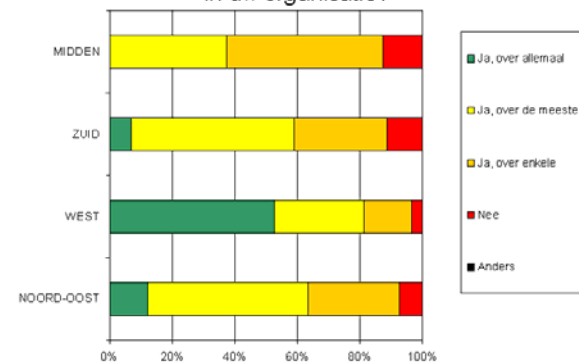

9. Is er in uw organisatie inhoudelijke kennis van normdocumenten die worden beheerd door SIKB, zoals de BRL 1000, 2000, AS3000, AP04, BRL6000, BRL 7000, BRL 7500, BRL 9335 en de normbladen 8001 en 8002?
- ja, over allemaal
 - ja, over de meeste
 - ja, over enkele
 - nee

Is er inhoudelijke kennis van de SIKB normdocumenten in uw organisatie?

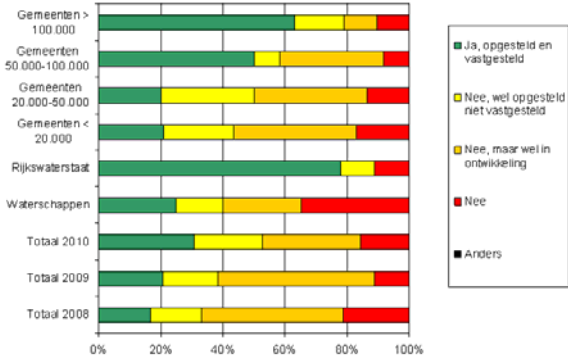
Is er inhoudelijke kennis van de SIKB normdocumenten in uw organisatie?

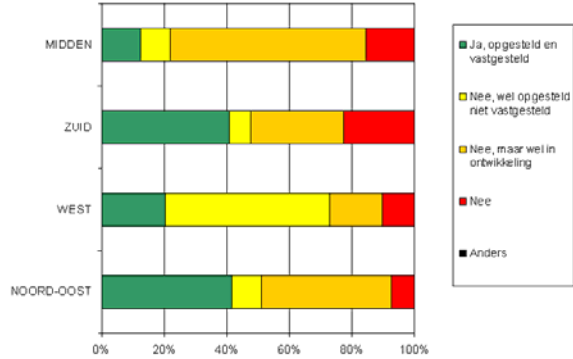
Beleid

10. Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van en de toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit?
- ja, opgesteld en vastgesteld
 - ja, opgesteld maar nog niet vastgesteld
 - nee

Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van - en toetsing aan het Bbk?

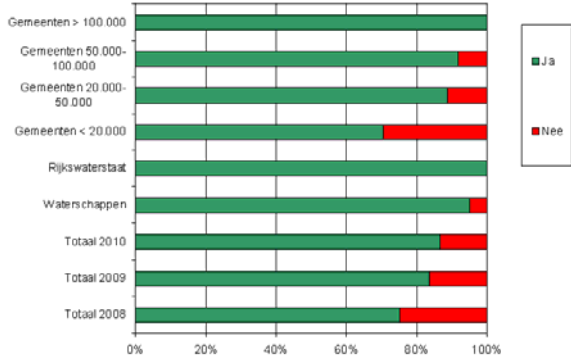
Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van - en toetsing aan het Bbk?

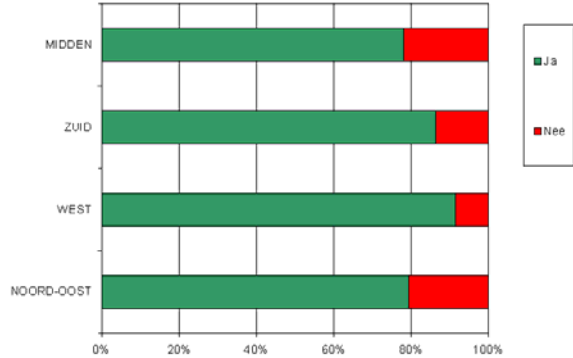
11. Is er in uw organisatie voorzien in een functionele scheiding tussen de taken van uw organisatie als opdrachtgever, opdrachtnemer en bevoegd gezag?

- ja
- nee

Is er sprake van een functionele scheiding in uw taken als bevoegd gezag, opdrachtgever en opdrachtnemer?

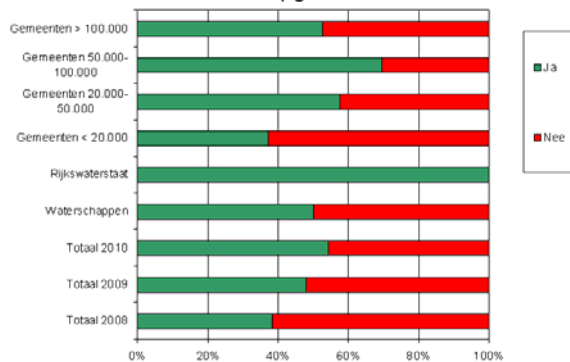
Is er sprake van een functionele scheiding in uw taken als bevoegd gezag, opdrachtgever en opdrachtnemer?

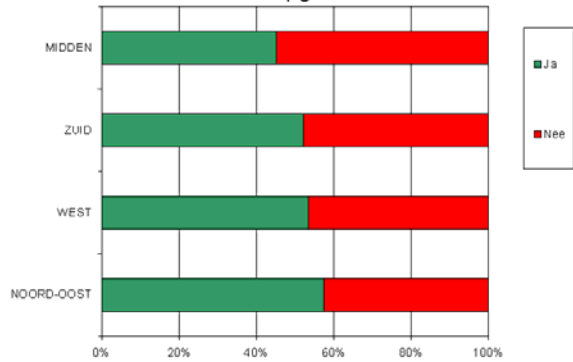
12. Uw organisatie is bevoegd gezag in het kader van het Bbk. Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in het beleid van uw organisatie opgenomen?

- ja
- nee

Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in uw beleid opgenomen?

Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in uw beleid opgenomen?

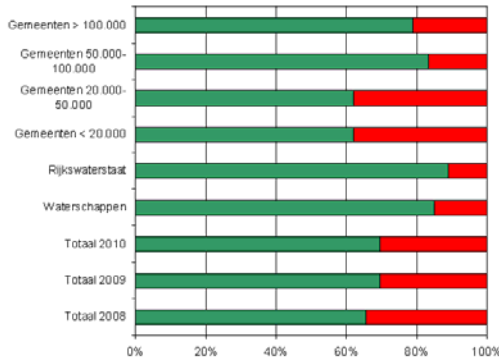

13. Is er in uw organisatie een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van grond, bagger en bouwstoffen? (is er bijvoorbeeld iemand aangewezen die hiervoor verantwoordelijk is)

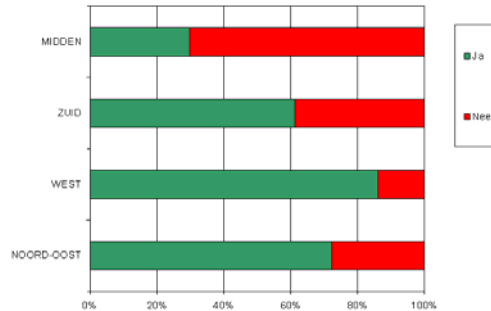
- ja

- o nee

Is er een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

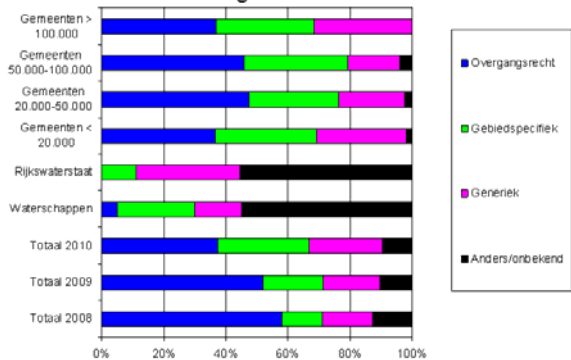
Is er een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

14. Heeft uw organisatie een keuze gemaakt voor generiek of gebiedspecifiek bodembeleid?

- o wij maken nog gebruik van overgangsrecht
 - o voor het gehele gebied
 - o voor een gedeelte en voor de rest geldt het generieke kader
- o wij hebben gekozen voor gebiedspecifiek beleid
 - o voor het gehele gebied
 - o voor een gedeelte van het gebied en voor de rest geldt het generieke kader
- o wij hebben gekozen voor generiek beleid
 - o met uitsluitend een functiekaart
 - o met zowel een functiekaart als een bodemkwaliteitskaart
- o anders, nl....

Welk beleidskader voor toepassing op de bodem is gekozen?

Uitvoering

Beoordelen meldingen

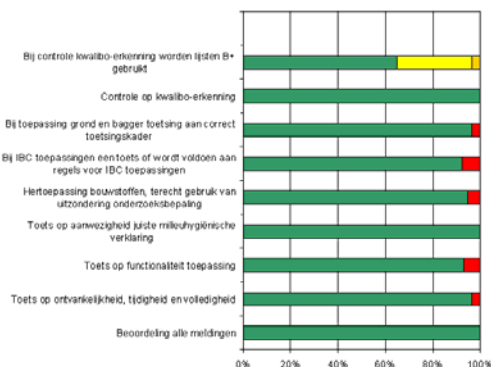
15. Beoordeelt uw organisatie alle meldingen die op grond van het Besluit bodemkwaliteit zijn gedaan?

- o ja
- o nee

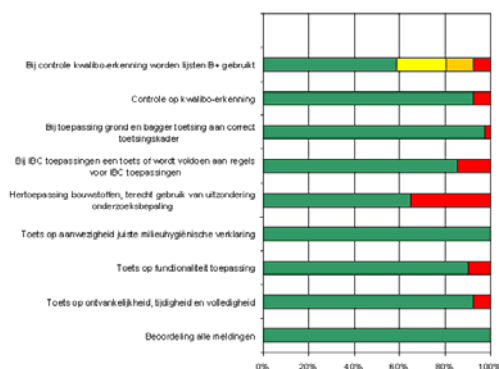
Beoordeling van meldingen –
Totaalbeeld 2010

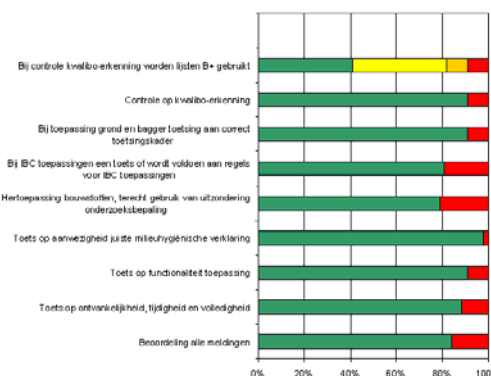
Beoordeling van meldingen –
WEST

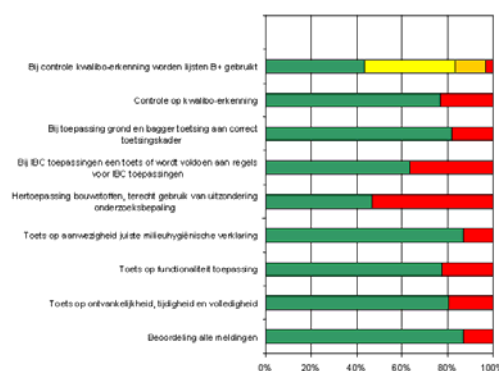
Beoordeling van meldingen –
NOORD-OOST

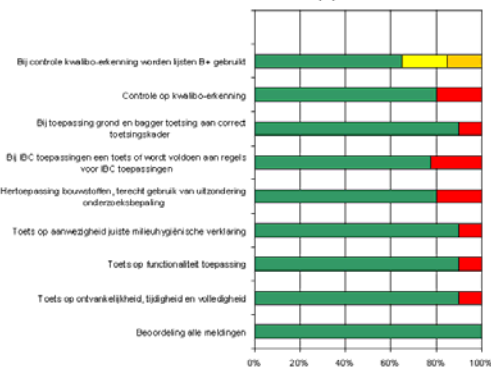
Beoordeling van meldingen –
ZUID

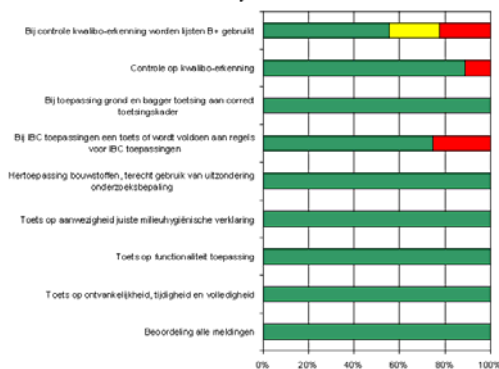
Beoordeling van meldingen –
MIDDEN

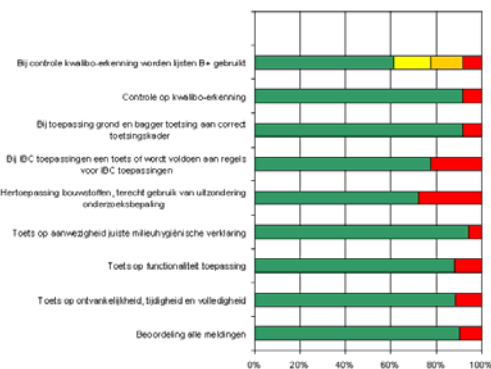
Beoordeling van meldingen –
Waterschappen

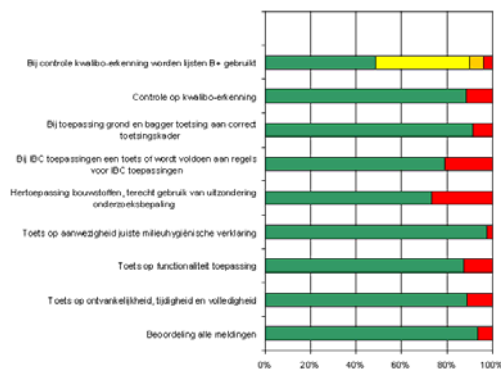
Beoordeling van meldingen –
Rijkswaterstaat

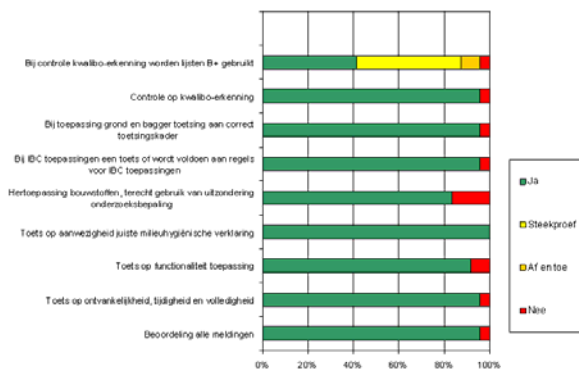
Beoordeling van meldingen –
Gemeenten < 20.000

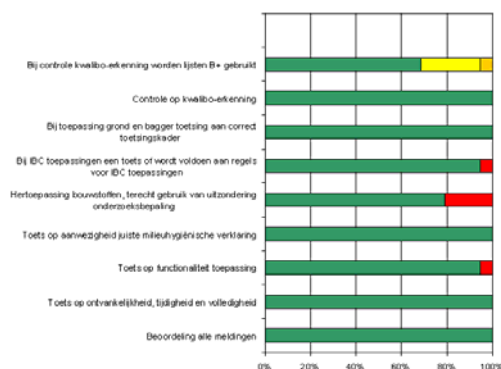
Beoordeling van meldingen – Gemeenten 20.000 – 50.000

Beoordeling van meldingen – Gemeenten 50.000 – 100.000

Beoordeling van meldingen – Gemeenten > 100.000

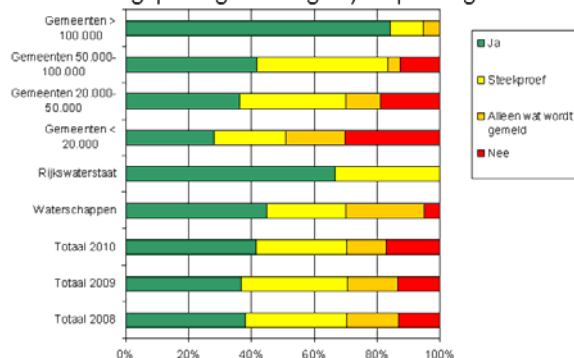
16. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een toets op ontvankelijkheid, tijdigheid en volledigheid?
- ja
- nee
17. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een toets op functionaliteit van de toepassing?
- ja
- nee
18. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in de aanwezigheid van de juiste milieuhygiënische verklaring?
- ja
- nee
19. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het de her-toepassing van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht betreft – een beoordeling of wordt voldaan aan de criteria daarvoor?
- ja
- nee
20. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het IBC-bouwstoffen betreft – een beoordeling of voldaan wordt aan de voorwaarden van de Regeling bodemkwaliteit?
- ja
- nee

21. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het grond en baggerspecie betreft – een beoordeling of wordt voldaan aan de eisen van het toepassingskader (generiek, gebiedspecifiek, grootschalige toepassing, verspreiden van baggerspecie)?
- ja
 - nee
22. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een controle op kwalibo-erkenning van de bij de melding betrokken bodemintermediairs, zoals monsternemers, laboratoria, etc.?
- ja
 - nee
23. Wordt bij de controle op de kwalibo-erkenning gebruik gemaakt van de lijsten die zijn gepubliceerd op de site van Bodem+?
- ja, bij elke melding gebeurt dat
 - ja, dat gebeurt steekproefsgewijs
 - ja, dat gebeurt af en toe
 - nee

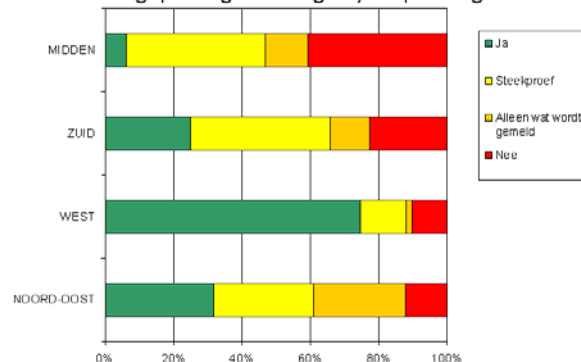
Toezicht en handhaving

24. Houdt uw organisatie structureel toezicht en controle op de toepassing van bouwstoffen, grond- en bagger binnen uw grondgebied? Dit geldt zowel voor de meldingsplichtige als de niet-meldingsplichtige toepassingen alsmede de illegale toepassingen.
- ja, wij houden structureel toezicht en controle op alle toepassingen in ons gebied
 - ja, steekproefsgewijs
 - ja, als er een melding is gedaan
 - nee

Houdt u structureel toezicht op alle ((niet)-meldingsplichtige en illegale) toepassingen?

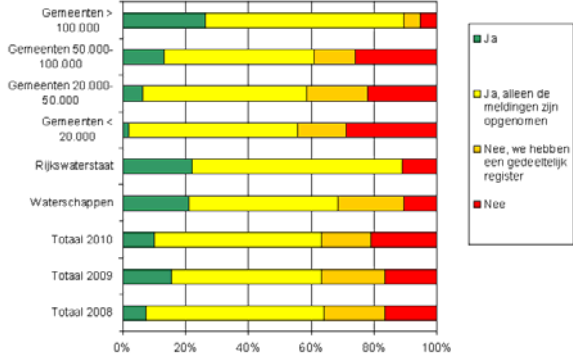

Houdt u structureel toezicht op alle ((niet)-meldingsplichtige en illegale) toepassingen?

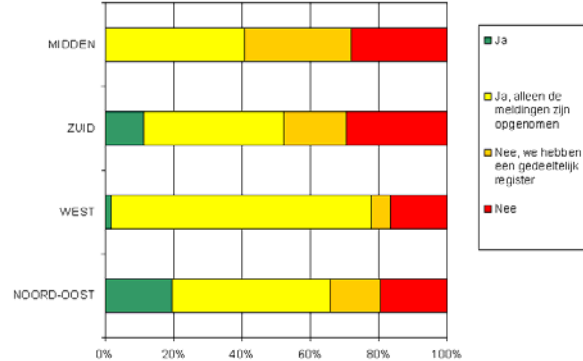

25. Heeft u een register met daarin opgenomen alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger die in uw gebied plaatsvinden?
- ja, daarin zijn alle (niet) meldingsplichtige toepassingen opgenomen
 - ja, alle meldingen zijn geregistreerd
 - nee, we hebben een gedeeltelijke registratie
 - nee, we hebben geen register

Heeft u een register met daarin alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

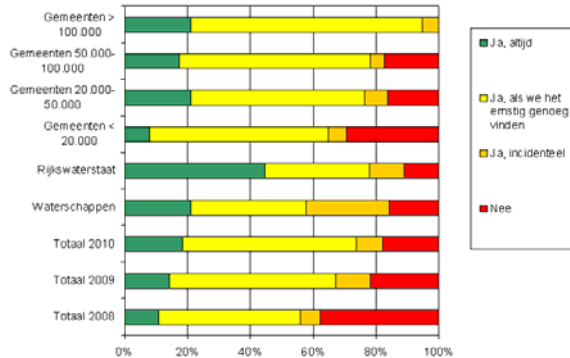
Heeft u een register met daarin alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

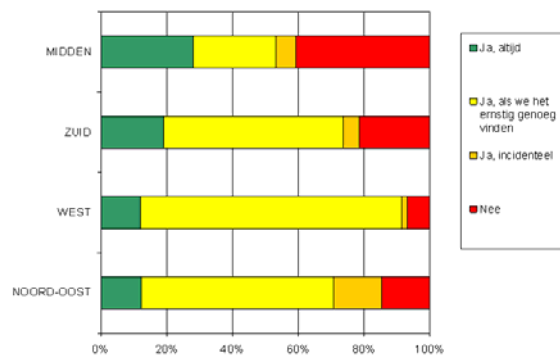
26. Als u overtredingen tegenkomt in de praktijk, meldt u deze dan bij het landelijk toezichtloket (www.VROM.nl/bodemsignaal of www.ivw.nl/bodemsignaal)?

- ja, altijd
- ja, als wij het ernstig genoeg vinden
- ja, incidenteel
- nee

Meldt u overtredingen bij het toezichtloket?

Meldt u overtredingen bij het toezichtloket?

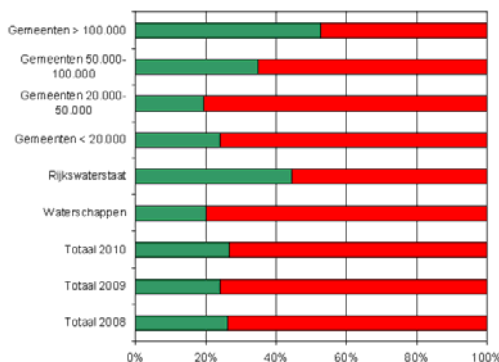

Verankering

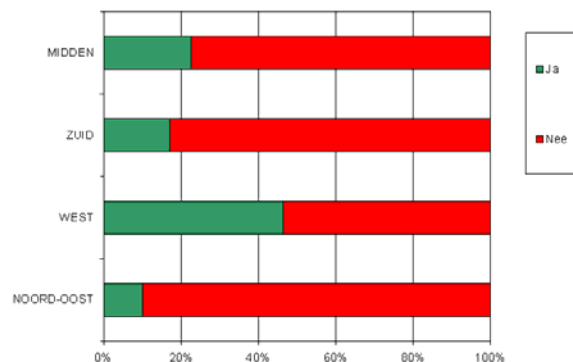
27. Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem, zoals bijvoorbeeld ISO 9000?

- ja
- nee

Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem?

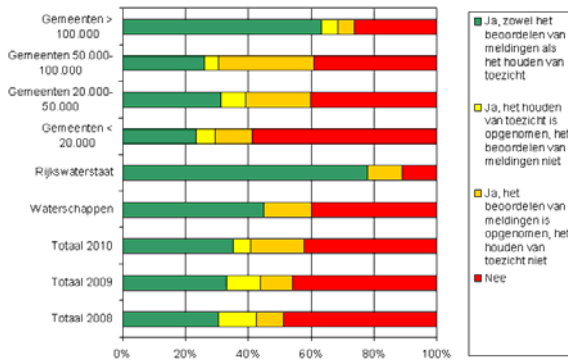
Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem?

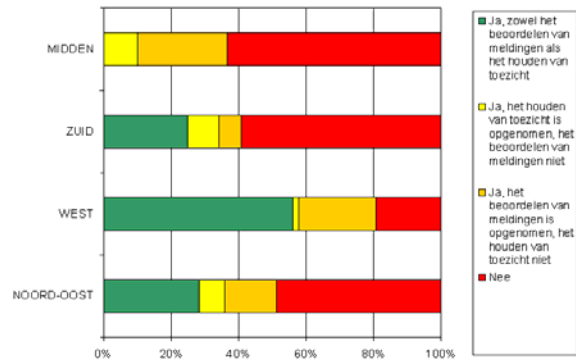
28. Heeft uw organisatie de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving in het kader van het Bbk opgenomen in het eigen kwaliteitssysteem, bijvoorbeeld in werkinstructies/checklisten?

- ja,
 - het behandelen van meldingen is opgenomen
 - het houden van toezicht en handhaving is opgenomen
- nee

Is het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving opgenomen in procedures?

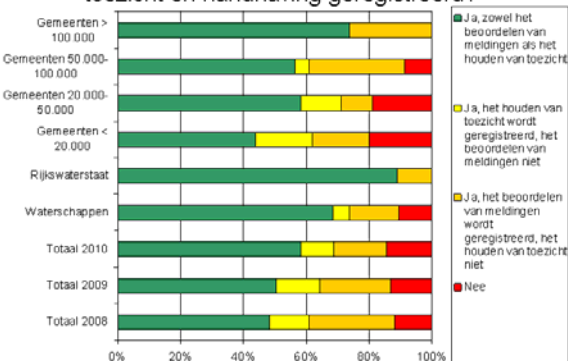
Is het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving opgenomen in procedures?

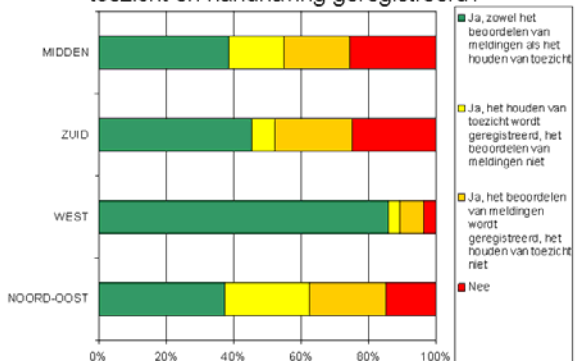
29. Wordt de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd (in een systeem of dossier)?

- ja,
 - het behandelen van meldingen wordt geregistreerd
 - het houden van toezicht en handhaving wordt geregistreerd
- nee

Wordt het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd?

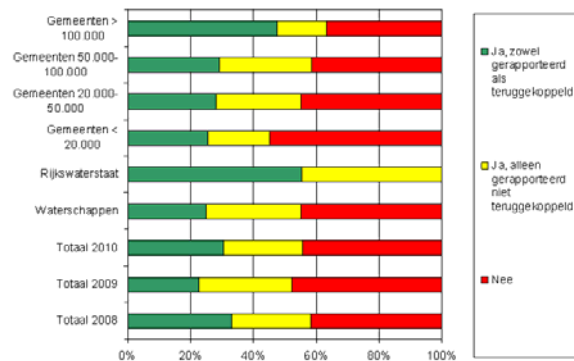
Wordt het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd?

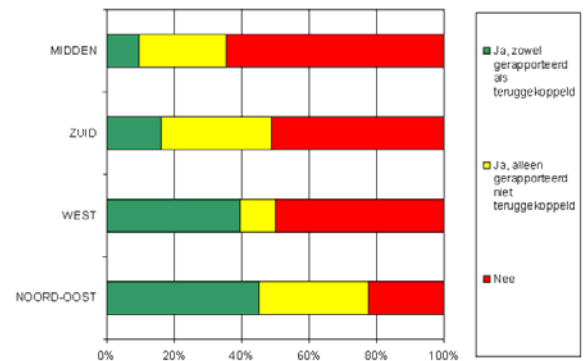
30. Worden de resultaten van de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving jaarlijks gerapporteerd en teruggekoppeld aan de het college van B&W of het dagelijks bestuur van het waterschap of de regionale directie van Rijkswaterstaat?

- ja, zowel gerapporteerd als teruggekoppeld
- ja, wel gerapporteerd, niet teruggekoppeld
- nee

Worden resultaten beoordelen meldingen en houden toezicht en handhaving aan het bestuur gerapporteerd en teruggekoppeld?

Worden resultaten beoordelen meldingen en houden toezicht en handhaving aan het bestuur gerapporteerd en teruggekoppeld?

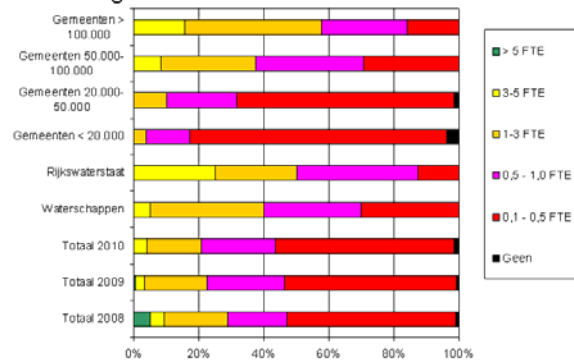

Middelen

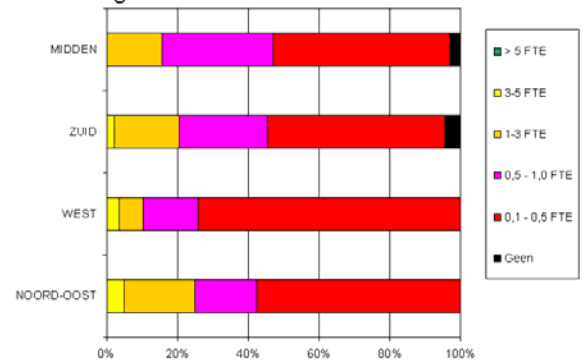
31. Hoeveel personen (uitgedrukt in Fte) zijn binnen uw organisatie daadwerkelijk bezig met de taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit inclusief de kwaliboreggeving uit hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit?

- > 5 Fte
- 3 - 5 Fte
- 1 - 2 Fte
- 0,5-1 Fte
- 0,1-0,5 Fte
- geen

Wat is de capaciteit in uw organisatie voor uw taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit?

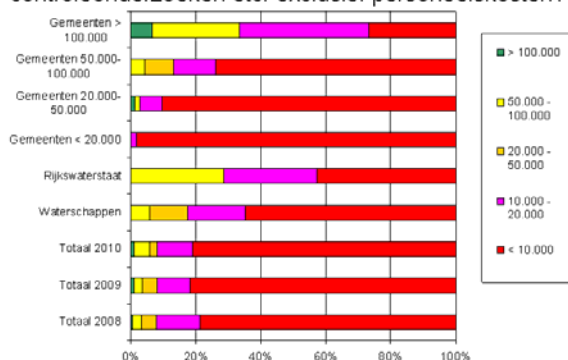
Wat is de capaciteit in uw organisatie voor uw taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit?

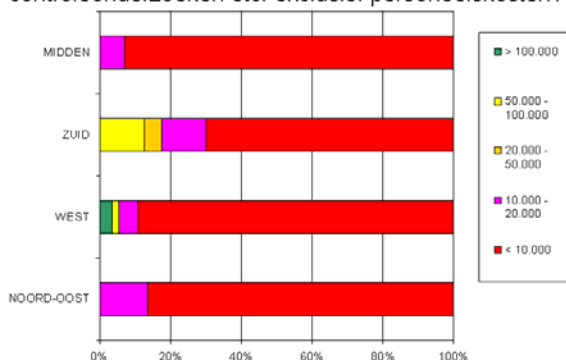
32. Hoe groot is daadwerkelijk uw handavingsbudget voor het Besluit bodemkwaliteit (voor o.a. verificatie, onderzoek, controle, monsters, excl. personeelskosten)?

- > 200.000 euro
- 100.000 – 200.000 euro
- 50.000 – 100.000 euro
- 20.000 – 50.000 euro
- 10.000 – 20.000 euro
- < 10.000 euro

Hoe groot is uw handavingsbudget voor controleonderzoeken etc. exclusief personeelskosten?

Hoe groot is uw handavingsbudget voor controleonderzoeken etc. exclusief personeelskosten?

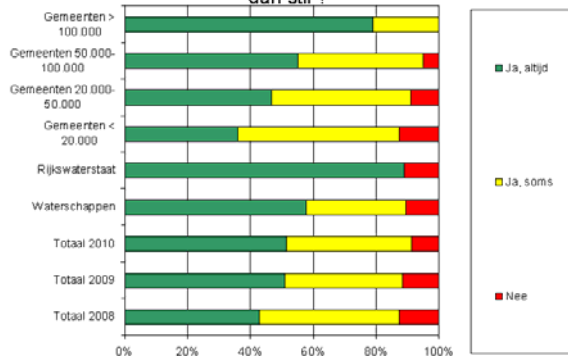

Resultaten

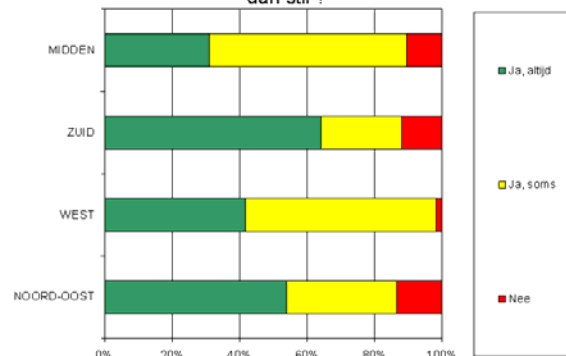
33. Als werkzaamheden worden uitgevoerd door een niet erkend bedrijf legt uw organisatie de werkzaamheden dan (al dan niet in samenwerking met de VROM-inspectie of de IVW) stil?

- ja, altijd
- ja, soms
- nee

Als u constateert dat werkzaamheden worden uitgevoerd zonder kwalibo-erkenning, legt u het werk (evt. in overleg met VI/IVW) dan stil ?

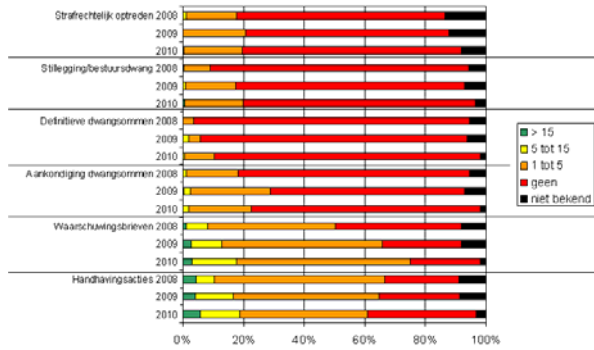
Als u constateert dat werkzaamheden worden uitgevoerd zonder kwalibo-erkenning, legt u het werk (evt. in overleg met VI/IVW) dan stil ?

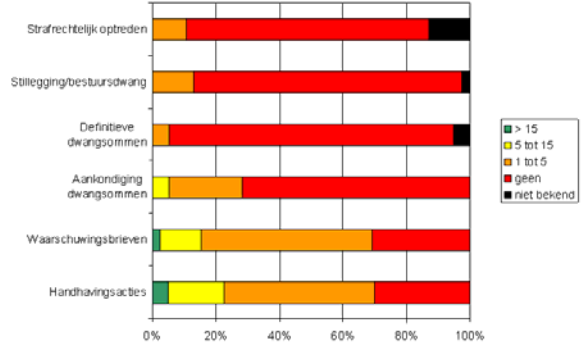
34. Hoeveel georganiseerde handavingsacties/optredens hebben er in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo plaats gevonden?

- > 15
- 5 - 15
- 1 - 5
- geen
- niet bekend

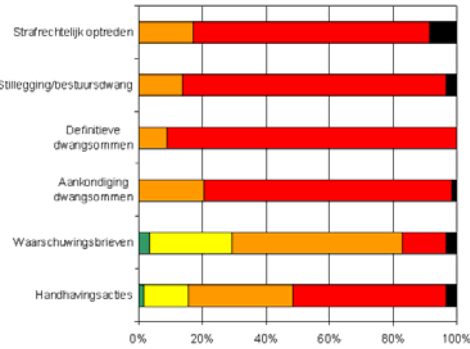
Handhavingsresultaten –
Totaal 2010- 2009 - 2008

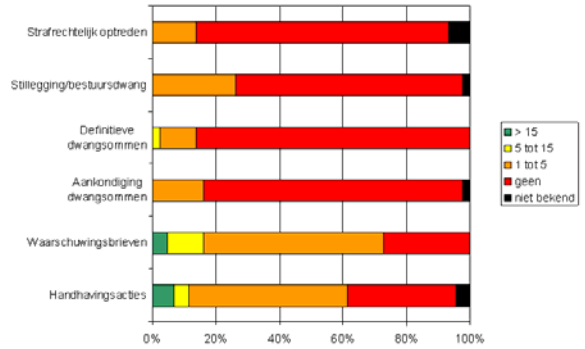
Handhavingsresultaten –
NOORD-OOST

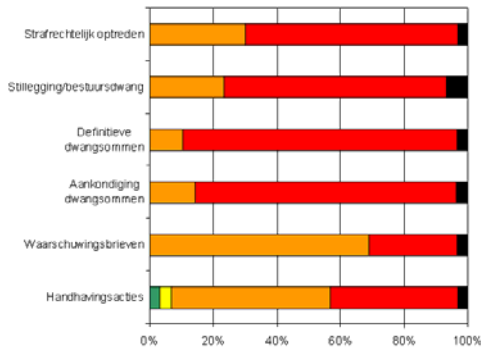
Handhavingsresultaten –
WEST

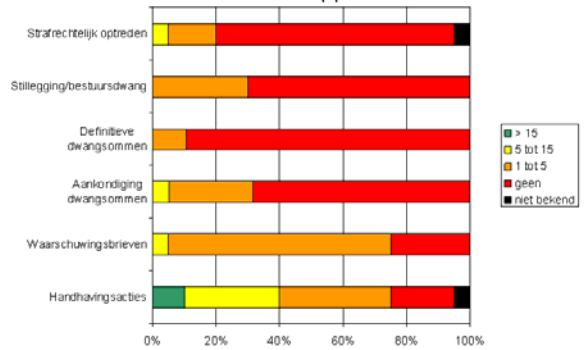
Handhavingsresultaten –
ZUID

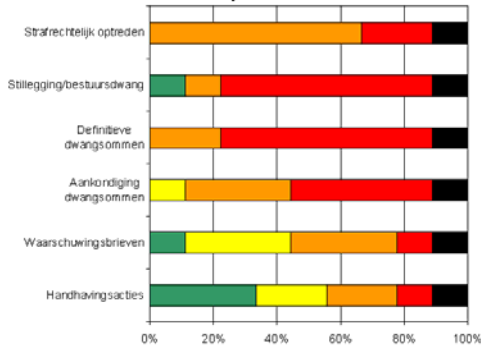
Handhavingsresultaten –
MIDDEN

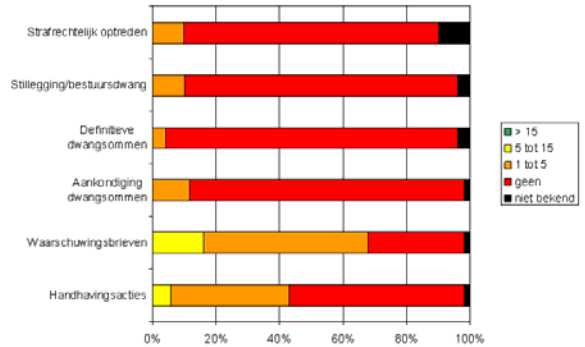
Handhavingsresultaten –
Waterschappen

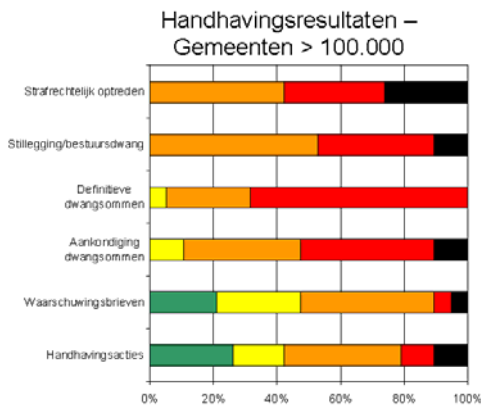
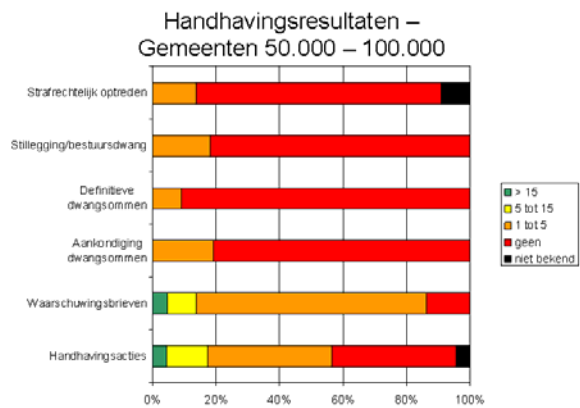
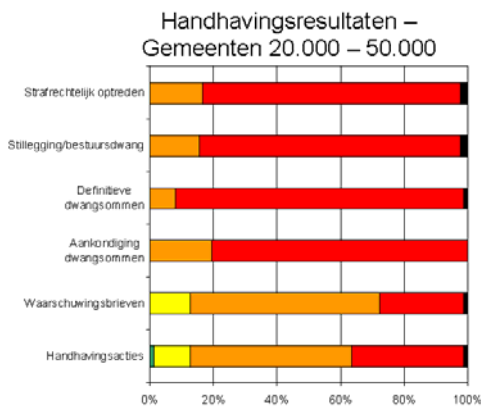

Handhavingsresultaten –
Rijkswaterstaat

Handhavingsresultaten –
Gemeenten < 20.000

35. Hoeveel waarschuwbrieven zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) gestuurd?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen
 - niet bekend
36. Hoeveel (aankondigingen) dwangsommen zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) gestuurd?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen
 - niet bekend
37. Hoeveel definitieve dwangsommen zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo jaarlijks in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) gestuurd?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen

- niet bekend
38. Hoeveel bestuursdwang (stillegging) is er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) uitgeoefend?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen
 - niet bekend
39. Hoeveel strafrechtelijke optredens zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) uitgevoerd?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen
 - niet bekend

Wij willen u bedanken voor het invullen van deze enquête. De resultaten zullen jaarlijks ingebracht worden in de monitoring van het Bbk. U treft de resultaten van deze enquête en de monitoringsrapportage in april 2010 aan op het kennisplein van de website www.Bodem+.nl.

Bijlage 2 FAQ's Kwalibo

1. Wat is de relatie tussen Kwalibo en het Besluit bodemkwaliteit?
2. Hoe kan ik controleren of een bodemintermediair voor een bepaalde werkzaamheid of kwaliteitsverklaring erkend is?
3. Het certificaat staat niet op de publicatielijst met erkende kwaliteitsverklaringen. Wat betekent dat?
4. Kan een bodemintermediair nog worden gecertificeerd voor een werkzaamheid die al verplicht onder erkenning moet worden uitgevoerd?
5. Mag een bodemintermediair die erkenning heeft aangevraagd, maar nog niet in de lijst van Bodem+ vermeld staat, wel werkzaamheden uitvoeren die onder de erkenningsplicht vallen?
6. Moet een vloeistofdichte vloer aangelegd worden door een gecertificeerde en erkende bodemintermediair?
7. Moet een bodemonderzoek in het kader van een aanvraag om een bouwvergunning door een erkende bodemintermediair worden uitgevoerd?
8. Moet het rapporteren van een bodemonderzoek ook door een erkende bodemintermediair worden uitgevoerd?
9. Dienen de milieukundige begeleiding en de uitvoering van de sanering van een bodemsanering altijd te worden uitgevoerd door voor de BRL SIKB 6000 (milieukundige begeleiding van bodemsanering) en BRL SIKB 7000 (uitvoering van bodemsanering) erkende bodemintermediairs?
10. Moet het aanbrengen van een isolatielaag (leeflaag of verharding) als saneringsmaatregel ook worden uitgevoerd door een voor de BRL SIKB 7000 erkend bodemintermediair?
11. Wanneer moet de milieukundig begeleider tijdens een sanering aanwezig zijn?
12. Mogen werkzaamheden worden uitbesteed of mensen of materiaal worden ingehuurd?
13. Hoe zit het met de erkenningsplicht bij het uitvoeren van asbestonderzoek (veldwerk of monsterneming bij partijkeuringen)?
14. Moet de analyse van asbest bij een milieuhygiënisch bodemonderzoek ook worden uitgevoerd door een erkend laboratorium?
15. Moet in de rapportage worden vastgelegd welke medewerkers de werkzaamheden hebben uitgevoerd?
16. Moet een handhaver die vanuit zijn functie een grondmonster neemt ook gecertificeerd en erkend zijn?
17. Zijn toezichthouders van gemeenten en provincies bevoegd om toezicht te houden op verplichtingen die bij of krachtens hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) zijn gesteld en zijn de toezichthouders bevoegd om inlichtingen te vorderen omtrent personen en bedrijven die een bodemsanering uitvoeren?
18. Moet je erkend zijn voor de bemonstering en analyse van waterbodems?
19. Moeten (onderhouds)baggerwerkzaamheden bij gehalten groter dan de interventiewaarden nog worden uitgevoerd conform kwalibo nu de Waterwet van kracht is?
20. In de protocollen 6003 en 7003 wordt gesproken dat bij een 'droge waterbodem' gewerkt moet worden conform de protocollen 6001 en 7001. Wat wordt verstaan onder een 'droge waterbodem'?
21. Aan welke voorwaarden moet voldaan worden bij ontwateren of bewerken van baggerspecie?
22. Moet ik in geval van samenvoegen van partijen grond en baggerspecie kwalibo-erkend zijn voor BRL9335 of BRL 7500?
23. Mag een BRL 9335 erkend bedrijf grove bestanddelen afzeven voor verbetering van de milieuhygiënische kwaliteit?
24. Moeten werkzaamheden altijd strikt conform het daarvoor geldende normdocument worden uitgevoerd?
25. Kunnen aannemer en milieukundig begeleider van een bodemsanering afkomstig zijn van dezelfde organisatie (dus geen functiescheiding)?

26. Moeten transporteurs/vervoerders van (verontreinigde) grond ook zijn gecertificeerd en erkend?
27. Moet een evaluatieverslag na uitvoering van een sanering opgemaakt worden door een erkend bedrijf? Zo ja, welke bepalingen overtreedt de opsteller van het rapport die niet erkend is?
28. Wat moet het bevoegd gezag doen als de milieukundige begeleiding van een bodemsanering (inclusief het opstellen van het evaluatieverslag) is uitgevoerd door een niet erkende bodemintermediair, maar het bevoegd gezag de indruk heeft dat het inhoudelijk wel klopt?
29. Hoe kan worden nagegaan of een rapportage van Bodemstaete is vervalst?
30. Hoe moet worden omgegaan met rapportages van frauduleuze bodemadviesbureaus?

Bijlage 3 FAQ's Bouwstoffen

1. Wat zijn bouwstoffen?
2. Wanneer krijg ik precies te maken met de regels voor bouwstoffen in het Besluit bodemkwaliteit?
3. Wat regelt het Besluit bodemkwaliteit allemaal op het gebied van bouwstoffen?
4. Wat verandert er ten opzichte van het Bouwstoffenbesluit?
5. Welke categorieën bouwstoffen kent het Besluit bodemkwaliteit?
6. Welke eisen stelt het Besluit bodemkwaliteit aan de kwaliteit van bouwstoffen?
7. Zijn er ook uitzonderingen op de verplichte kwaliteitsbepaling?
8. Welke parameters moeten worden onderzocht in bouwstoffen?
9. Wat is na 1 juli 2009 de sulfaatnorm voor bouwstoffen?
10. Hoe ga je binnen het Besluit bodemkwaliteit om met niet genormeerde parameters?
11. Wat wordt bedoeld met "het opnieuw toepassen van niet teerhoudend asfalt of asfaltbeton in wegverhardingen"?
12. Hoe moet je omgaan met restproducten natuursteen afkomstig van kleine bedrijven (Grafstenen) die als breuksteen (of steenslag) worden toegepast?
13. Onder welke voorwaarden mogen bouwstoffen worden toegepast?
14. Is het toegestaan om bedrijfsterreinen of woningbouwlocaties op te hogen met een bouwstof?
15. In het Bsb was het mogelijk om bouwstoffen binnen bepaalde kaders zonder onderzoek weer opnieuw toe te passen; de zogenaamde 'op of nabij' regeling. Kent het Besluit bodemkwaliteit een soortgelijke regeling?
16. Welke bewijsmiddelen (milieuhygiënische verklaringen) zijn er om de kwaliteit van een bouwstof aan te tonen?
17. Op welke wijze en wanneer moet de kwaliteit van een immobilisaat worden aangetoond?
18. In welke gevallen mag ik afvalstoffen ook als bouwstof gebruiken?
19. Wanneer moet ik bouwstoffen melden?
20. Waar moet ik mijn peilbuizen plaatsen voor de monitoring van de grondwaterkwaliteit bij IBC-werken?
21. Wat zijn de overgangsregels voor bouwstoffen?
22. Geldt het overgangsrecht voor werken nu voor individuele partijen of een geheel werk?
23. Blijft het overgangsrecht voor werken ook geldig nadat gebruik is gemaakt van de toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit in datzelfde werk?
24. Valt de toepassing van instrooirubber op kunstgrasvelden onder het Besluit bodemkwaliteit?
25. Wat is na 1 juli 2010 de norm voor minerale olie in kunstgrasstrooisel?
26. Om bepaalde sporttechnische eigenschappen (schokabsorptie) te realiseren worden ook mengsels van zand en rubbergranulaat als instrooisel toegepast. Vallen dergelijke toepassingen onder het Besluit bodemkwaliteit?
27. Wat betekent het als rubbergranulaat (of een mengsel daarvan) onder het Besluit bodemkwaliteit valt?
28. Wat zijn de milieu- en gezondheidsrisico's van rubbergranulaat van personen- en bedrijfsautobanden?
29. Waar moet ik aan voldoen als het toepassen van rubbergranulaat niet onder het Besluit bodemkwaliteit valt?
30. Vallen de toepassingen van bouwmetalen onder het Besluit bodemkwaliteit?
31. Waar moet ik aan voldoen zolang het toepassen van bouwmetalen niet onder het Besluit bodemkwaliteit valt?
32. Mag een gemeente of provincie de toepassing van bouwmetalen verbieden?
33. Zijn er oplossingen denkbaar om de emissie van bouwmetalen te beperken?

Bijlage 4 FAQ's Grond en bagger

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Algemeen en definities.

1. Wat is de definitie voor grond en voor baggerspecie?
2. Hoe zit het met toegestane percentages bodemvreemd materiaal?
3. Wat is het verschil tussen generiek en gebiedsspecifiek beleid?
4. Welke klassenindeling kent het Besluit bodemkwaliteit voor grond en baggerspecie?
5. Is een functiekaart verplicht? En wat zijn de consequenties bij het ontbreken van een functiekaart?
6. Door wie en hoe worden bodemkwaliteitskaarten en bodemfunctiekaarten vastgesteld?
7. Hoe ga ik om met terreinen die gemeentegrenzen overschrijden?
8. Wat is de reikwijdte van het verspreiden van baggerspecie?
9. Wat is de reikwijdte van het begrip tijdelijke uitname?
10. Mogen verschillende partijen grond en/of baggerspecie worden samengevoegd?
11. Wie is bevoegd gezag Bbk in aangewezen drogere oevergebieden?

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Milieuhygiënische verklaringen.

1. Welke bewijsmiddelen (milieuhygiënische verklaringen) zijn er om de kwaliteit van grond en baggerspecie aan te tonen?
2. Kan een partij baggerspecie op basis van een waterbodemonderzoek volgens de NVN/NEN 5720 worden toegepast op de landbodem?
3. Hoe lang is een (water)bodemonderzoek of partijkeuring geldig?
4. Met de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit is de maximale partijgrootte voor in-situ en ex-situ partijkeuringen gewijzigd van 2.000 ton naar 10.000 ton. Geldt deze partijgrootte in alle situaties?
5. Waarmee dient rekening te worden gehouden bij het indelen van een partij?
6. Is het mogelijk om binnen een gemeente deels gebruik te maken van de bestaande bodemkwaliteitskaart en voor een deel gebruik te maken van de mogelijkheden van het nieuwe Besluit bodemkwaliteit?
7. Gemeenten met een bodemkwaliteitskaart willen onderling de kaart als bewijsmiddel kunnen gebruiken voor toepassen van grond in een andere gemeente. Hoe kunnen ze elkaars bodemkwaliteitskaart formeel accepteren en dit regelen?

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Overgangsrecht.

1. Als een gemeente voorlopig de bestaande bodemkwaliteitskaart (conform de Vrijstellingsregeling) blijft hanteren, zijn de overige toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit dan niet van toepassing?
2. Mag ik de bodemkwaliteitskaart (conform de Vrijstellingsregeling grondverzet of Besluit bodemkwaliteit) gebruiken als bewijsmiddel voor toepassen in Bouwstoffenbesluit-werken en grootschalige toepassingen?
3. Welke regels gelden voor toepassing van grond en bagger van buiten een gemeente die op basis van het overgangsrecht voorlopig nog gebruik maakt van een bodemkwaliteitskaart op basis van de Vrijstellingsregeling grondverzet?
4. Geldt het overgangsrecht voor werken nu voor individuele partijen of een geheel werk?
5. Blijft het overgangsrecht voor werken ook geldig nadat gebruik is gemaakt van de toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit in datzelfde werk?

6. In het verleden is een geluidswal in het kader van het Bouwstoffenbesluit aangelegd. Dit werk was afgerond, maar nu willen we een uitbreiding doen. Kan de uitbreiding plaatsvinden als grootschalige toepassing?
7. Ik heb een partij grond onderzocht op het nieuwe stoffenpakket en wil deze gaan toepassen in een gemeente die nog gebruik maakt van een bodemkwaliteitskaart in kader van de Vrijstellingsregeling grondverzet. Waaraan toets ik de nieuwe stoffen?
8. Welke eisen gelden voor partijen grond of baggerspecie die worden toegepast in een werk onder het overgangsrecht van het Besluit bodemkwaliteit?
9. Mag een onder het Bouwstoffenbesluit uitgevoerde partijkeuring worden gebruikt bij een toepassing onder het Besluit bodemkwaliteit?

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Tijdelijke opslag.

1. Onder welke voorwaarden mag grond en baggerspecie worden opgeslagen?
2. Valt opslag van grond en baggerspecie die wordt afgevoerd naar een verwerker onder het Besluit bodemkwaliteit?
3. Wat is de relatie tussen het nuttig toepassen en tijdelijke opslag voorafgaand aan nuttige toepassing van grond en baggerspecie volgens het Besluit bodemkwaliteit met de milieuvergunning of algemene regels die de milieuvergunning vervangen (het Activiteitenbesluit of het Besluit landbouw)?
4. Hoe toets ik partijen grond of baggerspecie die tijdelijk worden opgeslagen in het kader van artikel 35 h of i van het Besluit bodemkwaliteit in gebieden die op basis van het overgangsrecht nog gebruik maken van een bodemkwaliteitskaart op basis van de Vrijstellingsregeling grondverzet?
5. Geldt voor de opslag van grond en baggerspecie ook een maximum van 20 gewichtsprocenten bodemvreemd materiaal?
6. Gelden er in of naast het Besluit bodemkwaliteit nog andere voorwaarden, bijvoorbeeld voor geluidshinder, voor de opslag van grond en bagger?
7. Welke regels gelden voor tijdelijke opslag en/of het toepassen van grond of baggerspecie op een verhardingslaag of bouwstof?
8. Een aannemer wil op een locatie gedurende een aantal jaar meerdere partijen grond opslaan. Niet altijd zal de kwaliteit en eindbestemming op voorhand bekend zijn. Kan de opslag van deze partijen plaatsvinden onder de algemene regels van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk)?

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Toetsings- en toepassingsregels.

1. Wat zijn nuttige en functionele toepassingen van grond en baggerspecie?
2. Hoe weet u welk beleid (overgangsrecht, generiek of gebiedsspecifiek) sinds 1 juli 2008 in een bepaalde gemeente geldt?
3. Hoe weet u welk beleid (overgangsrecht, generiek of gebiedsspecifiek) sinds inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit (1 juli 2008) in een bepaalde gemeente geldt?
4. Waarmee moet rekening worden gehouden bij toetsing van toepassing van grond in oppervlaktewater en vice versa?
5. Valt het egaliseren van een waterbodem onder het Besluit bodemkwaliteit?
6. Waaraan moet de kwaliteit van de leeflaag voldoen van een grootschalige toepassing ?
7. Hoe om te gaan met situaties waarin sprake is van heterogeniteit, bijvoorbeeld in geval van een bodemonderzoek? Hoe bepaal ik dan de gemiddelde kwaliteit?
8. Hoe dient in het generieke toetsingskader getoetst te worden indien voor de ontvangende bodem de maximale waarde industrie en/of de interventiewaarde wordt overschreden?
9. Hoe zit het nu precies met de toetsingsregel van de Achtergrondwaarden?

10. Hoe zit het met de toetsingsregel van de bodemkwaliteitsklasse Wonen voor de ontvangende (water)bodem?
11. Hoe dien je om te gaan bij de toetsing van meetwaarden beneden de rapportagegrens?
12. Moet bij de beoordeling van grond ten behoeve van een fabrikant-eigenverklaring, getoetst worden aan het k-waarde criterium uit artikel 3.5.1. eerste lid onder c. van de regeling bodemkwaliteit?

Bijlage 5 Indicatoren monitoring

Onderstaande beschrijvingen zijn overgenomen uit de rapportage van de nulmeting⁵. Voor 2009 en 2010 is in de tekst – voorzover beschikbaar – in rood aangegeven wat de aanvullingen zijn.

1. Milieu-incidenten a.g.v. toepassen bouwstoffen, grond en bagger binnen Bbk
Bron: media algemeen, Milieu-inspectie

In de jaren 80 van de vorige eeuw zijn een aantal bodemmilieu-incidenten aanleiding geweest voor nieuwe bodembeschermende wetgeving waaronder het Bsb. Voorbeelden van deze incidenten zijn bodemverontreinigingen in Lekkerkerk, het dempen van sloten met chemisch afval, het gebruik van verontreinigde baggerspecie, bodemverontreinigingen met cadmiumhoudende baggerspecie in Groningen en het gebruik van arseenhoudende baksteen in Nijmegen. Nog steeds heeft Nederland te maken met problemen uit het verleden toen er geen/nauwelijks milieu-eisen gesteld werden aan bouwstoffen bijv. wegen met asbeststof/Jarosietverhardingen of het gebruik van teer in asfalt. In deze indicator moet zichtbaar worden welke nieuwe toepassingen op de bodem achteraf risico blijken op te leveren voor mens en dier. Elke provincie/regionale milieu-inspectie wordt gevraagd het aantal nieuwe toepassingen te melden die aantoonbaar risico (extreme normoverschrijding) hebben opgeleverd, waardoor werk stilgelegd of materiaal verwijderd is, etc. Meegenomen kunnen worden het aantal meldingen van verontreinigingen bij het Toezichtloket (is ook een aparte indicator), meldingen bij misdaad anoniem, publiciteit in de (plaatselijke) media of actualiteitenrubrieken of resultaten van handhaving (extreme normoverschrijdingen).

Bevindingen:

In de nulmeting is geen bron gevonden waar systematisch alle incidenten met toepassen van bouwstoffen, grond en bagger worden bijgehouden. Mogelijk kan in de toekomst per provincie informatie beschikbaar komen.

In tegenstelling tot de jaren tachtig van de twintigste eeuw, is de indruk dat het aantal nieuwe echte milieu-incidenten zeer beperkt is. De afgelopen jaren zijn er wel problemen geweest bij het toepassen van staalslakken in dikke pakketten in stilstaand water, problemen met zuurstofvermindering bij toepassing van organische afvalstoffen in water en ook enkele incidenten met asbesthoudende granulaten. Het sinds de jaren tachtig aangescherpte overheidsbeleid uitmondend o.a. in het Bsb en Bbk heeft op basis van beschikbare data over incidenten haar doel bereikt.

Slechts weinig nieuwe milieu-incidenten.

In ieder geval is melding gemaakt van incident in Ommen, N36

⁵ Nulmeting Besluit bodemkwaliteit (Bbk), nulmeting 2007 t.a.v. relevante indicatoren, concept-eindrapport, Van Ruiten en Schreurs, december 2008

2. Meldingen milieuproblemen bij toezichtloket in relatie tot Bbk
Bron: Toezichtloket

VROM-inspecties hebben gezamenlijk een digitaal toezichtloket geopend om hun taken voor Kwalibo beter te kunnen uitoefenen. Bij dit loket kunnen andere overheden, intermediairs en derden melding maken van vastgestelde overtredingen. De meldingen zijn niet anoniem. Anonieme meldingen gaan via "misdad anoniem". In 2008 zijn tot 12 december bij het toezichtloket 292 signalen ingediend, waarvan 33 voor TVW (oppervlaktewater). Er is voor 2008 nog geen uitsplitsing naar onderwerp beschikbaar.

Door VROM-inspecties wordt begin 2009 een overzicht gemaakt van aantal en aard van de signalen ontvangen door het loket.

Ca. 300 meldingen in 2008. 377 meldingen in 2009. Toevoegen meldingen in 2010

3. Gestorte hoeveelheid bouwstoffen

Bron: Werkgroep Afvalregistratie; Afvalverwerking in Nederland 2008

Om een beeld te krijgen van de mate van hergebruik is de gestorte hoeveelheid belangrijk. Voor baggerspecie was de jaarlijkse enquête van de Unie van Waterschappen belangrijk. Deze wordt echter niet gecontinueerd. Bij het verwerken van de cijfers over baggerspecie moet rekening gehouden worden dat het ontdiepen van putten niet gezien wordt als storten. Voor secundaire grondstoffen wordt aangenomen dat als het Bbk zou leiden tot meer storten, de aanbieders van secundaire grondstoffen dit zelf zullen aangeven (piepfunctie).

De belangrijkste bron voor gestorte hoeveelheden is de Vereniging van Afvalverwerkers en de jaarlijkse rapportage van de Werkgroep Registratie Afvalstoffen. Soms is er enige onduidelijkheid over secundaire grondstoffen die functioneel in een deponie worden toegepast, bijv. steunwallen, tijdelijke wegen, etc.

Tabel: Overzicht gestorte inerte materialen in mln ton

	2005	2006	2007	2008	2009
AVI-afval	0.83	0.101	0.122	0.130	0.088
Bouw- en sloopafval	0,467	0,378	0,253	0,273	0.340

4. Stagnatie afzet secundaire bulkgrondstoffen

Bron: Platform Bodemkwaliteit

Vooralsnog is ervan uitgegaan dat niet zoals in het verleden jaarlijks alle bulk secundaire grondstoffen worden gemonitord ten aanzien van Productie, Afzet en Voorraadmutatie. Wel kunnen branches van secundaire grondstoffenproducenten jaarlijks melden of door het Bbk er afzetstagnaties zijn ontstaan die leiden tot extra voorraadvorming. Ook hier is sprake van een piepfunctie. Op dit moment is het hergebruikpercentage zeer hoog (meer dan 95%). Jaarlijks zal samen met de belangrijkste branches een inschatting gemaakt worden of dit percentage verandert.

Het percentage is afhankelijk van welke secundaire grondstoffen worden meegenomen in het overzicht. Voorgesteld wordt dat het percentage niet-hergebruik (dat kan zijn storten of voorraadvorming) wordt genomen van de branches die aangeven problemen te hebben met het Bbk. Bij het indexcijfer zal rekening gehouden worden met de voorraadvorming door normale marktwerking.

Mede door hoge storttarieven en actief hergebruiksbeleid in Nederland wordt er nauwelijks gestort. (zie tabel indicator 3: BSA ca. 0,3 mln ton in 2007). Grond en Bagger: In 2009 heeft zich alleen stagnatie voorgedaan bij de afzet van grond en bagger voor toepassing in diepe plassen. Bij de BOG / SGUG is niet bekend of de betreffende partijen grond en bagger elders zijn toegepast en om welke hoeveelheden het gaat. Voor zover bekend zijn in 2009 en 2010 geen partijen grond en baggerspecie die voldoen aan de eisen van het Bbk gestort op stortplaatsen

5. IBC-werken bouwstoffen

Bron: De informatie over IBC werken komt bij Bodem+ beschikbaar via de meldingen

Bouwstoffen van catg.N2 of de bijzonder categorie (BC) en grond van de kwaliteit catg.2 waren binnen het kader van het Bouwstoffenbesluit toepasbaar in IBC-werken. Onder het Bbk is de IBC-toepassing beperkt tot de “catg. N2” bouwstoffen. De BC vervalt en toepassing van grond of bagger in IBC-werken is niet meer toegestaan. Ook zijn IBC-werken in oppervlaktewater niet meer toegestaan. De N2-bouwstof is binnen het Bsb-kader een categorie gebaseerd op de immissie, daarbij wordt rekening gehouden met de toepassingshoogte. Onder het Bbk-kader spreekt men van een IBC-bouwstof waarvan het uitloogniveau gebaseerd is op de emissie, zonder rekening te houden met toepassingshoogte. De N2 bouwstof is dus niet 1 op 1 vergelijkbaar met de IBC-bouwstof. Voor de monitoring van het Bbk zijn het aantal en de omvang van IBC-werken van belang. Het aantal IBC-werken voor N2-bouwstoffen wordt anno 2007 geschat op enkele tientallen. Het betreft onder andere het toepassen van AVI-bodemassen, deel van immobilisaten, verontreinigde grond en E-vliegias.

a. Meldingen

Bron: Meldpunt Bodem+

Het aantal meldingen van IBC werken/bouwstoffen geeft aan hoeveel werken waar en met welke bouwstof worden gerealiseerd.

In 2008 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 22 partijen IBC-bouwstoffen met een totale omvang van ruim 1,1 mln ton aan meldingen ontvangen. **In 2009 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 39 partijen IBC-bouwstoffen met een totale omvang van ruim 1,3 mln ton aan meldingen ontvangen. In 2010 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 32 partijen met een totale omvang van ruim 1,3 mln ton aan meldingen ontvangen.**

Meldingen IBC-werken onder het Bbk 2008: totaal 22 meldingen, waarvan 11 bodemas, 2 waterbouwstenen voor GWW, 2 immobilisaat, 4 zand en 3 overige. Meldingen IBC-werken onder het bbk 2009: totaal 39 meldingen, waarvan 18 bodemas, 8 immobilisaat, 4 recyclinggranulaat, 3 waterbouwstenen voor GWW, 2 LD mengsels, 2 zand, 1 ELO staalslak en 1 steenachtig product van scheidingsinstallaties. Meldingen IBC-werken onder het bbk 2010: totaal 36 meldingen, waarvan 19 AVI-bodemas, 1 immobilisaat, 1 E-bodemas, 1 recycled grind, 2 grond, 1 lava, 3 steenachtig product van scheidingsinstallaties, 2 recyclinggranulaten, 3 waterbouwstenen en 3 zand.

b. Hoeveelheid

Bron: Meldingen Bodem+

De hoeveelheid in IBC-werken verwerkte bouwstof geeft aan de verhouding tot de hoeveelheid N-bouwstof en in welke mate behoefte is aan dergelijke werken. Streven is bouwstoffen toe te passen zonder dure en gevoelige IBC-maatregelen.

In 2008 is in 11 meldingen voor AVI-bodemas in totaal ruim 1,1 mln ton toegepast. De toepassing van waterbouwstenen betreft 167.000 ton. Niet duidelijk is of de laatste onder IBC-maatregelen zijn toegepast. Er is 14.000 ton zand uit dynamische wingebieden gemeld en 1 melding mijnsteen van 260.700 ton.

Totaal gemeld 2008 ca. 1,1 mln ton in IBC-werken*
Totaal gemeld 2009 ca. 1,3 mln ton in IBC-werken*
Totaal gemeld 2010 ca. 1,9 mln ton in IBC-werken*

c. Gebruik gelijkwaardigheidsverklaring
Bron: Meldpunt Bodem+

Binnen het Bbk zijn alternatieven voor de IBC maatregelen mogelijk. Er dient dan een gelijkwaardigheidsverklaring te worden aangeboden, te vergelijken met een niet-standaard toepassing onder Bsb kader. Een daartoe ingestelde technische commissie beoordeelt of de alternatieve IBC maatregel voldoet. Het aantal gelijkwaardigheidsverklaringen is een maat voor de behoefte aan een alternatieve aanpak. Goedgekeurde alternatieven worden gepubliceerd op de website van Bodem+ en zijn als standaard IBC maatregel voor iedereen beschikbaar. In 2008 is er één in procedure.

In 2008 is er 1 gelijkwaardigheidsverklaring in procedure
In 2009 is er 1 gelijkwaardigheidsverklaring afgegeven en weinig helpdeskvragen
In 2010 is er 1 gelijkwaardigheidsverklaring afgegeven

6. Hergebruik bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht
Bron: meldpunt Bodem+

Artikel 29.1d staat toe dat bouwstoffen die niet van eigenaar veranderen hergebruikt mogen worden zonder kwaliteitsverklaring (keuring). Deze vrijstelling is een vervanging van het artikel in het Bsb waar hergebruik binnen eenzelfde project zonder keuring mocht plaatsvinden, dit is komen te vervallen. De toepassingen zonder verandering van eigenaar zijn wel meldingsplichtig. Indien op voorhand vanuit kennis van of organoleptische waarneming het vermoeden bestaat dat deze bouwstof niet voldoet aan de eisen in het Bbk, dan dient de bouwstof te worden gekeurd. De vrijstelling is alleen van toepassing op bouwstoffen, niet op grond of baggerspecie. De monitoring van deze vrijstelling is met name van belang omdat dit een mogelijke vluchtroute is mindere kwaliteit bouwstoffen toe te passen. Vanaf 1 juli 2008 via centraal meldsysteem verplicht. In totaal 57 meldingen.

In 2008 zijn er 57 meldingen zonder eigendomsoverdracht
In 2009 zijn er 197 meldingen zonder eigendomsoverdracht
In 2010 zijn er 193 meldingen zonder eigendomsoverdracht

7. Gestorte hoeveelheid grond & bagger
Bron: Werkgroep Afvalregistratie; Afvalverwerking in Nederland 2008

* In 2008 nog overgangsbeleid, dus hoefde niet alles gemeld te worden bij centraal meldsysteem; geen volledig beeld.
* In 2009 nog overgangsbeleid, dus hoefde niet alles gemeld te worden bij centraal meldsysteem; geen volledig beeld.
* In 2010 nog overgangsbeleid, dus hoefde niet alles gemeld te worden bij centraal meldsysteem; geen volledig beeld.

Uit de WAR-publicatie blijkt dat in 2006 circa 0,7 en in 2007 circa 1,3 mln ton grond (inclusief grondreinigingsresidu) is gestort, zowel gevaarlijk als niet gevaarlijk. In 2008 is het 1,2 mln ton. Er zijn geen cijfers over de gestorte hoeveelheid bagger. De enquête voorheen door Unie van Waterschappen is stopgezet.

In 2007 ca. 1.3 mln ton gestort
In 2008 ca. 1,2 mln ton gestort
In 2009 ca. 0.8 mln ton gestort

8. Gesaneerde locaties

Bron: Jaarverslag Bodemsanering 2006 - (2007)

Deze indicator heeft niet tot doel om een diepgaande analyse te doen van de voortgang van saneringen van water en landbodem. Het Bbk en de daarin opgenomen veranderingen, bijvoorbeeld stoffenpakket, normstelling, gebiedsspecifieke aanpak en grootschalige werken, kan echter wel positieve of negatieve gevolgen hebben bij het wegwerken in de achterstand van saneringen. Zijn door het Bbk meer saneringen aangepakt omdat het betaalbaarder is geworden? Zijn bepaalde saneringslocaties geen saneringslocaties meer omdat ze voldoen aan de normen?

Aan verantwoordelijken voor de voortgang van saneringen kan in de toekomst worden gevraagd een inschatting te maken hoeveel procent van de bekende saneringslocaties 2007 nog gesaneerd moeten worden. Het saneringsbeleid wordt vormgegeven door provincies en waterschappen. Aan hen zal gevraagd worden hoe de stand van zaken is. Het Jaarverslag Bodemsanering 2006 geeft reeds een goed beeld van de saneringsmarkt. In 2005 was 13% van de potentiële saneringslocaties volgens Wbb. gesaneerd.

In 2007 kan grond vrijkomen bij sanering (2006 ca. 4,5 mln ton). Ruim 1 mln ton naar reinigen; in 2007 bijna 2 mln ton. In 2007 is bijna 2 mln ton gereinigd.

	2004	2005	2006	2007
• Aantal saneringslocaties (ca.)	1.200	1.450	1.500	1.645
• Volume gesaneerd		2,3 mln m ³	3,2 mln m ³	3,3 mln m ³
• Uitgaven in mln euro's	250	400	460	ca. 385
• % gesaneerd van werkvoorraad volgens Wbb.	n.b.	13%		

Aan de waterschappen kan gevraagd worden of er ook data komen over waterbodemsanering. De effecten van het Bbk op het waterbodemsaneringsprogramma vallen waarschijnlijk volledige weg tegen de effecten van het nieuwe toetsingskader onder de Waterwet. Uit gegevens van de NVPG blijkt dat reinigen waterbodems in 2005 ca. 157.000 m³ was, in 2006 en 2007 ca. 450.000 m³ en in 2008 maar 39.000 m³.

In 2007 1645 saneringslocaties en 3,3 mln m³ waterbodems, waarvan ruim 1 mln m³ gereinigd en in 2008 ca. 39.000 m³ gereinigdgesaneerd en bijna 2 mln ton gereinigd.
Geen aanvullende info per 10-03-2010

9. Hergebruik grond en bagger

a. Gereinigde grond en baggerspecie

Bron: NVPG

De afgelopen tien jaar is door de NVPG (Nederlandse Vereniging van Procesmatige Grondreinigers) jaarlijks een overzicht beschikbaar gesteld van de gereinigde hoeveelheid grond en bagger. Er is een opsplitsing gemaakt naar herkomst en naar verwerkingstechnologie.

Aan de NVPG zal gevraagd worden een historisch overzicht te geven vanaf 2004 en dit jaarlijks te updaten. Tevens zal hen gevraagd worden een schatting te geven van het gezamenlijke jaarlijkse marktaandeel van de leden van de NVPG.

	in tonnen				
	2004	2005	2006	2007	2008
• Leden NVPG					
• Thermisch Nederland (T1)	615.000	600.000	641.000	428.000	320.000*
• Extractief Nederland (E)	916.000	908.000	948.000	ca. 10% lager	toename
• Biologisch Nederland (B)	221.000	225.000	128.000	gelijk	
• Totaal grondreiniging Nederland T + E + B	1,8 mln	1,8 mln	1,8 mln	daling ca. 10%	2,5 mln **
• Immobilisatie		98.000	105.000	86.000	24.000
• Waterbodems in m ³	162.000	157.000	451.000	451.000	39.000
• Thermisch buitenland T2	110.000	152.000	156.000	ca.300.000	295.000
• Immobiliseren van grond					
• (Partieel) reinigen					
- sorteerzeefzand		201.649	231.819	4.200	95.232
- RKGV-materiaal		235.322	240.929	532.000	187.000
• Gereinigd bij participaties					
- grond extractief		405.945	362.165		
- grond biologisch		42.000	46.000		
Marktaandeel NVPG	?	?	?		

Indexcijfer is berekend op totaal gereinigde grond 1,8 + reiniging door bedrijven waarin NVPG-leden participeren. Aangenomen is dat bij niet NVPG-leden de ontwikkelingen hetzelfde zijn. Over 2007 cijfers door Bodem+ gerapporteerd. De hoeveelheid gereinigde baggerspecie is in 2006 en 2007 heel sterk gestegen en in 2008 drastisch gedaald. Bij de NVPG zal nagegaan worden wat de oorzaken zijn en of de trendbreuk zich voortzet.

**Procesmatig gereinigde grond in Nederland in 2007 ca. 2 mln ton. T.o.v. vorige jaren is dit een daling van ca. 10%. In 2008 weer op niveau 2005/2006, namelijk ca. 2,5 mln ton. In 2008 slechts 39.000 m³ waterbodems gereinigd.
Geen aanvullende gegevens per 10-03-2010**

b. Immobilisatie

Bron: CIM

Aan het CIM (Centrum voor Immobilisatie) kan jaarlijks gevraagd worden naar het aantal projecten of de hoeveelheid geïmmobiliseerd. Mochten deze gegevens niet beschikbaar zijn dan kan gebruik gemaakt worden van de jaarlijkse rapportage van de NVPG.

Door de 12 bij de NVPG aangesloten bedrijven werd in 2005 circa 88.000 ton grond geïmmobiliseerd en in 2006 circa 47.000 ton. Slibscheiding, immobilisatie/waterbodems was in 2005 circa 69.000 m³ en in 2006 circa 62.000 m³.

Door bedrijven waarin NVPG-leden participeren werd in 2005 circa 10.247 ton, in 2006 circa 57.900 ton en in 2007 circa 86.000 ton geïmmobiliseerd. In 2008 was door NVPG-leden minder geïmmobiliseerd, nl. ca. 25.000 ton. De NVPG heeft geen 100% dekking.

* Deel thermisch te reinigen grond in opslag genomen.

** Inclusief participaties. Met uitzondering van 2007 jaarlijks ongeveer gelijk 2,3 à 2,5 mln ton.

**Van 2006 t/m 2008 gemiddeld ruim 50.000 ton geïmmobiliseerd door NVPG-bedrijven.
Geen aanvullende gegevens per 10-03-2010**

10. Hergebruik tarragrond op landbouwpercelen
Bron: Tarraproductanten, suikerbieten en aardappelen

In het verleden kwam jaarlijks circa 1 mln tarragrond vrij. De industrie heeft veel inspanningen gedaan om het volume terug te brengen. In 2007 was de hoeveelheid tarragrond van de suikerbietenindustrie 320.000 ton. Hiervan ging 60.000 ton naar landbouwgrond.

Aanbod in 2007 ca. 1 mln ton. In 2007 ca. 20% tarragrond van suikerbieten naar landbouwgrond. Geen aanvullende gegevens per 10-03-2010

11. Afzet via grondbanken
Bron: BOG jaarverslagen

In Nederland zijn een groot aantal regionale grondbanken. De grootste grondbanken zijn georganiseerd in de BOG (Branche Organisatie Grondbanken). Jaarlijks rapporteert de BOG het volume dat via de leden van de BOG wordt afgezet. In 2004 was het 8,5 mln ton. Aan de BOG zal ook in de toekomst gevraagd worden de jaarlijkse afzetcijfers te verstrekken (zie Jaarverslag) en een inschatting van de ontwikkeling van het marktaandeel van de BOG. Op deze wijze kan een indexcijfer berekend worden wat via grondbanken in Nederland wordt afgezet. Ook zal aan de BOG gevraagd worden jaarlijks zeer beknopt te rapporteren de vermoedelijke oorzaken van veranderingen in afzetvolume. Uit het Jaarverslagen van de Brancheorganisatie Grondbanken blijkt dat in 2005 de BOG 13 leden heeft en 9 mln ton is afgezet. In 2006 eveneens 9 mln ton en in 2007 en 2008 is door leden van de BOG 8 mln hergebruikte grond ingeleverd, waarvan ca. 40% met erkende kwaliteitsverklaring. Naar verwachting (januari 2010) is de afzet via grondbanken aangesloten bij de BOG in 2009 ca. 7 – 8 mln ton. Niet alle grondbanken zijn aangesloten bij de BOG.

De afgelopen jaren gaat gemiddeld ca. 8-10 mln ton per jaar via de grondbanken.

12. Afzet schone grond

Schone grond, of meer formeel “achtergrondwaarde grond en baggerspecie”, is het meest kritische materiaal daar dit vrij toepasbaar is en alle functies mag vervullen. De monitoring van hoeveelheid en aantal projecten geeft inzicht in de mate waarin deze toepassing bekend zijn bij de bevoegd gezag. De toepassing van schone grond behoeft in kader van het Bsb niet te worden gemeld. Het melden van toepassen van schone grond wordt in praktijk als onnodige last gezien en het is dan ook opgenomen in de lijst van knelpunten.

- a. Hoeveelheid

Bron: Via de meldingen bij Bodem+ en informatie vanuit de grondbanken (indicator 11) en (ophoog)zandwinnaars kan een inschatting worden gemaakt van de hoeveelheid schone grond die jaarlijks wordt toegepast.

Door zandwinners wordt jaarlijks tientallen miljoenen tonnen zand gewonnen, onder andere uit de Noordzee, en afgezet in ophogingen en aanvullingen. Daarnaast komt schone grond vrij bij werkzaamheden "werk-met-werk".

In Nederland werd en wordt veel schone grond direct toegepast. Dit komt door het zeer grote aantal grondverzetprojecten en omdat bij sommige grote werken het grondverzet enorm is. In het verleden zijn er schattingen geweest op basis van historisch onderzoek.

Een deel van de schone grond gaat via grondbanken. Buiten de grondbanken om wordt ook schone grond ook direct toegepast. In het verleden is nooit grond geregistreerd die in hetzelfde werk is toegepast. Schone grond naar een werk-met-werk wordt geschat op 10 mln ton per jaar. Een exacte hoeveelheid is gelet op het zeer groot aantal grondverzetprojecten niet te meten. Vaak kunnen deskundigen in de grondsector (o.a. SGUG) een inschatting maken of er sprake is van een verandering. (Indicator 10.a.) Naar verwachting (januari 2010) is in 2009 ruim 3 mln ton schone c.q. AW grond afgezet via de grondbanken aangesloten bij de BOG

In Nederland worden tientallen miljoenen tonnen ophoogzand gewonnen, deels afkomstig uit de Noordzee en circa 10 mln ton werk-met-werk.

b. Projecten (meldingen)

Bron: Meldpunt bodemkwaliteit

Monitoring van de afzet van schone grond kan deels plaatsvinden op basis van de meldingen van projecten bij het Meldpunt bodemkwaliteit. Deels Deze meldingen zijn niet volledig omdat schone grond (formeel achterwaarde grond!) tot 50 m³ niet meldingsplichtig is. Toepassingen < 50 m³ worden dus niet meegenomen.

Meldingen op landbodems zijn niet volledig onder andere door het overgangsbeleid en doordat kleinere hoeveelheden niet gemeld worden.

In 2008 962 meldingen

In 2009 2734 meldingen

In 2010 3386 meldingen

13. Omvang baggerwerkzaamheden

a. Hoeveelheid

Bron: Voorheen enquête Unie van Waterschappen/PMT + RWS

De belangrijkste aanbieders van baggerspecie zijn Rijkswaterstaat (zoute en zoete baggerspecie), provincies, waterschappen en gemeenten. De kwantitatieve cijfers over bagger(species) worden altijd vertroebeld door zeer grote spreiding in het vochtpercentage en het percentage organische bestanddelen. Gemeten wordt veelal in m³.

De Unie van Waterschappen laat een jaarlijkse enquête uitvoeren, de PMT enquête (waternet). Deze indicator zal vooral gebaseerd zijn op deze enquête waar het de afzet betreft van gerijpte baggerspecie afkomstig uit depots.

Hier wordt dus niet meegenomen zoute baggerspecie vrijkomend voor de kust en baggerspecie toegepast in putten en in grootschalige werken. (Rapportage RWS). Deze enquête is stopgezet. Daarom is het niet zinvol om historische cijfers te rapporteren. In de monitoring kan aan diverse betrokkenen hun inschatting worden gevraagd over de afzet van baggerspecie. Wel wordt door NVPG jaarlijks gerapporteerd hoeveel bagger er is gereinigd. In 2005 was dit 157.000 m³ en in 2006 en 2007 circa 451.000 m³. De hoeveelheid is in 2008 gedaald tot 39.000 ton. Door Rijkswaterstaat zijn cijfers beschikbaar gesteld over zandscheiding uit baggerspecie, met name slufteer en kleine hoeveelheid Averij-haven. Het betreft met name zoute baggerspecie. In 2006 zandscheiding totaal 208.000 m³ en in 2007 totaal 506.000 m³.

Slecht zicht op omvang baggervolume. In 2007 ca. 450.000 m³ gereinigd, in 2008 ca. 39.000 m³.

Geen aanvullende gegevens beschikbaar per 10-03-2010

b. Budget

Bron: Begroting Rijkswaterstaat? of Unie van Waterschappen

Aangezien de PMT-enquête is gestopt, zijn er geen betrouwbare cijfers over hoeveelheden baggerspecie. Daarom is een indicator opgenomen om te kijken wat de budgetten zijn voor baggeren. In de nulmeting is geen bron gevonden met een overzicht van het baggerbudget. In de monitoring kan hier nogmaals naar gezocht worden. Dit wordt wel lastig want het betreft merendeels projectfinanciering.

Geen bron voor baggerbudget.

14. Bagger- of gronddepots zonder vergunning (meldingen)

Bron: Waterschappen

Het Besluit bodemkwaliteit staat toe dat grond & bagger gedurende beperkte tijd en onder bepaalde voorwaarden zonder Wm vergunning kan worden opgeslagen in depots. Deze opslag moet gemeld worden aan bevoegd gezag waarbij gegevens moeten worden overlegd over de kwaliteit van de partij, de kwaliteit van de ontvangende bodem, de opslagtermijn en de uiteindelijke nuttige bestemming. Deze vrijstelling van vergunning was voorheen alleen mogelijk (werd gedoogd) voor opslag tot 6 maanden maar nu onder Bbk regime ook voor 3 of zelfs 10 jaar bij opslag van baggerspecie in oppervlaktewateren. Op basis van aantal meldingen bij Bodem+ kan de monitoring plaatsvinden hoeveel en welke vormen van tijdelijke opslag in praktijk worden gehanteerd. Medio 2008 waren nog geen meldingen gedaan en een inventarisatie onder de waterschappen bevestigt dit. De laatste maanden van 2008 is, zo ver bekend, een tijdelijk depot zonder vergunning gerealiseerd voor toepassing buiten het perceel.

In september 2008 zijn er nul vergunningsvrije depots gemeld. Geen aanvullende gegevens beschikbaar per 10-03-2010

15. Afzet grond en bagger op landbodem

Bron: Bodem+

Het gebruik van grond en bagger moet worden gemeld binnen het Bbk. Door Bodem+ is een meldingensysteem ontwikkeld en opgestart. Er zijn vier kaders onderscheiden en verschillende kwaliteitsklassen., exclusief meldingen voor werken die nog onder het Bsb vallen. De meldingen zijn met name uit de laatste maanden van 2008.

Tabel: aantal meldingen gemelde hoeveelheden grond en bagger op landbodem

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen 2010	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid in tonnen 2010	Hoeveelheid in tonnen 2009	Index
Generiek kader op de landbodem	AW2000	684	474	144%	3.619.895	4.061.660	89%
	Wonen	160	187	86%	680.119	869.951	78%
	Industrie	155	251	62%	841.263	2.054.183	41%
	Anders	70	60	117%	479.736	555.432	86%
	Niet ingevuld	68	89	76%	270.936	601.141	45%
	Totaal		1137	1061	107%	5.891.949	8.142.367

Grootschalige bodemtoepassing op de landbodem	AW2000	203	135	150%	1.291.985	1.642.397	79%
	Wonen	82	44	186%	526.547	722.625	73%
	Industrie	357	254	141%	1.517.855	1.834.360	83%
	Anders	242	61	397%	7.080.814	2.565.764	276%
	Niet ingevuld	186	98	190%	2.100.876	1.714.445	123%
	Totaal	1070	592	181%	12.518.079	8.479.592	148%
Baggerspecie op de kant (niet meldplichtig)		24	37	65%	434.098	1.464.292	30%
Gebiedspecifiek kader op de landbodem		804	606	133%	5.990.514	5.002.610	120%
Onbekend kader op de landbodem		357	321	111%	1.375.277	3.083.511	45%
Totaal		3392	2617	130%	26.209.917	26.172.371	100%

* Voor generiek verspreiden op perceel geldt geen meldingsplicht. Toch worden deze toepassingen vrijwillig gemeld. Bij interpretatie van de gegevens rekening houden dat deze meldingen niet volledig zijn omdat ze vrijwillig gebeuren.

16. Afzet grond en bagger op waterbodem

Bron: Bodem+

Net als bij het gebruik op landbodem is het toepassen van grond en bagger op waterbodem meldingsplichtig.

Tabel: aantal meldingen gemelde hoeveelheden grond en bagger op waterbodem

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen 2010	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid in tonnen 2010	Hoeveelheid in tonnen 2009	Index
Generiek kader op de waterbodem	AW2000	65	56	116%	28.522.018	5.761.519	495%
	Klasse A	62	56	111%	2.816.530	1.506.633	187%
	Klasse B	71	54	131%	2.704.047	1.690.533	160%
	Anders	14	31	45%	632.203	1.509.174	42%
	Niet ingevuld	12	19	63%	25.638.113	27.816.086	92%
	Totaal		224	216	104%	60.312.909	38.283.945
Grootschalige bodemtoepassing op de waterbodem	AW2000	80	63	127%	739.450	6.916.246	11%
	Klasse A	111	55	202%	2.918.855	27.580.510	11%
	Klasse B	182	157	116%	8.770.864	4.853.320	181%
	Anders	196	199	98%	1.370.524	11.206.172	12%
	Niet ingevuld	22	32	69%	221.186	4.639.124	5%
	Totaal		591	506	117%	14.020.879	55.195.371
Baggerspecie verspreiding		112	80	140%	62.470.833	56.927.550	110%
Gebiedspecifiek kader op de waterbodem		4	8	50%	14.175	197.250	7%
Onbekend kader op de waterbodem		3	19	16%	103.800	1.132.414	9%
Totaal		934	829	113%	136.922.596	151.736.530	90%

Meldingen van toepassing op waterbodem zijn in aantal maar met name in hoeveelheden veel groter ten opzichte van toepassing op landbodem. Oorzaak kan zijn dat de acceptatie van het moeten melden sneller is verlopen. Bij 87 mln ton toepassen op waterbodem is gemeld (m.n. generieke verspreiding van baggerspecie op bodem 52 mln ton). Door overgangsbeleid loopt het meldgedrag m.n. voor landbodems achter bij de werkelijke toepassing. Een groot deel van de 87 mln ton is naar verwachting Noordzee-baggerspecie.

Bevindingen indicator 15 en 16

2008: Totaal aantal meldingen is 1354 en de gemelde hoeveelheid is 97 mln ton. Het meldgedrag waterbodem is aanzienlijk beter, 87 mln ton; het melden voor landbodem is nog in een opstartfase met 792 meldingen en 9,5 mln ton, mede door overgangsbeleid en meldgedrag voor kleinere partijen.

2009: Totaal aantal meldingen is 3446 en de gemelde hoeveelheid is 177 mln ton. Het meldgedrag waterbodem is aanzienlijk beter, 151 mln ton; het melden voor landbodem blijft achter met 2617 meldingen en 25 mln ton, mede door overgangsbeleid en beperkte meldgedrag voor kleinere partijen.

2010: Totaal aantal meldingen is 4226 en de gemelde hoeveelheid is 153mln ton. Het meldgedrag waterbodem is aanzienlijk beter, 136 mln ton; het melden voor landbodem blijft achter met

3392 meldingen en 26 mln ton, mede door overgangsbeleid en beperkte meldgedrag voor kleinere partijen.

17. Borging waterkwaliteit bij verondieping van voormalige zandwinputten
Bron: meldpunt Bodem+

Deze indicator vervangen door paragraaf 4.6 van het monitoringsverslag

18. Invulling gebiedsspecifiek kader
Verwezen wordt naar paragraaf 4.2 van het monitoringsverslag.
De beoordelingswijze is voor grond en baggerspecie met inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit ingrijpend gewijzigd. De systematiek is afgestemd op de beoordelingswijze zoals deze bij bodemkwaliteitskaarten wordt gehanteerd. Echter daarop zijn nu verschillende varianten mogelijk. Zo moet onder Bbk niet alleen rekening worden gehouden met de kwaliteit van de ontvangende bodem maar ook met de functie van deze bodem op locatie van toepassing. Daarnaast is er nog onderscheid gemaakt in een generiek en een gebiedsspecifiek kader. Onder generiek kader hanteert men de landelijk normen en een klassensystematiek (in geval van landbodem de Klasse Wonen en Industrie en voor de waterbodem de Klasse A en B). Binnen het gebiedspecifieke kader hebben bevoegde gezagen de mogelijkheid lokaal af te wijken van de generiek normen en vindt de beoordeling, zoals onder Bsb kader, op stofniveau plaats.
Het meldpunt bij Bodem+ biedt de mogelijkheid de mate van gebruik van de verschillende beoordelingskaders te monitoren. (Zie ook indicatoren 15 en 16.)
Door SenterNovem is eind 2008 een enquête uitgevoerd bij gemeenten, Waterschappen en RWS. In totaal zijn circa 500 personen benaderd waarvan bijna de helft heeft meegedaan aan het onderzoek.

- a. gemeenten en waterschappen dat kiest voor gebiedsspecifiek beleid
Bron: Bodem+, VNG en Unie van Waterschappen

De keuze voor gebiedsspecifiek beleid geeft aan dat de generieke aanpak onvoldoende mogelijkheden biedt en bevoegd gezag naar meer ruimte zoekt om de gewenste grondstromen toch mogelijk te maken. Een maat voor de behoefte aan meer ruimte buiten de generieke regels is aantal gemeenten/waterschappen dat kiest voor gebiedsspecifiek beleid. Bij de keuze voor gebiedsspecifiek beleid is een bodemkwaliteitskaart verplicht.

Mogelijk kunnen VNG en Unie van Waterschappen een jaarlijks overzicht geven hoeveel organisaties kiezen voor een gebiedsspecifieke oplossing. De Unie van Waterschappen heeft hier in het verleden wel naar gekeken.

Uit de enquête van SenterNovem blijkt dat een deel van de Waterschappen waarschijnlijk gebruik maakt van gemeentelijk overgangsbeleid en ca. 10% van gebiedsspecifiek beleid. Voor gemeenten is het ca. 60% voor overgangsbeleid en ruim 10% voor gebiedsspecifiek beleid.

- b. gemeenten en waterschappen dat BKK vaststelt t.b.v. generiek kader

Voor grondverzet binnen generiek kader is een BKK niet verplicht, een ad hoc meting van de ontvangende bodemkwaliteit is toegestaan. De keuze om toch een BKK te hanteren geeft o.a. aan dat er veel grondverzet verwacht wordt en men kiest voor gemak van de regels van grondverzet binnen een BKK. Uit de enquête van SenterNovem blijkt dat ca. 10% van de Waterschappen en ca. 15% van de gemeenten eind 2008 heeft gekozen voor het generiek kader.

- c. gemeenten die alleen een functiekaart vaststelt

Gemeenten die alleen een functiekaart vaststellen (is i.t.t. een BKK verplicht) verwachten waarschijnlijk ook niet veel grondverzet en/of willen steeds ad hoc de beoordeling laten plaatsvinden.

d. kwalitatieve beschouwing invulling gebiedsspecifiek kader

Op basis van de meldingen, enquête onder en bezoeken aan gemeenten kan een beeld worden verkregen op welke gronden gemeenten en waterschappen kiezen voor gebiedsspecifiek beleid en waarom het generiek kader onvoldoende ruimte biedt. Bodem+ zal een rapportage met kwalitatieve beschouwing hierover opstellen.

Bodem+ stelt kwalitatieve beschouwing op, zie Monitoringsverslag 2008. Zie paragraaf 4.2 monitoringsverslag

19. Administratieve lasten bedrijven

Zie betreffende paragrafen hierover in hoofdstuk 3 en 4.

Bij de voorbereiding van het Besluit bodemkwaliteit is een bedrijfseconomische toets (BET) gedaan voor zowel bouwstoffen als voor grond & bagger. De administratieve lasten zijn doorgerekend per bouwstof en afgestemd met de projectgroep VNO-NCW. Voor bouwstoffen worden de certificeringskosten van bedrijfsleven geraamd op 12,08 milj. € De keuringskosten, bestaande uit partijkeuringskosten buiten certificaat om, worden geraamd op 2,97 milj. €

Voor grond & bagger is een aparte BET uitgevoerd. De kotsen zijn per sector berekend.

a. certificeringskosten (niet EZ)

Bron: BET bouwstoffen, BET grond & bagger en overleg met het bedrijfsleven

In het verleden zijn in de BET administratieve lasten opgesplitst in investeringen, in certificeringskosten en in jaarlijkse keuringskosten. In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken wordt door CapGemini jaarlijks voor enkele sectoren de administratieve lasten gevolgd. Deze zullen in 19.2. worden opgenomen. Indexcijfer is het percentage van de verandering. Let wel: EZ stelt dat certificeringskosten niet meer tot de administratieve lasten gerekend moeten worden.

Aan branches zal gevraagd worden of zij van mening zijn dat, uitgaande van de BET, er sprake is van een verandering. Grote veranderingen zullen getoetst worden/vergeleken met de oude BET. Het indexcijfer geeft een indicatie van de mate van aantoonbare veranderingen. Vooralsnog is alleen uitgegaan van administratieve lasten voor bedrijven. Als mogelijke toets op veranderingen in de indexcijfers kunnen enkele onderzoeksinstellingen/laboratoria gevraagd worden of ze de indexcijfers kunnen onderschrijven op basis van hun omzetestwikkeling.

Volgens BET jaarlijkse administratieve lasten 12,08 mln euro.

b. keuringskosten

Bron: EZ-studie CAP Gemini

CAP Gemini gaat in opdracht van EZ de komende jaren de administratieve lasten inventariseren. De resultaten zullen jaarlijks ingebracht kunnen worden in de monitoring. Volgens BET zijn de jaarlijkse administratieve lasten 2,8 mln euro.

20. Gebruik type bewijsmiddel

Bron: Meldpunt Bodem+

Binnen het kader van het Besluit bodemkwaliteit zijn voor de verklaring van de milieuhygiënische kwaliteit verschillende bewijsmiddelen inzetbaar. Dit zijn de partijkeuring, de erkende kwaliteitsverklaring, de fabrikanteigen verklaring, de bodemkwaliteitskaart en een waterbodemonderzoek. Middels het meetsysteem van Bodem+ kan worden gemonitord in welke mate deze bewijsmiddel in de praktijk worden ingezet.

Indien gewenst kan onderscheid worden gemaakt tussen bouwstoffen, grond en baggerspecie. Er zijn echter een aantal toepassingen die niet gemeld worden, dat zijn N-bouwstoffen en schone grond tot 50 m³. Wat betreft de N-bouwstoffen zijn de producenten nagenoeg allemaal gecertificeerd en zullen deze worden toegepast met een erkende kwaliteitsverklaring.

De melding van grondverzet binnen een (W)BKK zal waarschijnlijk direct via bevoegd gezag verlopen en valt dan buiten meldingenoverzicht Bodem+. Dit betreft toepassingen onder de VG en toepassingen van schone grond onder het Bbk waarvan alleen de locatie hoeft te worden gemeld.

a. Partijkeuring als bewijsmiddel

De partijkeuring wordt veel gebruikt in de praktijk en kan in alle situaties een 1 op 1 relatie geven met de toe te passen partij. De monsterneming vindt plaats op basis van de BRL1000 en de analyse geschiedt door het laboratorium conform het AP04. Vooralsnog is voor de toetsing geen erkenning verplicht. Het rapport dient als bewijsmiddel voor de partijkeuring.

Per 31 december 2008 zijn er 743 partijkeuringen gemeld.

Per 31 december 2009 zijn er 1859 partijkeuringen gemeld.

Per 31 december 2010 zijn er 2506 partijkeuringen gemeld.

b. Erkende kwaliteitsverklaring als bewijsmiddel

De erkende kwaliteitsverklaring, bijvoorbeeld op basis van BRL9335, is naast partijkeuringen de meest gebruikte vorm voor afgeven van een "grondbewijs". De monitoring van dit aantal kan gebruikt worden in de vergelijking tussen de verschillende type verklaring en welke de voorkeur geniet in de praktijk.

Per 31 december 2008 zijn er 111 erkende kwaliteitsverklaringen gemeld.

Per 31 december 2009 zijn er 155 erkende kwaliteitsverklaringen gemeld.

Per 31 december 2010 zijn er 222 erkende kwaliteitsverklaringen gemeld.

c. Fabrikant-eigenverklaring als bewijsmiddel

De fabrikanteigen verklaring (FEV) is een nieuw type bewijsmiddel ingevoerd voor bouwstoffen en kwaliteit AW grond. Naast een toelatingsonderzoek en een operationeel kwaliteitssysteem zijn er verder geen verplichtingen. De fabrikant geeft een verklaring af op daarvoor bestemd formulier aan Bodem+ die deze op de website publiek maakt. Medio 2008 was er sprake van 1 FEV deze is afgegeven door DSM voor instrooisel van kunstgras.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodem+ 8 FEV's bekend.

Per 31 december 2009 zijn er bij Bodem+ 18 FEV's bekend.

Per 31 december 2010 zijn er bij Bodem+ 34 FEV's bekend.

d. Bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel

Bron: Biells

Binnen het Bsb kader was het via de Vrijstellingsregeling grondverzet mogelijk om volgens regels van de Interim richtlijn BKK grondverzet te laten plaatsvinden binnen beheersgebied van de bodemkwaliteitskaarten (BKK). In het Bbk zijn er nieuwe spelregels voor grondverzet binnen een BKK en is ook een ander stoffenpakket ingevoerd. Medio 2008 is bij veel gemeenten gekozen om

gebruik te maken van het overgangsbeleid dat het mogelijk maakt om de oude BKK onder Bsb kader nog te gebruiken, dit tot maximaal 5 jaar na inwerkingtreding van het Bbk. Er is op de website www.biells.nl een landelijk overzicht van alle BKK in NL.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodem+ 0 bekend.
Per 31 december 2009 zijn er bij Bodem+ 0 bekend
Per 31 december 2010 zijn er bij Bodem+ 0 bekend.

e. (Water)bodemonderzoek als bewijsmiddel

Het Bbk biedt de mogelijkheid om een waterbodemonderzoek conform de NVN5720 (wordt NEN5720) in te zetten als bewijsmiddel voor de kwaliteit van de waterbodemonderzoek maar ook voor toepassen van een partij baggerspecie uit deze bodem. Uit de meldingen bij Bodem+ kan worden afgeleid in welke mate hiervan gebruik wordt gemaakt.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodem+ 398 gemeld.
Per 31 december 2009 zijn er bij Bodem+ 873 gemeld.
Per 31 december 2010 zijn er bij Bodem+ 905 gemeld.

21. Handhavingsinspanning

Bron: enquête Kwalibo door Bodem+, december 2008

Handhaving gebeurt in het Bbk meer bij de lagere overheden. Dit vergt een systematische aanpak. In deze indicator zal gekeken worden naar het aantal actuele operationele plannen bij zowel gemeenten als waterschappen. Aan de VNG en waterschappen wordt momenteel door Bodem+ gevraagd of zij zicht hebben op de jaarlijkse situatie. Het indexcijfer kan mogelijk gecorrigeerd worden als er meer gezamenlijke plannen komen (aantal gemeenten samen) of als de kwaliteit beter wordt. Het onderzoek dat SenterNovem eind 2008 heeft uitgevoerd, geeft een goed beeld van de handhavingsinspanning 2008. Het is niet bekend of dit onderzoek jaarlijks wordt herhaald. Is dit niet het geval, dan kan in de werkgroepen een expert justement voor dit onderwerp waarschijnlijk nodig zijn. Bij handhaving kan onderscheid worden gemaakt in handhaving voor VI en V&WI en gemeenten en waterschappen die het eindtraject van de keten handhaven. Mogelijk ook informatie via BIELLS-enquête. Eind december 2008 is door Bodem+ een breed onderzoek uitgezet over handhavingsinspanningen. Deze geeft inhoud aan 21.1 tot en met 21.5. Om doublures te voorkomen wordt verwezen naar het Monitoringverslag 2008, hoofdstuk 2 en bijlage.

- a. plannen uitvoering Bbk en opgenomen in eigen kwaliteitssysteem
- b. budget gemeenten
- c. budget waterbeheerders
- d. budget rijksinspectie
- e. aantal (grote) handhaafacties

Voor kwantitatieve gegevens zie Monitoringsverslag 2008 en 2009 en 2010

22. Handhavingsresultaat/naleefgedrag

Bron: (jaar-)verslagen Milieu-inspecties, LOM

Het jaarverslag van de Milieu-inspectie 2007 geeft geen specifiek beeld van de resultaten ten aanzien van het Bsb of Bbk. Wel is er een verbijzondering gemaakt naar de Wet Bodembescherming bijvoorbeeld ten aanzien van het aantal controles, signalen, overtredingen en acties. Mogelijk kan in een toekomstige rapportage expliciet aandacht komen voor het Bbk. Ook LOM zou informatie kunnen verstrekken.

a. Aantal sancties

In de werkgroep wordt nog nagedacht over welke indicatoren relevant zijn. Aangezien lagere overheden geld krijgen, kunnen ze mogelijk verantwoording moeten afleggen hoeveel Fte zich daadwerkelijk bezighouden met handhaven en het daadwerkelijke aantal handhavingsacties. Hier kan een parallel getrokken worden met de politie die ook verplicht moest gaan rapporteren welke concrete inspanningen en resultaten ze hebben gerealiseerd. In bovengenoemde Kwalibo-enquête wordt hier op ingegaan.

Vooralsnog wordt gedacht aan het aantal stilgelegde werken. Dit kan gerapporteerd worden door de handhavers, ook kunnen er signalen komen vanuit opdrachtgevers en aannemers dat er een toe- of afname is van stilgelegde werken.

Ook kan gekeken worden naar vervolgingen. Mogelijk dat handhaving of justitie een lijst bijhouden van het aantal behandelingen en het aantal daadwerkelijke veroordelingen. Met name het aantal veroordelingen is een indicatie dat er veel gehandhaafd wordt en dat de bewijslijst van fouten eenvoudiger is geworden.

b. Herziene meldingen

Bron: Bodem+

Bodem+ registreert nauwkeurig het aantal herziene meldingen. Geconstateerd is dat in het Bsb het meldgedrag niet altijd goed is en dat een inhaalslag wenselijk is. Organisaties moeten leren om te melden en hoe te melden. Eind 2008 is een tussenbalans opgemaakt over het aantal wijzigingen.

2008: In totaal zijn 2134 meldingen met versienummer 0. Vervolgens zijn er 224 eenmaal gewijzigd, 31 tweemaal, 6 driemaal, 4 viermaal en 1 vijfmaal gewijzigd.

2009: In totaal zijn 5556 meldingen met versienummer 0. Vervolgens zijn er 615 eenmaal gewijzigd, 98 tweemaal, 17 driemaal, 2 viermaal, 3 vijfmaal en 1 zevenmaal gewijzigd.

2010: In totaal zijn 7659 meldingen met versienummer 0. Vervolgens zijn er 919 eenmaal gewijzigd, 155 tweemaal, 29 driemaal, 9 viermaal, 1 vijfmaal en 1 zesmaal gewijzigd.

23. Erkende bodemintermediairs

Werkzaamheden ten behoeve van het Bbk mogen alleen verricht worden door erkende bodemintermediairs. Dit geldt voor alle activiteiten, van productie tot en met de toepassing van bouwstoffen of grond&bagger. Ook voor de controle en onderhoud van de IBC toepassing is een erkenning vereist. Er is een overgangsregeling vanaf welke periode de erkenningen verplicht zijn. In welke mate in de praktijk hieraan invulling wordt gegeven kan worden afgeleid uit aantal gecertificeerde/geaccrediteerde bodemintermediairs, aantal non-conformities (ncf's) en het aantal geschorste / ingetrokken certificaten en/of erkenningen.

Voor de monitoring kan deze informatie worden betrokken van de RvA, SIKB en Bodem+.

Bodem+ heeft 25 september 2008 een overzicht gemaakt van erkenningen en intrekkingen. Dit overzicht wordt eind december 2008 geüpdated en samengevat.

a. Totaal ncf's

Bron: RvA, SIKB

Het totaal aantal ncf's is een maat voor hoe goed het naleefgedrag is zonder dat daarbij sprake is van een zodanig ernstige afwijking dat geen werkzaamheden voor Bbk mogen worden uitgevoerd (schorsing, intrekking) Eind 2008 geen informatie beschikbaar van RvA en SBK. SIKB 1810 (over 2007).

- b. Erkende bodemintermediairs; ncf's
Bron: Bodem+

De ncf's kunnen worden onderverdeeld naar de uitvoerders van de werkzaamheden, de bodemintermediairs, en degene die hen daarvoor certificeren. Uit de jaarlijkse rapportage van SIKB kan worden afgeleid dat voor de BRL 1000, 2000, 6000, 7000, 7400 en 9335 in 2007 totaal 1810 ncf's zijn uitgeschreven.

- c. Erkende CI's; ncf's
Bron: RvA (nog geen informatie)

De certificerende instellingen (CI's) dienen de uitvoerders in de praktijk op een adequate wijze te auditten. De RvA ziet toe op de kwaliteit van de werkzaamheden van deze CI's. De ncf's zijn hier een maat voor.

- d. Erkende bodemintermediairs; geschorste/ingetrokken certificaten
Bron: RvA, SIKB

Ernstige afwijkingen bij de bodemintermediairs kan leiden tot schorsen of intrekken van het certificaat. De aantallen door CI's ingetrokken/geschorste certificaten geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk door de bodemintermediairs. SIKB heeft voor de BRL'en genoemd bij 23.2 in 2007 totaal 6 certificaten geschorst/ingetrokken. Er is geen informatie over bouwstoffenproducenten.

- e. Erkende CI's; geschorste/ingetrokken accreditaten
Bron: RvA

Ernstige afwijkingen bij de CI's kan leiden tot schorsen of intrekken van het accreditaat. De aantallen door de RvA ingetrokken/geschorste accreditaten geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk door de CI's. Op de website van de RvA wordt het aantal ingehouden certificaten bijgehouden. In 2008 zijn er geen onvrijwillig ingetrokken accreditaties. Er is er een op verzoek ingetrokken.

- f. Erkende bodemintermediairs; geschorste/ingetrokken erkenningen
Bron: Bodem+

Het in surseance van betaling / faillissement of het zich voordoen van strafrechtelijke overtredingen op eigen vakgebied kan voor VROM aanleiding zijn de erkenning van bodemintermediairs te schorsen of in te trekken. De aantallen door VROM ingetrokken/geschorste erkenningen geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk. Uit het overzicht van Bodem+ blijkt dat er in 2008 2922 erkenningen zijn verleend waarvan er 30 (voor bodemwerkzaamheden) zijn ingetrokken/geschorst. Hiervan hebben 26 verzuimd zelf de erkenning in te trekken (administratieve procedures). Er zijn 4 schorsingen opgelegd.

4 Schorsingen opgelegd.

- g. Erkende CI's; geschorste/ingetrokken erkenningen
Bron: Bodem+

Het in surseance van betaling / faillissement of het zich voordoen van strafrechtelijke overtredingen op eigen vakgebied kan voor VROM aanleiding zijn de erkenning van certificerende instellingen te schorsen of in te trekken. De aantallen door VROM ingetrokken/geschorste erkenningen geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk. In 2008 zijn er geen erkende CI ingetrokken.

24. Gemelde knelpunten, problemen in uitvoering, % opgelost
Bron: Knelpuntenlijst Bodem+

Bodem+ ontvangt en inventariseert de meldingen van knelpunt uit de praktijk in relatie tot de uitvoering van de bodemregelgeving waaronder het Besluit bodemkwaliteit. Er zijn daartoe een drietal werkgroepen opgericht (Kwalibo, Grond&bagger en Bouwstoffen) die een voorstel formuleren ter oplossing van 't knelpunt in de praktijk. Eind 2008 waren 178 knelpunten geïnventariseerd, waarvan 80% afgehandeld of geadresseerd. Vaak zijn knelpunten samenhangend of keren in een ander vorm weer terug. De oplossingen kunnen leiden tot aanpassing van de regelgeving of private documenten zoals BRL'en en NEN normen. Soms kan worden volstaan met een nadere toelichting / interpretatie, hetgeen Bodem+ publiceert op haar website.

Eind 2008 178 knelpunten waarvan 80% opgelost/geadresseerd.
Eind 2009 225 knelpunten waarvan 90% opgelost/geadresseerd.
Eind 2010 272 knelpunten waarvan 85 % opgelost/geadresseerd

25. Analyse helpdesk over uitvoeringsknelpunten
Bron: rapportage Bodem+

De helpdesk van Bodem+ zorgt voor uitleg en kennisoverdracht t.a.v. bodemregelgeving, o.a. het Besluit bodemkwaliteit. De helpdesk verzorgt elk trimester een evaluatierapport. In 2008 zijn aan de bodemhelpdesk 8.205 vragen gesteld. Het grootste aandeel van de vragen behoort tot de categorie 'Besluit bodemkwaliteit'

De belangrijkste oorzaak voor de toename van het aantal vragen is de gefaseerde inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit in 2008. Het aantal vragen loopt vooruit op de prognose van in totaal 5.000 vragen voor 2008.

In het Monitoringsverslag 2008 staat in hoofdstuk 2.8. een uitsplitsing. U treft naast de aantallen ook aan de herkomst van vragenstellers, de onderwerpen, de analyse van verschuivingen, etc. De klanttevredenheid is ook in 2008 hoog, 7 à 7,5 en 90% van alle vragen is zelf beantwoord (eerstelijnsvragen).

De prognose voor 2008 is bijgesteld naar circa 7.000 à 8.000 vragen. (was 5.000)
2008: 8205 vragen. 2009 6656 vragen, eind 2010 5461 vragen

26. Implementatie stoffenpakket
Bron: Rapportage Commissie stoffenpakket, TNO

In het Besluit bodemkwaliteit Bijlage 1 is de lijst van stoffen opgenomen waarvan het gehalte en soms de emissie moet worden bepaald om een uitspraak te kunnen doen over de kwaliteit van enerzijds de partij bouwstof, grond of baggerspecie en anderzijds de (water)bodem. In de praktijk zal het niet altijd zinvol zijn bij het onderzoek alle stoffen te meten daar vaak sprake is van een marginale kans van overschrijding van de achtergrondwaarde. In dat geval mag onderzoek achterwege blijven. Daarop inspelende zijn bijvoorbeeld in de beoordelingsrichtlijn BRL9335 en de NEN normen 5740 en 5720 standaard stoffenpakketten vastgelegd voor grond & bagger afhankelijk van herkomst en toepassing. Dit onderwerp wordt in een aparte commissie behandeld. De voortgang zal worden gevolgd.

Bijlage 6 Samenstelling implementatieteam Besluit bodemkwaliteit per 31-12-2010

Voorzitter, namens VROM	Marc Pruijn
Secretaris, namens Bodem+	Michiel Gadella
Lid, namens V&W	Ruud Teunissen
Lid, namens LNV	Johan de Jong
Lid, namens RWS	Koen van Olst
Lid, namens VROM-Inspectie	Wim Munters
Lid, namens V&W-Inspectie	René Overduijn
Lid, namens IPO	Klaas van der Veen
Lid, namens UvW	Reinier Romijn
Lid, namens VNG-WEB	Mieke de Jong
Lid, namens kleine gemeenten	Marcel de Lange
Lid, namens SGUG	Peter Leenders
Lid, namens platform Bodemkwaliteit	Michiel Nieuwenhuys

In de werkgroepen hebben naast personen uit bovenstaande organisaties, personen zitting die werken bij NEN en SIKB.

Bijlage 7 Acties uit actieplan verbeteren bodemhandhaving

Verbetering handhavingsstructuur bij bevoegde overheden

1. Vaststellen en implementeren adequaat niveau.

Het Adequaats Niveau Besluit bodemkwaliteit, die onderdeel uitmaakt van de HandhavingUitvoeringsMethode van het Besluit bodemkwaliteit (HUM-Bbk) wordt door het ministerie van VROM mede namens V&W aan de colleges van B&W en het dagelijks bestuur van de waterkwaliteitsbeheerders gestuurd met een oproep om dit Adequaats Niveau te implementeren in de organisatie. In de aanbiedingsbrief wordt verwezen naar het monitoringsverslag over 2008 en de bevindingen die daarin zijn geconstateerd op het gebied van toezicht en handhaving door decentrale overheden. De samenvatting van het monitoringsverslag wordt als bijlage meegezonden. Actie is uitgevoerd, alle bestuurders hebben een brief toegezonden gekregen. Er bestaan echter twijfels over de implementatie van het adequaat niveau bij gemeenten en waterschappen. Hiervoor zijn nieuwe acties ontwikkeld zie acties 19 e.v.

2. Handreiking maken en laten gebruiken

De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving maakt een handvat voor een nadere uitwerking op onderdelen van het Adequaats Niveau Besluit bodemkwaliteit. Het gaat daarbij om een handvat dat op lokaal niveau bruikbaar is bij de invulling van het toezichtsbeleid. Met name het onderdeel 'structureel toezicht houden' verdient nadere invulling. Bij die invulling wordt ingegaan op de vraag wat de intensiteit en frequentie aan toezicht en handhaving moet zijn in verschillende situaties. De nadere uitwerking zal bevoegde gezagen helpen bij het inzicht krijgen in de benodigde capaciteit om te voldoen aan het Adequaats niveau van toezicht en handhaving.

Vanwege de maatschappelijk onrust bij zandwinputten staat ook het toezicht bij verondiepen van zandwinputten in de schijnwerpers. Als onderdeel van de nadere uitwerking van het adequaat niveau zal uitwerking moeten worden gegeven aan het toezicht en de handhaving op verondiepen van zandwinputten. De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving stelt een format op voor een toezicht- en handavingsplan bij verondiepingen van zandwinplassen. Door voor concrete situaties een op de situatie toegesneden toezicht en handavingsplan op te stellen kunnen bevoegde gezagen richting belanghebbenden en omwonenden inzichtelijk maken met welke intensiteit en op welke momenten zij toezicht houden op het verondiepen.

De handreiking is opgesteld en per 23 februari 2010 vastgesteld door de werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving. De handreiking is gedurende het proces van opstellen anders van aard geworden dan voorzien. Dat heeft te maken met de constatering dat toezichthouders aangeven vooral behoefte te hebben aan handvatten om richting het bestuur aan te geven waarom moet worden voorzien in de noodzakelijke middelen voor toezicht en handhaving. Het vervolg is dat de ontwikkelde handreiking door de ILB-adviseurs bij de gemeenten en waterschappen onder de aandacht wordt gebracht. Actie is belegd en daarmee afgerond.

In de handreiking verondieping diepe plassen worden minimumcriteria voor een toezicht en handhavingplan opgenomen. Dat kan worden gezien als een format voor een toezicht en handhavingplan. De minimumcriteria zijn inmiddels opgenomen in de handreiking die is goedgekeurd door werkgroep diepe plassen. Actie is belegd en daarmee afgerond.

Goede voorbeelden van handhavingstrategieën en toezicht en handhavingplannen worden via de site van Bodem+ ontsloten. Actie is belegd en daarmee afgerond.

3. HUM maken en implementeren

De vastgestelde HUM-Bbk wordt namens de ministeries van VROM en V&W aan de colleges van B&W en het dagelijks bestuur van de waterkwaliteitsbeheerders gestuurd. In de aanbiedingsbrief wordt de HUM-Bbk als uitvoeringsinstrument voor toezicht en handhaving in de praktijk aanbevolen. Bevoegde overheden wordt aanbevolen om hun handhavingsmedewerkers kennis te laten nemen van de HUM-Bbk en eventueel een training te laten volgen in het gebruik van de HUM-Bbk. In de aanbiedingsbrief wordt aangegeven dat medewerkers kennis hebben kunnen nemen van de HUM-Bbk in een van de regiodagen die in het voorjaar van 2009 zijn georganiseerd. Gegeven het succes van die bijeenkomsten wordt een vervolg gegeven aan de regiodagen (zie actiepunt 14). Actie is uitgevoerd.

4. Onderzoek naar belemmeringen

De VROM-inspectie (VI) en Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) gaan steekproefsgewijs onderzoek doen bij bevoegde gezagen Bbk. Dat onderzoek is gericht op het verkrijgen van een verdieping/praktijkinzicht ten opzichte van de informatie die uit het monitoringsverslag komt. Het onderzoek richt zich op de vraag welke belemmeringen worden ondervonden bij het uitvoeren van toezicht en handhaving door decentrale overheden en op het doen van verbetervoorstellen aan betreffende bevoegde gezagen. Het onderzoek heeft naar verwachting een uitstraling naar andere overheden.

Actie ligt bij VI en IVW. Rapportage van de VI is afgerond en is besproken tijdens het IT op 28 oktober 2010. VI heeft bewust gekozen voor onderzoek bij een tiental kleine gemeenten met weinig meldingen van grondverzet. Onderzoek geeft een bevestiging van het beeld van een onvoldoende niveau van toezicht en handhaving bij dergelijke kleine gemeenten. Rapportage benoemt aanvullende acties voor het actieprogramma (zie actie 22 e.v.). Het onderzoek van de IVW bij 10 waterbeheerders loopt in de periode oktober/november. Onderzoek is afgerond, rapport is naar verwachting maart/april 2011 klaar.

5. Stimuleren regionale samenwerkingsverbanden

Er zijn voorbeelden van regionale samenwerkingsverbanden, waarbij kennis en ervaring op het gebied van bodemhandhaving wordt uitgewisseld. Via de accountmanagers van Bodem+ wordt in elke provincie de opzet of doorstart van samenwerkingsverbanden tussen handhavers in de regio op de agenda geplaatst. Best practices zoals het trekkersnetwerk in Overijssel worden daarbij als voorbeeld gebruikt. De aanbevelingen van de commissie Mans, zoals opgepakt in de kabinetsreactie van 6 november 2008 zullen ook op de agenda worden gezet. Voor de aanpak van structurele overtreders zoeken de VI en de IVW verdere samenwerking met regionale verbanden.

Actie is opgepakt door de accountmanagers van Bodem+. Het onder de aandacht brengen van het tekort aan toezicht- en handhaving en het volgen van de discussies over de vorming van regionale uitvoeringsdiensten behoren tot het reguliere takenpakket van de accountmanagers. Actie is belegd en daarmee afgerond.

6. Verbeteren terugkoppeling toezichtloket bodem

De terugkoppeling aan de indiener van signalen aan het toezichtloket bodem van de VI (www.VROM.nl/bodemsignaal) en IVW (www.ivw.nl/bodemsignaal) wordt verbeterd. Alle signalen worden benut in het kader van ketenanalyse om te bepalen waar de kwetsbare schakels in de bodemketen zitten. Ook worden alle signalen benut om na te gaan of sprake is van recidive. Snel na de indiening van het signaal wordt aan de indiener aangegeven welke opvolging aan zijn signaal wordt gegeven. Verder wordt de bekendheid met het toezichtloket bodem vergroot door regelmatige publicatie van de rode draden aan signalen aan het toezichtloket (zie actie 18).

Actie ligt bij VI/IVW. De terugkoppeling van signalen is vanaf april 2009 op orde. Rapporteren over de rode draden wordt vanaf 2010 verder opgepakt omdat het systeem daar nu beter voor is ingericht. De terugkoppeling van signalen verloopt nu goed. De rode draden volgen in de zomer van 2010. Tijdens de regionale dagen bodemhandhaving zijn de eerste beelden daarover geschetst aan de deelnemers (5 * 60-80 deelnemers).

Het rapporteren over de rode draden is vertraagd tot het eind van 2010. Dat heeft te maken met de invoerdiscipline en de moeilijke wijze van ondersteuning van de rode draden door het maken van selecties uit de database.

7. Opzetten interventieteams

De VI en de IVW hebben successen geboekt met interventieteams in pilotsituaties. De interventieteams zijn breed samengesteld en richten zich op het ketentoezicht bij vooraf geïdentificeerde bedrijven die het niet zo nauw nemen met de regels (free-riders). Op grond van de positieve pilotervaringen in 4 provincies worden gestreefd naar het formeren van structurele interventieteams in iedere provincie.

Actie ligt bij VI/IVW. 'Interventieteams bodem' maken steeds meer onderdeel uit van de provinciale samenwerkingsstructuren. Inmiddels zijn in Limburg en Brabant interventieteams op structurele basis actief. In een casus werken deze teams al samen. In vier provincies werkt men aan hun eerste grote onderzoek. In twee provincies zijn eerste onderzoeken afgesloten en oriënteert men zich (voorzichtig) op vervolgstappen die kunnen worden gezet. In twee provincies is men bezig om interventieteams op te zetten. De interventieteams behalen successen. De VI en IVW werken aan structurele interventieteams met mogelijk een breder takenpakket ook gericht op het bevorderen van de regionale samenwerking.

De volgende actualisatie is een beperkte weergave van de stand van zaken, per provincie is in meer detail informatie beschikbaar over de stand van zaken interventieteams:

	Globale beschrijving svz per provincie	
1	Redelijk stabiele situatie / structurele inbedding ketenhandhaving.	Limburg Overijssel
2	Al onderzoek(en) uitgevoerd. Wenselijke omslag naar structurele inbedding moeizaam. Nieuw initiatief nodig.	Brabant Zuid Holland Gelderland
3	Eerste onderzoek(en) uitgevoerd. Vervolg aanpak ketenhandhaving in ontwikkeling. Moet nog in worden geïnvesteerd.	Noord-Holland Drenthe
4	Eerste grote onderzoek in uitvoering. Nog geen initiatief voor vervolgaanpak.	Zeeland
5	Ketenhandhaving wordt uitgebouwd.	Utrecht
6	Uitzicht op oppakken ketenhandhaving.	Friesland
7	Geen actieve rol. Wel belangstelling getoond,	Flevoland Groningen

Verbetering uitvoering van de handhaving

8. Via de ILB bevorderen van toezicht en handhaving

Via de Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) van Bodem+ worden (door het rijk gefinancierde) adviseurs ingezet om gemeenten, waterschappen en milieudiensten te ondersteunen bij de implementatie van het Bbk in de organisatie. Onderdeel van de ondersteuning door de ILB adviseur is dat het Adequaat niveau onder de aandacht wordt gebracht bij de deelnemende overheden en dat mede invulling wordt gegeven aan de paragraaf toezicht en handhaving in de nota bodembeheer.

Actie ligt bij Bodem+ en is belegd/ is in volle hevigheid opgepakt en daarmee afgerond. Actie komt in de community of practice nadrukkelijk als programma-onderdeel terug om het belang ervan extra aandacht te geven. Daarnaast worden met de adviseurs 1 op 1 gesprekken georganiseerd waarin onder andere aan de orde komt of het onderwerp toezicht en handhaving voldoende aan bod komt in de ondersteuning voor 2010. De ILB loopt door t/m 2011. De ILB adviseurs besteden structureel tijd aan het onderwerp toezicht en handhaving. Veel gemeenten hebben behoefte aan kennisoverdracht op dit gebied, de ILB adviseurs voorzien daarin. Bij het maken van de nota bodembeheer is er bij alle samenwerkingsverbanden en gemeenten aandacht voor de handavingsparagraaf. Veel voorkomend signaal in tijden van bezuiniging is dat de vertaling van die aandacht voor handhaving op papier richting uitvoering en zichtbaar toezicht en handhaving een lastige is. Kansen liggen daar vooral op het niveau van samenwerking/RUD's, dat zijn trajecten waar de ILB adviseurs minder bij betrokken zijn.

9. Visualiseren meldgedrag

Met een overzichtskaart van Nederland geeft Bodem+ periodiek aan hoeveel meldingen er via het centrale meldsysteem bij de bevoegde gezagen worden verricht. Daarmee wordt beoogd inzicht te geven in ontwikkelingen in het meldgedrag in de tijd.

Actie ligt bij Bodem+ en is belegd en daarmee afgerond. Kaarten worden elk kwartaal gepubliceerd op de site en maken onderdeel uit van het reguliere werk van Bodem+. Op de site van Bodem+ zijn de kaarten van jaar 1 en 2 van het meldgedrag beschikbaar. Daaruit is een toename in het aantal meldingen af te lezen. Het beeld is wel dat het aantal meldingen nog steeds sterk achterloopt bij de hoeveelheid grondverzet in Nederland.

10. Verbeteren gebruiksgemak meldsysteem

Bodem+ beheert het bij actie 9 genoemde meldsysteem en streeft ernaar zoveel mogelijk wensen in termen van gebruiksgemak door te voeren in het meldsysteem. Eind 2009 worden verschillende gebruikerswensen doorgevoerd in het meldpunt bodemkwaliteit. Het zal mogelijk worden om in groter detail dan nu en op een vlak op een kaart aan te geven waar partijen grond en baggerspecie van afkomstig zijn en waar ze worden toegepast. Dit verbetert voor toezichthouders en handhavers de visuele geografische ondersteuning van de melding.

Actie is gereed. Bodem+ heeft een gebruikersgroep geformeerd welke Bodem+ adviseert over aanvullende functionaliteit en gebruiksvriendelijkheid. Een nieuwe release van het meldsysteem wordt periodiek (1-2/jaar) uitgebracht.

11. HUM-Bbk actualiseren

De HUM is beschikbaar als instrument. Het is nu aan de bevoegde overheden om de HUM-Bbk te gaan toepassen in de praktijk. Er is voorzien in een herziening van de HUM-Bbk op basis van praktijkervaringen, dat zal in 2010 worden opgestart.

In april 2010 wordt een erratum op basis van enkele fouten die in de HUM staan op de site van Bodem+ gepubliceerd. Vanaf die datum is ook een digitaal formulier op de site van Bodem+

aanwezig om opmerkingen en ervaringen met de HUM in te sturen. Op basis van de hoeveelheid opmerkingen wordt besloten of het wenselijk is de HUM-Bbk te actualiseren. Staat gepland voor 2011.

12. Praktijkervaringen digitaal uitwisselen

Door de werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving wordt onderzocht op welke wijze praktijkervaringen in de handhaving beter uitgewisseld kunnen worden. Een mogelijkheid daarvoor is het organiseren van een digitaal forum (voor en door handhavers) voor de onderlinge uitwisseling van praktijkervaringen, casuïstiek en vragen. Actie ligt bij Bodem+, werkgroep kwalibo. Bodem+ werkt eerste verkenning dit jaar uit. Nadrukkelijke wensen zijn om als doelgroep de deelnemers aan de regiodagen van de HUM aan te wijzen. Kosten zijn relatief beperkt (orde van grootte eenmalig 1.000 euro en jaarlijks 300 euro). Wel wordt de doelgroep tijdens de regiodagen benadert met de vraag of er behoefte is aan een dergelijk forum. Bodem+ werkt bij gebleken wens voor een forum een voorstel uit voor opname van het (gesloten) forum op de site van Bodem+.

Er is een enquête uitgezet bij deelnemers aan de regiodagen. Daar is een zeer lage respons op gekomen (ca. 15 mensen) en die stonden positief tegenover dit initiatief. Het heeft echter weinig zin om een forum voor een paar mensen op te richten. Inmiddels zijn in het land enkele handhavingsforums in de lucht (met een redelijke basis qua deelnemers). De deelnemers aan de regiodagen worden naar deze fora doorverwezen. Daarmee is deze actie verder gestaakt.

13. Kwaliteitsimpuls

De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving onderzoekt samen met VROM de mogelijkheden om de kwaliteitsimpuls Wbb uit te breiden met een kwaliteitsimpuls Bbk naar een kwaliteitsimpuls Bodem. Met name het concept van onderlinge visitaties (toetsen en ervaringen uitwisselen met collega bevoegde overheden) blijkt bij de kwaliteitsimpuls Wbb een nuttig instrument dat voor navolging in aanmerking kan komen.

Gemeenten en waterschappen moeten deze actie oppakken. Bodem+ en SIKB zijn beschikbaar voor ondersteuning bij het hanteren van de methodiek van onderlinge visitaties.

- Actiepunt 13 van het actieplan verbetering bodemhandhaving (kwaliteitsimpuls) wordt afgevoerd omdat WEB er de voordelen niet van inziet:
 - implementatie van het normblad kost veel tijd. Tijd die door een bodemambtenaar beter besteed kan worden aan het toezicht houden in het veld, het controleren van meldingen en het opstellen van een handhavingstrategie;
 - het normblad gaat over kwaliteitszorg en niet over een betere handhaving
 - de grote gemeenten ervaren dat het normblad weinig toegevoegde waarde heeft
 - de gemeenten die het normblad reeds hebben geïmplementeerd zijn niet de gemeenten die gestimuleerd dienen te worden om handhaving van het besluit op een adequaat niveau uit te voeren.

Opleiding en communicatie

14. Regionale bodemdagen ketenhandhaving

Onder regie van het LOM zijn voorlichtingsdagen in de regio georganiseerd ter introductie van de HUM-Bbk. Gegeven het succes van deze regiodagen worden deze volgend jaar herhaald. Met de regiodagen wordt het handhavingsnetwerk in de keten versterkt en kan worden uitgewisseld hoe de HUM nu in de praktijk werkt.

Er zijn in het voorjaar van 2010 een vijftal regiodagen georganiseerd. De laatste is op 10 juni 2010. Er is veel behoefte aan deze dagen. We constateren onder de deelnemers een beperkte groei ten opzichte van vorig jaar/ veel nieuwkomers. In 2011 wordt meer rekening gehouden met het gedifferentieerde kennisniveau en met een meer praktijkgericht programma. De regiodagen zullen in de tweede helft van 2011 zijn.

15. Bijdrage aan opleidingen

Bij initiatieven voor opleidingen voor handhavers participeren medewerkers van VROM, Bodem+ en V&W indien zij worden gevraagd een bijdrage te leveren aan cursusonderdelen. Indien het rijk of het implementatieteam constateert dat er leemten zijn in het onderwijsaanbod stimuleren zij de opvulling van die leemten.

Actie ligt bij allen.

16. Informatie beschikbaar maken

Actuele informatie over het Besluit bodemkwaliteit en ook handhavingsaspecten wordt via de website van Bodem+ ontsloten op het zogenaamde kennisplein. Bodem+ onderhoudt het kennisplein. Op het kennisplein is ruimte voor FAQ's. Op basis van de regiodagen worden een aantal van die FAQ's samengesteld.

Actie ligt Bodem+ en is belegd en daarmee afgerond. Website met FAQ's wordt regelmatig bijgewerkt. Via de nieuwsbrief van de VI worden de toezichthouders ook gewezen op het kennisplein en de helpdesk die voor hen beschikbaar zijn.

17. Best practices

Via de website van Bodem+ worden best-practices benoemd en ontsloten.

Actie ligt bij Bodem+ en is belegd en daarmee afgerond. Zodra best-practices worden geïdentificeerd worden deze ook op de site geplaatst. Goede voorbeelden die in de Handreiking handhaving Besluit bodemkwaliteit worden genoemd komen op de site te staan.

18. Informeren bodemwerkveld

Via diverse communicatiekanalen van het rijk wordt het werkveld met regelmaat geïnformeerd over de bodemhandhaving.

Actie bij VROM/VI/IVW/B+. Tijd is beschikbaar. Er is naar aanleiding van de affaire met Bodemstaete veel gecommuniceerd. De VI heeft een maandelijkse nieuwsbrief uitgegeven waar inmiddels 350 mensen op zijn geabonneerd.

19. Ontwikkelen handhavingstrategie

Het actieplan moet worden aangevuld met een actie die bevoegde overheden aanzet om een handhavingstrategie te ontwikkelen waarbij er een evenwichtige verdeling is tussen de inzet van de beperkt aanwezige capaciteit en de risico's die in het beheergebied kunnen optreden met grondverzet:

- a. De handreiking adequate bestuurlijke handhaving Wbb (niet de HUM-Wbb) bevat ook een handreiking voor het maken van een handhavingstrategie voor de Wbb. Deze handreiking wordt in de tweede helft van 2010 geactualiseerd. Met SIKB is afgestemd dat de handreiking Wbb een handreiking Wbb/Bbk wordt en dus wordt aangevuld met een handreiking voor het maken van een handhavingstrategie op het gebied van de Bbk taken.
- b. De ILB adviseurs worden verzocht om gemeenten in het kader van de implementatie van het Bbk te ondersteunen bij het opstellen van een handhavingstrategie. Actie is belegd bij ILB adviseurs en daarmee afgerond.
- c. In het kader van de monitoring van de implementatie van het Bbk zal worden bijgehouden welke gemeenten een handhavingstrategie hebben vastgesteld. In lijn met de kaartjes van het meldgedrag worden vergelijkbare kaarten gemaakt voor de aanwezigheid van een handhavingstrategie. De kaarten worden niet gepubliceerd.
- d. De vertegenwoordigers van IPO, UvW en VNG in het implementatieteam en de werkgroepen zetten zich in om het ontwikkelen van handhavingstrategieën te promoten. Hiertoe wordt ondermeer dit onderwerp op de agenda van de koepeloverleggen geplaatst.

Actiepunt 19a, geen wijzigingen

Actiepunt 19b, De ILB adviseurs besteden structureel tijd aan het onderwerp toezicht en handhaving. Veel gemeenten hebben behoefte aan kennisoverdracht op dit gebied, de ILB adviseurs voorzien daarin. Bij het maken van de nota bodembeheer is er bij alle samenwerkingsverbanden en gemeenten aandacht voor de handhavingssparagraaf. Veel voorkomend signaal in tijden van bezuiniging is dat de vertaling van die aandacht voor handhaving op papier richting uitvoering en zichtbaar toezicht en handhaving een lastige is. Kansen liggen daar vooral op het niveau van samenwerking/RUD's, dat zijn trajecten waar de ILB adviseurs minder bij betrokken zijn.

Actiepunt 19c, dit punt is meegenomen met de enquête onder ILB adviseurs over 2010.

Actiepunt 19d (promoten handhavingstrategie) uit het actieplan verbeteren bodemhandhaving kan worden afgevoerd omdat de leden van VNG-WEB zijn geïnformeerd tijdens een bijeenkomst.

20. Betere uitwisseling van kennis en ervaringen tussen CI's en publiekrechtelijke partijen

- a. Er worden (trekker VI) afspraken gemaakt over de informatie uitwisseling tussen de CI's en de bestuursrechtelijke handhavingpartners. Overleg loopt. De route van informatie over certificaathouders naar de VI is moeilijk vanwege de geheimhoudingsplicht van de CI's. Wel is er de mogelijkheid om informatie uit te wisselen over type van de constatering die de CI's waarnemen
- b. Op het Platform Bodem Toezicht (PBT) en op de Regionale Bodemdagen Ketehandhaving (RBK) wordt aan lokale toezichthouders en handhavers inzichtelijk gemaakt wat de scope van het werk van de CI's is zodat lokale overheden hun inzet

beter kunnen afstemmen op de inzet die CI's plegen. Deze informatie is noodzakelijk bij het maken van de lokale handhavingsstrategie zoals opgenomen bij actie 19.

- c. SIKB, Rijksinspecties en Bodem+ stellen een document op voor de lokale toezichthouders en handhavers waarin de mogelijkheden van samenwerking worden geschetst met de CI's/SIKB en de VI/IVW. Document is ingestoken vanuit beeld toezichthouder. Een schetsmatig voorbeeld "ik ontdek dat er iets niet klopt in het monsternamiformulier, wat moet ik dan doen? Antwoord: wederhoor met bedrijf, inlichten CI. Bij onbevredigend antwoord CI, klachtenprocedure SIKB, melding aan toezichtloket. Bij structurele tekortkoming in de sector (veelvoorkomende fouten) --> route uitvoeringsvraagstukken schetsen". Actie is nog niet uitgevoerd
- d. CI's, Inspecties en RvA gaan halfjaarlijks met elkaar om tafel gaan om generiek informatie over het stelsel onderling uit te wisselen en daaruit lering te trekken voor de verschillende organisaties. Afspraak is gepland.

20a, streven is er op gericht om dit jaar, met mogelijke uitloop naar voorjaar 2011, een document vast te stellen met gezamenlijke afspraken over informatie-uitwisseling tussen inspecties, RvA en CI's. Conceptdocument opgesteld. Reacties verwerken. Vaststelling verwacht april 2011.

20b, actie is aan de orde geweest bij de regionale bodemdagen en het platform toezicht bodem.

20c, Bodem+ organiseert een overleg met SIKB om dit punt op te pakken.

20d, afspraak volgt nadat 20a is afgerond.

21. Vergroten van bestuurlijk draagvlak

Een veel genoemde belemmering om over te gaan tot actie is een gebrek aan capaciteit. Hiervoor is het nodig om ook op bestuurlijk niveau het draagvlak te vergroten. Het actieplan verbetering toezicht en handhaving moet op dat aspect verder worden aangevuld.

- a. De ontwikkelingen rondom de vorming van RUD's worden aangegrepen als kans om dit onderwerp bij bestuurders op de agenda te krijgen. Hierover moet navraag worden gedaan bij de gemeenten in hoeverre hier invulling aan wordt gegeven. Dit punt is over het voetlicht gebracht tijdens het opdrachtgeversoverleg van Bodem+
- b. (idee B+) er wordt door het IT een middagconferentie belegd met de WEB-leden om deze actie verder uit te werken. Deze actie moet verder worden uitgewerkt met de vertegenwoordigster van het WEB in het IT.

22. Verbeteren samenwerking en informatie-uitwisseling

Teneinde het stelsel van toezicht beter te laten functioneren is het nodig om de bestaand beperkte en over meerdere gemeenten versnipperde capaciteit efficiënter, doelmatiger en gericht in te zetten. Hiertoe dient de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de toezichthouders op centraal, regionaal en lokaal niveau geïntensiveerd te worden. Door onderling de beschikbare informatie over grondverzet en grondverzetbedrijven risicogericht uit te wisselen en te verdelen, wordt invulling gegeven aan een informatiegestuurde handhaving. Gemeenten worden hiermee in de gelegenheid gesteld de beperkte toezichtcapaciteit gericht in te zetten. Om dit de bewerkstelligen is een verkenning van de mogelijkheden van verdergaande informatie-uitwisseling nodig. Deze dient plaats te vinden in nauw overleg met gemeenten (VROM-Inspectie).

23. Bevorderen regionale samenwerking in interventieteams

Bevorderen van de regionale samenwerking door het aantal interventieteams uit te breiden, het takenpakket van de interventieteams te verbreden en het tijdelijke karakter van de interventieteams te veranderen in een structureel karakter. Met het verbreden van het takenpakket wordt bedoeld dat de interventieteams zich niet alleen richten op de zogenaamde freeriders maar tevens op risicogestuurd ketentoezicht (zie onder 22). Tevens zouden gemeenten, meer dan tot nu het geval is, moeten deelnemen aan deze ketenteams. Hiermee wordt de bij de gemeenten beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk ingezet. Gelet op de ketenregierol van de VROM-Inspectie, zou zij hierin samen met de provincies als trekker kunnen fungeren (actie VROM-Inspectie en provincies). Daarbij zouden ketenteams met kleine, pragmatische en kortlopende ketenhandhavingsprojecten moeten starten. Dit verlaagt de drempel voor gemeenten om deel te nemen en op deze wijze kunnen de gemeenten kennis maken met de toezicht op het Bbk en de ketenhandhaving. Is bij VI onderdeel van bodemprogramma 2011.

24. Handhavingstrategie onder de aandacht brengen van gemeentebestuur

De noodzaak van het toezicht op het Bbk en een goed onderbouwde prioritering onder de aandacht van gemeentebesturen brengen. Een goed onderbouwde prioritering is gebaseerd op een gedegen risicoanalyse waarin ook aandacht is besteed aan de economische risico's en de risico's van imago schade. Het programma Regionaal accountmanagement van de VROM-Inspectie wordt gevraagd de noodzaak van het toezicht op het Bbk in hun gemeenteronde van 2011 mee te nemen. VI-programma regionaal accountmanagement neemt uitvoering en toezicht Bbk mee in gemeenteronde 2011.

25. Opzetten cursus administratief toezicht

Op middellange termijn een cursus administratief toezicht opzetten (evt. inclusief een opleiding gericht op het doorlichten van de financiële boekhouding). Hiermee dient te worden bevorderd dat de voor ketentoezicht benodigde deskundigheid wordt vergroot.

VI laat deze cursus in 2011 ontwikkelen.

